

Den Europæiske Unions Tidende

C 229

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

55. årgang

31. juli 2012

Informationsnummer

Indhold

Side

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

481. plenarmøde den 23. og 24. maj 2012

2012/C 229/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det digitale marked som drivkraft for vækst (sonderende udtalelse)	1
2012/C 229/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om skatte- og finansparadiser: en trussel mod EU's indre marked (initiativudtalelse)	7
2012/C 229/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Horisont 2020: Køreplaner for aldring (initiativudtalelse)	13
2012/C 229/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EØSU's evaluering af tilsynsrapporten for 2011 om EU's strategi for bæredygtig udvikling (initiativudtalelse)	18

DA

Pris:
7 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

481. plenarmøde den 23. og 24. maj 2012

2012/C 229/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet — COM(2011) 782 <i>final</i>	24
2012/C 229/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om fastlæggelse af den flerårige finansielle ramme for årene 2014-2020 — COM(2011) 398 <i>final</i> — 2011/0177 (APP) — og om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Et budget for Europa 2020 — COM(2011) 500 <i>final</i>	32
2012/C 229/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Partnerskaber om forskning og innovation — COM(2011) 572 <i>final</i>	39
2012/C 229/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Initiativ for socialt iværksætteri. At skabe et gunstigt klima for sociale virksomheder som kerneelementer i den sociale økonomi og den sociale innovation — COM(2011) 682 <i>final</i>	44
2012/C 229/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — »Små virksomheder i en stor verden — et nyt partnerskab for SMV'ernes udnyttelse af de globale muligheder« — COM(2011) 702 <i>final</i>	49
2012/C 229/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om europæiske sociale iværksætterfonde — COM(2011) 862 <i>final</i> — 2011/0418 (COD)	55
2012/C 229/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om et supplerende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2018) — COM(2011) 931 <i>final</i> — 2011/0460 (NLE)	60
2012/C 229/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2009/65/EF om samordning af love og administrative bestemmelser om visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) og direktiv 2011/61/EU om forvaltere af alternative investeringsfonde, for så vidt angår overdreven afhængighed af kreditvurderinger — COM(2011) 746 <i>final</i> — 2011/0360 (COD)	64

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

481. PLENARMØDE DEN 23. OG 24. MAJ 2012

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det digitale marked som drivkraft for vækst (sonderende udtalelse)

(2012/C 229/01)

Ordfører: **Laure BATUT**

Det danske EU-formandskab besluttede den 11. januar 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Det digitale marked som drivkraft for vækst«

(sonderende udtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 10. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 141 stemmer for, 7 imod og 5 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1 Den digitale økonomi ændrer alle vaner i bund og grund og berører hele samfundets sociale og økonomiske opbygning. Her er sikkerhed og interoperabilitet altafgørende. Den digitale dagsorden for Europa er et af EU 2020-strategiens flagskibsinitiativer. EØSU har allerede vedtaget en lang række udtalelser om konsekvenserne af it (⁽¹⁾) for vores samfund.

1.2 Det danske formandskab er bevidst om problemstillingerne og har derfor anmodet EØSU om at identificere, hvad der mangler for at gøre it til en væksthjælper. EØSU mener, at den sociale og civile dialog bør indgå som en integrerende del af alle overvejelser, samråd og partnerskaber vedrørende digital økonomi.

1.3 Markedet er ikke et mål i sig selv (⁽²⁾). Ikt skal være et middel i økonomiens tjeneste uden at true de økonomiske, sociale, menneskelige og kulturelle fremskridt. Onlineproduktion og -handel og udbredelse af digital økonomi forandrer arbejdsmarkedet. EØSU **ønsker mere overskuelighed og information** for virksomhedernes aktører og for forbrugerne samt **relevante garantier** for alle.

1.4 EU er bagud i forhold til de store udviklere og udbydere (USA) og producenter (Asien). EU bør **hurtigst muligt** gennemføre hele sin digitale dagsorden og omlægge sin tilgang for at kunne imødegå udfordringerne på kort (intellektuel ejendomsret) og lang sigt (befolkningens aldring). Efter EØSU's opfattelse

(⁽¹⁾) Væsentligste udtalelser fra EØSU om emnet:

EUT C 318 af 23.12.2006, s. 20 – EUT C 157 af 25.5.1998, s. 1 – EUT C 376 af 22.12.2011, s. 62 – EUT C 143 af 22.5.2012, s. 69 – EUT C 318 af 29.10.2011, s. 99 – EUT C 318 af 29.10.2011, s. 105 – EUT C 68 af 6.3.2012, s. 28 – EUT C 248 af 25.8.2011, s. 144 – EUT C 97 af 28.4.2004, s. 21 – EUT C 175 af 27.7.2007, s. 91 – EUT C 77 af 31.3.2009, s. 60 – EUT C 175 af 28.7.2009, s. 8 – EUT C 218 af 11.9.2009, s. 36 – EUT C 277 af 17.11.2009, s. 85 – EUT C 48 af 15.2.2011, s. 72 – EUT C 54 af 19.2.2011, s. 58 – EUT C 107 af 6.4.2011, s. 44 – EUT C 107 af 6.4.2011, s. 53 – EUT C 107 af 6.4.2011, s. 58 – EUT C 376 af 22.12.2011, s. 92 – EUT C 24 af 28.1.2012, s. 40 – EUT C 318 af 29.10.2011, s. 9 – EUT C 143 af 22.5.2012, s. 120.

(⁽²⁾) EUT C 175 af 28.7.2009, s. 43.

er prioriteringerne: målrettet fremme af økonomisk viden, fremhjelpe europæiske virksomheder til at indtage en førerstilling, få deres beslutningscentre og F&U til at placere sig i EU, lade samtlige borgere drage fordel deraf, opbygge tillid, forbedre kapacitet og kompetencer på alle planer, øge produktiviteten og inkludere ikt i strategien for bæredygtig vækst.

EØSU's anbefalinger fremgår af nedenstående punkter.

2. Sætte gang i væksten gennem den digitale sektor

2.1 De nødvendige **infrastrukturer** skal hurtigst muligt gøres færdige og dække hele EU, inklusive de oversøiske lande og territorier⁽³⁾. Operatørerne skal sikre **adgang for alle** i alle, selv isolerede, områder. EØSU mener, at meddelelse COM(2011) 942 final om styrkelse af tilliden til det digitale indre marked måske ikke er tilstrækkelig.

2.2 Det er en afgørende forudsætning, at **materiel, software og uddannelse i brugerfærdigheder er tilgængelige for alle befolkningsgrupper**⁽⁴⁾. Seniorerne udgør en fjerdedel af befolkningen, og denne økonomiske styrke skal integreres. EØSU mener, at tilgængelighed bør prioriteres på dagsordenen.

2.3 Inden for **ikt (informations- og kommunikationsteknologi)** bør der gælde standarder, som fastlægges i samarbejde med industri, SMV'er og alle andre berørte parter i civilsamfundet⁽⁵⁾, med henblik på at sikre fuld interoperabilitet og kompatibilitet af applikationer og tjenester i tilknytning til ikt og indføre en standardiseringspolitik for ikt til understøttelse af EU's politikker (Europa-Parlamentets beslutning af 21. oktober 2010, punkt 69 og 72⁽⁶⁾). EØSU anser det for at være relevant at yde økonomisk bistand til SMV'er og samfundsaktører, som deltager i standardiseringsprocessen.

2.4 **Sammenkoblingerne af de europæiske net** skal færdiggøres for at fremskynde gennemførelsen af digital økonomi og øge udbuddet af varer og tjenesteydelser (udtalelse CESE 490/2012 – TEN/469).

2.5 EØSU mener, at udbuddets **interoperabilitet** skal tilrettelægges på EU-plan. Gennem **standardisering** vil europæiske interesser kunne få adgang til nye internationale markeder.

2.6 EØSU har tidligere tilkendegivet **sin tilslutning til et åbent og neutralt internet**⁽⁷⁾.

2.7 Det indre marked skal sikre **fuld brugsgaranti**, således at efterspørgselspotentialet kan frigøres gennem anvendelse af **fri og open source software**.

2.8 EØSU støtter udviklingen af fælles grænsefladestandarder.

2.9 Det er efter EØSU's mening vigtigt, at **det administrative samarbejde** medlemsstaterne imellem fungerer godt, og at der oprettes grænseoverskridende e-forvaltningstjenester, som kan fremmes gennem udbredt anvendelse af IMI (informations-systemet for det indre marked). Denne udvikling bør være omfattet af en multilateral europæisk styring⁽⁸⁾.

2.10 **E-handel tilskynder til harmonisering af de nationale momssatser**: EØSU skønner, at det vil være en reel fordel for virksomhederne såvel som for borgerne, hvis det ikke tjener som påskud til at rette satserne ind efter de højeste.

2.11 Operatører og borgere skal **nemt kunne finde alle oplysninger** om deres rettigheder, så de med sindsro kan foretage deres grænseoverskridende transaktioner.

2.12 Efter EØSU's mening **bør civilsamfundets repræsentanter inddrages** (jf. EU 2020-strategi »Aktører og civilsamfund«) i opbygningen af den digitale økonomi i Europa og indbydes til samråd og partnerskab. Den har forgreninger i hele samfundet. I alle projekter bør der indgå en digital og social synsvinkel.

2.13 Ikt fremmer tjenestebesparelser, som kan føre til **afindustrialisering**, endog ødelæggelse af europæiske arbejdspladser. EØSU mener, at teknologisk innovation og produktion (udviklere, producenter) skal kædes sammen i Europa, når der søges nye markeder. Startupvirksomhederne i ikt-sektoren bør være i stand til at udnytte deres potentiale for hurtig vækst. EØSU finder, at det er på tide at overveje, hvorfor vilkårene ikke er gunstige for store europæiske internetudbydere og europæiske, verdenskendte salgssites.

2.14 **Livslang læring** hjælper lønmodtagerne til at blive på arbejdsmarkedet. Her kan ikt gøre det lettere, særlig for befolkningen i isolerede områder eller udsatte grupper. Kompetencegivende ikt-uddannelser er en nødvendighed for alle.

2.15 I 2015 vil 95 % af alle **job** kræve internetrelaterede **kvalifikationer**. EØSU ønsker, at foranstaltningerne forhindrer negative følger for arbejdslivet såsom:

— ansatte, som bliver slaver af hastearbejde og underkastet en næsten politiagtig overvågning

— telearbejde til lavpris, hvor arbejdsmarkedskonflikters mæglere, fagforeningerne, tilsidesættes til skade for både den enkelte og for de kollektive rettigheder.

⁽³⁾ EUT C 44 af 11.2.2011, s. 178.

⁽⁴⁾ EUT C 318 af 29.10.2011, s. 9.

⁽⁵⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 69.

⁽⁶⁾ EUT C 70 E af 8.3.2012, s. 56-57.

⁽⁷⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 139.

⁽⁸⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 92.

EØSU mener, at der i den digitale økonomi såvel som andre steder kun bør findes anstændigt arbejde, da det kan øge den samlede efterspørgsel.

3. Opbygge vækst gennem tillid til digital økonomi

3.1 Grundlæggende rettigheder

3.1.1 EØSU ønsker at værne om borgernes rettigheder og sikkerhed uden at indskrænke deres frihed. I 2012 tages en helhedsstrategi for **internetsikkerhed** op til behandling i Europa. Oprettelsen af et europæisk center for internetkriminalitet inden 2013 vil få særlig stor betydning. **EØSU henstiller, at EU omsider fremhælder udviklingen af en stærk europæisk søgemaskine i stil med »Google«.**

3.1.2 EØSU forbereder en udtalelse om beskyttelse af personoplysninger, som er et centralt spørgsmål (COM(2012) 10 final), og har allerede tidligere støttet retten til at kræve sletning⁽⁹⁾ og internetbrugernes rettigheder, især hvad angår helt unge og sårbare befolkningsgrupper. EØSU ønsker, at Kommissionens forslag vedtages snarest, og at der tages hensyn til EØSU's bemærkninger til trods for den modstand, som allerede har vist sig blandt internetudbydere uden for EU.

3.1.3 EØSU forventer, at EU fremmer innovation og **beskytter sine egne frembringelser**. Det haster med det europæiske patent, som er en mulighed, det digitale indre marked kan udnytte.

3.2 Udbygge e-handelen

3.2.1 Skillelinjerne for **udbuddet af handelsvarer** skal fjernes og grænserne åbnes for at give erhvervsdrivende og forbrugere adgang til konkurrencedygtige priser (http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/editions/cms6_en.htm).

3.2.2 EØSU mener, at udbuddets **interoperabilitet** skal tilrettelægges på EU-plan. Gennem **standardisering** vil europæiske interesser kunne få adgang til nye internationale markeder.

3.2.3 **EØSU finder det påtrængende at løse problemerne for onlinehandel, fjerne forskelsbehandling** på grund af nationalitet eller opholdssted og skabe betingelser for lige adgang for alle.

3.2.4 Brugere bør nemt kunne få oplysninger om deres rettigheder (COM(2011) 794 final) og muligheder for at forsvare sig. Det bliver nødvendigt at **oprette online-one-stop-shops**. EØSU⁽¹⁰⁾ glæder sig over Kommissionens betoning

af, at en sådan ordning ikke må fratage forbrugerne eller de handlende retten til at kræve erstatning ad rettens vej. Kommissionen bør indarbejde intelligente grænseflader som BATNA (Best Alternative to a Negotiated Agreement) i sit direktiv 2000/31/EF for ikke at halte bagefter med førstegenerationsbestemmelserne. Forbrugernes mulighed for at få **en god løsning på uoverensstemmelser**⁽¹¹⁾, som opstår i handelsforbindelser, har stor betydning for at øge onlineefterspørgslen. Brugere bør **nemt kunne få klar besked om deres rettigheder**. Alle former for onlinetvister skal dækkes.

3.2.5 EØSU mener, at europæiske lovtekster bør give borgerne samme grad af **tillid** til det digitale marked, som de kan gøre sig forhåbninger om i deres eget land. Forbrugerne har behov for oplysninger om markedets muligheder for at kunne udnytte dem med velberåd hu i praksis. Der kunne i det øjemed udgives en bredt tilgængelig **ikt-forbrugervejledning**.

I forbindelse med direktivforslag 2011/942 opfordrer EØSU EU's myndigheder til at tage initiativer vedrørende:

— information til udbydere af onlinetjenester og beskyttelse af internetbrugere

— utilstrækkelige betalings- og leveringssystemer

— bekæmpelse af det alt for omfattende misbrug.

3.2.6 Midler som:

— sikker e-signatur

— elektronisk tidsstempling af transaktioner

— e-signatursystemernes interoperabilitet

— gensidig anerkendelse af certificeringsorganer (SSCD – »Secure Signature Creation Devices«) kombineret med akkreditering af udbydere af elektroniske certificeringstjenester

— forbrugerbeskyttelsessystemet og harmonisering af klagemulighederne (direktiv 2011/83/EU og dokument COM(2012) 100 final)

— rapporten om anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 af 27. oktober 2004 om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse

— forordningen om forbrugerbeskyttelsessamarbejde

bør skabe tillid hos aktørerne, når de vinder større udbredelse.

⁽⁹⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 120.

⁽¹⁰⁾ EUT C 162 af 25.6.2008, s. 1.

⁽¹¹⁾ EØSU's udtalelse »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om onlinetvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet (forordningen om OTB på forbrugerområdet)«, endnu ikke offentliggjort i EUT.

3.2.7 EØSU går stadig ind for **kollektive søgsmål for at opnå reel erstatning** for tab som følge af krænkelse af kollektive rettigheder. Dette vil udbygge den eksisterende beskyttelse med alternative og retslige klagemuligheder⁽¹²⁾ (jf. direktiv 98/27/EF af 19. maj 1998). Betingelserne for redelig konkurrence i det indre marked (præambel til TEUF, fjerde led) skal sikres. Adgang til effektive retsmidler er en grundlæggende ret i EU's charter om grundlæggende rettigheder (artikel 47).

3.2.8 EØSU ser med tilfredshed på Kommissionens meddelelse om en **købelov**⁽¹³⁾. Forbrugerne har behov for juridisk sikkerhed. EØSU glæder sig over, at Kommissionen har taget udvalgets forslag om en »alternativ ordning« til efterretning, men havde dog foretrukket to separate tekster (én for B2B og én for B2C).

3.2.9 EØSU afventer med interesse den europæiske **forbrugerdagsorden** (COM(2011) 777/final 2) som bebudet af Kommissionen, hvor den digitale revolutions virkninger på forbrugernes adfærd evalueres. Det er nødvendigt med en fælles-europæisk ramme for elektronisk identifikation, autentificering og signatur for at øge e-handelens omsætning og gøre den til en løftestang for vækst (jf. COM(2011) 942 final).

3.3 Sikring af transaktioner

3.3.1 Med hensyn til **bekæmpelse af forfalskning og piratkopiering** sigter forslaget om toldsamarbejde, FISCUS⁽¹⁴⁾, mod indførelse af onlinekontrol i hele EU. EØSU mener, at toldmyndighedernes potentiale skal styrkes i form af personale og gennemførte kontroller. Det Europæiske Observationscenter for Varemærkeforfalskning og Piratkopiering kunne profilere bedre og tildeles midler på højde med det, der står på spil, både økonomisk og for den offentlige sikkerhed.

3.3.2 Lovgivningen bør støtte forvaltningernes undersøgelser af mistænkelige kapitalstrømme på internettet. Toldmyndighederne kan tillægges hvervet som den europæiske immaterielle kulturarvs beskytter og spille en stærkere rolle som støtte for SMV'er på grundlag af databaser som databasen om markedsadgang, help desk »Eksport« eller den fælles virtuelle informationsportal.

3.4 EØSU ønsker et styrings- og gennemsigthedscharter for borgerne og finder det presserende at regulere e-handel, herunder e- og mobilbetaling.

⁽¹²⁾ EUT C 162 af 25.6.2008, s. 1.

⁽¹³⁾ EØSU's udtalelse »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en fælles EU-købelov« og »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En fælles købelov for Den Europæiske Union til at fremme handelen over landegrænserne i det indre marked« EUT C 181 af 21.6.2012, s. 75.

⁽¹⁴⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 48.

3.4.1 EØSU mener, at de nye digitale betalingsmidlers sikkerhed bør beskyttes med offentlige standarder. På nuværende tidspunkt er det kun private aktører (operatører), som opretter og fører kontrol med deres standarder og deres interoperabilitet. EØSU finder det skadeligt, at et tredjeland kan komme til at kontrollere alle europæiske pengebevægelser.

4. Udbygge produktivitet og inklusiv vækst

4.1 Vækstfremmende rammevilkår

4.1.1 Det digitale marked **behøver en europæisk styring**, som er retfærdig og tager hensyn til borgernes rettigheder. Efter 2015 bør one-stop-shopping for varer og tjenesteydelser hjælpe den europæiske økonomis aktører. Ikt-virksomheder bør underkastes principperne om VSA og social dialog.

4.1.2 Det digitale indre marked er fortsat splittet op i nationale markeder. **En fælles lovgivning** vil give de økonomiske aktører stordriftsfordele. EØSU mener, at Kommissionen bør skabe synergi i dens direktoraters arbejde, så der fremkommer den stærke førerstilling, som er nødvendig for at kunne udvikle den digitale sektor i hele EU og indhente EU's efterslæb; EU bør snarest etablere en europæisk pendant til »Silicon Valley«, som samler hjernekræft og offentlig/privat kapital, der formår at satse på »joint-ventures« med vinderformåen.

4.1.3 EØSU henviser til sin udtalelse om e-inddragelse, hvori der redegøres for, hvordan der kan rettes op på den ulige adgang til informationssamfundet. EØSU ønsker, at EU anerkender adgang til infrastruktur og værktøj som en grundlæggende rettighed og gør **den digitale sektor** til et inddragelsesredskab.

4.2 Virksomhederne i den »digitale« indsats for vækst

4.2.1 Den digitale økonomi bør sigte mod hurtig vækst i BNP, bl.a. ved at finansiere virksomheder i startfasen. En bestemt amerikansk start-up-virksomhed er i dag 75 mia. euro værd. **Fremme af innovation** indebærer videnbaserede økonomiske modeller og øger udbuddet på nettet.

4.2.2 Markedets accept af nye tjenesteydelser afhænger af **SMV'ernes evne** til at omstille sig til ikt⁽¹⁵⁾ og være interoperable. Derfor bør de have adgang til støtte til konkrete projekter. EØSU **anmoder formandskabet om at gøre status** over foranstaltningerne:

— til gennemførelse af partnerskabet mellem de enkelte medlemsstaters offentlige myndigheder og ikt-aktører

— for anvendelse af de bevilgede 300 mio. euro til virksomheder, som udvikler infrastrukturer til energibesparelse, og intelligent teknologi.

⁽¹⁵⁾ EFT C 80 af 3.4.2002, s. 67.

4.2.3 **Elektronisk kort- og mobilbetaling:** Europa bør på dette område bevare samme førerstilling som med chipkortet, der har reduceret svig ganske betydeligt.

4.2.4 SEPA-projektet (Single Euro Payments Area – fælles eurobetalingsområde, forordning fra februar 2012 om ændring af nationale kreditoverførsler og direkte debiteringer til tilsvarende europæiske pr. 1. februar 2014) omfatter de væsentligste massebetalingsmidler. EØSU mener, at interbankgebyrer og gebyrer mellem medlemsstaterne bør harmoniseres. Konkurrence må ikke forhindre innovation eller medføre ekstraudgifter for forbrugeren.

4.2.5 EØSU finder, at der er behov for en hensigtsmæssig ramme til at bistå SMV'erne med at komme ind på det digitale marked og på de øvrige markeder.

4.2.6 a) På internt plan:

4.2.6.1 EØSU anbefaler, at **den digitale økonomis rækkevidde** fastsættes på europæisk plan og integreres i regnskabsstandarderne. Heri kunne medtages digitale produkter og produkter, som kan digitaliseres, samt produkter, der behøver digitalisering.

4.2.6.2 Efter EØSU's vurdering skal virksomhederne **integrere deres digitale aktiver** i deres værdiansættelse.

4.2.6.3 Ikt-sektorens faktiske indvirkninger på virksomhederne og nationalindkomsten bør måles ud fra kriterier, som gælder for hele EU.

4.2.6.4 **Oprettelsen af statuten for det europæiske private selskab** (2008) ⁽¹⁶⁾ (lovgivningsforslag COM(2008) 396 final) vil fremme SMV'ernes udvikling, da det vil lette deres grænseoverskridende handelsaktiviteter.

4.2.7 b) På eksternt plan:

4.2.7.1 Et erhvervsstøttemiljø gavner videnbaseret økonomi. Det fremmer investeringer, grænseoverskridende anvendelse af it og digital aktivitet. **Men SMV'erne lider først og fremmest under den juridiske og tekniske opsplitning**, den manglende gennemsigtighed og de ofte uhensigtsmæssige leveringsformer.

4.2.7.2 Succesmodeller som DiSCwise (GD TREN, In Freight Transport Logistics Action Plan) kan inspirere andre virksomheder til at skabe arbejdsplader og vækst (intelligent transport).

4.2.7.3 **Globalisering:** For at bevare konkurrencedygtigheden af EU's produkter med høj merværdi er det nødvendigt at oprette eksportkonsortier, **klynger** til støtte for F&U, som er anerkendt i medlemsstaterne, for at fremme SMV'ernes internationalisering (http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemlongdetail.cfm?item_id=4968).

4.2.8 **Cloud Computing** kan støtte SMV'erne ⁽¹⁷⁾, hvis der virkelig er garanti for datasikkerheden, som er en stor udfordring for onlinetjenesternes »giganter« og internetudbydere. Kommissionen bør lægge vægt på cloud computing til gavn for SMV'er og bistå dem med at få adgang hertil (uddannelse, finansiering).

4.2.9 EU bør satse mere på at informere virksomhederne om deres muligheder for at opnå **finansiering** og på at udbrede **projektobligationskonceptet** ⁽¹⁸⁾.

4.2.9.1 EØSU henstiller at **fremme investeringer i risikokapitalfonde** til fordel for forskere og innovative virksomheder (COM(2011) 702 final – Små virksomheder i en stor verden).

4.2.10 EØSU anbefaler, at der udarbejdes en vejledning om virksomheders adgang til grænseoverskridende digital økonomi.

4.3 Intellektuel ejendomsret

4.3.1 Det er efter EØSU's opfattelse afgørende, at EU forsvarer de kreative interesser, som skal sikre fremtiden, både internt og eksternt. **Den kulturelle undtagelse** bør bevares, eftersom den bidrager til den europæiske mangfoldighed. Den må ikke trues af de beskyttelsesforanstaltninger, som er under overvejelse, til fordel for amerikanske kreative interesser.

4.3.2 På internt plan beskyttes den intellektuelle ejendomsret i EU fremover af artikel 118 i TEUF, men de 27 medlemsstater kontrollerer internetbrug forskelligt.

4.3.3 På eksternt plan er EU ved at revidere politikken for håndhævelse af IPR (intellektuel ejendomsret) i tredjelande og indarbejde et koncept om gensidighed og multilaterale forhandlinger, som det er tilfældet med ACTA (*Anti-Counterfeiting Trade Agreement*, adskilt fra WTO og underskrevet af Kommissionen og 22 medlemsstater i januar 2012).

4.3.4 **EØSU har vedtaget en udtalelse om intellektuelle ejendomsrettigheder**, hvori det anbefales ikke at anvende en ren kulturarvs- og finansiel tilgang ⁽¹⁹⁾.

4.3.4.1 Med henblik på Kommissionens kommende lovgivningsforslag (2012) understreger EØSU nødvendigheden af at høre de organisationer, som repræsenterer de pågældende rettigheder og interesser ⁽²⁰⁾, samt af gennemsigtighed i og kontrol med forvaltningsorganerne for ophavsret og beslægtede rettigheder. EØSU finder afgiften for privat kopiering uretfærdig, da denne form for kopiering er en integrerende del af fair use. Der bør skelnes mellem en borger, der har downloaded til eget brug, og en person, som udøver en indtægtsgivende virksomhed baseret på storstilet forfalskning. Kulturelle industrier må ikke gøres til pengemaskiner og internettet til et redskab til privatisering af kultur og viden.

⁽¹⁷⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 40.

⁽¹⁸⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 116, og EUT C 143 af 22.5.2012, s. 134.

⁽¹⁹⁾ EUT C 68 af 6.3.2012, s. 28.

⁽²⁰⁾ Jf. forrige fodnote.

⁽¹⁶⁾ EFT C 125 af 27.5.2002, s. 100.

4.3.4.2 Europa-Parlamentet har modtaget en europæisk underskriftindsamling med over 2 mio. underskrifter (websted AVAAZ.org), som opfordrer til at forsvare et frit og åbent internet og afstå fra at ratificere ACTA. Det bør nævnes, at de lande, som har undertegnet ACTA, ikke omfatter Kina, Rusland, Brasilien eller Indien, hvor mange kopivarer stammer fra.

EØSU har indtryk af ikke at være blevet hørt med hensyn til den internationale ACTA-aftale⁽²¹⁾ og foreslår, at Kommissionen sørger for at beskytte borgernes frihed og kreative kapacitet, hvis ACTA kommer til at gælde.

4.3.5 EØSU skønner⁽²²⁾, at indførelse af en europæisk kodeks for ophavsret kan fjerne tvivl om, hvilken skattelovgivning der skal anvendes, **forhindre misbrug af digital trafik og dumping og samtidig beskytte ophavsretten.**

4.4 Den offentlige sektor

4.4.1 **Offentlige indkøb** udgør 20 % af BNP og har også behov for at blive sikret.

4.4.2 EØSU finder det nødvendigt, at de **offentlige forvaltninger** hurtigst muligt bliver tilgængelige på internettet for alle – privatpersoner, forvaltninger, virksomheder og offentlige indkøb – takket være sikret elektronisk identifikation og signatur.

4.4.3 **For den offentlige sektors** vedkommende foretager medlemsstaterne og Kommissionen en gensidig evaluering om gennemførelse af servicedirektivet. EØSU anbefaler en evaluering af **servicedirektivet** med hensyn til mulighederne for det digitale indre marked.

4.4.3.1 EØSU er overbevist om, at det digitale indre marked kan udvikle det offentlige udbud i kraft af den juridiske sikkerhed og teknologien, da besparelser opnået gennem løsninger til intelligente offentlige tjenester kan fremme »sømløse« grænseoverskridende offentlige indkøb.

4.4.4 Kommissionens revision af direktivet⁽²³⁾ om **videreanvendelse af den offentlige sektors informationer** kan forenkle arbejdet for virksomheder og privatpersoner (jf. udtalelse TEN/478, under udarbejdelse).

5. Gøre det digitale marked til løftestang for bæredygtig vækst

5.1 Indførelse af en bæredygtig social markedsøkonomi med høj konkurrenceevne i EU forudsætter kreativitet og innovation. Ikt er et middel, men også en værdi, som ikke blot omfatter den varemæssige dimension.

5.2 EØSU efterlyser en individuelt tilpasset strategi, som kan sikre det digitale indre markeds **bæredygtige karakterer.**

5.3 Der bør gennemføres undersøgelser til måling af, hvilket CO₂-fodafttryk der afsættes af virksomheder på det digitale marked, hvor de er i vækst. EØSU finder, at intelligent teknologi kan optimere det samlede energiforbrug og således formindske CO₂-udledningerne.

5.4 Digitalt udstyr bør være CO₂-frit, og **ren behandling i Europa af affald** fra databehandlingssystemer (med genvinding af sjældne metaller) udgør et **stort potentielt marked** og vil forhindre forurening af tredjelande.

5.5 EØSU anmoder formandskabet om, at der her i 2012, året for **aktiv aldring**, slås til lyd for ikt's produktive egenskaber til styring af lægelig og social omsorg, navnlig i forbindelse med befolkningens aldring: bevarelse af ældre på arbejdsmarkedet i mindre anstrengende job og, mere generelt, kommunikation, bekæmpelse af isolation, telemedicin, robotteknik og betryggende personsikkerhed. Alle disse områder åbner mulighed for nye markeder og skabelse af nye former for job og vækst.

5.6 **Færdiggørelsen af projekterne vedrørende rummet** er en betingelse for, at EU kan integrere sit digitale marked. Der skal afsættes de nødvendige midler. EØSU beklager, at Galileo og GNSS stadig ikke er operationelle, mens den amerikanske model, GPS, benyttes i hele Europa og resten af verden⁽²⁴⁾.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²¹⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 139.

⁽²²⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 69.

⁽²³⁾ EØSU's Udtalelse »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/98/EF om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer« EUT C 191 af 29.6.2012, s. 129.

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om etablering og drift af de europæiske satellitbaserede navigationssystemer« EUT C 181 af 21.6.2012, s. 179.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om skatte- og finansparadiser: en trussel mod EU's indre marked (initiativudtalelse)

(2012/C 229/02)

Ordfører: **Edgardo Maria IOZIA**

Medordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2011 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Skatte- og finansparadiser: en trussel mod EU's indre marked«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj 2012, følgende udtalelse med 144 stemmer for, 30 imod og 13 hverken for eller imod:

1. Resumé og henstillinger

1.1 Den Europæiske Union bør på alle mulige måder øge sin indsats i G20, OECD og FATF (Den Internationale Finansielle Aktionsgruppe) for på kort sigt at sætte en stopper for uigenomsigtige skattejurisdiktioner og forpligte medlemsstaterne til at bekæmpe den kriminalitet, som har sin base i mange af disse territorier.

1.2 De fremskridt på skatteforvaltningsområdet, som er opnået i internationale fora som OECD og G20, bør ikke forhindre EU i at anvende strengere regler, som gør det lettere at få den kapital tilbage, der via en illegal aktivitet er flyttet til udlandet til skade for det indre marked.

1.3 EØSU opfordrer EU's institutioner til at vedtage foranstaltninger, som forhindrer misbrug af »bopælsprincippet« gennem fiktive ejendoms- og bopælsregler, som gør det muligt for holdingselskaber, der ikke udøver nogen aktivitet, eller fiktive virksomheder at sikre, at ejerne ikke betaler skat i de lande, hvor de har deres bopæl. EØSU hilser Kommissionens beslutning om at fremlægge et nyt forslag om skatte- og finansparadiser i 2012 velkommen og håber, at visse medlemsstaters modvilje mod et effektivt og gennemgribende middel mod anvendelsen af aktiviteter, der sigter på at omgå eller unddrage sig de nationale skattesystemer, vil blive overvundet.

1.4 Kommissionen har fremsat et forslag til direktiv, COM(2012) 85 final, hvori der for første gang fastlægges regler om indefrysning og konfiskation af udbytte fra strafbare forhold i Den Europæiske Union. EØSU anbefaler kraftigt, at det overvejes at medtage strafbare forhold af skattemæssig art knyttet til benyttelse af skatteparadiser i direktivets bestemmelser. Forslaget indgår i et bredere politisk initiativ til beskyttelse af den lovlige økonomi mod kriminell infiltration og bygger på artikel 82, stk. 2, og artikel 83, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

1.5 Skatteparadiser er som bekendt et stort antal territorier, 44 i alt, der retsligt set er forbundet med en suveræn stat eller selv er suveræne stater. Selv når de ikke er suveræne stater, har de en stor administrativ autonomi og anvender uigenomsigtige regler om skattefritagelse og -reduktion, kapitalejerskab og -oprindelse samt om den måde, finansielle virksomheder og kommercielle selskaber, der er etableret på deres territorium, fungerer på.

1.6 EØSU finder det især beklageligt, at skatterådgivere, advokater og nogle konsulentvirksomheder bl.a. gennem reklamer tilbyder oprettelse af juridiske enheder for at bruge skatte- og finansparadiserne som middel til at omgå de krav, der stilles til virksomheder i EU, især kravet om betaling af selskabsskat og om gennemsigtighed i virksomhedernes transaktioner og finansiering.

1.7 Skatteparadiserne forvrider det indre marked. Der er derfor behov for en effektiv EU-aktion, der kan sikre skattemæssig retfærdighed og hindre en destabiliserende uigenomsigtighed, skatteunddragelse og korruption gennem skatteparadiser. Det bør ikke udelukkes fra overvejelserne at identificere handlinger på dette område som strafbare.

1.8 Alle hindringer for automatisk udveksling af bankoplysninger bør fjernes, så man let kan finde frem til de faktiske ophavsmænd til banktransaktioner og ejere af bankkonti. Det bør kræves, at multinationale virksomheder opstiller landeopdelte regnskaber med specifikation af omfanget af deres aktiviteter, antallet af ansatte og udbyttet i hvert enkelt land.

1.9 Der må sættes ind på alle disse områder uden at lægge hindringer i vejen for eventuelle fremskridt, der følger af initiativer af global karakter iværksat af internationale, multilaterale organisationer, først og fremmest FN og OECD. Arbejdet skal være baseret på gensidig tillid, hvor målet er, at lovgivningerne skal være ligeværdige og at finde frem til nye, højere standarder for det internationale samarbejde vedrørende skatteparadiser.

1.10 EØSU håber på en koordineret strategi med de vigtigste lande, først og fremmest USA, så tilgangen til regulering af området bliver så global som mulig. Samtidig understreger EØSU imidlertid, at vanskeligheder med at blive enige om en international handlingsplan på ingen måde må bremse for eller forsinke EU's indsats. Europæiske standarder fastlagt i eksempelvis direktivet om europæiske opsparinger er blandt de højeste i verden. Den amerikanske *Foreign Account Tax Compliance Act* (FATCA) er et vigtigt skridt i bestræbelserne på at få amerikanske statsborgere, som ejer udenlandske finansielle instrumenter og konti i udlandet, til i højere grad at overholde skattelovgivningen. De amerikanske skattemyndigheder beder de udenlandske finansielle institutioner om »automatisk« at fremsende navnene på borgere med aktiviteter i udlandet.

1.11 I Europa har Belgien en meget avanceret lovgivning, der bygger på princippet om fortrolighed til gengæld for en politik for bekæmpelse af kriminalitet. Fortrolighed bruges som alibi for at tilsidesætte den skattepolitiske dagsorden og udviklingen af en politik, der hindrer skatteunddragelse!

1.12 Det er nødvendigt at udvikle integrerede politikker og skabe sammenhæng mellem de forskellige indsatsområder. De internationale regnskabsstandarder er blevet udformet, så de værner om investorernes og markedets interesser. Nu bør der også fokuseres på borgernes interesser. Den rolle, som IASB, en privat organisation, spiller må tages op til fornyet overvejelse. Det samme gælder dens opgave bestående i at fastlægge regnskabsregler, som bør være langt enklere og lettere at forstå.

1.13 EØSU beklager, at alle aktører inden for retsvæsen, økonomi og politi længe har vidst, at de fleste tilfælde af korruption med offentlige penge, skatteunddragelse gennem skatteparadiser, hemmeligholdelse af formuer gennem stråmænd, hvidvaskning af kapital, bestikkelse af ansvarlige embedsmænd osv. ville være umulige at gennemføre, hvis ikke en teknisk-juridisk klike var en del af disse netværk, dækkede over dem, fik stort udbytte af dem og måske i enkelte tilfælde kunne ende i toppen af deres netværk. Denne situation gør det nødvendigt med indgriben fra EU's side.

1.14 EØSU går ind for, at der iværksættes en koordineret strategi for at forbedre kampen mod skattesvig, især mod »urimelig praksis«, og for vedtagelse af regler, som begrænser den frie etableringsret i tilfælde af et arrangement med »tomme« selskaber, der kun er oprettet af skattehensyn.

2. Indledning

2.1 »Skatteparadiser« er steder, hvor topchefer for verdens største finansierings- og industriselskaber, det kunstneriske eller sociale »jetset« og multimillionærer, der kombinerer indtjening og fritid, blander sig med mere eller mindre obskure personer, som anvender de samme finansielle ressourcer, takket være hvilke de kan fremskaffe og anvende kapital, der ikke blot er erhvervet i strid med den gældende lovgivning, men også gennem økonomisk kriminalitet og forbrydelser – fra de alvorligste som mord til afpresning, narkotikahandel, våbenhandel, forfalskning, svig, bedrageri, menneskehandel og illegalt spil. Disse territorier er karakteriseret ved en række fælles forudsætninger, nemlig en uigennemsigtig funktionsmåde, et lavt beskatningsniveau for ikke-residenter, der desuden ikke udøver nogen aktivitet på det pågældende territorium. Der skabes på denne måde en skadelig konkurrence med en skjult struktur, hvor den juridiske status er totalt blottet for gennemsigtighed.

2.2 Problemerne forbundet med skatteparadiser må analyseres med udgangspunkt i tre forhold: skattereglerne og de muligheder, de indeholder for skatteunddragelse; huller i den finansielle lovgivning med den deraf følgende risiko for finansiell ustabilitet; manglen på gennemsigtig information, der åbner mulighed for, at skatteparadiserne understøttes af kriminelle aktiviteter. Fællesnævneren for disse tre aspekter, som overvåges af henholdsvis OECD, FSB og FATF, er den hemmelige karakter af eller vanskelige adgang til informationer. Hvis informationerne blev gjort gennemsigtige eller mindre uigennemsigtige, ville problemerne og truslerne fra skatteparadiser kunne inddæmmes betydeligt. Den debat om standarder, der for tiden foregår i OECD, bør fortsætte med det mål at gøre det mindre besværligt for skatte- og retsmyndigheder. Der er en reel risiko for, at man bliver enige om alt for svage og komplekse standarder blot for at imødekomme den offentlige mening (*window dressing*). Den enkleste løsning på problemet er automatisk udveksling af information.

2.3 Skatte- og finansparadiser er et fænomen, der er uløseligt forbundet med kapitalismens historie, og der findes eksempler på det så langt tilbage som den sene middelalder. Den franske revolution og den industrielle revolution var et vendepunkt, som fremskyndede tilblivelsen og konsolideringen af skatteparadiser.

2.4 Fænomenet antog enorme proportioner efter Anden Verdenskrig og spredtes til alle dele af verden: Stillehavet, Caribien og øer i Atlanterhavet, men også til små og meget små europæiske stater. Alene i de såkaldte skatte-, finans- og selskabsparadiser i Europa er der skønsmæssigt oprettet 1 million selskaber og dobbelt så mange truste. Ifølge Raymond Baker, direktør for *Global Finance Integrity*, er der alene på de britiske Jomfruøer registreret 619.916 selskaber, 20 pr. indbygger.

2.5 Karakteristisk for den aktuelle økonomiske situation er globaliseringen af handelen med varer og tjenesteydelser, kapitalens frie bevægelighed og den massive brug af nye teknologier i forbindelse med internationale finans- og handelstransaktioner. Selv om der findes »compliance«-afdelinger i de fleste finansielle institutioner, er der ikke tilstrækkeligt med regler for den enorme mængde af transaktioner, der foretages hver dag.

2.6 EU's indre marked, de finansielle og kommercielle markeders trivsel og den velordnede udvikling af økonomien med overholdelse af fælles regler for at sikre den fælles interesse står over for en enorm kapital, der er gemt væk i bekvemmelige zoner og lande og beskyttes af store interesser med store muligheder for at bestikke hele offentlige forvaltninger og bruge dem til egne formål.

2.7 Skatteparadiserne skaber såvel makroøkonomiske som mikroøkonomiske forvridninger. Som allerede nævnt kan de på det makroøkonomiske plan udgøre en trussel mod stabiliteten af de finansielle systemer. Desuden mister staten indtægter, fordi det er muligt at unddrage sig eller slippe for at betale skat af reelle og/eller finansielle investeringer, og som i stedet uundgåeligt hentes ind ved at beskatte indkomst fra arbejde. På det mikroøkonomiske plan skaber det forvridninger mellem store, små og mikrovirksomheder. For disse tre typer af aktører bliver mulighederne for at benytte sig af skatteparadisernes tilbud om skatteunddragelse eller i hvert fald aggressiv skatteplanlægning mindre, jo mindre de er.

2.8 I de første ti år af det 21. århundrede, efter de to katastrofer med epicenter i USA – de kriminelle attentater den 11. september 2001 i New York og Washington og den finansielle krise udløst af Lehman Brothers' konkurs i september 2008 – har det internationale samfund støttet fælles aktioner til regulering af de såkaldte »skatte- og finansparadiser«.

3. Skatte- og finansparadiser

3.1 De uønskede følger af disse systemer har i mange tilfælde ført til anlæggelse af straffesager om finansiering af international terrorisme og organiseret kriminalitet, skatteunddragelse og hvidvaskning af kapital, hvilket bl.a. har skabt systemiske risici på de finansielle markeder og skadet den frie konkurrences grundlæggende principper.

3.2 Der er derfor i de seneste år, som tidligere nævnt, iværksat foranstaltninger på verdensplan, og det er blevet besluttet at etablere fælles strukturer og beredskabsordninger til at håndtere truslerne mod staternes sikkerhed og borgernes velfærd.

Blandt de forskellige beslutninger på internationalt niveau udgør den aftale, der blev nået på G20-gruppens Londontopmøde den 2. april 2009, måske en afgørende ændring i forhold til de tidligere strategier.

3.3 EØSU går ind for indførelse af foranstaltninger, som fremmer bekæmpelse af skattesvig og andre ulovlige aktiviteter, der skader EU's og medlemsstaternes finansielle interesser, med det formål at sikre administrativt samarbejde gennem udveksling af oplysninger om skattespørgsmål. EØSU mener endvidere, at EU bør bemyndiges til at indlede forhandlinger om indgåelse af en aftale mellem EU og Schweiz om bekæmpelse af direkte skattesvig og direkte skatteunddragelse og sikre administrativt samarbejde i form af udveksling af oplysninger om skattespørgsmål.

3.4 Efter den omtalte G20-aftale har man forladt fremgangsmåden med analyser og anbefalinger, som tidligere blev anvendt af de organismer og fora, som beskæftiger sig med dette problem, og man kræver nu en fordømmelse af de såkaldte »usamarbejdsvillige jurisdiktioner«, herunder alle skatte- og finansparadiser. Der foreslås i den forbindelse unilaterale, bilaterale og multilaterale sanktioner samt gradvis ophævelse af bankhemmeligheden og regelmæssig offentliggørelse af lister over de territorier, der ikke opfylder kravene.

3.5 Gennemførelsen af disse krav fra G20-gruppen har imidlertid været meget skuffende. Det fremføres der forskellige grunde til.

3.6 Mange områder er taget af listen over usamarbejdsvillige jurisdiktioner, fordi de har underskrevet mindst 12 bilaterale skatteaftaler, som de har indgået med hinanden (f.eks. aftalen mellem Liechtenstein og Monaco).

3.7 Det er kort sagt tilstrækkeligt at garantere udveksling af oplysninger efter anmodning fra de myndigheder, der skal håndhæve de relevante (skattemæssige, retslige osv.) foranstaltninger, uden at de offentlige myndigheder i det pågældende territorium kan afvise det ved at påberåbe sig nationens interesse, bankhemmeligheden eller andre lignende grunde.

3.8 I disse tilfælde er det indlysende, at den bilaterale fremgangsmåde er ineffektiv. Man bør derfor koncentrere sig om at styrke den internationale (multilaterale) og overnationale indsats.

Dette bekræftes også i rapporten af 4. oktober 2011 fra organisationen Tax Justice Network, som mener, at næsten alle bilaterale aftaler, der er indgået siden 2009, er unyttige. Organisationen har derfor udarbejdet en indikator for skattemæssig uigennemsigthed baseret på to kriterier: hindringerne for anmodning om oplysninger fra andre landes kompetente myndigheder samt omfanget på det globale finansmarked af jurisdiktioner, der mistænkes for uigennemsigthed.

3.9 Som påpeget i flere særrapporter (f.eks. fra Global Financial Integrity) er de ulovlige kapitalstrømme imidlertid stadig stigende med over 10 % om året. Det har ødelæggende konsekvenser, da det bl.a. forværrer de statsgældskriser, som mange lande i verden, herunder især visse EU-medlemsstater, er ramt af.

3.10 Desværre er det kun EU, der har udarbejdet en troværdig handlingsplan på dette område, men gennemførelsen af den er mangelfuld.

3.11 Et klart eksempel herpå er gennemførelsen af direktiv 2003/48/EF om beskatning af indtægter fra ikke-hjemmehørende fysiske personers opsparing i form af rentebetalinger.

3.12 Ganske vist er der efter direktivets ikrafttrædelse blevet etableret systemer for automatisk udveksling af skatteoplysninger mellem alle EU's medlemsstater, og man har fremmet indgåelsen af aftaler med 4 europæiske stater, som tidligere blev betragtet som skatte- og finansparadiser, nemlig Andorra, Liechtenstein, Fyrstendømmet Monaco og San Marino.

3.13 Men disse europæiske lande samt Schweiz har forskellige bånd til EU, som bevirker, at det er meget kompliceret at gennemføre aftalerne. Eksempelvis har Liechtenstein tilsluttet sig Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, men er på det civil- og handelsretlige område ikke forpligtet til at samarbejde på samme niveau med de relevante forvaltningsmyndigheder, fordi det ikke har underskrevet Lugano II-konventionen af 30. oktober 2007 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager.

3.14 Man må håbe, at denne ændring af den juridiske status snart vil føre til de ønskede ændringer i betragtning af ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten, som i henhold til EU-traktatens artikel 8 og den dertil knyttede erklæring 3 støtter etableringen af strukturerede forbindelser med små nabolande.

3.15 Uden tvivl ville det ideelle middel til sagens løsning være at indgå en multilateral aftale for at integrere de usamarbejdsvillige jurisdiktioner i det naturlige geopolitiske, juridiske og økonomiske rum på basis af en fælles model.

3.16 På samme måde har Kommissionen indbragt fire medlemsstater for EU-Domstolen, fordi de ikke har gennemført direktiv 2005/60/EF om indefrysning af pengemidler.

3.17 For at fremme en indsats med en reel overnational indvirkning bør EØSU lægge sig på linje med Europa-Parlamentets energiske holdning i beslutningen fra april 2011⁽¹⁾, som bl.a. støtter en optrapning af kampen mod uigennemsigtige oplysninger om tværnationale finansielle transaktioner. Man kunne også indføre et anmeldelsesinstrument i stil med den straflempelse, der findes på konkurrenceområdet, for at tilskynde til anmeldelse af en sådan adfærd og økonomisk belønning til anmelderne med en strafnedsættelse.

3.18 Som supplement til ovenfor nævnte foranstaltning bør der i G20 øjeblikkeligt vedtages mekanismer for at lukke hullerne i offshorelovgivningen, gennem hvilke skattereglerne i de vigtigste finanscentre i verden kan omgås.

3.19 Inden for EU's stramme kompetenceramme er det nødvendigt snarest muligt at vedtage bindende ad hoc-regler inden for den afledte ret, herunder bestemmelser, som forbyder enhver fysisk person, der kontrollerer pengemidler eller enheder med hjemsted i skatte- og finansparadiser, at modtage offentlige midler.

3.20 I 2009 var der ifølge OECD's skøn anbragt mellem 1.700 og 11.000 mia. USD i disse paradiser. OECD udarbejdede en liste, som godkendtes af G20 som grundlag for en hård konfrontation med de lande, som ikke overholdt nogen eller kun nogle få af de internationale konventioner om gennemsigthed i bank- og skatteforhold.

3.21 Rapporten fra OECD udløste en bølge af protester, især fra Schweiz, Luxembourg og selvfølgelig Uruguay. Delaware-sagen i USA blev livligt debatteret.

3.22 Amerikanerne er udmærket klar over, at Delaware er en slags skatteparadis. Næsten halvdelen af de virksomheder, der er børsnoteret på Wall Street og Nasdaq, har deres hovedsæde i den amerikanske vicepræsident Joe Bidens hjemstat. Der betaler de nemlig lavere lokale skatter og ingen skat på udbytte. At denne lille stat syd for Pennsylvania tilbyder offshore-selskaber enorme fordele og præsenterer sig som et alternativ til Caymanøerne eller Bermuda, er der langt færre, der ved – bortset fra de beskæftigede i sektoren. Overskuddet i virksomheder etableret i Delaware anses af klarhedshensyn for at tilhøre ejerne. Hvis disse ikke er amerikanske statsborgere, og hvis virksomhedens aktivitet foregår uden for USA, er de ikke skattepligtige i USA.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 6. april 2011 om beskyttelse af Den Europæiske Unions finansielle interesser – Bekæmpelse af svig, Årsberetning 2009 (2010/2247)(INI).

3.23 Hvidvaskning af kapital, skatteunddragelse og midler til bestikelse eller til omlodning af midler til egne selskaber er den vigtigste og mest udbredte praksis i disse paradiser. Herfra udgår angrebene på statsgælden i lande med problemer som f.eks. de store kampanjer til beskyttelse af kapitalens ubetingede bevægelsesfrihed, der involverer medier, politiske partier og repræsentanter for institutioner.

3.24 En dårlig forvaltning på skatteområdet fremmer skattevig og skatteunddragelse og har alvorlige konsekvenser for de nationale budgetter og for systemet med EU's egne indtægter.

3.25 En stor del af de multinationale selskaber er opbygget sådan, at de kan drage fordel af skatteunddragelse i de forskellige jurisdiktioner, de opererer i. Den forskellige beskatning i de forskellige jurisdiktioner er til fordel for store, internationale eller veletablerede selskaber på bekostning af små, nationale eller nye virksomheder i opstartfasen. Strategierne for skatteunddragelse strider imod princippet om fair konkurrence og princippet om virksomhedsansvar. Disse jurisdiktioner bliver endvidere operationsbase for organisationer og virksomheder, der sender varer ud på det indre marked uden de korrekte oprindelsescertifikater og de garantier, EU kræver – til stor skade for forbrugernes interesser og evt. for folkesundheden. Til dette formål misbruges bl.a. systemet med *transfer pricing*, hvor priserne på koncerninterne transaktioner fastsættes på grundlag af en vurdering af koncernens skattebehov i stedet for på almindelige markedsbetingelser.

3.26 Multinationale virksomheder har helt sikkert ressourcerne til at offentliggøre regnskaber for hvert enkelt land for salg, driftsoverskud, koncerninterne transaktioner, overskud før skat og skat, og dette uden at administrationen bliver alt for tung. Hvis disse informationer blev offentligt tilgængelige, ville det være langt tydeligere, hvem der misbruger *transfer pricing* eller anvender aggressiv skatteplanlægning.

3.27 Manglende skattekontrol eller svage regler for tilsyn, uigennemsigtige oplysninger til identifikation af fysiske og juridiske personer eller andre juridiske eller administrative omstændigheder giver selskaber, der opererer fra disse territorier, en næsten total straffrihed og uacceptable konkurrencefordele samt et dække mod tiltag fra tredjelandes judicielle og administrative myndigheder.

3.28 EØSU fordømmer utvetydigt skatteparadisernes rolle som steder, der tilskynder til skatteundgåelse, skatteunddragelse og kapitalflugt. EU bør forstærke sin indsats mod disse fænomener og vedtage konkrete sanktioner.

3.29 Disse territorier har alvorlige negative virkninger for den internationale handel, de nationale budgetter, sikkerheden og den offentlige orden, sådan som den krise, der begyndte i 2008, har vist, og for de finansielle systemers stabilitet, og derfor har det internationale samfund gjort nogle forkølede forsøg på at få dem identificeret og gradvist udryddet.

3.30 Resultaterne af de fælles anstrengelser i G20 og FN og af OECD-initiativer rækker stadig ikke til at tackle udfordringerne fra skatteparadisernes og offshorefinanscentre og bør følges op af resolute, effektive og sammenhængende aktioner.

3.31 Indtil videre har tiltagene i bl.a. G20, FATF og OECD imidlertid kun lettet den tunge byrde, som skyldes skatte- og finansparadisernes.

3.32 De jurisdiktioner, som ikke samarbejder, må identificeres, der må foretages en evaluering af reglerne overholdelse og anvendes afskrækkende foranstaltninger for at fremme deres overholdelse. Desuden mener EØSU ikke, at OECD er et passende forum for bekæmpelse af skatteparadiser, og den indikator, der bruges til at bestemme, om en jurisdiktion samarbejder, må forbedres ved at give den en kvalitativ værdi. Desuden bør OECD ikke slette lande fra sin sorte liste, blot fordi de lover at overholde principperne om udveksling af information uden samtidig at træffe bestemmelser om effektiv håndhævelse af disse principper.

3.33 Der er tilstrækkeligt belæg for at fastslå, at den finansielle krise delvis skyldes komplekse og meget lidt gennemsigtige transaktioner udført af finansielle operatører med hjemsted i jurisdiktioner, hvor der er fortrolighed i skatteforhold, hvilket har haft alvorlige følger for investorer og købere af disse finansielle produkter. Skatteparadisernes tillader finansielle institutioner at foretage transaktioner uden for balancen og komplekse finansielle produkter, som ikke har bidraget til innovationen i den finansielle sektor og medført finansiell ustabilitet. Der er tilstrækkelige beviser for, at mange direkte udenlandske investeringer især i udviklingslande kommer fra skatteparadiser.

3.34 Den Europæiske Union er bekendt med denne situation og fordømmer med jævne mellemrum disse regimer via forskellige institutionelle myndigheder. Desværre har EU ikke været i stand til at fremme et overnationalt og administrativ regelsæt, som vil kunne begrænse mulighederne for at undgå straf.

3.35 EU's indsats har været koncentreret om at få afskaffet ca. 100 skadelige skatteordninger i medlemsstaternes jurisdiktioner, hvor finanskontrollen er begrænset, og i tredjelande. I den sammenhæng vedtog Kommissionen i 2009 og 2010 to meddelelser og en adfærdskodeks vedrørende god forvaltning på

skatteområdet, ligesom tre eksisterende direktiver beskæftiger sig med udbytte fra skatteunddragelse, administrativt samarbejde og beskatning af opsparing (under revision). Klausuler om overholdelse af god praksis eller god forvaltning på skatteområdet er desuden meget almindelige i EU's associerings-, handels- og samarbejdsaftaler med tredjelande.

3.36 Alligevel har der kun været begrænsede fremskridt, da kompetencen til at undersøge skatteforhold og idømme straf henhører under medlemsstaterne.

3.37 Ifølge banker har den nævnte amerikanske lov gjort det tydeligt, at ensidig vedtagelse af denne type foranstaltninger

skaber problemer for de finansielle institutioner som følge af den manglende kompatibilitet mellem FACTA-lovens krav om meddelelse af oplysninger, indefrysning og lukning af konti og EU-lovgivningen og/eller den nationale lovgivning i det land, hvor finansinstitutionen har sit hjemsted.

3.38 Den 4. marts 2009 holdt den daværende britiske premierminister en vigtig tale i den amerikanske kongres, hvori han opfordrede sin allierede til i fællesskab at arbejde hen imod et økonomisk system reguleret på globalt plan og for at bekæmpe brugen af finansielle ordninger udelukkende til egen personlig vinding.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Horisont 2020: Køreplaner for aldring (initiativudtalelse)

(2012/C 229/03)

Ordfører uden studiegruppe: **Renate HEINISCH**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2011 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Horisont 2020: Køreplaner for aldring«

(initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 184 stemmer for, 3 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 For at imødegå de store udfordringer og udnytte de muligheder for social og økonomisk udvikling, som er forbundet med de demografiske forandringer, skal EU-medlemsstaterne i de kommende år i stigende grad iværksætte relevante foranstaltninger på forskellige niveauer og på en lang række områder.

1.2 En koordineret forskning kan yde et afgørende bidrag til udformningen af relevante foranstaltninger på regionalt, nationalt og europæisk niveau, idet en sådan skaber et velfunderet planlægnings- og beslutningsgrundlag.

1.3 EØSU bakker uden forbehold op om det ofte stillede krav om, at den europæiske forskning på områderne aldring og demografiske forandringer bør være langsigtet, tværfaglig og grænseoverskridende eller i det mindste komparativ.

1.4 En relevant infrastruktur og en integreret koordinering af forskningsaktiviteterne er en central forudsætning for en fremragende europæisk forskning. Også hvad angår opstilling af et budget og midlernes fordeling er der behov for central koordinering. Udvalget anbefaler derfor, at der oprettes et europæisk center for aldersforskning, der kunne overtage koordineringen.

1.5 Køreplaner til udformning af langsigtede forskningsprogrammer er nyttige instrumenter med henblik på at opstille prioriteter for den fremtidige forskning. Nuværende køreplaner vedrørende aldring og demografiske forandringer har allerede kortlagt vigtige aspekter, som er relevante for »Horisont 2020«⁽¹⁾.

1.6 Udvalget bifalder, at der på det prioriterede område »Samfundsmæssige udfordringer« i RP 8 er planlagt en forskningsprioritet med titlen »Sundhed, demografiske ændringer og trivsel«⁽²⁾.

1.7 Ud over de aktuelle forskningsprioriteter, der nævnes i de nuværende køreplaner og »Horisont 2020«, opfordrer udvalget til, at fremtidens europæiske forskning også tager fat på betydeligt mere innovative, og muligvis mere problematiske, emner med relation til aldring og demografiske forandringer. Hertil hører emner som bevarelse af et godt helbred og genoptræning, forlængelse af den erhvervsaktive del af livet, kravet om et mere selvstændigt liv baseret på medansvar, læring for et langt liv, følgevirkningerne af den stigende brug af teknologi på alle livets områder og de spørgsmål, som det europæiske samfund står over for som følge af de demografiske, samfundsmæssige og tekniske forandringer.

2. Begrundelse /generelle bemærkninger

2.1 Til håndtering af de udfordringer og udnyttelse af de chancer, som er forbundet med de demografiske forandringer, vil der i de kommende år være hårdt brug for velfunderede planlægnings- og beslutningsgrundlag, der kan danne rammen for retningsvisende foranstaltninger. Sådanne grundlag skal være navnlig vha. relevant forskning. Resultater fra europæiske forskningsprogrammer gennem de senere år, som f.eks. det 5., 6. og 7. forskningsrammeprogram⁽³⁾, det fælles program »Længst muligt i eget hjem«⁽⁴⁾ (AAL JP)⁽⁵⁾, rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation (CIP)⁽⁶⁾ og aktiviteterne under ERA-nettet har allerede tydeligt demonstreret forskningens nytteværdi. Forskning kan dermed yde et afgørende bidrag til håndteringen af de demografiske forandringer og udnyttelsen af det dermed forbundne positive potentiale på regionalt, nationalt og europæisk niveau.

⁽²⁾ Jf. fodnote 1.

⁽³⁾ EFT L 26 af 1.2.1999, s. 1, EFT L 232 af 29.8.2002, s. 1, og EUT L 412 af 30.12.2006, s. 1, samt EUT C 65 af 17.3.2006, s. 9.

⁽⁴⁾ <http://www.aal-europe.eu>.

⁽⁵⁾ Jf. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1726&format=HTML&aged=1&language=DE>.

⁽⁶⁾ EUT L 310 af 9.11.2006, s. 15, og EUT C 65 af 17.3.2006, s. 22.

⁽¹⁾ COM(2011) 809 final.

2.2 Køreplaner (roadmaps) tjener til udformningen af langsigtede forskningsprogrammer. De egner sig til at kortlægge mulige fremtidige udviklingstendenser eller scenarier, henlede opmærksomheden på tværsektorielle sammenhænge, udpege relevante samarbejdspartnere og aktører, definere politiske råderum og finansieringsalternativer samt udvikle strategier for realisering af processer og resultater.

2.3 Der er i de senere år udviklet og iværksat forskningsrelaterede køreplaner på mange områder. Blandt de utallige aktuelle nationale og internationale køreplaner skal her blot nævnes enkelte eksempler: den schweiziske køreplan for forskningsinfrastruktur⁽⁷⁾, det tyske BMBF-projekt »Køreplan for miljøteknologier 2020«⁽⁸⁾, de amerikanske republikaneres køreplan for USA's fremtid⁽⁹⁾, ERA-køreplaner for udvikling af energieffektive bygninger⁽¹⁰⁾ samt forskningskøreplanen VPH-FET (Virtual Physiological Human-Future and Emerging Technologies)⁽¹¹⁾.

2.4 Køreplanerne for den fremtidige forskning og innovation på området aldring og demografiske forandringer har emnemæssigt udviklet sig i retning af sundhedsaspekter i bredeste forstand. Hertil hører bl.a. køreplanerne fra de europæiske projekter Future BNCI: Future Directions in Brain/Neuronal Computer Interaction (BNCI) Research (2010-2011), DIAMAP: Road Map for Diabetes Research in Europe (2008-2010), ROAMER: A Roadmap for Mental Health Research in Europe (2011-2014) samt WhyWeAge: A road map for molecular biogerontology (2008-2010)⁽¹²⁾, men også nationale køreplaner, som f.eks. køreplanen for den tyske forbundsregerings sundhedsforskningsprogram⁽¹³⁾.

2.5 Også de tematisk set bredere køreplaner på området aldring og demografiske forandringer, dvs. de køreplaner, der er udviklet i forbindelse med de europæiske projekter FUTURAGE – A Road Map for Ageing Research⁽¹⁴⁾ og BRAID: Bridging Research in Ageing and ICT Development (2010-2012)⁽¹⁵⁾, nævner sundhedsaspekter som forskningsprioriteter. Køreplanen for FUTURAGE opstiller tre sundhedsrelaterede hovedtemaer: »Healthy Ageing for More Life in Years«, »Maintaining and Regaining Mental Capacity« og »Biogerontology: from Mechanisms to Interventions«⁽¹⁶⁾. I BRAID-projektet er det temaet »Health and Care in Life«.

⁽⁷⁾ Schweizerische Eidgenossenschaft, Eidgenössisches Departement des Innern EDI, Staatssekretariat für Bildung und Forschung SBF, Ressort Nationale Forschung, 2011: Schweizer Roadmap für Forschungsinfrastrukturen. Download: http://www.sbf.admin.ch/hm/dokumentation/publikationen/forschung/11.03.30.NFO.RoadmapForschungsinfrastrukturen_d.pdf.

⁽⁸⁾ J. Schippl et al.: Roadmap Umwelttechnologien 2020 – Endbericht. Karlsruhe: Forschungszentrum Karlsruhe 2009 (Wissenschaftliche Berichte FZKA 7519).

⁽⁹⁾ <http://www.roadmap.republicans.budget.house.gov>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.eracobuild.eu>.

⁽¹¹⁾ https://www.biomedtown.org/biomed_town/VPHFET.

⁽¹²⁾ <http://future-bnci.org>; <http://www.diamap.eu>; <http://www.roamer-mh.org>; <http://www.whyyeage.eu>.

⁽¹³⁾ Gesundheitsforschungsrat (GFR) des Bundesministeriums für Bildung und Forschung (Hrsg.) (2007): Roadmap für das Gesundheitsforschungsprogramm der Bundesregierung. Bonn/Berlin: BMBF.

⁽¹⁴⁾ <http://futurage.group.shef.ac.uk/road-map.html>.

⁽¹⁵⁾ <http://www.braidproject.eu>.

⁽¹⁶⁾ The Future of Ageing Research in Europe. A Road Map.

2.6 Kommissionen vil vha. offentlig-private (OPP) og offentlig-offentlige partnerskaber (P2P)⁽¹⁷⁾ give adgang til yderligere instrumenter til imødegåelse af de aktuelle samfundsmæssige udfordringer⁽¹⁸⁾. Til de fælles initiativer hører navnlig de europæiske innovationspartnerskaber (EIP), herunder det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring (EIP AHA)⁽¹⁹⁾, den digitale dagsorden for Europa⁽²⁰⁾, initiativet til fælles programlægning af forskningsindsatsen »Flere år, bedre liv – demografiske forandringer: potentiale og udfordringer«⁽²¹⁾ samt det planlagte program »Horisont 2020«⁽²²⁾.

2.7 På trods af disse nødvendige og vigtige tiltag til oprettelse af forsknings- og innovationspartnerskaber er der alligevel et presserende behov for yderligere forskningsaktiviteter. Verden – samfundet – teknologien – lægevidenskaben og den aldrende befolkning ændrer sig konstant. Derfor er der til stadighed brug for ny forskning med det formål at kunne reagere på nye betingelser med relevante (politiske) foranstaltninger og ikke halte efter udviklingen.

2.8 EØSU bifalder derfor Kommissionens støtte til fælles programmeringsinitiativer og udviklingen af køreplaner for fremtidige forskningsaktiviteter på området aldring og demografiske forandringer⁽²³⁾ samt planerne om en forskningsprioritet med titlen »Sundhed, demografiske ændringer og trivsel« på det prioriterede område »Samfundsmæssige udfordringer i »Horisont 2020«⁽²⁴⁾.

3. Særlige bemærkninger

3.1 Den nødvendige infrastruktur

3.1.1 Det har længe været et krav, at europæisk forskning bør være langsigtet, tværfaglig og grænseoverskridende eller i det mindste komparativ⁽²⁵⁾. Disse krav kan udvalget uden forbehold støtte og gentage her. At der ved komparativ forskning skal tages hensyn til de relevante strukturelle forudsætninger siger sig selv.

3.1.2 Forskning på området aldring skal derudover inddrage alle aktører, som beskæftiger sig med dette tema. Hertil hører forskere på områderne natur- og samfundsvidenskab, ingeniører og designere, producenter og tjenesteudbydere, politiske

⁽¹⁷⁾ Som eksempler på P2P-partnerskaber nævnes bl.a. ERA-NET og ERA-NET Plus, artikel 185-initiativer og fælles programmering (Joint Programming – JP). OPP'er inden for forskning og innovation omfatter f.eks. fælles teknologiinitiativer (JTI) og fremtidens internet.

⁽¹⁸⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, COM(2011) 572 final af 21.9.2011.

⁽¹⁹⁾ Jf. IP/10/1288.

⁽²⁰⁾ Jf. IP/10/581, MEMO/10/199 og MEMO/10/200.

⁽²¹⁾ Jf. <http://www.jp-demographic.eu>.

⁽²²⁾ MEMO-11-435.

⁽²³⁾ Jf. bl.a. EUT C 132 af 3.5.2011, s. 39, vedrørende COM(2010) 546 final.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 809 final.

⁽²⁵⁾ Jf. bl.a. EUT C 74 af 23.3.2005, s. 44.

beslutningstagere, arkitekter, by- og transportplanlæggere, repræsentanter fra erhvervsliv og civilsamfund og navnlig de aldrende borgere selv. Den planlagte integration af forskellige europæiske støtteinstrumenter (ERA-NET, ERA-NET Plus, INNOVA og PRO INNO) i et mere fleksibelt ERA-NET-instrument med det formål at forenkle deltagelsen for relevante aktører bifaldes derfor.

3.1.3 En relevant infrastruktur og en integreret koordinering af forskningsaktiviteterne er en central forudsætning for en fremragende europæisk forskning i et europæisk forskningsrum. Også hvad angår opstilling af et budget og midlernes fordeling er der behov for central koordination. Dette gør på ingen måde forskningsaktiviteter på nationalt niveau overflødige. Det er imidlertid ønskeligt at opnå den størst mulige kompatibilitet mellem de enkelte nationale forskningsaktiviteter, så det bliver muligt at analysere og evaluere resultater ud fra en sammenligning. Udvalget anbefaler derfor, at der oprettes et europæisk center for alderdomsforskning, der kunne overtage koordineringen.

3.2 Stadig behov for forskning

3.2.1 Ud over de nævnte generelle anmodninger dukker der emneområder op, som i højere grad skal udforskes i fremtiden. For tiden oplever vi ikke kun hidtil usete demografiske forandringer, men også en teknologisk udvikling, som på vedvarende vis kan ændre vores sociale liv, sundhedsplejen og vores forhold til miljøet.

3.2.2 Sundhed

Et første stort forskningsområde bør omfatte alle spørgsmål med relation til emnet bevarelse af et godt helbred, idet fysisk og mental sundhed er en central forudsætning for at kunne leve et selvstændigt og aktivt liv i alderdommen. Relevante forskningsrelaterede spørgsmål er f.eks.:

- Hvordan kan mennesker fra barnsben motiveres til at føre en sund livsstil?
- Hvilke strategier kræves der for at kunne give en målrettet støtte og udbygge forebyggende foranstaltninger?
- Hvilke behandlings- og genoptræningsformer har vist sig at give særligt gode resultater set i en international sammenligning? På hvilke områder findes der et efterslæb eller er der et behov for en yderligere forskningsindsats og udvikling?
- Hvordan kan patientkompetencen øges?
- Hvordan kan grænseoverskridende trusler mod sundheden, sjældne og kroniske sygdomme, demens og andre neurodegenerative sygdomme undgås eller i det mindste opspores tidligere og behandles?
- Der findes et efterslæb med hensyn til forskningen i lægemidlers effektivitet og vekselvirkningerne af disse hos ældre, navnlig ældre kvinder. Hidtil bliver lægemidler for størstedelens vedkommende testet af yngre mennesker, mens de hovedsageligt indtages af ældre.

— Vi bør fremhæve kroniske smerter betydning for ældres sundhedstilstand, navnlig bør det undersøges, hvordan smerterne/det manglende velbefindende hos den aldrende EUbefolkning kan reduceres.

— Alkohol- og stofmisbrug hos ældre, årsagerne hertil samt de dermed forbundne fysiske, psykiske og sociale følgevirkninger er heller ikke et område, der er forsket meget i hidtil.

3.2.3 Et længerevarende aktivt arbejdsliv

Et længere arbejdsliv vil være en absolut nødvendighed, set i lyset af de strukturelle forandringer i befolkningens alderssammensætning og stigningen i den forventede levetid. I den forbindelse kan der stilles forskningsrelaterede spørgsmål som f.eks.:

- Hvilken indstilling har arbejdstagerne til en mere fleksibel pensionsalder? Hvad ligger bag den enkeltes holdning (f.eks. arbejdets karakter/velfærdsstatslige forudsætninger/regionale karakteristika m.m.)?
- Hvordan skal de uddannelses- og forebyggelsesrelaterede rammebetingelser se ud, hvis de skal muliggøre eller skabe en større fleksibilitet? Hvilke erfaringer fra de enkelte lande kan være nyttige?
- Hvordan kan arbejdspladsen udformes, arbejdstiden organiseres og arbejdsbyrden lettes, så arbejdstagerne får mulighed for et længerevarende aktivt arbejdsliv? Hvilken rolle kan ny teknologi spille i den forbindelse?
- Hvilke muligheder til fremme af et civilsamfundsmæssigt engagement benyttes i virksomhederne eller kunne benyttes med henblik på at fremme et civilsamfundsmæssigt engagement allerede i tiden som erhvervsaktiv? Hvilke erfaringer er indsamlet i de enkelte lande?

3.2.4 Et selvstændigt og uafhængigt liv baseret på medansvar

På grund af den faldende andel af unge i befolkningen vil mulighederne for at give personlig hjælp til ældre også reduceres. Ældre medborgere må derfor fremover i stigende grad selv tage ansvar for at bevare deres selvstændighed og deltagelse i samfundet. Dermed forbundne forskningsrelaterede spørgsmål vedrører bl.a.:

- Hvordan opfattes selvstændighed for ældre mennesker i de enkelte lande, og hvilke konsekvenser har dette for en systematisk styrkelse og fremme af en relevant livsstil?
- Hvordan opfattes ældres medansvar (f.eks. for kommende generationer, for miljøet) i de enkelte lande, og hvad er konsekvenserne? Hvordan organiserer ældre sig, hvordan tilrettelægger de tilbud til deres generation og kommende generationer? Hvordan engagerer de sig til fordel for deres medmennesker, i nabolaget, til fordel for miljøet?

- Hvilke former for kommunal støtte kan fremme denne selvstændige tilgang til organisation? Dette bør også undersøges i en strukturelt sammenlignelig (kommunal, regional) kontekst.
- Generelt bør det i forskellige, strukturelt sammenlignelige situationer (f.eks. i by- og landregioner i forskellige lande) undersøges, hvordan kommunerne kan fremme en aktiv og ansvarlig livsstil for ældre, f.eks. gennem en relevant byudviklings-, bolig- og transportpolitik for borgere i alle aldre.
- Hvordan kan der skabes og gives støtte til »omsorgsfællesskaber«, som udtryk for et delt ansvar? Hvordan arbejder familier, frivillige og professionelle allerede i dag sammen på plejeområdet (f.eks. om plejen af mennesker, der lider af en kronisk fysisk sygdom eller demens)? Hvordan kan anvendelsen af tekniske hjælpesystemer støtte sådanne fællesskaber? Hvordan imødekommer virksomheder disse fællesskabers behov? Hvilke former for fælles ansvar er der tale om i de enkelte lande? Hvordan passer disse omsorgsfællesskaber ind i landenes socialpolitik og kommunernes strukturplanlægning på det sociale område?
- Hvilke boligforhold og hvilken livsstil har – igen i en international sammenligning – bevist deres værd for ældre mennesker, navnlig for mennesker i en høj alder, der lever alene, eller som er demensramte, og kan overføres?

3.2.5 U d d a n n e l s e

Det opfattes nu som selvindlysende, at et aldrende samfund kræver livslang læring af den enkelte borger. Dermed kan der stilles forskningsrelaterede spørgsmål som følger:

- Hvordan kan livslang læring blive til læring med henblik på et langt liv?
- Hvilke uddannelsesstilbud skal der stilles til rådighed for en aldrende befolkning ud over tilbud om faglig efteruddannelse? Hvordan skal sådanne tilbud udformes, så de motiverer til aktiv læring?
- Hvilke specifikke uddannelsesstilbud er der brug for til mennesker, der engagerer sig i frivilligt arbejde?
- Hvilken betydning har æstetisk dannelse for bevarelsen af kognitiv og følelsesmæssig plasticitet samt kreativitet i alderdommen? Hvilke konklusioner kan der drages ud fra en international sammenligning af relevante uddannelsesstilbud?
- Hvilken rolle spiller forskellige uddannelsesinstitutioner (universiteter, folkehøjskoler m.m.) for styrkelsen af forskellige kompetencer, f.eks. vedrørende omgangen med nye teknologier, frivilligt arbejde, plejeaktiviteter, formidling af social eller faglig viden m.m.?

3.2.6 Mere teknologi på alle livets områder

De langsigtede konsekvenser af den stadig større brug af teknologi på alle samfundsområder og nødvendigheden af at anvende tekniske systemer til støtte for et selvstændigt, aktivt og deltagelsesbaseret liv i alderdommen er stort set udforskede. Derfor er der et stort behov for forskning i spørgsmål som:

- Hvilke tekniske, organisatoriske, konceptuelle og formidrende foranstaltninger kræves der, for at potentialet i teleovervågning, telesundhed og telegenoptræning kan anvendes til at forbedre sundhedsplejen på en effektiv og etisk ansvarlig måde?
- Hvilke organisatoriske, juridiske, databaseskyttelsestekniske og etiske krav stiller en generel indførelse af sådanne systemer til tilrettelæggelsen og reguleringen på kommunalt, regionalt, nationalt og europæisk niveau?
- Hvilke langsigtede konsekvenser har den øgede brug af tekniske systemer på relationerne mellem de ældre og deres familiemedlemmer, mellem patienter og læger, mellem plejekrævende og uformelle eller professionelle plejere?
- Der er endnu ikke forsket meget i de psykologiske, sociale og etiske konsekvenser af den stadig mere vidtgående implantation af sensorer og andre tekniske hjælpemidler i menneskekroppen. Hvilke følgevirkninger har disse muligheder for på den ene side selvpfattelsen og de berørte personers identitet og på den anden side for samfundets holdning til sygdom, sundhed eller handicap?

Også mulighederne, for at give en teknisk, men alligevel følelsesmæssig, støtte til en værdig død gennem f.eks. musik og belysning, er stort set ikke undersøgt.

3.2.7 Fremtidens europæiske samfund

Et sidste forskningsområde bør omfatte alle de spørgsmål, som relaterer sig til aktuelle og kommende forandringer i de europæiske samfund. Relevante forskningsemner vedrører bl.a. spørgsmålet om, hvordan alderdommen opfattes, kulturelle forskelle, forskellige erfaringer og eksisterende uligheder i de europæiske levevilkår:

- Hvilke holdninger til aktiv aldring og alderdom findes der i de forskellige europæiske lande set i lyset af de demografiske forandringer? Hvordan kan en udveksling af erfaringer mellem landene være med til at fremme udviklingen af realistiske frem for stereotype billeder af alderdommen?
- Hvordan ældes borgerne i de forskellige kulturer, der i stigende grad er repræsenteret i medlemsstaterne? Hvilken betydning har alderdom, sygdom og død i de enkelte kulturer? Hvordan kan der organiseres en erfaringsudveksling, som kan bidrage til gensidig forståelse og berigelse?

- Hvilken betydning har musik og bildende kunst for aldersprocessen i forskellige kulturer? Hvad er konsekvenserne, og hvordan kan positive følgevirkninger også anvendes af andre?
- Hvordan kan der bygges bro over de stadig mere divergerende erfaringer mellem generationerne og inden for samme generation, der opstår som følge af stigningen i den forventede levetid og de hurtige samfundsmæssige og tekniske forandringer? Hvordan skabes der gensidig forståelse og læring under disse forhold?
- Lignende spørgsmål kan der stilles i forbindelse med de eksisterende – til dels sågar voksende – uligheder i levevilkårene mellem, og internt i, de europæiske lande.
- Et yderligere uafklaret spørgsmål er, hvordan den forskellige og landespecifikke omgang med døden påvirker det enkelte aldrende menneske og samfundet som helhed. Netop i et aldrende samfund bør dette spørgsmål, og de mulige konsekvenser heraf, ikke ignoreres.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

*Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg*

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EØSU's evaluering af tilsynsrapporten for 2011 om EU's strategi for bæredygtig udvikling (initiativudtalelse)

(2012/C 229/04)

Ordfører: **Stefano PALMIERI**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 25. oktober 2011 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»EØSU's evaluering af tilsynsrapporten for 2011 om EU's strategi for bæredygtig udvikling«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 11. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 138 stemmer for, 9 imod og 12 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) mener, at Eurostats overvågningsrapport (2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy) er et vigtigt og nyttigt værktøj, der gør det muligt at:

- gøre status over, hvor langt man er nået i realiseringen af målsætningerne under EU's strategi for bæredygtig udvikling,
- revidere og forbedre strategiens mål, tiltag og foranstaltninger samt forfine de nuværende metoder og værktøjer, der anvendes til måling af bæredygtig udvikling,
- håndtere nye udfordringer, især med den globale økonomiske og finansielle krises indvirkninger på udviklingsstrategien for øje.

1.2 I den forbindelse beklager EØSU, at Kommissionen ikke har udarbejdet en statusrapport over den bæredygtige strategis gennemførelse i EU, og henstiller til, at Kommissionen og de øvrige EU-institutioner tager stilling til resultaterne af Eurostat-rapporten. Rapporten udgør en integreret del af selve strategien og er et grundlæggende værktøj til en politisk evaluering af de foranstaltninger, der er gennemført frem til nu, og til fastlæggelse af den fremtidige udvikling.

1.3 EØSU mener således, at den politiske indsats skal være mere effektiv for at gennemføre strategiens målsætninger og som udgangspunkt bestræbe sig for at udføre en præcis måling af den aktuelle status for bæredygtige udvikling. Det indebærer en videnskabelig såvel som politisk evaluering af effektiviteten af de politiske foranstaltninger, der er gennemført til støtte for bæredygtighed.

1.4 Med henblik herpå gentager EØSU anmodningen om at tage hensyn til de stimuli og overvejelser, som Observatoriet for

Bæredygtig Udvikling har opstillet på disse områder, så man kan få civilsamfundets synspunkter frem i lyset. For at få en vellykket overgang til en mere bæredygtig udviklingsmodel er det nødvendigt at iværksætte demokratiske processer, som fremmer offentlighedens viden om og deltagelse i beslutningsprocesserne, ved at udvikle strukturer til dialog mellem civilsamfundet og de politiske beslutningstagere.

1.5 EØSU fremhæver, at der er mulighed for at styrke forbindelserne mellem EU's strategi for bæredygtig udvikling og andre vigtige politiske initiativer i EU-regi. Bæredygtig udvikling er tværgående og altomfattende, hvilket i sig selv forudsætter en tæt forbindelse til alle andre nye politiske prioriteter (social lighed, bekæmpelse af fattigdom og arbejdsløshed, social retfærdighed, ressourceeffektivitet, beskyttelse af naturkapital, social samhørighed og udviklingssamarbejde).

1.5.1 Behovet for at sammenkoble EU's forskellige politiske strategier er især vigtigt under de nuværende omstændigheder. Den globale økonomiske krises alvorlige følger gør det nødvendigt at skelne mellem de påvirkninger, der stammer fra den nuværende økonomiske situation på globalt plan, og udviklingen af omfattende og langsigtede strukturerede udviklingsstrategier.

1.5.2 EØSU minder især om behovet for at skabe et bedre samarbejde og større integration mellem den europæiske strategi for bæredygtig udvikling og Europa 2020 for at sikre, at foranstaltninger under sidstnævnte har et klart mål om at skabe mere bæredygtig udvikling. Analyse af og søgning efter nye indikatorer gør det muligt at evaluere effektiviteten af foranstaltninger, der tilskynder til bæredygtige forbrugs- og produktionsmodeller, samt bidrage til Europa 2020-overvågningsprocessen.

1.6 Udvalget anbefaler at styrke den bæredygtige udviklings sociale dimension, specielt i lyset af den økonomiske krises indvirkninger på sociale spørgsmål – især i form af stigende arbejdsløshed, større ulighed og højere risiko for social udstødelse – som i højere grad rammer de svageste grupper, skaber langsigtede følgevirkninger for menneskers levevilkår og indsnævrer spillerummet inden for miljøbeskyttelsesområdet.

1.7 EØSU går stærkt ind for at fremme en økonomisk udvikling, der kan sikre økonomisk vækst og derved neutralisere de negative indvirkninger på miljøet, og som tager hensyn til de vigtige principper om lighed, samarbejde og social retfærdighed (som udgør grundlaget for selve begrebet om »bæredygtig udvikling«).

1.7.1 Udvalget giver sin opbakning til idéen om grøn vækst og udviklingen af en grøn økonomi, der finder sted inden for rammerne af en langsigtet bæredygtig udvikling og mindsker forskelle og uligheder med hensyn til mulighederne i overgangen til en kulstoffattig udviklingsmodel⁽¹⁾.

1.7.2 I den forbindelse glæder EØSU sig over ILO's (Den Internationale Arbejdsorganisation) henstillinger om grønne arbejdspladser med henblik på at sikre anstændige arbejdsvilkår og arbejdspladser af høj kvalitet til arbejdstagere under overgangen til en grøn økonomi og derved undgå, at den grønne økonomi kommer til at genskabe de sociale skel, som er opstået i andre overgangsfaser.

1.8 I overgangen til bæredygtighed er det uhyre vigtigt at styrke investeringerne i forskning og innovation, især på energiområdet, for at fremme en udviklingsmodel, der hovedsageligt er baseret på vedvarende energikilder og mindre afhængig af fossile brændstoffer, og stræbe efter at reducere den økonomiske energiintensitet, også med henblik på en positiv effekt på vækst og beskæftigelse, ved at iværksætte nye aktiviteter og fremme den økonomiske konkurrenceevne.

1.9 Uddannelse spiller parallelt med forskning og teknologisk innovation af høj kvalitet også en vigtig rolle: den viser civilsamfundet vej til en alternativ udviklingsmodel og udruster det med de rette værktøjer til en effektiv håndtering af de udfordringer, denne model medfører, samt styrker dets rolle som aktiv aktør for forandring.

1.10 Sikring af passende fremgangsmåder til bevidstgørelse om og uddannelse inden for bæredygtig udvikling er derfor en vigtig målsætning, der går hånd i hånd med målet om gennemførelse af mere effektive parametre til måling af fremskridt mod større bæredygtighed.

1.11 Det vil især være hensigtsmæssigt at følge EØSU's forslag og støtte udarbejdelsen af nye ikke-BNP-baserede indikatorer til måling af økonomiske fremskridt⁽²⁾. Det er også nødvendigt at kombinere kvantitative og kvalitative analyser, herunder at være åben over for en undersøgelse af arbejdsmarkedets parter opfattelse og vurdering af bæredygtighed.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om »EØSU's holdning til forberedelserne til FN's konference om bæredygtig udvikling (Rio + 20)«, EUT C 143 af 22.5.2012, s. 39.

⁽²⁾ EØSU's initiativudtalelse om »BNP og mere – inddragelse af civilsamfundet i valget af supplerende indikatorer«, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 14.

1.12 Det er kun ved at inddrage eksperter, politiske og sociale kræfter samt civilsamfundet i en fælles deltagelsesproces, at man kan realisere en ny politisk og social kultur, som er i stand til at skabe et udviklingskoncept, der favner og samler de tre sfærer – den økonomiske, den sociale og den miljømæssige – og bruger dem som udgangspunkt for konceptet om kvalitet og bæredygtighed i menneskers fremskridt.

2. Indledning

2.1 Den aktuelle tilsynsrapport fra Eurostat om EU's strategi for bæredygtig udvikling i 2011 (*2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy*) giver et detaljeret overblik over den nuværende situation i medlemsstaterne her to år efter krisen. Rapporten er således også en mulighed for kritisk at vurdere både de omfattende ændringer, der finder sted i samfundet, og den aktuelle debat om, hvorvidt overgang til en lavemissionsøkonomi gør det muligt at modstå recessionen, puste nyt liv i produktionen og vende den negative udvikling i beskæftigelsen.

2.2 I kraft af sin rolle som brobygger mellem EU-institutionerne og det organiserede civilsamfund ønsker EØSU at bidrage til de overvejelser, der er opstået i kølvandet på nævnte rapport, ved at inddrage institutioner, som repræsenterer de europæiske borgere, i vurderingen af, hvilke emner og projekter der er relevante for en bæredygtig økonomisk, social og miljømæssig udvikling.

2.3 Formålet med denne udtalelse er desuden at følge op på de udtalelser, som EØSU har udarbejdet til FN's konference om bæredygtig udvikling (*UN Conference on Sustainable Development – UNCSD*), der afholdes i Rio de Janeiro (Rio + 20) i juni 2012.

2.3.1 Nærværende udtalelse er civilsamfundets bidrag til forhandlingerne på Rio + 20-topmødet, specielt med hensyn til den ene af de to nøgleudfordringer, som vil være omdrejningspunkt for mødet: *den institutionelle ramme for bæredygtig udvikling*.

3. Generelle betragtninger

3.1 En analyse af 2011-rapportens data viser, at nogle af de fremskridt, der er sket på vej mod opfyldelsen af udviklingsstrategiens målsætninger, i højere grad kan tilskrives den nuværende økonomiske situation på globalt plan end gennemførelsen af langsigtede og strukturerede strategier med henblik på en bæredygtig udvikling. Det er vigtigt at prioritere analyse og håndtering af eksisterende uligheder mellem medlemsstaterne i forfølgelsen af disse mål.

3.1.1 Rapporten beskriver den **positive udvikling** fra 2000 frem til i dag og nævner bl.a.:

— nedbringelse af antallet af personer, der risikerer fattigdom eller social udstødelse (selvom andelen af fattige lønmodtagere er steget),

- stigning i middellevetid og generel forbedring af folkesundheden (skønt der stadig er forskelle, hvad angår adgang til sundhedsydelser),
- nedgang i drivhusgasemissioner og øget brug af vedvarende energikilder,
- stabilisering af almindelige fuglearters udbredelse og diversitet, hvilket er en god indikator for biodiversitetens generelle situation og økosystemernes integritet.

3.1.2 Hvad angår den **negative udvikling**, er der eksempler på:

- stigende efterspørgsel på materialer, selvom der er set positive eksempler på øget ressourceproduktivitet,
- stigende beskæftigelsesfrekvens for ældre arbejdstagere, men alligevel ikke nok til at opfylde målet for 2010,
- fortsat fiskeri på højere niveauer end, hvad der er bæredygtigt for fiskebestandene,
- *differentiering*, der på nuværende tidspunkt kun er *relativ*, mellem økonomisk udvikling og energiforbrug i transportsektoren, og manglende held med et skifte til mere miljøvenlige former for person- og varetransport,
- manglende opfyldelse af det fastsatte mål for 2010, hvor 0,56 % af BNI skulle have været afsat til officiel udviklingsbistand.

3.2 Med hensyn til krisens indflydelse på den positive/negative udvikling, der er analyseret i Eurostat-rapporten, bemærkes det, at nedgangen i klimaændrende gasemissioner på den ene side kan tilskrives et mere effektivt energiforbrug og større brug af *kulstoffattige* brændstoffer, men på den anden har krisens recessive effekter også medvirket hertil.

3.2.1 Som forudsætning for alle økonomiske aktiviteter forekommer energi at være den variabel, der er tættest forbundet med økonomisk vækst. Dette ses bl.a. som et fald i det endelige energiforbrug sammen med et fald i BNP. Det er derfor nødvendigt at tage yderligere skridt i retning af *differentiering* mellem økonomisk vækst og miljømæssig belastning ved at afkoble velfærd fra energiforbrug.

3.3 Endelig viser rapporten, at der er sket vigtige fremskridt i EU i retning af en bæredygtig udvikling i miljømæssig, økonomisk og social henseende. EU's økonomi er dog stadig energi- og kulstofintensiv, og der er således behov for at øge indsatsen til fordel for omfattende strukturelle ændringer, der kan sætte gang i en langsigtet overgangsproces, som er upåvirket af den nuværende økonomiske situation på globalt plan.

4. Særlige betragtninger

4.1 Analysen af indikatorer til måling af de **socioøkonomiske** fremskridt fra 2000 til 2011 viser meget tydeligt, hvilke følger den globale økonomiske krise har haft. Det er især tydeligt, når man ser nærmere på BNP, investeringer og produktivitet på arbejdspladsen.

4.1.1 Der er sket en negativ udvikling inden for *arbejdsløshed* og *beskæftigelsesfrekvens*, hvor procentsatserne for ungdomsarbejdsløshed er meget foruroligende. Der er derimod positive tegn i form af et opsving i *husholdningers opsparing* som svar på krisen. *Udgifter til forskning og udvikling* er steget og *energiintensiteten* er blevet forbedret og fuldt *differentieret*.

4.1.2 På det socioøkonomiske område ser rapporten på, hvilke fremskridt der er sket på vej mod et samfund, der er baseret på en innovativ og miljøeffektiv økonomi, som giver civilsamfundet høje levestandarder. Den økonomiske krise har haft en negativ indvirkning på indfrielsen af disse mål. Imidlertid kan udviklingen hen imod en grønnere økonomi være en stærk løftestang for håndtering af recessionen ved at sætte skub i produktion og beskæftigelse.

4.2 Analysen af fremskridt inden for **bæredygtige produktions- og forbrugsmodeller** viser modstridende tendenser. På trods af at EU's *ressourceudnyttelse* er blevet mere effektiv, ser man stadig en stigende *materialeefterspørgsel*. På energiområdet vokser elektricitetsforbruget, mens *slutbrugernes energiforbrug* falder. Med hensyn til affald er der en øget produktion af *farligt affald*, men samtidig ses et fald i mængden af *ikke-mineralsk affald* og stigende *genbrug*. Desuden kommer der stadig flere biler til, samtidig med at *emissionerne af forurenende stoffer* falder, hvilket især kan tilskrives tilbagegang i transportsektoren og udbredelse af bedre motorer.

4.2.1 De undersøgte indikatorers brogede resultat viser, at der på trods af påviste fremskridt er behov for en yderligere indsats for at opfylde målsætningen om at bryde forbindelsen mellem økonomisk vækst og ressourceudnyttelse i respekt for økosystemernes bæreevne. Derudover er det afgørende at betragte forbrug og produktion som et mere indbyrdes afhængigt fænomen og at fremme konceptet om produkters livscyklus. Det er derfor vigtigt, at man i højere grad investerer i oplysningstiltag til fordel for mere miljøvenlige produktions- og forbrugsmodeller.

4.3 Indikatorerne for **social inddragelse** viser ret positive udviklingstendenser med nedbringelse af risikoen for *fattigdom* og *social udstødelse*. Ikke desto mindre stiger risikoen for fattigdom for personer mellem 25 og 49 år og ungdomsarbejdsløsheden blandt de 18- til 24-årige, om end i mindre omfang. På den anden side er *fattigdomsintensitet*, *lønforskelle*, *langtidsarbejdsløshed* og *lønsmæssige kønsskævheder* blevet reduceret.

4.3.1 Af negative tendenser ser man bl.a., at *andelen af fattige lønmodtagere* er steget, mens deltagelsen i livslang læring ikke er steget i tilstrækkelig omfang til at nå målet for 2010. Desuden skal *antallet af elever, der forlader skolen for tidligt*, i væsentlig grad nedbringes.

4.3.2 Selvom rapporten tegner et forholdsvist positivt billede, er det stadig nødvendigt at forbedre resultaterne for skoleafslættede og livslang læring. *Risikoen for fattigdom* rammer navnlig befolkningsgrupper med en lav uddannelse. Desuden spiller uddannelse og efteruddannelse en vigtig rolle, hvis man skal kunne nyde godt af de beskæftigelsesmæssige muligheder, der er knyttet til udviklingen af en grøn økonomi, som kræver udvikling af nye og miljøeffektive teknologier og en kompetencetilpasning i overensstemmelse med processerne for teknologisk innovation. Uddannelse er således vigtig, både for at fremme unges adgang til arbejdsmarkedet og for at opfylde behov hos lønmodtagere, der skal leve op til nye krav som følge af de igangværende ændringer.

4.4 Analysen af de **demografiske ændringer** viser, at der er sket betydelige forbedringer i ældre arbejdstageres beskæftigelsesfrekvens, i middellevetiden på den anden side af 65 år og i reduktionen af risikoen for fattigdom efter de 65 år.

4.4.1 På trods af disse forbedringer har man dog konstateret en stigning i de kvantitative og kvalitative niveauer for udgifter til velfærd og for offentlig gæld. Som følge af de påviste demografiske ændringer – særligt de lavere fødselsrater og den længere middellevetid samt de ubalancer, som disse faktorer skaber på tværs af generationerne – er det bydende nødvendigt at tage udfordringen op og skabe et socialt rummeligt samfund, hvor offentlige udgifter er bæredygtige, og velfærdsudgifter baseres på de ændrede behov, som fører til større efterspørgsel på pension, sundhedsydelse og langsigtet lægebehandling.

4.5 Hvad **folkesundheden** angår, er der sket forbedringer, så befolkningen nu lever længere og sundere. *Middellevetiden* er blevet længere, antallet af *dødsfald pga. kroniske sygdomme og selvmord* falder. Desuden ser man en lavere *produktion af giftige kemikalier*, færre *alvorlige arbejdsulykker* og mindre eksponering for *støjforurening*. Imidlertid er der stadig skår i dette positive billede i form af uligheder mellem forskellige socioøkonomiske grupper, når det gælder *adgang til sundhedsydelse*.

4.5.1 Folkesundhed omfatter forskellige sociale, økonomiske og miljømæssige udviklingsaspekter (*sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, finansiering af lægebehandling, eksponering for forurenende stoffer mv.*), som er en af udviklingsstrategiens største udfordringer, der kræver en større indsats med henblik på en analytisk og integreret metode til at samle de tre sfærer for bæredygtighed, som ofte bliver betragtet hver for sig.

4.6 En undersøgelse af indikatorerne for **klimaforandringer og energi** viser, at der er væsentlige forbedringer, men det tætte bånd mellem energi og økonomisk udvikling har ikke desto mindre i høj grad påvirket disse tendenser, som har rod i den økonomiske krise. Af positive eksempler kan bl.a. nævnes: en nedbringelse af *drivhusgasemissionerne*, hvilket har bragt EU tættere på målet om en reduktion på 20 % i 2020 og Kyoto-målet for 2012, en stigning i *vedvarende energikilders energiandel*, der vil kunne opfylde målet om, at 20 % af det interne bruttoenergiforbrug skal dækkes af vedvarende energikilder, inden 2020 samt et større forbrug af *vedvarende energi i transportsektoren*. Endelig er *efterspørgslen på energi* faldet.

4.6.1 På minus-siden har man fra 2000 til 2009 været vidne til øget afhængighed af *importeret energi*, manglende indfrielse af målet om, at 21 % af *elektricitetsproduktionen* skal komme fra vedvarende energikilder, samt beskedne fremskridt inden for *kraftvarmeproduktion* og inden for *omlægning af skattebyrden fra arbejde til ressourceudnyttelse*.

4.6.1.1 Energiproduktion og -forbrug er de største syndere i forhold til CO₂-emissioner og således også i forhold til den miljømæssige påvirkning på globalt plan. *Teknologisk innovation i energisektoren* er derfor af ekstrem stor betydning. Desuden er det især udvikling af vedvarende energikilder og energieffektivitet, der udover at nedbringe klimaændrende gasemissioner også kan give økonomiske og sociale fordele pga. nye aktiviteter, som skaber arbejdspladser, ved at sammenkæde miljøbeskyttelsespolitikker og politikker for økonomisk og arbejdsrelateret vækst.

4.6.1.2 Med dette for øje er det vigtigt at undgå, at den økonomiske krise får en negativ indvirkning på processerne for at skabe en grønnere økonomi, der er i gang med at blive gennemført, men som er særligt udsatte under den nuværende recession.

4.7 Ændringer inden for **bæredygtig transport** kan delvis tilskrives den økonomiske krise og dens følger. Den som følge heraf reducerede transportmængde har især betydet færre *færdselsulykker* samt et fald i *drivhusgasemissioner* og *energiforbrug*, hvilket har ført til differentiering, som dog kun er relativ.

4.7.1 På den positive side er der sket fremskridt både med hensyn til reduktion af CO₂-emissioner fra nye biler og et fald i *emissioner af luftforurenende stoffer*. Negativt er det dog, at man hverken inden for *godstransport* eller inden for *personbefordring* er gået over til *mere miljøvenlige transportformer*.

4.7.1.1 Transportsektoren er kompleks og de kritiske punkter i denne sektor har forskellige årsager, heriblandt livsstil og kulturbaserede forbrugsmodeller. Transportsektoren er i

denne sammenhæng et eksempel på, at man for effektivt at bekæmpe klimaforandringer ikke kan nøjes med politisk handling og tekniske løsninger, men også må bede borgerne om at gøre en indsats i deres daglige rutiner.

4.8 Indsatsten for beskyttelsen af **naturressourcer** har givet nogle positive resultater, men der er lang vej endnu. Selvom udbredelsen og diversiteten er stabil for mange almindelige fuglearter, foregår der stadig rovdrift på fiskebestandene⁽³⁾. Selvom flere naturområder er blevet fredet, udvides byområder fortsat på bekostning af landbrugsområder og halvvide naturområder.

4.8.1 Naturressourcerne er ikke blot en forudsætning for udvikling af samfundets produktion og forbrug, men også grundlaget for balance i økosystemerne, og en ændring af denne kan få uoprettelige konsekvenser for hele jorden. Der er derfor behov for en større indsats for at standse miljøforringelser gennem bevarelse af jordens naturkapital og biodiversitet.

4.8.2 Der er et stadigt større behov for at mindske kløften mellem de økologiske indikatorer ved at tilføje supplerende indikatorer, så de bedre afspejler situationen i forhold til biologiske ressourcer og almene fordele, nu og i fremtiden, som stammer fra velfungerende økosystemer.

4.9 Siden 2000 er der sket en positiv udvikling inden for **globale partnerskaber** på trods af krisens negative indflydelse på handelsstrømme (pga. stigende import fra udviklingslande og faldende landbrugsstøtte i EU), investeringer i bæredygtig udvikling og forvaltning af naturressourcer.

4.9.1 På den anden siden er der kun sket en svag stigning i andelen af bruttonationalindkomsten, som anvendes til statslig udviklingsbistand, så målet for 2010 blev ikke opfyldt. Kløften mellem EU's og udviklingslandenes CO₂-emissioner er blevet mindre pga. en stigning i sidstnævntes emissioner over for et fald i medlemsstaternes.

4.9.2 De globale partnerskaber er et grundlæggende element i EU's strategi for bæredygtig udvikling: bekæmpelse af udbredt fattigdom, uligheder og manglende adgang til ressourcer i mindre udviklede lande og udviklingslande er blandt af den bæredygtige udviklings vigtigste udfordringer. Herfra stammer

forpligtelsen til at hjælpe fattigere lande med at få del i overgangen til bæredygtighed på retfærdig vis og til at tage hånd om den globale befolkningstilvækst, længere middellevetid og stigende forbrug af råmaterialer.

4.10 Indikatorerne for **god forvaltningsskik** viser både en positiv og en negativ tendens. Hvad angår den positive udvikling, ses bl.a. a) væsentligt færre overtrædelser af EU-lovgivningen fra medlemsstaternes side, b) at antallet af omsatte EU-direktiver fra 2007 til 2009 har ligget over målet på 98,5 %, c) en stigning i adgangen til e-forvaltningstjenester for offentlige basisydelser og borgernes brug af dem, og d) at halvdelen af de adspurgte borgere angiver at have tillid til Europa-Parlamentet. Med hensyn til de negative punkter ses bl.a.: e) at valgdeltagelsen er faldet i forbindelse med de nationale valg, og at valgdeltagelsen i valg til Europa-Parlamentet er endnu lavere end ved de nationale valg (forskel på mere end 20 % i de 27 medlemsstater med kun et land, hvor situationen er omvendt), samt f) at der endnu ikke er sket tilstrækkelige fremskridt med hensyn til omlægning af beskatningen, så miljøafgifter kommer til at udgøre en større del af skatteindtægterne.

4.10.1 Forvaltningsskik er nært forbundet med bæredygtig udvikling og anerkendelse af princippet om social lighed og ligebehandling af alle aldersgrupper, som forudsætter, at de fremtidige generationers interesse indgår som en del af de nuværende generationers aftaler. En god forvaltningsskik forudsætter, at der sker en udvikling hen imod et demokratisk samfund, som foregår ved, at man inddrager økonomi, arbejdsmarkedets parter og samfundet gennem strukturer for dialog mellem borgere og de ansvarlige politikere.

4.11 EØSU mener, at inddragelse og deltagelse af civilsamfundet er grundlæggende vigtigt, hvis der skal ske yderligere fremskridt i retning af bæredygtig udvikling, og hvis EU's udviklingsstrategi skal konsolideres. For at sikre deltagelse af civilsamfundet og give det mulighed for at bidrage til en bæredygtig udvikling er det nødvendigt at øge adgang til viden og information om bæredygtighed.

4.12 For at sikre en mere effektiv kommunikation er det også nødvendigt at opstille mere effektive parametre til måling af fremskridt inden for bæredygtig udvikling. Det vil især være hensigtsmæssigt at følge EØSU's forslag og støtte udarbejdelsen af nye ikke-BNP-baserede indikatorer til måling af økonomiske fremskridt⁽⁴⁾, hvor vurderingen af den miljømæssige og sociale kvalitet indgår i den samlede økonomiske vurdering. Det er også nødvendigt at kombinere kvantitative og kvalitative aspekter, herunder at være åben over for en undersøgelse af arbejdsmarkedets parter opfattelse og vurdering af bæredygtighed.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter«, ordfører: Gabriel Sarró Iparraguirre, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 183.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om »BNP og mere – inddragelse af civilsamfundet i valget af supplerende indikatorer«, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 14.

4.13 Udviklingen af et godt »*informationssystem*«, som drejer sig om mere end blot viden, er en del af den beslutningsmæssige og politiske proces og udgør grundlaget for opstillingen af et system for sociale præferencer. Dette er årsagen til, at overvejelserne om de sociale og miljørelaterede fremskridt og deres betydning samt den efterfølgende søgning efter nye indikatorer og fortolkningsværktøjer skal ske med aktiv inddragelse af eksperter, politiske og sociale kræfter og civilsamfundet og gennem demokratisk deltagelse i beslutningsprocessen.

4.14 EØSU bemærker, at der ikke er udarbejdet en rapport om fremtidsudsigterne på baggrund af Eurostats arbejde og beder om afklaring på, hvordan udviklingen af fremtidige politikker og tendenser vil blive inkorporeret i såvel Kommissionens som medlemsstaternes arbejde.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

481. PLENARMØDE DEN 23. OG 24. MAJ 2012

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet

COM(2011) 782 final

(2012/C 229/05)

Ordfører: **Luis Miguel PARIZA**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 13. juli 2011 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»En EU-strategi for Atlanterhavsområdet.«

Kommissionen besluttede den 21. november 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet«

COM(2011) 782 final.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium besluttede den 6. december 2011 at omdanne initiativudtalelsen til en høringsudtalelse og henviste det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 7. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj 2012, følgende udtalelse med 151 stemmer for, 2 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Den europæiske Atlanterhavskyst, som er Europas vestlige port, skal indtage en mere central plads og undgå faren for marginalisering i forhold til Europas politiske og økonomiske centrum. Via Atlanterhavet knytter Europa økonomiske og politiske bånd til Amerika og Afrika.

1.2 Den atlantiske makroregion omfatter regioner og øer langs Irlands, Det Forenede Kongeriges, Frankrigs, Spaniens og Portugals Atlanterhavskyst. Island, som forhandler om

tiltrædelse af EU, Norge, som tilhører Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) samt Grønland og Færøerne bør også knyttes til denne region. Selvom Nordsøregionerne har interesser til fælles med Atlanterhavsområdet, vil de måske i fremtiden iværksætte en specifik strategi.

1.3 Den europæiske del af Atlanterhavsområdet har en lang tradition for politisk samarbejde med sigte på iværksættelse af foranstaltninger af fælles interesse via projekter, som indgår i tværnationale EU-programmer. I dette samarbejde deltager såvel regionale myndigheder som civilsamfundet.

1.4 EØSU bifalder Kommissionens forslag vedrørende Atlanterhavet inden for den integrerede havpolitik, dvs. både støtten til de nye økonomiske sektorer og den nye impuls til de traditionelle sektorer som led i en bæredygtig tilgang.

1.5 Men EØSU foreslår en mere ambitiøs tilgang, nemlig en makroregional strategi, der ud over havdimensionen også omfatter den territoriale dimension og tager højde for erfaringerne med Østersøregionen og Donauregionen.

1.6 EØSU's forslag omfatter en redegørelse for Europa-Parlamentets holdning samt holdningen i de regionalråd, der indgår i Kommissionen for Atlanthavet, i Det Tværnationale Atlanterhavsnat af Økonomiske og Sociale Råd, samt blandt mange af civilsamfundets aktører (arbejdsgivere, fagforeninger, handelskamre, byer osv.).

1.7 EØSU mener, at det Atlanterhavsforum, som beskrives i havstrategien for Atlanterhavsområdet, er det første skridt mod strategiens omdannelse til en makroregional strategi. Forummet vil udnytte de indsamlede erfaringer med udarbejdelse, opfølgning og evaluering af maritime emner til at omdanne sig til det fremtidige makroregionale forum, som fastlægger de fælles strategiske retningslinjer for handling og de prioriterede projekter for territorial samhørighed i Atlanterhavsregionerne.

1.8 EØSU, som er medlem af Atlanterhavsforummets styringsgruppe (*Leadership Group of the Atlantic Forum*), har foreslået, at Det Tværnationale Atlanterhavsnat af Økonomiske og Sociale Råd også bliver medlem af forummet, da de er aktører på lokalt plan og ikke kan undværes til at identificere og gennemføre projekterne. Hvis handlingsplanen skal blive en succes, er det nødvendigt, at de vigtigste sociale og regionale aktører deltager i dens udarbejdelse.

1.9 Den atlantiske makroregions prioriterede mål bør baseres på Europa 2020-strategiens bærende temaer. EØSU mener, at Atlanterhavsstrategien er meget vigtig, ikke kun for de implicerede regioner, men også for EU som helhed.

1.10 Atlanterhavsstrategien bør både indgå i sektorpolitikkerne og i samhørighedspolitikken. EØSU foreslår derfor, at man opgiver de »tre nej'er«, således at de makroregionale strategier i fremtiden forsynes med en passende lovgivning, en specifik finansiering og de nødvendige administrative strukturer.

2. De makroregionale strategier i EU: nye instrumenter for samarbejde og territorial samhørighed

2.1 Kommissionen fremlagde i juni 2009 en EU-strategi for Østersøområdet ⁽¹⁾, som fremmer territorialt samarbejde og fastlægger en strategisk geografisk ramme, der er flersektoriel og

⁽¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om EU-strategien for Østersøområdet af 10. juni 2009 (COM(2009) 248 final).

integreret, til løsning af fælles problemer med udgangspunkt i forskellige specifikke mål. Derefter er strategien for Donauområdet blevet iværksat ⁽²⁾.

2.2 Kommissionen definerer makroregioner som områder, der omfatter et antal administrative regioner, der har tilstrækkeligt mange fælles problemstillinger til at retfærdiggøre en enkelt strategisk indfaldsvinkel ⁽³⁾. Makroregioner defineres på funktionsniveau ud fra et geografisk grundlag.

2.3 De administrative, lovmæssige og finansielle betingelser er baseret på »de tre nej'er«: nej til ekstra finansieringsmidler, nej til nye administrative strukturer og nej til nye lovgivningsbestemmelser. Selv om det var den betingelse, medlemsstaterne forlangte i Rådet, er EØSU ikke enig i disse begrænsninger.

2.4 Otte EU-medlemsstater og tre nabostater deltager i strategien for Østersøområdet.

2.5 I 2011 iværksatte EU strategien for Donauområdet, som otte EU-medlemsstater og seks stater uden for EU deltager i ⁽⁴⁾.

2.6 Den første funktionsanalyse af Østersøstrategien ⁽⁵⁾ viser, at den er et tilfredsstillende middel til at forbedre det makroregionale samarbejde og gribe de udfordringer og muligheder, som ligger uden for det regionale og nationale niveau. Den har været et meget nyttigt instrument for målet om territorial samhørighed og for *Europa 2020-strategien*.

2.7 EØSU er enig i, at denne form for instrument også bør anvendes på andre makroregioner, som kan bibringe en merværdi.

2.8 Lissabontraktaten, der til målet om økonomisk og social samhørighed føjer et mål om territorial samhørighed, giver de makroregionale strategier et skub fremad.

2.9 Den territoriale dagorden 2020 ⁽⁶⁾, som blev vedtaget i Gödöllő i maj 2011, fastlægger en innovativ, stedsbaseret tilgang, der tager højde for de eksisterende makroregionale strategier.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: EU's strategi for Donauområdet (COM(2010) 715 final).

⁽³⁾ Se punkt 1.

⁽⁴⁾ Se EØSU's udtalelse om EU-strategien for Donauområdet, EUT C 48 af 15.2.2011, s. 2 og EUT C 248 af 25.8.2011, s. 81.

⁽⁵⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om EU-strategien for Østersøområdet (COM(2011) 381 final).

⁽⁶⁾ En territorial dagsorden for Den Europæiske Union 2020. På vej mod et inklusivt, intelligent og bæredygtigt Europa med forskelligartede regioner, 19. maj 2011.

2.10 Samhørighedspolitikken er det grundlæggende middel til at tackle udfordringerne for EU's territoriale politik og fremme makroregionernes interne udvikling.

2.11 Processen med at fastlægge EU's nye flerårige finansielle ramme og samhørighedspolitikken for perioden 2014-2020 er allerede i gang.

2.12 Det territoriale samarbejde er stadig et samhørigheds-politisk mål, som nok vil få øget sit budget. Det vil blive omfattet af en forordning og vil eksplicit omfattet nye former for territorielt samarbejde, der specifikt skal tage makroregionale udfordringer op ⁽⁷⁾.

3. Atlanterhavsregionen

3.1 Det europæiske Atlanterhavsområde (bilag I) er et stort geografisk område, der strækker sig fra nord til syd med Atlanterhavet som bindeled. Den atlantiske makroregion omfatter regioner og øer langs Irlands, Det Forenede Kongeriges, Frankrigs, Spaniens og Portugals Atlanterhavskyst. Island, som forhandler om tiltrædelse, og Norge, som tilhører Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), er også interesse-rede parter, ligesom Grønland og Færøerne.

3.2 Regionens beliggenhed i den vestlige del af det europæiske kontinent og dens åbning mod havet har i århundreder været en væsentlig del af forklaringen på dens dynamik og velstand.

3.3 Det maritime aspekt er et essentielt træk ved dette område, hvis fælles økonomiske, teknologiske og kulturelle arv omfatter aktiviteter som fiskeri, skibsbygning, metalindustri, konstruktionsarbejde, forskning og videnskab, havne, handel og søtransport.

3.4 Den europæiske Atlanterhavskyst står stadig på sidelinjen, langt fra Europas politiske og økonomiske centrum. Hertil kommer tilgængelighedsproblemer, manglende infrastruktur for transport, energi og kommunikation mellem Atlanterhavsregionerne indbyrdes og mellem de mere velstående dele af Europa.

3.4.1 De fleste Atlanterhavsregioner har en indkomst under EU-gennemsnittet, og nogle regioner er omfattet af samhørighedspolitikken *konvergensmål* (bilag II).

3.4.2 Situationen er under forværring, da de traditionelle atlantiske aktiviteter oplever en stor tilbagegang med en fiskerisektor, hvis kapacitet er for stor, og som har skåret drastisk ned på arbejdsstyrke og fangster, nedgang for skibsværfterne og en sø- og havnetransport, som underudnyttes.

⁽⁷⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om særlige bestemmelser for støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling til målet om europæisk territorielt samarbejde (COM(2011) 611 final).

3.5 På den anden side råder Atlanterhavsregionerne over værdifulde, endnu uudnyttede ressourcer, som kan være kilde til rigdom, økonomisk diversificering, jobskabelse og forbedring af miljøet, f.eks. vedvarende havenergi, Atlanterhavsbundens naturressourcer, marine bioteknologier, fritidsaktiviteter til søs og turisme.

3.6 EØSU mener, at Atlanterhavsområdet består af mange forskelligartede regioner med deres egne udviklingsproblemer, hvis enhed og særlige træk har rod i deres maritime natur og åbenhed mod verden samt deres mangelfulde forbindelser til de økonomiske og politiske centre i Europa.

4. Kommissionens meddelelse om udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet

4.1 På Rådets og Europa-Parlamentets opfordring offentliggjorde Kommissionen den 21. november 2011 en meddelelse om udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet ⁽⁸⁾.

4.2 Med det overordnede mål at skabe bæredygtige arbejdspladser og vækst opdeler strategien områdets udfordringer og muligheder i fem temaer, der er gensidigt forbundne:

4.2.1 **Gennemførelse af økosystemtilgangen**, der kræver, at aktiviteterne til havs skal forvaltes på en måde, der sikrer bevarelsen af et sundt og produktivt økosystem. Strategien fokuserer på at fremme tre aspekter: fiskeri, akvakultur og overvågnings-systemer.

4.2.2 **Mindskning af Europas CO₂-fodaftryk** med fokus på tre elementer: energi fra havvindmøller, havvandsenergi (bølger og tidevand) og søtransport.

4.2.3 Udnyttelse af **naturressourcerne på Atlanterhavsbunden** med sigte på at fremme bæredygtighed, forskning og viden.

4.2.4 **Beredskab ved trusler og krisesituationer**, uanset om de skyldes ulykker eller naturkatastrofer, og forbedring af sikkerhed og koordination.

4.2.5 **Socialt inklusiv vækst**, eftersom mange Atlanterhavs-samfund har brug for, at der skabes nye arbejdspladser i forbindelse med nye aktiviteter i stedet for de traditionelle aktiviteter, som er i tilbagegang.

4.3 **EU's værktøjer** er en strategisk kombination af EU's finansielle og lovgivningsmæssige instrumenter.

⁽⁸⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet" af 21. november 2011 (COM(2011) 782 final).

4.4 Gennemførelse af strategien: der vedtages en handlingsplan i slutningen af 2013.

4.4.1 Gennemførelsesværktøjerne vil være politisk samarbejde, målrettede foranstaltninger inden for rammerne af eksisterende aftaler og strukturer samt en kombination af EU's finansierings- og lovgivningsinstrumenter.

4.4.2 Der vil blive nedsat et **Atlantehavsforum**, som medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, de regionale myndigheder, civilsamfundet og repræsentanter for eksisterende industrier vil bidrage til med deres deltagelse. Forummet, der indleder arbejdet i 2012 og opløses i 2013, vil omfatte temaworkshopper og en tænketank.

5. Generelle bemærkninger

5.1 EØSU bifalder initiativet fra Kommissionen, som foreslår en strategi for Atlantehavet inden for EU's integrerede havpolitik. Den integrerede havpolitik leverer en fælles ramme for alle sektorpolitikker med virkninger for havet, så man undgår manglende sammenhæng og ineffektivitet.

5.2 EØSU mener, at en konkret gennemførelse af den integrerede havpolitik i Atlantehavsområdet vil muliggøre en ny tilgang til udarbejdelsen af havrelaterede politikker og udnytte de muligheder, som Atlantehavet har for økonomisk og social udvikling.

5.3 EØSU støtter strategiens tilgang om både at støtte de nye fremspirende økonomiske sektorer og puste nyt liv i de traditionelle sektorer, med bæredygtighedsperspektivet in mente.

5.4 EØSU går ind for, at vedvarende havenergikilder får størst mulig politisk og finansiel støtte fra EU-institutionerne, da de gør det muligt at reducere CO₂-fodaftrykket i Europa og skabe en meget vigtig dermed forbundet industriel og økonomisk aktivitet, som ikke begrænser sig til havneområderne i nærheden af vindmølleanlæg.

5.5 Strategien skal være en drivkraft for forskning, teknologisk udvikling og produktion inden for havenergiindustrien og dens relaterede industrier og logistiske apparat i Atlantehavsregionerne. Dette vil både gøre det muligt at diversificere økonomien og reorientere sektorer i tilbagegang.

5.6 Kapaciteten skal ikke kun øges for faststående vindmøller, men også for flydende vindmøller.

5.7 Bølger og tidevand er en energimæssig og økonomisk ressource med et stort potentiale, da Atlantehavet har verdens bedste ressourcer på dette område. EØSU foreslår, at Atlantehavsstrategien øger støtten til forskning og udvikling af disse aktiviteter.

5.8 Havets kilder til vedvarende energi kræver en forbindelse mellem de vigtigste produktionscentre og konsumcentre. Netværk, der forbinder disse centre, er afgørende for udnyttelse af havets energipotential, dvs. at der skal være maritime elnet, som er forbundet med landbaserede net.

5.9 Skibsbygning er også en af de traditionelle erhvervsaktiviteter i Atlantehavsregionerne, som fortjener støtte, men på et nyt grundlag. Bygning af teknologisk avancerede og mere miljøvenlige skibe, der kan overholde strenge regler mht. emissions- og forureningsniveau, samt de forskellige fartøjer, som er knyttet til havvindmølleenergi, er nye sektorer, der giver de atlantiske skibsværfter en fremtid.

5.10 Den fjerne beliggenhed af mange atlantiske kystsamfund, især visse øer, gør det nødvendigt at bruge de nye kommunikationsteknologier til udvikling af innovative økonomiske aktiviteter, etablering af net og kontakt med markederne.

5.11 EØSU foreslår, at man styrker foranstaltninger til fremme af en socialt inklusiv vækst i Atlantehavsregionerne. Uddannelse, især af de unge, er meget vigtig. Man bør sikre overførslen af viden og færdigheder mellem generationerne. Samarbejdet mellem universiteter, virksomheder og uddannelsesinstitutioner på sekundærtrinnet bør forbedres, og den sociale dialog skal styrkes.

5.12 Fiskeriet er en sektor, der har mistet mange arbejdspladser i de seneste årtier. EØSU mener derfor, at kystsamfund, som traditionelt har været beskæftiget i denne sektor, har brug for diversificeringsforanstaltninger og støtte til nye aktiviteter. Ikke-industrielt kystfiskeri, skaldyrskulturer og akvakultur er de mest bæredygtige aktiviteter. De er afgørende for visse kystregioners økonomiske og sociale udvikling og har stor kulturel betydning.

5.13 EØSU foreslår, at man øger søtransporten af gods og reducerer vejgodstransporten. Havets motorveje bør fremmes, hvilket kræver forbedring af intermodaliteten mellem havne og jernbaner.

5.14 Som det har vist sig ved forskellige ulykker, er sikkerheden i forbindelse med krisesituationer og trusler en stor udfordring. Der bør etableres anordninger og systemer, som styrker overvågning og sikkerhed. EØSU foreslår, at man giver Det Europæiske Agentur for Søfartssikkerhed (EMSA) en større rolle, forbedrer koordinationen mellem medlemsstaterne og vedtager en lovgivning, der kan fjerne de aktuelle risici.

5.15 Atlantehavsstrategien er en chance for de berørte regioner. EØSU foreslår, at man lægger sig i selen for at mobilisere alle ressourcer.

5.16 **Atlantehavsforummet** skal på en passende måde inddrage alle berørte aktører i udviklingen af Atlantehavsstrategien. Foruden medlemsstaterne og EU-institutionerne er det også meget vigtigt, at regionale myndigheder og civilsamfundets organisationer er blandt deltagerne.

5.17 EØSU, som er medlem af Atlantehavsforummets styringsgruppe (*Leadership Group of the Atlantic Forum*), har foreslået, at Det Tværnationale Atlantehavsnet af Økonomiske og Sociale Råd også bliver medlem af forummet, da de er aktører på lokalt plan og ikke kan undværes til at identificere og gennemføre projekterne. Hvis handlingsplanen skal blive en succes, er det nødvendigt, at de vigtigste sociale og regionale aktører deltager i dens udarbejdelse.

5.18 Forummet kan spille en vigtig rolle i forbindelse med gennemførelse, overvågning og evaluering af handlingsplanens og strategiens gennemførelse. Derfor beklager EØSU, at Kommissionen vil opløse det netop i den fase, hvor den praktiske gennemførelse af projekterne starter. EØSU foreslår, at forummet fortsætter sine aktiviteter efter udarbejdelsen af handlingsplanen.

6. Atlantehavssamarbejdet: tværnationale samarbejdsnetværk og -projekter

6.1 For at fremme en afbalanceret udvikling i EU er der etableret netværk mellem regioner i Irland, Det Forenede Kongerige, Frankrig, Spanien og Portugal og byer og civilsamfund i disse regioner (økonomiske og sociale råd, handelskamre, fagforeninger, arbejdsgiverorganisationer, socialøkonomiske organisationer, ngo'er, universiteter osv.).

6.2 *Kommissionen for Atlantbuen* ⁽⁹⁾, er en af de seks geografiske kommissioner i *Konferencen af Perifere Kystregioner i EU* (CPMR). Den omfatter 24 regioner langs den europæiske Atlantehavskyst og er et politisk forum for spørgsmål af interesse for regionerne, som fremmer det tværnationale atlantiske samarbejde om fælles projekter. Byerne i Atlantehavsområdet fremmer lignende mål inden for *Konferencen af Byer i Atlantbuen* ⁽¹⁰⁾.

6.3 *Det Tværnationale Atlantehavsnet* ⁽¹¹⁾ (ATN) af sociale og økonomiske aktører blev oprettet i 2003. Det har deltagelse af økonomiske og sociale råd og tilsvarende organer fra den britiske, franske, spanske og portugisiske Atlantehavskyst og fungerer som en platform for samarbejde mellem civilsamfund i Atlantehavsområdet. Dets mål er at fremme samarbejde og politikker, som i en europæisk integrationssammenhæng har en positiv indvirkning på udviklingen af Atlantehavsregionerne, forbedrer konkurrenceevnen og den sociale og territoriale samhørighed samt overvinder de ulemper, deres geografiske beliggenhed giver dem.

⁽⁹⁾ <http://arcatlantique.org>

⁽¹⁰⁾ <http://www.atlanticcities.eu>

⁽¹¹⁾ Welsh Economic Forum, Conseils Économiques, Sociaux et Environnementaux Régionaux de Basse-Normandie, Bretagne, Pays de la Loire, Poitou-Charentes, Aquitaine, Centre y Limousin; Consejos Económicos y Sociales de País Vasco, Cantabria, Asturias, Galicia y Canarias; Instituto de Soldadura e Qualidade de Lisboa, USAL-GARVE.

6.4 ATN har udarbejdet forskellige undersøgelser og forslag om innovation og teknologioverførsel, intermodal godstransport med særligt henblik på søtransport, havne og deres bagland samt om sikkerheden til søs i Atlantehavsområdet. ATN har på det seneste arbejdet med udvikling af vedvarende havenergikilder og med den europæiske Atlantehavsstrategi.

6.5 Der findes andre Atlantehavsnet, f.eks. *Atlantbuen Landbrugskamre*, AC3A, og andre på universitetsområdet. Siden 2007 har *Kommissionen for Atlantbuen* modtaget repræsentanter for alle disse net i sit koordineringsudvalg, et fælles forum for debat om strategiske emner for Atlantehavsområdet.

6.6 Samarbejdet indledtes i 1989 gennem INTERREG. I den nuværende programperiode udvikles der storstilede, integrerende projekter på transportområdet og projekter for oprettelse af en »Atlantehavsklynge« for vedvarende havenergikilder.

6.7 EØSU er enig med de involverede aktører i, at Atlantehavssamarbejdet har lidt under det tværnationale territoriale samarbejdes generelle begrænsninger, manglen på en strategisk vision, den manglende koordinering mellem projekterne og dermed tab af synergi samt fremkomsten af et væld af ikke-operationelle projekter ⁽¹²⁾.

6.8 EØSU mener, at denne bagage af dynamisk og diversificeret samarbejde mellem aktørerne i Atlantehavsområdet er et meget solidt grundlag for iværksættelse af nye samarbejdstiltag med en større strategisk ambition og rækkevidde.

7. EØSU's forslag: En makroregional strategi for Atlantehavsområdet

7.1 Efter ESU's mening er den makroregionale strategi et velegnet instrument for Atlantehavsområdet. Fremme af den interne udvikling i den atlantiske makroregion gennem en vidt-favnende strategi vil gøre Atlantehavsområdet bedre i stand til at nå EU-målene i *Europa 2020-strategien*.

7.2 Rådet har opfordret medlemsstaterne og Kommissionen til at fortsætte støtten til de aktuelle makroregionale strategier og overveje iværksættelsen af andre i fremtiden.

7.3 EØSU forstår, at balancen mellem regionerne i EU er en god grund til at fremme en makroregional strategi i Atlantehavsområdet, der gør det muligt at tackle de tværnationale udfordringer, dette område står over for. Situationen i Atlantbuen i det vestlige Europa træder nu tydeligere frem efter det skub fremad, som de nordlige og centrale regioner i EU har fået med de to aktuelle makroregionale strategier.

⁽¹²⁾ Atlantehavsområdets udviklingsperspektiv (SDEA), Kommissionen for Atlantbuen – CPMR (Konferencen af Perifere Kystregioner).

7.4 Udarbejdelsen af den flerårige finansielle ramme for 2014-2020 og fastlæggelsen af politikkerne for den nye programperiode er en god mulighed for at træffe de relevante beslutninger på nuværende tidspunkt.

7.5 En makroregional strategi giver mulighed for at udnytte de rige og intense samarbejdserfaringer og realisere et kvalitets-spring mod mere komplekse og ambitiøse samarbejdsformer. Atlanterhavsregionen har brug for fælles projekter i stor skala, som ikke kan gennemføres med de nuværende instrumenter.

7.6 Den maritime dimension omfatter mange af Atlanterhavssområdets udfordringer og muligheder, men i betragtning af dens afgørende forbindelse med kontinentet foreslår EØSU, at den territoriale dimension drages ind ved siden af den maritime. Det kontinentale område regulerer og udvikler baglandet, uden hvilket udnyttelsen af det maritime potentiale mister ethvert perspektiv. Kysten har brug for et aktivt og dynamisk bagland samt for synergier, der muliggør en sammenhængende udvikling af det samlede område.

7.7 Europa-Parlamentet har udtalt sig positivt om en makroregional tilgang, som tager fat på det maritime aspekt og det territoriale aspekt i Atlanterhavssområdet ⁽¹³⁾.

8. Struktur og bærende temaer

8.1 EØSU anbefaler samme opbygning som for Østersøstrategien:

8.1.1 Et klart og handlingsorienteret strategipapir, som indeholder de bærende temaer.

8.1.2 En handlingsplan med prioriterede aktioner, der udvikler de bærende temaer og de emblematiske projekter.

8.1.3 EØSU finder det nødvendigt at indføre systemer, der kan evaluere strategiens fremskridt, da det er en dynamisk og innovativ proces, som bør indeholde overvågnings-, evaluerings- og revisionsmekanismer.

8.2 EØSU foreslår, at den makroregionale strategi for Atlanterhavssområdet skal bygge på de bærende temaer i *Europa 2020-strategien*. På den måde vil det tematiske indhold og sektorpolitikkerne blive integreret og indbyrdes forbundet.

8.3 Den internationale dimension

8.3.1 Island og Norge er to europæiske lande, som også hører til Atlanterhavsregionen og bør deltage i den makroregionale strategi såvel som Grønland og Færøerne. Medlemsstaterne i Nordsøregionen kan også være interesserede i at iværksætte en makroregional strategi for deres område.

8.3.2 Atlanterhavets geopolitiske situation, de historiske og kulturelle bånd og erfaringerne med samarbejde skal integreres i en atlantisk makroregional strategi. Den tværatlantiske dimension er fundamental, da forbindelserne med USA, Central- og Sydamerika samt Afrika er af strategisk betydning for EU.

8.4 Bæredygtig vækst

8.4.1 Atlanterhavssområdet har behov for et mere bæredygtigt transportsystem, der kan mindske afhængigheden af vejtransport, som har større CO₂-emissioner end andre transportformer. Trafikken bør flyttes til havet med styrkelse af søtransport, havets motorveje og landforbindelserne til havne, især gennem anvendelse af jernbane. Dette indebærer planlægning af havnearealer, forbindelserne mellem havn og by og alle transportnet og -platforme. Sikkerheden til søs og samarbejdet om forebyggelse og håndtering af katastrofesituationer bør inkluderes.

8.4.2 Havmiljøets bæredygtighed er forbundet med og meget sårbar over for presset fra menneskets forskellige aktiviteter, den diffuse forurening af landjorden og det vand, der flyder ud i Atlanterhavet.

8.4.3 Ud over erhvervsaktiviteter og kystforurening er kysternes bæredygtighed og den integrerede forvaltning af kystområderne konfronteret med en koncentreret byudvikling langs kysten og problemet med forbindelserne mellem kysten og det indre af landet.

8.4.4 Der bør også træffes tilpasnings- og forebyggelsesforanstaltninger over for klimaændringer og deres indvirkning på de bebyggede og uberørte kystområder.

8.4.5 Potentialet for vedvarende energi i Atlanterhavet udgør en umådelig stor kilde til ren og lokal energi, som endnu ikke er udnyttet.

8.5 Intelligent vækst

8.5.1 Atlanterhavsregionens nord-syd-gående kommunikation og dens tilslutning til markederne i det centrale og østlige Europa er en meget vigtig faktor for konkurrenceevnen, som bør opnås ved at etablere en atlantisk havn-jernbane-korridor. Atlanterhavsregionens flyforbindelser er også utilstrækkelige.

8.5.2 Udnyttelse af Atlanterhavets ressourcer såsom vedvarende havenergikilder, marine bioteknologier eller forekomster på havbunden giver mulighed for at skabe blomstrende og meget innovative erhvervssektorer, som kan skabe rigdom og beskæftigelse.

⁽¹³⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 9. marts 2011 om en EU-strategi for Atlanterhavsregionen.

8.5.3 Disse politikker vil kræve en betydelig mobilisering af økonomiske og sociale aktører samt af videnskabelige, teknologiske og finansielle aktører. Det vil være nødvendigt at opstille mål på områder som infrastruktur, industri, uddannelse, forsknings-, udviklings- og innovationspolitik, samarbejde mellem universiteter, teknologicentre og virksomheder, oprettelse af klynger osv.

8.5.4 Forskningen i avancerede miljøsystemer og -teknologier åbner i dag op for nye strategier og nye horisonter for traditionelle atlantiske aktiviteter i tilbagegang som fiskeri og skibsbygning. Den maritime sektor er i kraftig vækst og bidrager til udviklingsstrategierne.

8.5.5 Hav- og ferieturisme er et trækplaster, som bør udnyttes, både hvad angår naturværdier og kulturarv. Turisme skaber økonomisk aktivitet og beskæftigelse og er desuden med til at udvikle den atlantiske og europæiske identitet.

8.6 Inklusiv vækst

8.6.1 Atlanterhavsstrategien bør have en betydelig social dimension. Økonomisk udvikling og oprettelse af nye arbejdspladser skal medvirke til, at befolkningen i Atlanterhavsområdet får en forbedret livskvalitet og ikke forlader området.

8.6.2 De regionale myndigheder skal fremme den sociale dialog og inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet.

8.6.3 Det er en prioritet at forbedre uddannelsen i maritime og nautiske fag og at forbedre samarbejdet mellem universiteter og uddannelsescentre.

8.6.4 Informationsteknologierne skal udbygges, især i de fjerneste områder af Atlanterhavsregionen, som skal have bedre forbindelser.

8.6.5 I et helhedssyn på den sociale samhørighed skal der tages hensyn til situationen for småbyerne langs kysten, øerne, byerne og storbyområderne samt lokaliteterne i landdistrikterne.

9. Forvaltning og finansiering

9.1 Efter EØSU's mening er der flere steder i traktaten, der kan give et retsgrundlag for iværksættelse af disse politikker, bl.a. art. 174-178 (samhørighed), 38-39 (landbrug og fiskeri), 90-100 (transport), 170-171 (europæiske transportnet), 173 (industri), 191-193 (miljø), 194 (energi), 195 (turisme), 349 (regioner i den yderste periferi).

9.2 Det skal være en europæisk strategi, som udarbejdes af Kommissionen, godkendes af Rådet og Europa-Parlamentet og støttes af EØSU og Regionsudvalget. Dens gennemførelse i praksis kræver et stærkt engagement af medlemsstaterne langs Atlanterhavskysten.

9.3 Strategien skal gennemføres i en bred proces, der indebærer konsultation og dialog med alle implicerede parter på nationalt, regionalt og lokalt niveau, både fra institutionerne og fra det organiserede civilsamfund.

9.4 Der skal deltage forskellige aktører, som kun kan mobiliseres via en model for forvaltning på flere myndighedsniveauer, som samler dem og letter deres deltagelse og medvirken på en afbalanceret og struktureret måde.

9.5 Efter EØSU's mening bør man opgive de begrænsende »tre nej'er« i lyset af erfaringerne fra Østersøområdet og Donauområdet, da det i fremtiden bliver nødvendigt at råde over nye lovgivningsmæssige, administrative og finansielle instrumenter, hvis de makroregionale strategier skal blive en succes.

9.6 Kommissionen bør spille rollen som den, der fremmer og koordinerer foranstaltningerne.

9.7 Der bør nedsættes en gruppe på højt niveau af repræsentanter for medlemsstaterne og med deltagelse af Kommissionen, Europa-Parlamentet, EØSU og Regionsudvalget.

9.8 Kontaktpunkterne i hver af de fem implicerede medlemsstater skal tage sig af koordineringen af de nationale foranstaltninger inden for strategien.

9.9 Koordinatorerne for hvert prioriteret område og projektkoordinatorerne kan komme fra statslige, regionale eller lokale organer.

9.10 EØSU understreger betydningen af »Atlanterhavsforummet«, der med udgangspunkt i idéen om forvaltning på flere myndighedsniveauer samles og kanaliserer alle de berørte parter deltagelse og bidrag, ikke blot i forbindelse med strategiens udarbejdelse, men også i dens overvågning, evaluering og revision. Regionale myndigheder og civilsamfundsorganisationer, fagforeninger, socialøkonomiske virksomheder, universiteter, teknologicentre og andre aktører bør deltage aktivt i forummets aktiviteter.

9.11 Princippet om »nej til ekstra finansieringsmidler« forudsætter, at samhørighedspolitikens midler er den vigtigste finansieringskilde for den makroregionale strategi, men EØSU mener, at en specifik finansiering bliver nødvendig i fremtiden.

9.12 EØSU mener, at de fondsmidler, der anvendes i øjeblikket, har visse begrænsninger i forbindelse med finansieringen af visse strategiske projekter. Det er nødvendigt at udvide spektret af finansieringsinstrumenter og også anvende de EU-midler, der er knyttet til sektorpolitikkerne.

9.13 Den Europæiske Investeringsbank kan også finansiere konkrete projekter. Nationale, regionale og lokale ressourcer bør medfinansiere projekter samt det offentlig-private samarbejde.

9.14 EU's flerårige finansielle ramme er ved at blive fastlagt, og det er det rette tidspunkt til at sikre, at reglerne for strukturfondene giver mulighed for finansiering af de makroregionale strategier.

9.15 For at sikre, at foranstaltningerne og projekterne i forbindelse med den makroregionale strategi for Atlanterhavsområdet kan komme med i planlægningen af fondsmidlerne for programperioden 2014-2020, bør beslutningerne træffes i løbet af 2013, så den makroregionale strategi kan iværksættes i begyndelsen af den nye programperiode.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om fastlæggelse af den flerårige finansielle ramme for årene 2014-2020

COM(2011) 398 final — 2011/0177 (APP)

og om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Et budget for Europa 2020

COM(2011) 500 final

(2012/C 229/06)

Ordfører: **Stefano PALMIERI**

Medordfører: **Jacek KRAWCZYK**

Kommissionen besluttede den 29. juni 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Et budget for Europa 2020

COM(2011) 500 final.

Rådet besluttede den 19. oktober 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets forordning om fastlæggelse af den flerårige finansielle ramme for årene 2014-2020

COM(2011) 398 final — 2011/0177 (APP).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 7. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj, følgende udtalelse med 165 stemmer for, 9 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har forståelse for, at Kommissionen med den nye flerårige finansielle ramme (FFR) har søgt at finde en balance mellem to modsatrettede behov i en socialt, økonomisk og politisk kompleks situation. På den ene side visse medlemsstaters ønske om at skære ned på de offentlige udgifter som følge af krisen, hvilket uundgåeligt vil påvirke, hvordan drøftelserne kommer til at forløbe og indholdet af den endelige aftale. På den anden side behovet for med passende og effektive foranstaltninger at løfte de ambitiøse udfordringer, som EU står over for i medfør af dels Lissabontraktaten, dels Europa 2020-strategien.

1.2 Europas vanskeligheder skyldes således både den meget alvorlige finansielle og økonomiske krise og det manglende fodslag om løsningen på krisen blandt medlemsstaterne. Dette risikerer at skabe tvivl om Den Europæiske Unions funktion og dermed også dens fremtid.

1.3 EØSU har i tidligere udtalelser gjort gældende og gør det også i denne udtalelse – helt i samklang med Europa-Parlamentet og Regionsudvalget, at EU's ambitiøse udfordringer

ikke blot gør det ønskeligt, men også nødvendigt at øge størrelsen af EU-budgettet for at sætte gang i den økonomiske vækst og beskæftigelsen. EØSU er enig i budskabet om, at der er brug for mere (og bedre) Europa – ikke mindre. En fastfrysning af FFR i faste priser på det nuværende niveau vil derimod være ensbetydende med, at EU opgiver at tackle mange af de kommende års udfordringer.

1.4 Kommissionens forslag synes i alt for høj grad at lægge vægt på at fastholde status quo med hensyn til såvel de afsatte midler som budgettets struktur, hvorved der opstår et misforhold mellem omfanget og karakteren af EU's nye udfordringer og de ressourcer, der stilles til rådighed, eller sagt på en anden måde mellem Europas ambitioner og midlerne til at realisere dem.

1.5 EØSU mener desuden, at drøftelserne om revisionen af EU's budget bør handle om, hvor effektivt det er i forhold til EU som politisk projekt, som krisen i dag sætter under alvorligt pres. FFR bør måles på, i hvor høj grad det evner at tilvejebringe de midler, der er nødvendige for, at EU kan realisere sine

strategiske prioriteter uden at øge skattebyrden for borgerne og erhvervslivet, dvs. om det på EU-niveau skaber en »merværdi«⁽¹⁾, der modsvarer byrden på borgerne i EU.

1.6 Ser man på enkelthederne i forslaget, er EØSU enig i forbedringerne og forenklingen af budgetstrukturen, som næsten vil kunne lukke debatten om rimelig modydelse og horisontal rimelighed mellem medlemsstaterne, så man i stedet kan koncentrere sig om den effektive realisering af de strategiske mål for EU.

1.7 En vigtig nyskabelse på indtægtssiden er forslaget om at indføre en ny ordning for egne indtægter baseret på en ændret momsindtægt og en afgift på finansielle transaktioner (FT-afgift). EØSU har ved flere tidligere lejligheder tilkendegivet, at det gerne ser en tilbagevenden til Romtraktatens oprindelige ånd⁽²⁾, der vil kunne sikre EU egentlig finansiell autonomi.

1.7.1 EØSU støtter, at momsindtægten ændres, for så vidt at den vil bidrage til, at EU's indre marked udvikler sig sådan, at der ikke opstår økonomiske skævheder i medlemsstaterne. Det understreger imidlertid, at Kommissionens forslag ikke indeholder nøjagtige oplysninger om ændringerne af momssystemet, og hvad det økonomisk kommer til at betyde for de enkelte medlemsstater. EØSU bemærker, at der er behov for en FT-afgift på verdensplan, og er af den opfattelse, at indførelsen af FT-afgiften i EU (med en mindstesats i alle medlemsstater) vil sikre, at den finansielle sektors bidrag til EU-budgettet og medlemsstaternes budgetter bliver større, og gøre økonomien mindre sårbar over for rent spekulative transaktioner.

1.8 For at opfylde Europa 2020-strategiens mål er der brug for langt flere ressourcer end dem, der er afsat under FFR. Derfor anbefaler EØSU at undersøge muligheden for at skabe innovative finansielle instrumenter til dækning af disse investeringer (projektobligationer), dog først efter at der er foretaget en omhyggelig vurdering af de eventuelle konsekvenser og af, om risikoen i givet fald vil blive overført til den offentlige sektor.

1.9 På udgiftssiden kræver de prioriteter, som Kommissionen har identificeret, tiltag, der udelukkende kan realiseres på EU-niveau, idet deres europæiske »merværdi« netop består i, at en euro givet ud på EU-niveau er mere effektiv end en euro givet ud på nationalt niveau. Det drejer sig om »fælles europæiske interesser«, som ikke kan opfyldes med optimalt resultat på nationalt niveau (som følge af markedssvigt og af, at der ikke kan opnås stordriftsfordele på nationalt niveau), og som derfor kræver effektive EU-foranstaltninger.

⁽¹⁾ »The value resulting from an EU intervention which is additional to the value that would have been otherwise created by Member State action alone«, COM(2010) 700 final; SEC(2011) 867 final.

⁽²⁾ Artikel 201.

1.10 På den baggrund bifalder EØSU reformen af den fælles landbrugspolitik, der skal tilvejebringe en effektiv europæisk landbrugsmodel, som tillige kan sikre EU en reel merværdi. EØSU har tidligere gjort det klart og gør det igen her, at det er overbevist om, at den fælles landbrugspolitik – ligesom fiskeripolitikken – bør udformes således, at land- og skovbrug og fiskeri på den ene side og beskyttelsen af miljøet og bæredygtig brug af naturressourcerne på den anden side kobles tættere sammen. På den måde sikres det, at god miljøpraksis fremmes, men at landbrugsbedrifternes og fiskeriets økonomiske rentabilitet og konkurrencedygtighed samtidig støttes i en tid præget af stærkt svingende råvarepriser.

1.11 Med hensyn til ordningen med direkte betalinger understreger EØSU, at målet om at harmonisere konkurrencevilkårene for landmændene i Europa og forbedre integrationen af de nye medlemsstater bør nås på basis af en omhyggelig vurdering af de eventuelle virkninger i alle medlemsstater. For at undgå konkurrenceforvridninger med den deraf følgende risiko for sociale konsekvenser må det sikres, at ingen lande ved udløbet af den finansielle ramme for årene 2014-2020 modtager mindre end 90 % af gennemsnittet i EU-27 i direkte betalinger.

1.12 Artikel 174 i Lissabontraktaten bør være det ledende princip for den fremtidige samhørighedspolitik: »Unionen stræber navnlig efter at formindske forskellene mellem de forskellige områders udviklingsniveauer og forbedre situationen for de mindst begunstigede områder«.

1.13 Samhørighedspolitikens fokus på nogle få vigtige EUprioriteter forekommer fornuftig, men EØSU er modstander af, at der fastlægges makroøkonomiske betingelser for udbetalingen af midler øremærket til samhørighedspolitikken. Det mener endvidere, at indførelsen af en ny kategori af »overgangsregioner« i stedet for ud- og indfasningsordningen ikke må betyde, at der vil være færre midler til de mindre udviklede regioner, og at midlerne fra Samhørighedsfonden ikke må anvendes til andre end de oprindeligt tiltænkte formål. Dog kan de ikke anvendte budgetmidler for programmeringsperioden 2007-2013 undtagelsesvist anvendes til at finansiere den europæiske vækstplan, som EU bør iværksætte. Det samme vil kunne gøres med midlerne fra den kommende programmeringsperiode 2014-2020 for en begrænset periode, f.eks. de første tre år.

1.14 Hvis målene under den nye FFR virkelig skal realiseres, må EU-budgettet ifølge EØSU tjene som et eksempel, have den ønskede virkning og være effektivt og gennemsigtigt, så det i borgernes øjne bliver troværdigt, og fordelene ved Europa og omkostningerne, hvis der ikke er noget Europa, bliver lette at få øje på. Det er på den baggrund, at EØSU gør opmærksom på behovet for at aktivere eller etablere mekanismer til at overvåge resultaterne af alle EU's politikker med det formål at vurdere deres sociale, økonomiske og regionale virkninger.

1.15 EØSU ser Kommissionens forslag som et udgangspunkt for de igangværende forhandlinger og vil på grundlag af bemærkningerne i denne udtalelse fra nu af overvåge forløbet og bidrage med forslag til, hvordan det konkret omsættes til lovændringer.

2. Kommissionens forslag til en flerårig finansiell ramme for årene 2014-2020

2.1 Denne udtalelse vedrører forslag til Rådets forordning COM(2011) 398 final, hvormed Kommissionens meddelelse COM(2011) 500 final af 29. juni 2011 *Et budget for Europa 2020* omsættes til lovgivning i form af en flerårig finansiell ramme (FFR) for årene 2014-2020.

2.2 Samlet set omfatter FFR forpligtelser for 1 025 mia. EUR, hvilket svarer til 1,05 % af EU's bruttonationalindkomst (BNI), hvortil skal lægges 58,5 mia. til andre udgifter uden for FFR (Den Europæiske Udviklingsfond og Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen). Fraregnet inflation er det samlede beløb næsten lig den flerårig finansielle ramme for den foregående periode (2007-2013), som var på 994 mia.

2.3 På udgiftssiden vedrører ændringerne:

- forenkling med færre programmer og mål, således at der bliver mindre administration for støttemodtagerne, og det bliver lettere at foretage konsekvensanalyser;
- færre bevillinger til strukturfondene (EFRU, ESF, Samhørighedsfonden), som ikke medregnet *Connecting Europe-faciliteten* er faldet fra 355 til 336 mia. med indførelsen af en ny kategori af *overgangsregioner* i stedet for den nuværende *ind- og udfasningsordning*;
- etablering af dels en *fælles strategisk ramme for strukturfondene og for udvikling af landdistrikter og fiskeriet*, dels *Horisont 2020* vedrørende forskning og innovation, og hvor Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi får en nøglerolle;
- en ny *Connecting Europe-facilitet* for transport i stor målestok, energi og informations- og kommunikationsteknologinet (40 mia. + 10 mia. fra Samhørighedsfonden);
- lancering af reformen af den fælles landbrugspolitik, som i procent af det samlede budget og i faste priser ⁽³⁾ er blevet nedbragt en smule (60 mia. om året) og i højere grad knyttes sammen med en miljøvenlig udvikling og målsætningen om større fleksibilitet;

⁽³⁾ Det nominelle beløb øremærket til den fælles landbrugspolitik reduceres ikke, men forbliver det samme i hele programmeringsperioden, hvilket i faste priser nok betyder et fald sammenlignet med 2012.

— flere midler til forskning og innovation og uddannelse (80 mia.).

2.4 På indtægtssiden foreslås en gradvis overgang fra et budget, hvor bidragene hovedsagelig er baseret på bruttonationalindkomst (BNI) til et enklere budget med egentlige egne indtægter og ændrede korrektionsmekanismer. Mere præcist foreslår Kommissionen at gå bort fra de nuværende momsbase-rede egne indtægter og i stedet senest i 2018 at indføre en ordning med egne indtægter stammende fra en afgift på finansielle transaktioner (FT-afgift) og en ny merværdiafgift (moms), der kan føre til større harmonisering af de forskellige nationale ordninger og fjernelse af fritagelser og undtagelser.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Med den nye flerårige finansielle ramme har Kommissionen af indlysende årsager søgt at finde en balance i en tid, hvor EU's funktion og fremtid er under pres på grund af såvel den finansielle og økonomiske krise i Europa som det manglende fodslag om den politiske løsning blandt medlemsstaterne. Det er en balance mellem to modsatrettede og presserende behov: på den ene side behovet for at indføre stramninger som følge af krisen og det deraf følgende ønske om at skære ned på de offentlige udgifter, hvilket uundgåeligt vil påvirke, hvordan drøftelserne kommer til at forløbe, og indholdet af den endelige aftale, og på den anden side behovet for at stille tilstrækkelig finansiering til rådighed for effektivt at kunne tackle de ambitiøse udfordringer, som EU står over for.

3.2 Derfor må Kommissionens forslag *Et budget for Europa 2020* nødvendigvis ses på baggrund af den aktuelle økonomiske og politiske situation. Enhver debat om EU-budgettet må komme ind på spørgsmålet om, hvilken rolle den europæiske integration skal spille i dag, hvis vi skal kunne tackle de nye udfordringer i en verden i forandring, men samtidig må vi gøre os klart, hvad medlemsstaternes egentlige hensigter er, når de anerkender og sikrer denne rolle for EU.

3.2.1 Det opslidende forhandlingsforløb, der resulterede i FFR 2007-2013, vanskelighederne med at få EU-budgettet for 2011 godkendt og brevet fra regeringscheferne for ni medlemsstater ⁽⁴⁾ i sommeren 2011 til Kommissionens formand, José Manuel Barroso, efterlader det indtryk, at i hvert fald et betydeligt antal medlemsstater gerne ser, at EU's finansielle forpligtelse bliver så lille som mulig, hvilket – også denne gang – vil betyde vanskelige og komplekse forhandlinger.

3.3 På et tidspunkt hvor udfordringerne for EU tager til i antal og omfang (økonomisk, finansiell og social krise, konkurrenceevne, klimaforandring osv.), synes Kommissionens forslag imidlertid i alt for høj grad at sigte mod at holde fast i status quo. Der synes at være et misforhold mellem omfanget og karakteren af EU's nye udfordringer og de ressourcer, der stilles til rådighed, eller sagt på en anden måde mellem Europas ambitioner og midlerne til at realisere dem.

⁽⁴⁾ www.euractiv.com/euro-finance/eu-countries-call-slim-eu-budget-news-507532.

3.4 EØSU har allerede gjort gældende ⁽⁵⁾ og gør det igen, at en forhøjelse af EU-budgettet ikke blot er ønskelig, men også nødvendig i lyset af omfanget af de nye udfordringer, der skal tackles i fællesskab: »Gennemgangen af EU's budget er ikke et spørgsmål om tal, men om et effektivt redskab til at fremme et politisk projekt. I dag råder EU ikke over budgetmidler til at gennemføre sin politiske strategi eller opfylde sine forpligtelser i henhold til den nye Lissabontraktat«.

3.4.1 Udvalget henviser i den forbindelse til, at Europa-Parlamentet er af den opfattelse, at løsningen på krisen og udfordringerne for EU bør være mere og ikke mindre Europa. Ifølge Parlamentet er en fastfrysning af FFR i faste priser på det aktuelle niveau, sådan som Kommissionen foreslår, ensbetydende med, at EU opgiver at tackle mange af de udfordringer, det vil blive konfronteret med i de kommende år. Derfor har det anbefalet, at midlerne til den næste FFR øges med 5 %, og at Rådet – hvis det ikke følger denne anbefaling – identificerer de politiske prioriteter og programmer, der skal opgives i perioden 2014-2020 trods deres dokumenterede europæiske merværdi ⁽⁶⁾.

3.4.2 På linje hermed har Regionsudvalget udtalt, »at det foreslåede finansieringsniveau derfor bør betragtes som det absolutte minimum, der kræves for at opnå de ambitioner, medlemsstaterne har vedtaget for EU«, og »at der er behov for en holdningsændring, især hos de nationale statskasser, så EU's kerneopgaver bliver anset som en investering frem for en udgift« ⁽⁷⁾.

3.4.3 Som følge af de ændringer, der er blevet indført med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, er fastlæggelsen af FFR 2014-2020 i øvrigt ikke længere udelukkende Kommissionens og medlemsstaternes regeringers ansvar, da Europa-Parlamentets stilling er blevet styrket for at skabe større demokratisk ansvarlighed. Inden for disse nye rammer bliver der mulighed for, at civilsamfundet – og dermed især EØSU – kan overvåge arbejdet med at fastlægge FFR og deltage aktivt i drøftelserne i tæt samarbejde med Europa-Parlamentet.

3.5 Følgelig vil EØSU overvåge og bidrage til de forhandlinger om Kommissionens forslag, som skal munde ud i konkrete lovændringer. FFR skal udstyre EU med de midler, der er nødvendige for at realisere de fastlagte prioriteter uden at øge skattebyrden for borgerne og erhvervslivet, og det er ud fra denne målestok, at det skal vurderes.

3.6 Større resultatorientering bør føre til, at fokus flyttes fra formel overholdelse af reglerne vedrørende størrelsen af udgifterne til en egentlig kontrol af kvalitet og effektivitet i anvendelsen af midlerne og opnåelse af resultater, særligt for samhørighedspolitikken og den fælles landbrugspolitik vedkom-

mende. Dette ændrede syn, som er formuleret i ideen om at *øge merværdien af EU's udgifter*, stiller følgelig krav om en strategi, der er sammenhængende både med hensyn til forvaltning og kontrol.

3.7 Man skal nemlig huske på, at selvom EU's budget kun udgør omkring 1 % af EU's BNI, er der alligevel tale om en stor bevilling af midler til investeringer i perioden 2007-2013, der, hvis de bruges rigtigt, kan fungere som en vigtig løftestang for den økonomiske vækst i EU. Af den årsag håber EØSU på stærkere synergier mellem EU-budgettet og de nationale budgetter i forbindelse med gennemførelsen af de store europæiske strategiske mål.

3.8 EØSU mener, at det er helt afgørende, at borgerne i EU har tillid til processen med at fastlægge FFR 2014-2020, og at de finder den troværdig, samt at fordelene ved EU og omkostningerne ved ikke at have noget EU udspecificeres. Derfor skal EU's budget:

- forvaltes rigtigt uden at medføre enorme administrative omkostninger;
- være effektivt med hensyn til de opnåede besparelser i forhold til den nuværende FFR;
- indvirke positivt på opfyldelsen af de på forhånd fastsatte mål, og således at virkningerne er synlige for de europæiske borgere i deres dagligdag;
- være gennemsigtigt og kunne kontrolleres for så vidt angår alle udgiftsområder, de anvendte ressourcer og de opnåede resultater;
- tage sigte på overholdelse af EU's principper om solidaritet, lige konkurrence og konkurrencedygtighed.

3.9 EØSU mener, at der inden debatten om fornuften i det af Kommissionen fremsatte forslag bør gennemføres en analyse for at fastlægge:

- den europæiske merværdi og de rigtige strategiske prioriteter;
- dets evne til at tackle de udfordringer, der er blevet skabt af krisen, og styre Europa i retning af en strategi for solidarisk udvikling i en tid, hvor tendensen i medlemsstaterne er at skære ned på de nationale budgetter.

⁽⁵⁾ EUT C 248 af 25.8.2011, s. 75.

⁽⁶⁾ Europa-Parlamentets beslutning INI/2010/2211 af 8. juni 2011 om investering i fremtiden: en ny flerårig finansiell ramme for et konkurrencedygtigt, bæredygtigt og inklusivt Europa.

⁽⁷⁾ RU's udtalelse om den nye flerårige finansielle ramme efter 2013, EUT C 54 af 23.2.2012, s. 40.

3.9.1 Med hensyn til den europæiske merværdi identificerer Kommissionens forslag vigtige prioriteter, som kun kan realiseres med løsninger på EU-niveau. Der er tale om de prioriteter,

der kan betragtes som værende af *fælles europæisk interesse* – indsatsområder, hvor en euro givet ud på EU-niveau er mere effektiv end en euro givet ud på nationalt niveau.

3.9.2 Områder af fælles europæisk interesse er bl.a. forskning og udvikling, en fælles forsvarspolitik, fødevarerikkerhed, indvandring og retten til asyl, imødegåelse af klimaændringerne, paneuropæiske investeringer i infrastruktur inden for energi, kommunikation og i det indre marked (som stadig skal færdiggøres). I forhold til FFR 2007-2013 er budgetbevillingerne til disse strategiske områder øget betydeligt under FFR 2014-2020 trods budgetstramningerne.

3.9.3 EØSU anerkender, at Kommissionens forslag indeholder en vigtig nyskabelse, men er nødt til at påpege, at der overhovedet ingen debat har været om disse prioriteter. Der er derfor en risiko for, at EU-budgettet ikke direkte vil kunne løse de problemer, der skyldes den økonomiske og finansielle krise, og fortsat vil være underlagt pres fra bestemte interessegrupper.

3.10 Det er på denne vanskelige baggrund, at EØSU insisterer på⁽⁸⁾, at EU's budgetpolitik fastlægges, så den afspejler det grundlæggende valg mellem føderalisme og et mellemstatsligt system og dermed den grad af integration, der ønskes opnået. Især er princippet om *rimelig modydelse* til medlemsstaterne, som er baseret på regnskabsføring af de finansielle midler i forhold til nationalt BNP, i modstrid med bogstav og ånd i EU-traktaterne.

3.10.1 Den nuværende indtægtsordning baseret på bidrag fra medlemsstaterne er kompleks og ikke særlig gennemsigtig, hvilket svækker den demokratiske kontrol af ordningen. Ordningen er heller ikke med til at fremhæve, at europæisk integration er målet. Det beløb, der betales til EU, opfattes som en yderligere belastning for de nationale budgetter og begrænser derfor de midler, der er til rådighed, til EU-politikker. Den opfylder ikke behovet for at skabe en direkte forbindelse mellem EU og borgerne.

3.11 I stedet mener EØSU⁽⁹⁾, at indtægterne og udgifterne på EU-budgettet under den nye ordning må sættes i sammenhæng med arbejdet med at gennemføre den politiske strategi for EU og de forpligtelser, der følger af den nye Lissabontraktat, men uden at den samlede skattebyrde for borgere og virksomheder øges. Det må sikres, at medlemsstaterne behandles lige, og ordningen må være langt mere gennemsigtig, enkel og forståelig for borgerne.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Med den nye FFR stiller Kommissionen forslag om en større omlægning af finansieringen af EU-budgettet. En omlægning, der i det væsentlige går ud på at øge den finansielle

uafhængighed ved at indføre en ny ordning med egne indtægter, der kan sikre en mere lige behandling af medlemsstaterne. Med det nye forslag sker der et paradigmeskift, således at EU bryder med sin afhængighed af bidrag fra medlemsstaterne for gradvist at blive finansielt uafhængig.

4.1.1 I centrum for forslaget til den nye ordning med egne indtægter er en momsreform og indførelse af FT-afgiften. En ordning, der, når den er trådt i kraft, vil kunne skabe en bedre balance på EU-budgettet, således at omkring 40 % af finansieringen vil komme fra nye egne indtægter, 20 % fra de traditionelle egne indtægter, og 40 % fra medlemsstaternes bidrag baseret på BNI⁽¹⁰⁾. Fordelen ved den nye ordning er, at medlemsstaternes regeringer ikke længere i lige så høj grad vil opfatte de nationale bidrag som en *skat* på deres produkt, som de til gengæld kan bede om og få en rimelig modydelse for, hvorefter balancen målt på økonomisk udbytte er genoprettet.

4.1.2 EØSU gentager, at det er positivt over for at erstatte den nuværende, men ikke længere hensigtsmæssige momsindtægt med en ny⁽¹¹⁾, for så vidt at den vil bidrage til, at EU's indre marked udvikler sig sådan, at der ikke opstår økonomiske skævheder i medlemsstaterne. Det understreger imidlertid, at Kommissionens forslag ikke indeholder nøjagtige oplysninger om ændringerne af momssystemet, og hvad det økonomisk kommer til at betyde for de enkelte medlemsstater. I øvrigt mener det, at der samtidig med den nye momsordning må indføres foranstaltninger, der kan komme momssvig til livs.

4.1.3 Kommissionens forslag drøftes stadig, men indeholder en interessant nyskabelse i form af en afgift på finansielle transaktioner. EØSU har hilst indførelsen af en afgift på finansielle transaktioner i Europa velkommen, men samtidig gjort gældende, at en FT-afgift må indføres på europæisk plan⁽¹²⁾. EØSU understreger, at der skal være en omhyggelig styring af de makro- og mikroøkonomiske konsekvenser af anvendelsen af FT-afgiften, og mener derfor, at der er behov for løbende at overvåge og efterfølgende hvert år foretage en vurdering af virkningerne af dens anvendelse.

4.1.4 Mindst tre målsætninger vil kunne opfyldes med FT-afgiften:

— en forhøjelse af den finansielle sektors bidrag til EU-budgettet og de offentlige budgetter i medlemsstaterne (det anslås, at der vil kunne opkræves ca. 57 mia. EUR)⁽¹³⁾;

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 510 final, s. 5. Som det er nu, udgør medlemsstaternes bidrag baseret på BNI 70 % af de samlede indtægter på EU-budgettet, de traditionelle egne indtægter (told og sukkerafgift) tegner sig for 14,1 %, merværdiafgiften for 11,2 % og andre indtægter (overskud fra tidligere år) for 4,7 % (SEC(2011) 876 final).

⁽¹¹⁾ EØSU's udtalelse om ordningen for EU's egne indtægter, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 45.

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse om en fælles ordning for beskattning af finansielle transaktioner og om ændring af direktiv 2008/7/EF, vedtaget på plenarforsamlingen den 29. marts 2012, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 55.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 1103 final.

⁽⁸⁾ EØSU's udtalelse om ordningen for EU's egne indtægter, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 45.

⁽⁹⁾ EUT C 248 af 25.8.2011, s. 75.

— få de finansielle operatører til at ændre adfærd og mindske mængden af finansielle transaktioner med høj frekvens og lav latenstid, som i de enkelte medlemsstater i EU udgør mellem 13 % og 40 % af den samlede handel ⁽¹⁴⁾;

— fastlæggelse af en mindstesats for den finansielle afgift gældende for alle medlemsstater.

4.1.5 Også reformen af korrektionsmekanismerne og indførelsen af faste beløb i stedet for de nuværende mekanismer bidrager til den ønskede forenkling og større gennemsigtighed, ikke mindst eftersom de økonomiske forhold i medlemsstaterne i dag ser helt anderledes ud, end da ordningen blev indført i 1984. Som EØSU tidligere har understreget ⁽¹⁵⁾, er der dog stadig behov for mere nøjagtigt at få belyst virkningerne af reformen, da det for øjeblikket ikke er klart, hvilke beløb der vil være tale om, og der foreligger heller ikke et sammenligningsgrundlag mellem den nuværende situation og situationen, når ændringerne er trådt i kraft.

4.2 EØSU er meget positiv over for forbedringen af EU's budgetstruktur, der fordeler byrden ligeligt på de europæiske borgere. Derved kan man næsten få lukket debatten om rimelig modydelse og horisontal rimelighed mellem medlemsstaterne, og i stedet kan man koncentrere sig om at evaluere effektiviteten og virkningen af EU's udgifter (målt på, i hvor høj grad de opfylder de europæiske borgeres og virksomheders behov, og om den opnåede gevinst står i et rimeligt forhold til udgiften). Dog beklager EØSU igen ⁽¹⁶⁾, at Kommissionens forslag udelukkende vedrører budgetstrukturen og ikke benytter indførelsen af en ny egen indtægt til at løse det grundlæggende problem med størrelsen af et budget, der skal fungere som et redskab for EU's politiske projekt og ambitioner.

4.3 Som understreget af Europa-Parlamentet er EU-budgettet i bund og grund investeringer, der kan tiltrække yderligere midler fra offentlige eller private kilder ⁽¹⁷⁾. På den baggrund mener EØSU, at man for at komme ud over EU-budgettets beløbslofter og lovgivningsmæssige begrænsninger kunne eksperimentere med visse former for projektobligationer til finansiering af bestemte infrastruktur- og uddannelsesprojekter ⁽¹⁸⁾ i tråd med initiativet om projektobligationer 2020, som Kommissionen har lanceret ⁽¹⁹⁾.

4.3.1 Projektobligationer kunne skabe en betydelig løftestangseffekt for den økonomiske udvikling i Europa, idet de ville have afsmittende virkninger på andre områder, hvilket der for øjeblikket ikke er mulighed for, da der mangler budgetfleksibilitet i medlemsstaterne, som kæmper med konsekvenserne af den økonomiske krise og med at overholde kravene i stabilitets- og vækstpagten.

⁽¹⁴⁾ Kommissionen, 8. december 2010, offentlig høring om revision af direktivet om markeder for finansielle instrumenter (MiFID), Generaldirektoratet for Det Indre Marked og Tjenesteydelser. SEC(2011) 1226 final.

⁽¹⁵⁾ EØSU's udtalelse om ordningen for EU's egne indtægter, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 45.

⁽¹⁶⁾ EØSU's udtalelse om ordningen for EU's egne indtægter, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 45.

⁽¹⁷⁾ Europa-Parlamentets beslutning, jf. ovenfor.

⁽¹⁸⁾ J. Haug et al., kap. 4.

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/index_en.htm.

4.3.2 Alligevel betoner EØSU behovet for en omhyggelig vurdering af eventuelle nyskabende finansieringsmodeller uden for FFR, da erfaringerne med offentlig-private partnerskaber viser, at risikoen kan blive overført til den offentlige sektor ⁽²⁰⁾.

4.4 Der sættes ikke spørgsmålstegn ved EU's største udgiftsposter, dvs. samhørighedspolitikken og den fælles landbrugs- og fiskeripolitik, i Kommissionens forslag. Derimod gøres der i forbindelse med Europa 2020-strategien meget ud af de nye argumenter, der skal tilvejebringe en god og effektiv udgiftspolitik, og af merværdien af de eksisterende udgiftsinstrumenter.

4.4.1 EØSU bifalder reformen af den fælles landbrugspolitik, der har til formål at justere politikken andel af EU's samlede budget og skabe en tættere forbindelse mellem EU's udgifter og de fælles goder, der produceres i landbrugssektoren, som efterlyst af Kommissionen i meddelelsen *Den fælles landbrugspolitik på vej mod 2020* ⁽²¹⁾. I en tid som nu med knappe ressourcer bør den fælles landbrugspolitik og den fælles fiskeripolitik vurderes i forhold til de mål og opgaver, der er fastlagt i Lissabontraktaten, nemlig forbedring af miljøets kvalitet (biodiversitet, vand, jord, luft), landskabsbevarelse, landdistrikternes levedygtighed, dyrevelfærd, fødevarer sikkerhed og bæredygtige fødevarer ⁽²²⁾.

4.4.2 EØSU har tidligere gjort gældende ⁽²³⁾, at land- og skovbruget og fiskeriet er vigtige for miljøbeskyttelsen og den bæredygtige forvaltning af naturressourcerne. EØSU hilser derfor Kommissionens strategi om en grønnere fælles landbrugspolitik velkommen, men understreger, at man må være særlig opmærksom på, at reformprocessen ikke vender op og ned på den fælles landbrugspolitik mål og finansieringsmekanismer og støtten til operatørerne i forsyningskæden i landbrugs-, fødevarer- og miljøsektoren.

4.4.3 EØSU har visse forbehold over for Kommissionens ønske om at nedbringe andelen af midler til den fælles landbrugspolitik ved at overføre nye opgaver knyttet til mål for landbruget og fødevarer til andre instrumenter som Den Europæiske Socialfond og Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globalisering.

4.4.4 EØSU mener, at målet om at skabe ens konkurrencevilkår for landmændene i Europa og forbedre integrationen af de nye medlemsstater ved hjælp af en ordning med direkte betalinger bør nås på basis af en omhyggelig vurdering af de eventuelle virkninger heraf i alle medlemsstater. Udvalget understreger vigtigheden af bestræbelserne på at udligne forskellene i den støtte, landmændene modtager i de forskellige medlemsstater. EØSU har allerede tidligere ⁽²⁴⁾ anbefalet en omfordeling af de nationale bevillinger til direkte betalinger ud fra objektive,

⁽²⁰⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 134.

⁽²¹⁾ COM(2010) 672 final.

⁽²²⁾ K. Hart – D. Baldock (red.): *What Tools for the European Agricultural Policy to Encourage the Provision of Public Goods*, Europa-Parlamentet, juli 2011.

⁽²³⁾ EUT C 132 af 3.5.2011, s. 63.

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse NAT/520 om den fælles landbrugspolitik frem til 2020, EUT C 191 af 29.6.2012, s. 116.

ikke-diskriminerende kriterier og en passende overgangsperiode for den planlagte retfærdige tilpasning, hvor man går bort fra princippet om historiske referencer – således at det sikres, at intet land ligger under 90 % af gennemsnittet i EU-27 for direkte betalinger efter udløbet af den finansielle ramme for perioden 2014-2020.

4.4.5 Efter EØSU's opfattelse skal den nye FFR garantere en fælles landbrugspolitik og en fælles fiskeripolitik, der tilvejebringer:

- fødevareforsyningsikkerhed;
- en konkurrencedygtig og innovativ landbrugsfødevaresektor;
- et rentabelt landbrug og fiskeri;
- en tilstrækkelig indkomst for landmænd og fiskere i EU.

Ved at sætte ind på disse områder i en tid med stærkt svingende priser på landbrugsråvarer understreges de to sider af den fælles landbrugspolitik: Den gode miljøpraksis fremmes, men samtidig støttes landbrugsbedrifternes økonomiske rentabilitet og konkurrencedygtighed, og politikken vender dermed tilbage til sin oprindelige opgave, som var at producere sunde og nærende fødevarer i tilstrækkelige mængder til overkommelige priser for EU's borgere.

4.5 Der må stilles samme krav til effektiviteten af de projekter, der finansieres via samhørighedspolitikken. Denne politik er stadig helt afgørende for at forbedre integrationen af de nye medlemsstater og skal – som anført i Barca-rapporten⁽²⁵⁾ – koncentreres om nogle få vigtige EU-prioriteter, hvis sociale, økonomiske og territoriale virkninger nøje må vurderes ved hjælp af forudgående, løbende og efterfølgende analyser. Disse analyser må ikke medføre administrative byrder.

4.5.1 Derimod er EØSU ikke enig i at knytte makroøkonomiske betingelser til udbetalingen af samhørighedsmidler, idet det ikke ønskes, at medlemsstaterne i en økonomisk og socialt svær situation pålægges yderligere byrder. Det anfører

endvidere, at indførelsen af en ny kategori af »overgangsregioner« i stedet for ud- og indfasningsordningen ikke må betyde, at der vil være færre midler til de mindre udviklede regioner. Endelig bakker det op om forslaget til Connecting Europe-faciliteten, men understreger, at instrumentet ikke bør få tilført et beløb i størrelsesordenen 10 mia. EUR fra Samhørighedsfonden, da disse midler ikke bør bruges til andre end de oprindeligt tiltænkte formål.

4.6 Artikel 174 i Lissabontraktaten bør være det ledende princip for den fremtidige samhørighedspolitik: »Unionen stræber navnlig efter at formindske forskellene mellem de forskellige områders udviklingsniveauer og forbedre situationen for de mindst begunstigede områder«.

Derfor

- bør investeringerne under samhørighedspolitikken bevares og udvides med fokus på konvergensmålet.
- For medlemsstater, hvis gennemsnitlige vækst i BNP i perioden 2007-2009 har været negativ, og som har demonstreret en god absorption i indeværende periode, vil loftet blive fastsat på mindst niveauet for den nuværende programmeringsperiode for samhørighedspolitikken.

4.7 EØSU ser gerne, at overvågningen af resultaterne af EU's politikker optrappes, i særdeleshed den fælles landbrugspolitik og samhørighedsmidlerne, som tegner sig for en stor del af det samlede budget, for at gøre det muligt at vurdere effektiviteten af EU's udgifter og evnen til at nå de store mål, EU har sat for sig selv, startende med Europa 2020-strategien⁽²⁶⁾. Dette kan bl.a. ske ved hjælp af en kombination af sanktioner, når de på forhånd fastsatte benchmark ikke nås, og finansielle incitamenter for de medlemsstater, som har opnået de bedste resultater.

4.7.1 På dette område ser EØSU gerne, at de lokale og regionale myndigheder støttes og i højere grad inddrages på nationalt og EU-niveau, så de får optimale muligheder for at bruge og gennemføre programmer finansieret via samhørighedspolitikken og den fælles landbrugspolitik ved hjælp af passende efteruddannelsesprogrammer om EU's procedurer for programplanlægning, ledsageforanstaltninger, overvågning og evaluering.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁵⁾ F. Barca (red.): *An Agenda for a Reformed Cohesion Policy. A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations*, rapport fra GD for Regionaludvikling, 2009.

⁽²⁶⁾ N. Chambon og E. Rubio: *In search of »the best value for money«: analyzing current ideas and proposals to enhance the performance of CAP and cohesion spending*; workshop »The post 2013 financial perspectives: Re-thinking EU finances in times of crisis«, Torino, 7.-8. juli 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Partnerskaber om forskning og innovation

COM(2011) 572 final

(2012/C 229/07)

Ordfører: **Renate HEINISCH**

Kommissionen besluttede den 21. september 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Partnerskaber om forskning og innovation«

COM(2011) 572 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 191 stemmer for, 2 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU mener ligesom Kommissionen, at partnerskaber giver en lang række fordele, og at deres potentiale kunne udnyttes bedre. EØSU bifalder derfor helljertet Kommissionens initiativ til at grundlægge og fremme europæiske innovationspartnerskaber (EIP), inden for rammerne af flagskibsinitiativet »Innovation i EU«, der har til formål at gøre den europæiske forsknings- og innovationscyklus mere effektiv og reducere tidsintervallet for markedsinnovationer.

1.2 Med det formål at sikre en lang løbetid og vedvarende effekt skal der skabes rammebetingelser, som egner sig til at imødegå de udfordringer vedrørende forvaltningsstrukturer, finansiering og gennemførelse, der er forbundet med partnerskaber.

1.3 Grundlæggende skal partnerskaber være enkle, fleksible, inklusive og åbne, styringsgrupperne skal være repræsentative og afbalancerede og forbindelserne mellem eksisterende initiativer og instrumenter skal være klarlagt fra starten.

1.4 EØSU fremhæver betydningen af sociale innovationer som et nøgleinstrument til skabelse af et innovationsvenligt miljø, således at virksomheder, den offentlige sektor, arbejdsmarkedets parter og øvrige civilsamsfundsorganisationer motiveres til at samarbejde og dermed øger deres innovations- og ydeevne.

1.5 Med henblik på en videreudvikling af partnerskabstilgangen er det nødvendigt med en præcisering og kontinuerlig evaluering af forholdet mellem EIP og andre politiske initiativer (punkt 2.3.2 i meddelelsen).

1.6 De nødvendige bedre vilkår for en samordnet gennemførelse og finansiering af europæiske og nationale programmer til en mere effektiv håndtering af samfundsmæssige udfordringer (punkt 3.1.3 og 3.3.3 i meddelelsen) bør inkludere en tilpasning

af nationale forvaltningsprocedurer, nationale retningslinjer for støtte og finansieringsbetingelser i medlemsstaterne.

1.7 Udvalget anbefaler derudover en styrket samordning af eksisterende ressourcer, en mere overskuelig, entydig og bedre tematisk indordning af de forskellige muligheder for (med-)finansiering, en målrettet anvendelse af disse samt en central og systematisk formidling af oplysninger.

1.8 Udvalget anbefaler desuden at inddrage alle aktører og initiativer på såvel nationalt som europæisk niveau, der kan bidrage til hensigtsmæssige og konsekvente supplerende foranstaltninger og til partnerskabernes levedygtighed og gennemførelse af resultaterne herfra.

1.9 Inddragelsen af tredjelande i F&I-partnerskaber bør fortsat støttes med det formål at styrke Europas attraktivitet for de såkaldte »Global Players«.

1.10 Med udgangspunkt i de hidtidige partnerskabserfaringer skal det afklares, hvilken form for og grad af forpligtelser, der er nødvendige, for på den ene side at sikre fleksibilitet, åbenhed og innovationsevne, og på den anden side garantere langsigtede og stabile partnerskaber, der har en vedvarende effekt.

1.11 Med henblik på en skånsom omgang med de menneskelige, tidsmæssige og finansielle ressourcer bør der fremover sættes på en højere effektivitet. I den forbindelse skal foranstaltningerne koordineres, evalueres regelmæssigt og gennemføres på konsekvent vis.

1.12 Der skal knyttes stærke forbindelser til aktørerne på nationalt, regionalt og kommunalt niveau med det formål at tage højde for specifikke nationale og regionale forhold. Samtidig må betydningen af de aktuelle udfordrings globale dimension ikke tabes af syne.

2. Kommissionens meddelelse

2.1 Kommissionens meddelelse vedrørende partnerskaber om forskning og innovation (F&I) ⁽¹⁾ behandler spørgsmålet om, hvordan de eksisterende ressourcer til F&I optimeres på en måde, der sikrer, at det europæiske forskningsrum 2014, Innovation i EU, den digitale dagsorden samt yderligere flagskibsinitiativer under Europa 2020-strategien ⁽²⁾, kan realiseres på trods af den aktuelle økonomiske og finansielle krise.

2.2 I sin meddelelse vender Kommissionen tilbage til partnerskabskonceptet, hvis betydning som metode til samling af ressourcer blev fremhævet i Kommissionens meddelelse om Innovation i EU fra oktober 2010 ⁽³⁾. Partnerskaber skal samle europæiske og nationale aktører fra den offentlige sektor i offentlig-offentlige partnerskaber (P2P) og offentlig-private partnerskaber (OPP) ⁽⁴⁾ med det formål at imødegå de store samfundsmæssige udfordringer og styrke Europas konkurrencemæssige stilling.

2.3 Med henblik på at nå frem til en fælles holdning til det potentielle bidrag, som F&I-partnerskaber kan yde til intelligent og bæredygtig vækst i Europa, blev der udviklet og afprøvet partnerskabsmodeller inden for det syvende rammeprogram for forskning (RP7), programmet for konkurrenceevne og innovation (CIP), det europæiske forskningsrum og innovationsunionens politiske ramme.

2.4 Samlet set konkluderer Kommissionen, at partnerskaber giver en lang række fordele, og at deres potentiale kunne udnyttes bedre.

2.5 Europæiske innovationspartnerskaber (EIP) kan danne en overordnet ramme for de forskellige partnerskabsmodeller ved at samle alle vigtige aktører i F&I-cyklussen, dække både efterspørgselssiden og udbudssiden og øge den politiske støtte til aftalte foranstaltninger. Partnerskaber er derudover en effektiv metode til at styrke små og mellemstore virksomheders (SMV'er) deltagelse i forskning og innovation.

2.6 Partnerskaber kan imidlertid »ikke tages for givet«. Med det formål at sikre en lang løbetid og vedvarende effekt skal der skabes rammebetingelser, som egner sig til at imødegå de udfordringer vedrørende forvaltningsstrukturer, finansiering og gennemførelse, der er forbundet med partnerskaber.

⁽¹⁾ COM(2011) 572 final af 21.9.2011.

⁽²⁾ COM(2010) 546 final. Jf. også IP/10/225. Det 10-årige efterfølgerprogram til Lissabonstrategien blev vedtaget af Det Europæiske Råd i juni 2010. Målet er en intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst med en bedre koordinering af national og europæisk økonomi.

⁽³⁾ COM(2010) 546 final, jf. ligeledes EØSU's udtalelse EUT C 132 af 3.5.2011, s. 39.

⁽⁴⁾ Som eksempler på P2P-partnerskaber nævnes bl.a. ERA-NET og ERA-NET Plus, Artikel 185-initiativer og fælles programmering (Joint Programming – JP). Til OPP'er inden for F&I hører f.eks. fælles teknologiinitiativer (FTT'er) og fremtidens internet.

2.7 Baseret på resultaterne af forskellige partnerskaber er der allerede draget vigtige konklusioner om tilrettelæggelsen af partnerskaber og fundet løsningsmuligheder for de nævnte udfordringer ⁽⁵⁾.

3. Generelle bemærkninger

3.1 De demografiske forandringer, klimaændringerne samt de forandringer i industri, erhvervsliv og på arbejdsmarkedet, som forårsages af globaliseringen, er de største udfordringer for den fremtidige udvikling af EU's medlemsstater. Til imødegåelse af udfordringerne er det nødvendigt med en fælles indsats, inddragelse af alle potentielle aktører og en central koordinering af alle passende foranstaltninger. Der er et stort behov for at håndtere udfordringerne vha. et samspil mellem forskning, innovationer baseret på videnskab og teknologi samt sociale innovationer.

3.2 En fælles anvendelse af ressourcer, opstilling af et passende budget og fordeling af midlerne kræver også en central koordinering, således at de muligheder, som også er forbundet med de demografiske forandringer og de globale udfordringer, kan udnyttes effektivt i forsknings- og innovationsøjemed.

3.3 EØSU bifalder derfor helhjertet Kommissionens initiativ til at grundlægge og fremme europæiske innovationspartnerskaber (EIP) inden for rammerne af flagskibsinitiativet »Innovation i EU« ⁽⁶⁾, der har til formål, at gøre den europæiske forsknings- og innovationscyklus mere effektiv og reducere tidsintervallet for markedsinnovationer ⁽⁷⁾.

3.4 På grundlag af analysen af partnerskabsmodellerne i det 7. rammeprogram for forskning (RP7) ⁽⁸⁾, programmet for konkurrenceevne og innovation (CIP) ⁽⁹⁾, det europæiske forskningsrum ⁽¹⁰⁾, den politiske ramme for »Innovation i EU« ⁽¹¹⁾ og det europæiske pilotpartnerskab om aktiv og sund aldring har man allerede kunnet drage de første konklusioner om udformningen af partnerskaber ⁽¹²⁾.

3.5 Blandt konklusionerne er, at partnerskaberne bør være enkle, fleksible, inklusive og åbne, styringsgrupperne repræsentative og afbalancerede og forbindelserne mellem eksisterende initiativer og instrumenter klarlagt fra starten. Derudover er der brug for klare rammebetingelser for partnerskaberne, hvad angår strukturer, finansiering og procedurer, således at disse kan udvikle sig stabilt på langt sigt.

⁽⁵⁾ Jf. Kommissionens arbejdsrapport, SEC(2011) 1028 final af 1.9.2011.

⁽⁶⁾ COM(2010) 546 final af 6.10.2010.

⁽⁷⁾ COM(2011) 572 final af 21.9.2011.

⁽⁸⁾ EUT L 412 af 30.12.2006, s. 1 samt EUT C 65 af 17.3.2006, s. 9.

⁽⁹⁾ EUT L 310 af 9.11.2006, s. 15 samt EUT C 65 af 17.3.2006, s. 22.

⁽¹⁰⁾ COM(2000) 6 final samt EUT C 204 af 18.7.2000, s. 70.

⁽¹¹⁾ Jf. fodnote 6.

⁽¹²⁾ Jf. Kommissionens arbejdsrapport SEC(2011) 1028 final af 1.9.2011.

3.6 EØSU værdsætter og støtter Kommissionens indsats for at videreudvikle og omsætte de nævnte konklusioner til konkrete forslag og retningslinjer og inddrage relevante aspekter i »Horisont 2020«-programmet. Meddelelsens forslag er nødvendige, men må efter udvalgets opfattelse uddybes.

4. Særlige bemærkninger til Kommissionens forslag

4.1 Formålet med europæiske innovationspartnerskaber (EIP)

4.1.1 Udvalget værdsætter og støtter Kommissionsmeddelelsens målsætning om at forbinde afprøvede værktøjer på »tilbudssiden« (forskning og teknologi) med »efterspørgselssiden« (brugere, myndigheder, standardiseringsorganisationer mm.) gennem EIP (punkt 2.3.1). Udvalget er enig med Kommissionen i, at EIP kan samle de centrale aktører på nationalt og regionalt niveau fra den offentlige sektor og civilsamfundet og intensivere den indbyrdes udveksling, hvilket betyder en optimering af værktøjer, større synergi, samling af ressourcer, fremme af innovationer – navnlig sociale innovationer, såsom nye forretningsmodeller⁽¹³⁾ – og en styrkelse af det politiske engagement.

4.1.2 Udvalget understreger i den forbindelse betydningen af de Kommissionsforslag, der tager udgangspunkt i arbejdsrapport fra Kommissionens tjenestegrene omhandlende EIP-pilotprojektet om aktiv og sund aldring og andre partnerskaber⁽¹⁴⁾. De gør det klart, at det er nødvendigt med klare rammebetingelser for forvaltningsstrukturer samt gennemførelse og finansiering, således at F&I-partnerskaber på sigt kan udvikle sig på effektiv vis.

4.2 Videreudvikling af partnerskabstilgangen

4.2.1 Med henblik på videreudvikling af partnerskabstilgangen anser udvalget følgende punkter for særligt vigtige og kommer ind på komplementære aspekter vedrørende hvert enkelt punkt.

4.2.2 Præcisering af forholdet mellem EIP og andre politiske initiativer (punkt 2.3.2 i meddelelsen): Dette forhold bør løbende evalueres og præciseres, især ved nye EIP.

4.2.3 Inddragelse af alle aktører, der kan sikre en passende lovgivningsmæssig opfølgning (punkt 2.3.2): I den forbindelse skal de enkelte aktørers roller og behov i innovationsprocessen kortlægges, så der kan tages højde herfor. Lige så vigtigt er det at kunne afslutte en foranstaltning; enten hvis formålet med foranstaltningen er opfyldt eller hvis den ikke viser sig at være målrettet.

4.2.4 Bedre vilkår for en samordnet gennemførelse og finansiering af europæiske og nationale programmer til en mere effektiv håndtering af samfundsmæssige udfordringer (punkt 3.1.3). Hertil hører efter udvalgets opfattelse så vidt muligt også en tilpasning af nationale retningslinjer for støtte

og finansieringsbetingelser. Nødvendigheden af at samordne medlemsstaternes nationale forvaltningsprocedurer nævnes allerede i Kommissionens meddelelse (punkt 3.3.3).

4.3 Nuværende partnerskaber om forskning og innovation

4.3.1 Partnerskabsmodeller blev udviklet og afprøvet inden for RP7, CIP, det europæiske forskningsrum og innovationsunionens politiske ramme⁽¹⁵⁾.

4.3.2 Til de nuværende fælles initiativer hører navnlig det europæiske innovationspartnerskab om aktiv og sund aldring (EIP AHA)⁽¹⁶⁾, den digitale dagsorden for Europa⁽¹⁷⁾, initiativet til fælles programlægning »Flere år, bedre liv – demografiske forandringer: potentiale og udfordringer« (MYBL)⁽¹⁸⁾ samt det planlagte »Horisont 2020«-program⁽¹⁹⁾.

4.3.3 Inddragelse af yderligere vigtige aktører og initiativer på såvel nationalt som europæisk niveau er en nødvendighed, hvis en opsplitning af markedet og dobbeltarbejde skal undgås. F&I-partnerskaber eller i det mindste synergieffekter er f.eks. en mulighed i forbindelse med det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne 2012⁽²⁰⁾, WHO-programmet: Age-friendly Environments (WHO-programmet for ældre-venlige miljøer)⁽²¹⁾ og FN's konvention om handicappedes rettigheder⁽²²⁾.

4.3.4 Ligeledes bør der i større omfang tages højde for det indledende arbejde, som andre aktører på såvel nationalt som europæisk niveau har udført. Hertil hører f.eks. forskellige programmer og initiativer fra GD SANCO, Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT)⁽²³⁾ og Institute for Prospective Technology Studies (IPTS)⁽²⁴⁾.

4.3.5 Derudover fremhæver EØSU betydningen af partnerskaber med hensyn til at øge Europas attraktivitet som en global partner inden for forskning og innovation. Ved at bidrage til størrelsesorden og spændvidde øger partnerskaber effektiviteten og gennemslagskraften af forskningsinvesteringerne i Europa for globale aktører⁽²⁵⁾. EØSU opfordrer til, at partnerskaberne videreudvikles i den retning.

⁽¹⁵⁾ Jf. fodnote 4. Et relevant eksempel på et P2P-partnerskab er AAL JP med et budget på over 600 mio. EUR. Et konkret eksempel på et OPP er det fælles teknologiinitiativ ARTEMIS (indlejrede computersystemer).

⁽¹⁶⁾ Jf. IP/10/1288.

⁽¹⁷⁾ Jf. IP/10/581, MEMO/10/199 og MEMO/10/200.

⁽¹⁸⁾ Jf. <http://www.jp-demographic.eu>.

⁽¹⁹⁾ Rammeprogram for forskning og innovation 2014-2020, MEMO-11-435. Se i den forbindelse også det foreløbige forslag til udtalelse INT/614-615-616-631 om »Horisont 2020«, ordfører: Gerd Wolf.

⁽²⁰⁾ Jf. <http://europa.eu/ey2012/>.

⁽²¹⁾ Jf. http://www.who.int/ageing/age_friendly_cities/.

⁽²²⁾ Jf. <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150>.

⁽²³⁾ Jf. <http://eit.europa.eu>.

⁽²⁴⁾ Jf. <http://ipts.jrc.ec.europa.eu>.

⁽²⁵⁾ Der kan her nævnes to eksempler: Som et resultat af det fælles programmeringsinitiativ om neurodegenerative sygdomme har Canada revideret sin forskningsdagsorden på området for bedre at kunne koordinere indsatsen med Europa og er nu en partner i et pilotprojekt vedrørende ekspertisecentre; Indien er aktivt interesseret i at deltage i det fælles programmeringsinitiativ om »vand«.

⁽¹³⁾ EUT C 132 af 3.5.2011, s. 22-25.

⁽¹⁴⁾ SEC(2011) 1028 final.

4.3.6 Udover de strukturelle rammebetingelser er en retningsvisende og bæredygtig fælles vision en forudsætning for, at partnerskaber om forskning og innovation er levedygtige. I tillæg til alle potentielle aktører, repræsentanter fra civilsamfundet og ældre medborgere mener udvalget derfor, at navnlig arbejdsmarkedets parter og unge, eller deres repræsentanter, skal inddrages i partnerskaber med henblik på at sikre deres aktive støtte til en fremtidssikret udvikling og gennemførelse.

4.3.7 Innovationer er ikke nødvendigvis resultatet af en lineær proces, men kan være et resultat af en sammenkobling og integration af sektorer, systemer og koncepter. Blandt de hyppigste faktorer, der bl.a. bidrager til tjenesteydelsesrelaterede innovationer, hører samfundsmæssige strukturforandringer, nye kundebehov og virksomhedernes reaktion på sådanne forandringer. Navnlig med henblik på sociale innovationer skal sådanne faktorer inddrages.

4.4 Flere supplerende forslag

4.4.1 Finansiering og gennemførelse – punkt 3.2 i Kommissionens meddelelse

4.4.1.1 En stabil finansieringsramme er en nødvendig forudsætning for partnerskabers løbetid på lang sigt. Kommissionens forslag om forenkling og koordinering af eksisterende finansieringsinstrumenter på såvel europæisk som nationalt niveau er i den henseende yderst nyttige og skal under alle omstændigheder indgå i det videre arbejde.

4.4.1.2 Det ville derudover være hensigtsmæssigt, hvis de forskellige muligheder for (med-)finansiering var mere overskuelige, entydige og nemmere at indordne under et bestemt tema med det formål at kunne basere planlægning og gennemførelse af initiativer på et solidt grundlag. Udvalget anbefaler derfor en styrket samordning af eksisterende ressourcer, en målrettet anvendelse af disse samt en central og systematisk formidling af oplysninger.

4.4.2 Præcisering af forpligtelserne ved fremtidige partnerskaber

Forpligtelserne i de hidtidige partnerskaber rækker fra et løst samarbejde om bestemte temaer over forpligtende, men tidsmæssigt og finansielt begrænsede tilsagn fra enkelte partnere, til et langsigtet engagement omfattende alle aktører i et partnerskab. Med henblik på programmet Horisont 2020 må det med udgangspunkt i de hidtidige erfaringer afklares, hvilken form for og grad af forpligtelser, der er nødvendige, for på den ene side at sikre fleksibilitet, åbenhed og innovationsevne, og på den anden side garantere langsigtede og stabile partnerskaber, der kan skabe en vedvarende effekt.

4.4.3 Gennemførelse

Det centrale mål med F&I-partnerskaberne bør være en hurtig og konsekvent gennemførelse af foranstaltninger, der anses for velegnede. Derfor skal samspelet mellem videnskab og praksis samt strategierne for brugerorientering og inddragelse i innovationspartnerskaber styrkes. For ikke at spille kostbar tid og

menneskelige og finansielle ressourcer bør der fremover lægges vægt på en større effektivitet, og foranstaltningerne bør koordineres bedre, og løbende evalueres efter fastlagte kriterier, samt gennemføres på konsekvent vis.

4.4.4 Intellectuel ejendomsret

Når flere aktører deltager i et projekt eller partnerskab er spørgsmålet om intellektuelle ejendomsrettigheder til fælles udviklingsarbejde et vigtigt aspekt. Også ved kommende innovationspartnerskaber skal det fra starten af sikres, at der er fundet en retfærdig løsning på denne problemstilling, således at alle berørte parter – også slutbrugere, der har været inddraget – modtager en passende andel af støtten og den potentielle senere fortjeneste.

4.4.5 Regional tilknytning

Partnerskaber skal altid realiseres og vise deres værd i en konkret sammenhæng. Det anbefales derfor i høj grad, at der knyttes stærke forbindelser til aktørerne på nationalt, regionalt og kommunalt niveau og tages hensyn til specifikke nationale og regionale forhold, idet forudsætningerne er yderst forskellige, såvel internt i medlemsstaterne som mellem disse. Et sådant kontekstrelateret udgangspunkt må imidlertid ikke resultere i, at betydningen af de aktuelle udfordrings globale dimension tabes af syne.

4.4.6 Eksempler på god praksis

4.4.6.1 Vellykkede eksisterende partnerskaber bør kortlægges og formidles som rollemodeller. EØSU foreslår, at de hidtidige formidlingsmetoder, som f.eks. anvendelsen af CORDIS-webstedet, suppleres med en selvstændig webportal eller et årligt arrangement med uddeling af priser til de mest succesrige partnerskaber.

4.4.6.2 Det kan imidlertid være lige så nyttigt at kortlægge årsagerne til mislykkede partnerskaber og lære af disse erfaringer. Udvalget anbefaler derfor, at der indsamles oplysninger, om såvel rollemodeller som mislykkede projekter, og deres forudsætninger, og at disse oplysninger formidles aktivt.

4.4.7 Indholdsmæssig præcisering af begreberne

4.4.7.1 I første omgang gives der ikke en indholdsmæssig definition af begreberne »innovation«, »forskning« og »partnerskaber«. Mens der for »partnerskaber« allerede er defineret vigtige rammebetingelser i Kommissionens meddelelse⁽²⁶⁾, og begrebet »innovation« er præciseret i forskellige meddelelser og udtalelser⁽²⁷⁾, forbliver det hidtil højest uklart, og kun skitseret vha. eksempler, hvad den fremtidige forskning skal vedrøre. Set i lyset af de demografiske forandringer og de globale samfundsmæssige udfordringer er en fremragende grundforskning imidlertid en absolut nødvendighed.

⁽²⁶⁾ Jf. bl.a. IP/11/1059 og MEMO/11/623 af 21. september 2011.

⁽²⁷⁾ COM(2011) 546 final. Jf. ligeledes EUT C 132 af 3.5.2011, s. 39.

4.4.7.2 Præciseringer i den anledning ville gå langt ud over denne udtalelses rammer. Udvalget udarbejder i den forbindelse en særskilt initiativudtalelse »Det 8. F&U-rammeprogram: Køreplaner for aldring«⁽²⁸⁾.

4.4.8 Bedre udnyttelse af potentialet

Netop befolkningens aldring danner baggrund for et eksempel på et vellykket samspil mellem på den ene side medicinsk-teknisk forskning og udvikling og på den anden side sociale fremskridt. Ved at samle alle tilgængelige intellektuelle, finansielle og praktiske ressourcer kan der også fremover udvikles en enorm kapacitet til imødegåelse af de aktuelle udfordringer.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁸⁾ »Horisont 2020: Køreplaner for aldring«, (initiativudtalelse), Se side 13 i denne EUT (CESE 1290/2012).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Initiativ for socialt iværksætteri. At skabe et gunstigt klima for sociale virksomheder som kerneelementer i den sociale økonomi og den sociale innovation

COM(2011) 682 final

(2012/C 229/08)

Ordfører: **Giuseppe GUERINI**

Kommissionen besluttede den 25. oktober 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

“Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Initiativ for socialt iværksætteri. At skabe et gunstigt klima for sociale virksomheder som kernelementer i den sociale økonomi og den sociale innovation”

COM(2011) 682 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 193 stemmer for, 4 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Resumé og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bakker op om Kommissionens initiativ, som introduceres meget belejligt med denne meddelelse, der bebuder 11 nøgleaktioner. Det glæder også EØSU at kunne konstatere, at Kommissionen har taget hensyn til flere af udvalgets anbefalinger i dets sonderende udtalelse ⁽¹⁾ om socialt iværksætteri.

1.2 EØSU mener, at de sociale virksomheder bør støttes på grund af den centrale rolle, de kan spille som igangsættere af social innovation, dels fordi de introducerer nye metoder for ydelse af tjenester og tiltag til forbedring af menneskers livskvalitet, dels fordi de fremmer udviklingen af nye produkter for at dække nye behov i samfundet. Især vil EØSU gerne pege på de sociale virksomheders enorme potentiale mht. at forbedre adgangen til beskæftigelse og arbejdsvilkårene især for kvinder og unge, men også for forskellige grupper af dårligt stillede arbejdstagere.

1.3 Dette initiativ fra Kommissionens side er en god lejlighed til at bakke op om tiltag, som har til formål at skabe stadig større klarhed omkring terminologien, så man undgår at sammenblande begreberne *social economy* (socialøkonomi), *social business* (social virksomhed), *social enterprise* (social virksomhed) og *social entrepreneurship* (socialt iværksætteri). Dette vil hjælpe med til at konsolidere målene og hensigten med initiativet og gøre det mere effektivt. Derfor anbefaler EØSU, at EU-institutionerne konsekvent bruger udtrykket “social virksomhed” både i deres politiske forslag og kommunikation.

1.4 EØSU bifalder, at Kommissionen planlægger foranstaltninger til udvikling af redskaber til at opnå større viden om sektoren og gøre sociale virksomheder mere synlige, og er enig i målet om at udvikle initiativer, som kan hjælpe de sociale virksomheder med at styrke de sociale iværksætteres ledelseskapacitet, professionalisering og netværkssamarbejde, hvilket også kan øge deres bidrag til en intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst.

1.5 EØSU kan også tilslutte sig Kommissionens meget prisværdige mål om forbedring af adgangen til finansiering og af de forskriftsmæssige rammer: for disse to måls vedkommende skal det understreges, at sociale virksomheder skal have et økonomisk og retligt gunstigt klima for at kunne udvikle sig.

1.6 EØSU værdsætter, at meddelelsen opfordrer til at gøre det lettere for sociale virksomheder at få adgang til offentlige indkøb.

1.7 EØSU tilslutter sig opfordringen til medlemsstaterne om at udvikle nationale rammer for de sociale virksomheders vækst og udvikling under hensyntagen til de pågældende nøgleområder med det mål at sikre støtte og udvikling. Det anbefaler især, at der tages initiativer, som gør det muligt for de enkelte medlemsstater at indføre skattelettelser for tilbageholdte overskud for at fremme konsolideringen af de sociale virksomheders egenkapital.

⁽¹⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 1.

1.8 For bedre at understøtte de tiltag, der foreslås i meddelelsen, vil det være nyttigt at gøre mere ud af evalueringen af de resultater og fordele, som sociale virksomheder genererer.

2. Indledning

2.1 De sociale virksomheder har i de seneste år fået stadig større betydning i forbindelse med den økonomiske politik og samhørighedspolitikken. Der er efterhånden taget mange forskellige initiativer af forskellige organer. EØSU har selv udarbejdet nogle initiativudtalelser, som nærværende udtalelse er i fuld samklang med og ligger i forlængelse af. Her skal især nævnes udtalelsen om *Forskellige virksomhedsformer* ⁽²⁾ fra 2009 og den nylige vigtige sonderende udtalelse om *Socialt entreprenørskab og socialt iværksætteri* ⁽³⁾ udarbejdet på anmodning af Kommissionen som et bidrag til udformningen af initiativet for socialt iværksætteri, og hvori der peges på flere prioriterede indsatsområder for de sociale virksomheders udvikling og vækst.

2.2 Gennem flere år har der i Europa og andre steder i verden udviklet sig en solid akademisk og videnskabelig viden om problematikken omkring sociale virksomheder, som også har inspireret EU's institutioner til at tage emnet op.

2.3 Her er det vigtigt at henvise til Europa-Parlamentets beslutning af 19. februar 2009 om socialøkonomi (2008/2250(INI)) og til opfordringen "From Words to Action: European Scholars in Support of Social Economy Enterprises" fra 400 europæiske universitetslærere, som Europa-Parlamentet dannede rammen om den 13. oktober 2010 under overværelse af kommissær Michel Barnier og Antonio Tajani.

2.4 Begrebet "socialt iværksætteri" har gennem tiden fået en bredere betydning, efterhånden som det er blevet anvendt i stadig flere sammenhænge. I begyndelsen blev det brugt til at betegne erhvervsvirksomhed udøvet af almennyttige foretagender for at skabe et udbytte, som de kunne reinvestere i deres egen virksomhed. Det er vigtigt kun at bruge begrebet social virksomhed i denne betydning og undgå, at det kan forveksles med "virksomhedernes sociale ansvar" (*Corporate Social Responsibility*). Dette bør understreges i EU-institutionernes kommende initiativer på dette område.

3. Definition af social virksomhed

3.1 Den definition af social virksomhed, der foreslås i meddelelsen om initiativet for socialt iværksættere, er et positivt skridt i retning af anerkendelsen af denne organisationsforms specifikke karakter, og det bør være denne beskrivelse, EU-institutionerne bør bruge som reference. Den inddrager nemlig de tre nøgledimensioner, som karakteriserer en social virksomhed: et samfundsmæssigt mål/formål, kommerciel aktivitet, deltagelsesbaseret organisationsstruktur. EØSU understreger, at den

samme beskrivelse bør bruges i forslaget til forordning om europæiske sociale iværksætterfonde.

3.2 Det er også vigtigt at huske på, at Kommissionen selv i forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et EU-program for social udvikling og innovation opstiller en række kriterier, som sociale virksomheder skal opfylde, og som EØSU kun kan tilslutte sig.

3.3 EØSU er enig med Kommissionen i, at der ikke bør være en normgivende definition af sociale virksomheder, idet man bør respektere, at der på nationalt plan gælder forskellige ordninger, som bør overholdes, for at begrebet social virksomhed ikke skal blive misbrugt.

3.4 EØSU benytter denne lejlighed til at minde om sin sonderende udtalelse – der for nylig blev vedtaget – om socialt entreprenørskab og socialt iværksætteri, som indeholder følgende beskrivelse af en social virksomhed:

- har et socialt hovedsigte i modsætning til profitorienterede mål og producerer sociale goder til gavn for aktionærerne eller den brede offentlighed;
- er overvejende nonprofit, og eventuelle overskud geninvesteres som hovedregel og udloddes ikke til private aktionærer eller ejere;
- antager mange forskellige retlige former og modeller (f.eks. kooperativer, gensidige selskaber, nonprofitorganisationer, stiftelser, profitorienterede virksomheder eller nonprofitvirksomheder); kombinerer ofte forskellige retlige former og ændrer i visse tilfælde form efter behov;
- er økonomiske aktører, som producerer varer og tjenester (ofte af almen interesse), ofte med et stærkt indslag af social innovation;
- arbejder som (en samling af) uafhængige enheder og med en høj grad af inddragelse og medbestemmelse (personale, brugere, aktionærer), forvaltning og (repræsentativt eller åbent) demokrati;
- udspringer ofte af en civilsamfundsorganisation.

3.5 I forbindelse med disse karakteristika er det vigtigt at understrege følgende grundlæggende forudsætninger:

- **Manglende hensigt om at opnå gevinst**, hvilket skal stå i vedtægten, via en forpligtelse til at anvende udbyttet og driftsoverskuddet til udøvelse af de vedtægtsmæssige aktiviteter eller til at øge egenkapitalen ved at overføre overskuddet til en fond, som ikke kan deles mellem ejerne, hverken mens virksomheden består eller hvis den opløses. I en social virksomhed må udbyttet og driftsoverskuddet eller midler og reserver ikke fordeles direkte til ledelse, aktionærer, deltagere, arbejdstagere eller medarbejdere. Denne begrænsning gælder naturligvis også andre indirekte

⁽²⁾ EUT C 318 af 23.12.2009, s. 22.

⁽³⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 1.

former, såsom udbetaling til ledelsen og arbejdstagerne af godtgørelser, som overstiger dem, der ydes af andre virksomheder, som opererer inden for samme eller lignende sektorer og på lignende vilkår. Ligeledes må udbyttet af finansielle instrumenter begrænses og ikke overstige bestemte procentsatser for at sikre, at de sociale virksomheder kan opbygge en passende egenkapital.

- **Sigte på almenvellet og samfundets generelle behov.** Sociale virksomheder defineres ofte ud fra to forskellige kriterier: dels ud fra et samfundsmæssigt mål, hvori indgår lokalsamfundets eller bestemte på forskellig vis "dårligt stillede" sociale gruppers *almene interesse*, dels – og frem for alt – ud fra den type varer eller tjenesteydelser, som produceres i overensstemmelse med virksomhedens målsætning.
- **Tilvejebringelse af social samhørighed** via varer og tjenesteydelser, som produceres i overensstemmelse med målet om større økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed.

4. Bemærkninger til Kommissionens forslag

4.1 Meddelelsen fremhæver forskellige aspekter vedrørende forbedret adgang til finansiering (3.1), større synliggørelse af socialt iværksætteri (3.2) og forbedring af de juridiske rammer (3.3).

4.2 Med hensyn til bedre muligheder for adgang til finansiering er EØSU enig i Kommissionens vurdering af behovet for finansiering af de sociale virksomheder. Det må nemlig konstateres, at såvel kreditinstitutter som de myndigheder, der forvalter den offentlige kreditstøtte, ikke råder over egnede instrumenter til at evaluere sociale virksomheders kreditværdighed. Der er nemlig en tendens til at undervurdere sociale virksomheders forretningsmæssige værdi og økonomiske soliditet.

4.3 For at gøre fordelene ved sociale virksomheder mere synlige er det afgørende at tage udgangspunkt i en opgørelse af de samfundsmæssige fordele, som adskiller sig fra de rent økonomiske resultater. Det er således nødvendigt at råde over instrumenter, som gør det muligt at vurdere og opprioritere effekten af og de sociale gevinster ved sociale virksomheders aktiviteter.

4.4 Fremgangsmåderne for social ansvarliggørelse spiller en grundlæggende rolle for virksomhederne i den sociale økonomi. Der findes forskellige instrumenter til at måle en virksomheds resultater (på det sociale plan), som især er udviklet af velstrukturerede organisationer, men der er behov for at undersøge og eksemplificere egnede instrumenter, der også kan anvendes af små sociale virksomheder. Kommissionen bør lade foretage en undersøgelse, som sammenligner de eksisterende modeller, tilskynde til at bruge sådanne systemer og gå i gang med at udvikle en fælles europæisk adfærdskodeks, som kan bruges af en bred vifte af sociale virksomheder.

4.5 For at øge tilliden og forventningerne til de sociale virksomheder er det vigtigt at sammenligne de sociale mærknings-systemer i hele EU. Her vil det – som Kommissionen foreslår i nøgleaktion 6 – være formålstjenligt at oprette en offentlig database for at sammenligne de forskellige fremgangsmåder til måling af sociale resultater samt anvendelsen af de forskellige eksisterende mærkningssystemer.

4.6 EØSU kan tilslutte sig nøgleaktion 9 om forbedring af de juridiske rammer, så de vil kunne bruges af de europæiske sociale iværksættere, både hvad angår forenklingen af forordningen om statut for det europæiske andelsselskab og muligheden for at indføre en statut for den europæiske fond. En forbedring af de juridiske rammer for sociale virksomheder kunne også omfatte retningslinjer for oprettelsen af statutter for støtte- og velgørenhedsforeninger, som ofte er det første trin til etablering af sociale virksomheder. Derfor opfordrer EØSU Rådet og Parlamentet til at påbegynde proceduren for godkendelse af disse forslag til forordning.

4.7 Det er i denne forbindelse prisværdigt, at Kommissionen i denne meddelelse lover at iværksætte en undersøgelse af situationen med hensyn til gensidige selskaber i alle medlemsstater for navnlig at se på deres aktiviteter på tværs af grænserne. Det er vigtigt for bevarelsen af et inklusivt velfærdssystem, at man igen har fået øje på værdien af gensidige selskaber som et instrument til social beskyttelse.

4.8 Støtten til sociale virksomheder kan bane vejen for inddragelsen af interesseparter og fremme borgernes deltagelse i selvorganiserede bistandsformer, som kan føre til samling af efterspørgslen og opbygning af erfaringer med bistand på et gensidigt grundlag.

4.9 De sociale virksomheder, som er rettet mod integration på arbejdsmarkedet, kan – med den rette opbakning – blive et langsigtet instrument for aktive beskæftigelsespolitikker og fremme beskæftigelsen for svage grupper i samfundet. I disse krisetider på beskæftigelsesområdet kan denne mulighed være af afgørende betydning for personer, som er blevet hægtet af arbejdsmarkedet.

4.10 Arbejdstagerdeltagelse kan være en vigtig løftestang, som kan udnyttes til at tackle visse kriser i industrien. Der kunne således indføres ordninger for medarbejdernes overtagelse af virksomheden ved, at de slutter sig sammen i en social virksomhed af en eller anden form.

4.11 De sociale virksomheder spiller en central rolle som igangsættere af social innovation. Erfaringen med sociale kooperativer for indslusning på arbejdsmarkedet er et klart eksempel, men – uanset den retlige form – fremkommer social innovation også via nye fremgangsformer for levering af tjenesteydelser, udviklingen af nye innovative produkter og tjenester for at dække nye behov i samfundet. EU-institutionerne bør derfor optræde konsekvent og koordinere bestemmelserne om sociale virksomheder og om social innovation og forandring.

4.12 De organisationer, som arbejder for at skabe og udvikle netværk mellem sociale virksomheder ved at tilskynde til at deltage i udviklingen af partnerskaber og iværksættersammenslutninger mellem sociale virksomheder, er meget nyttige. Det er derfor vigtigt, at Kommissionen med nøgleaktion 5 peger på initiativer til fremme af sammenslutninger og netværk mellem sociale virksomheder, som kan bistå med at udveksle erfaringer med bedste praksis, stordriftsfordele og fælles tjenester (uddannelser, projektering, administration osv.).

4.13 EØSU bifalder Kommissionens forslag om at udvikle redskaber til at opnå større viden om sektoren og gøre socialt iværksætteri mere synligt (nøgleaktion 5, 6 og 8). Større viden om potentialet i denne iværksættermodel er nyttigt for at fremme et tættere samarbejde mellem sociale virksomheder og almindelige virksomheder.

4.14 Det er vigtigt at udvikle initiativer, som kan hjælpe sociale virksomheder med at forbedre deres ledelseskapacitet, professionalisering og netværkssamarbejde. Det er i denne forbindelse en god ide at fremme platforme for udveksling af god praksis, bl.a. for at gøre de sociale virksomheder mere internationalt orienterede.

4.15 Det er EØSU's opfattelse, at Kommissionen bør betragte det som en prioriteret opgave at sammenligne de nye retlige former for sociale virksomheder, der er ved at dukke op, ved at iværksætte en undersøgelse af dette fænomen. Dog bør nærhedsprincippet være det overordnede princip, eftersom de nationale virksomhedsmodeller muligvis kan kræve retlige rammer, som er baseret på de forskellige nationale situationer og traditioner.

4.16 Det er vigtigt at fremme en udvikling i retning af at gøre de offentlige administrationer mere lydhøre over for nærhedsprincippet, at føre målrettede fremmepolitikker og udvikle initiativer til iværksættersammenslutninger, som har vist sig afgørende for de sociale virksomheders vækst.

4.17 Det er vigtigt, at fremmepolitikkerne ikke forvrider konkurrenceprincipperne, men anerkender den sociale virksomheds særtræk, som ikke må misbruges til at opnå fordele.

4.18 Når det gælder udviklingen af instrumenter til forbedring af finansieringen kunne EØSU tage initiativ til at indsamle og udveksle innovative tilgange i medlemsstaterne. Det vil være nyttigt at fremme de redskaber, som har til formål at understøtte de markant iværksætterprægede aspekter, såsom:

— garantiinstrumenter for lån til sociale virksomheder (såsom garantinetsværk af gensidig art eller offentlige garantifonde)

— kapitaliseringsinstrumenter for mellem- og langsigtede sociale investeringer (såsom etiske fonde, fonde for social innovation, fonde med social venturekapital)

— retlige eller skattemæssige ordninger for støtte til de sociale virksomheders kapitalisering ved at tilskynde eller fremme forskellige interesseparterers deltagelse.

4.19 Især bør man være opmærksom på de hybride investeringsformer, som passer bedre til de sociale virksomheder, fordi de i deres evaluering kombinerer elementer af solidarisk art og elementer af finansiel art. Det er desuden vigtigt, at man i forbindelse med de sociale virksomheder også vurderer bedste praksis i de banker og kreditinstitutter, som har en udpræget kollektiv og deltagelsesbaseret tilgang, såsom andelsbanker eller banker med et etisk og socialt formål.

4.20 Det er nyttigt at støtte mikrokreditinstrumenterne (nøgleaktion 2), men det er vigtigt at holde mikrokrediten og dens prisværdige sociale funktion mht. at redde enkeltpersoner ud af fattigdomsfælden, adskilt fra instrumenterne til udvikling af virksomheder, der nødvendigvis må være mere komplekse og strukturerede. Nogle sociale virksomheder foretager faktisk investeringer for flere hundrede tusinde euro, som ikke kan støttes på passende vis med mikrokredit.

4.21 EØSU bifalder mulighederne for at støtte social innovation, iværksætteri og virksomheder via de nye strukturfondsprogrammer, der foreslås i nøgleaktion 3 og 4, samt i Initiativet for socialt iværksætteri. EØSU vil gerne understrege, at disse områder bør prioriteres højt af medlemsstaterne i de nationale reformprogrammer for at give mulighed for, at de kan blive omfattet af Den Europæiske Socialfonds næste programperiode. Endvidere kan forslaget til program for sociale forandringer og innovation også give mulighed for yderligere støtte til udvikling af de sociale virksomheders kapacitet og finansiering, hvilket er prisværdigt.

4.22 EØSU ser positivt på nøgleaktion 1 (sociale iværksætterfonde), men peger på nødvendigheden af at holde fast i den samme beskrivelse som i Initiativet for socialt iværksætteri. En sådan fond bør betragtes som én blandt flere former for investeringsinstrumenter, der tager sigte på sociale virksomheder.

4.23 Det anses for hensigtsmæssigt at revidere *de minimis*-ordningen, så den bliver mere lempelig for sociale virksomheder (nøgleaktion 11), især når det gælder virksomheder, som fremmer indslusning på arbejdsmarkedet, også i de tilfælde, hvor den offentlige støtte ydes direkte til virksomheden og ikke til de ansatte. Denne holdning kan begrundes med de nylige erfaringer med det engelske "*Big Society Fund*", som er blevet samfinansieret med en stor andel af offentlige midler, hvilket Kommissionen ikke har betragtet som statsstøtte i kraft af initiativets indlysende samfundsmæssige værdi.

4.24 Det er positivt at ville fremme sociale virksomheders adgang til offentlige indkøb (nøgleaktion 10). Kommissionen har i de seneste år spillet en afgørende rolle for medtagelsen

af sociale klausuler i offentlige indkøb. Igennem mere end et tiår har man kunnet registrere øget lydhørhed fra EU-institutionernes side over for emner som social samhørighed og bæredygtig udvikling velvidende, at det for at nå målene om et mere velstående og retfærdigt samfund, er nødvendigt, at den økonomiske vækst er til gavn for miljømæssig bæredygtighed og social samhørighed.

4.25 Kommissionen bør målbevidst styre i denne retning for at fremme medtagelsen af sociale og miljømæssige kriterier blandt tildelingskriterierne for offentlige indkøb og indsamle og udveksle de bedste modeller – blandt medlemsstaterne – for inddragelse af sociale og miljømæssige aspekter i tildelingskriterier. EU-Domstolen har med sin retspraksis medvirket til at anerkende vigtigheden af sådanne bestemmelser.

4.26 EØSU bifalder Kommissionens nøgleaktion 6 om udvikling af en database om certificering med henblik på at gøre systemerne lettere at sammenligne. Desuden bør Kommissionen foretage en undersøgelse af sådanne systemer for at finde

frem til synergier og udveksle erfaringer. I forbindelse med dette undersøgelsesarbejde har EØSU peget på behovet for sammenlignelige og konsoliderede statistikker, for forskning og for data vedrørende sociale virksomheder. Kommissionen og Eurostat kan spille en central rolle ved at gøre det lettere at lære af hinandens erfaringer inden for EU.

4.27 Forslaget om en enkelt data- og dataudvekslingsplatform (nøgleaktion 8) hilses velkommen og bør suppleres med lignende initiativer i medlemsstaterne for at opnå kompatibilitet og synergier.

4.28 Kommissionen spiller en central rolle mht. at fastholde støtte til sociale virksomheder som et punkt på den politiske dagsorden og sikre, at denne virksomhedsform behandles i overensstemmelse hermed. Derfor er det vigtigt, at der oprettes en rådgivende gruppe om sociale virksomheder, som kan følge fremskridtene i gennemførelsen af de foranstaltninger, der foreslås i meddelelsen. Tilsvarende strukturer bør også udvikles medlemsstaterne imellem.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — »Små virksomheder i en stor verden — et nyt partnerskab for SMV'ernes udnyttelse af de globale muligheder«

COM(2011) 702 final

(2012/C 229/09)

Ordfører: **Ivan VOLEŠ**

Kommissionen besluttede den 9. november 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — »Små virksomheder i en stor verden — et nyt partnerskab for SMV'ernes udnyttelse af de globale muligheder«

COM(2011) 702 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 195 stemmer for, 2 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Fuld udnyttelse af de europæiske SMV'ers potentiale til at trænge ind på markederne uden for EU – navnlig de hurtigt-voksende markeder – kan blive afgørende for at fremme væksten og beskæftigelsen. Derfor skal internationaliseringen af SMV'er være en fast bestanddel af alle EU's politikker, der berører denne type virksomheder.

1.2 Internationalisering omfatter et bredt spektrum af aktiviteter, såsom eksport, import, direkte udenlandske investeringer, underleverandørvirksomhed, teknisk samarbejde mm. Udvalget beklager derfor, at meddelelsen hovedsageligt beskæftiger sig med fremme af eksport og investeringer.

1.3 På grund af den tætte forbindelse mellem internationalisering og innovation anbefaler EØSU, at SMV'erne får lettere adgang til de nye programmer Horisont 2020 og COSME, og at disse gøres mere brugervenlige. Den Europæiske Socialfond skal også være med til at fremme internationaliseringen.

1.4 I EU's internationaliseringsstøtte bør der tages hensyn til den støtte, der tilbydes på nationalt plan, så man undgår overlappning og i stedet lader støtten fungere som supplement inden for EU's kompetenceområder, f.eks. ved at åbne markeder, indgå bilaterale og multilaterale aftaler, fjerne hindringer, tilbyde information om toldspørgsmål, beskyttelse af intellektuelle ophavsrettigheder, investeringsbeskyttelse, standarder, regler, offentlige indkøb, bekæmpelse af korruption osv.

1.5 EØSU efterlyser en bedre koordinering og en fælles forvaltning af internationaliseringspolitikken i samarbejde

mellem Kommissionens generaldirektorater, Rådet, Tjenesten for EU's Optræden Udadtil, Europa-Parlamentet og netværket af nationale SMV-repræsentanter.

1.6 Den foreslåede internationale webportal kan anvendes til det tilsigtede formål, men kun hvis den dækker alle tilgængelige kilder til information, linker til nationale webportaler og i fremtiden tilbyder information på alle officielle EU-sprog.

1.7 EØSU påpeger, at det europæiske virksomhedsnets (Enterprise Europe Network) potentiale ikke udnyttes ordentligt, og bifalder forslaget om at ændre dets forvaltningsstruktur. Udvalget opfordrer til, at de organisationer, der repræsenterer virksomhederne, inddrages i forvaltningen af netværket.

1.8 EU's støtte til SMV'ernes adgang til tredjelands markeder bør gå hånd i hånd med deres grænseoverskridende samarbejde inden for det indre marked, eftersom det er her, de fleste små og mellemstore virksomheder samler deres første internationale erfaringer. Denne politik bør også indebære, at SMV'er får hjælp til at vinde fodfæste på det indre marked, samt at man afskaffer de hindringer, der ligger i vejen for dette.

1.9 En af de største mangler i det nuværende system for europæisk og national støtte er, at SMV'erne knap nok er klar over, at disse støtteformer eksisterer, at de har svært ved at finde de nødvendige informationer, at informationerne ofte er umulige at forstå, samt at det er vanskeligt at få adgang til praktiske vejledninger for procedurerne. Udvalget anbefaler, at navnlig paraplyorganisationer for SMV'er inddrages i informationsaktiviteter.

1.10 Adgang til finansiering er navnlig i krisetider en vigtig forudsætning for, at SMV'er får internationalt fodfæste. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til at skabe nye støttefinansieringsinstrumenter for internationalisering af SMV'er, herunder eksportkreditgarantier, forsikring af international virksomhed og let adgang til lån gennem garanterede kredittkort.

1.11 Udvalget henstiller til, at betingelserne for de forskellige regionale programmer – bl.a. East Invest, Al-Invest og Med-Invest – gøres ensartede og dermed lettere for SMV'er at anvende. Udvalget opfordrer også til en reevaluering af de nuværende regler, som kun giver SMV'er fra partnerskabslande mulighed for støtte til at deltage i programforanstaltningerne.

1.12 EØSU foreslår en række konkrete foranstaltninger på europæiske niveau, der med fordel kan fungere som supplement til den eksisterende støtte, f.eks. at indføre en europæisk SMV-eksportørpris, at anvende europæiske initiativer som den europæiske iværksætterpris, at gøre reklame for SMV-internationalisering i forbindelse med SMV-ugen, at oprette og opdatere en støtteudbyder-database over bedste praksis samt at aktivere kontaktformidlingsinitiativer som Europapartenariat og Interprise.

1.13 EØSU støtter idéen om at afholde et årligt forum, hvor man evaluerer udviklingen inden for internationalisering, og opfordrer til, at det gøres til en permanent platform, hvor arbejdsmarkedets parter og andre interessenter, herunder EØSU, kan inddrages effektivt.

1.14 EØSU anbefaler, at man – ud over de udvalgte BRIK-prioritetslande (Brasilien, Rusland, Indien og Kina) – også fokuserer på andre potentielle markeder som Den Persiske Golf, Sydøstasien m.fl.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 EU skal finde nye kilder til vækst og beskæftigelse. Store markeder uden for EU, navnlig Kina, Indien, Rusland og Brasilien, er i kraftig vækst. Det giver nye muligheder for virksomhederne i EU. Fremme af SMV-aktiviteter i tredjelande kan altså også være med til at styrke EU's konkurrenceevne, som det fremgår af Europa 2020-strategien og andre dokumenter ⁽¹⁾.

2.2 I november offentliggjorde Kommissionen meddelelsen »Små virksomheder i en stor verden – et nyt partnerskab for SMV'ernes udnyttelse af de globale muligheder« ⁽²⁾, hvor man

foreslog en omfattende revision på EU-niveau af internationaliseringsstøtten til SMV'er for at udbygge den og gøre den mere transparent og effektiv.

2.3 Mens 25 % af SMV'erne i EU har eksporteret til lande inden for det indre marked de sidste tre år, har kun 13 % været aktive i tredjelande, hvilket giver et fingerpeg om, at der er store, uudnyttede ekspansionsmuligheder, navnlig inden for innovativ fremstillingsindustri og i de kreative sektorer.

2.4 I sin meddelelse definerer Kommissionen de mål, den gerne vil nå – at tilbyde SMV'erne tilgængelige oplysninger, gøre støtteaktiviteterne mere sammenhængende, forbedre omkostningseffektiviteten, fylde hullerne i de ydelser, der tilbydes på nationalt niveau af offentlige og private sektorer samt at sikre lige adgang til SMV'er fra alle EU's medlemsstater.

2.5 De vigtigste redskaber, som Kommissionen vil anvende for at opnå disse mål er: at levere oplysninger til SMV'erne lokalt, at indarbejde en europæisk dimension i tjenester til SMV'er på prioriterede markeder, at støtte klynger og netværk samt at rationalisere nye aktiviteter på prioriterede markeder og samtidig at respektere tre principper: komplementaritet, holdbarhed og effektivitet i anvendelsen af offentlige midler ved hjælp af SMART-mål (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Timed (specifikke, målelige, realiserbare, relevante og tidsbestemte)). Kommissionen vil identificere prioriterede geografiske områder ud fra de opstillede kriterier. Internationalisering af SMV'er bør også indgå i andre EU-politikker.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU bifalder Kommissionens meddelelse og tilslutter sig i vid udstrækning analysen og konklusionerne. Udvalget konstaterer, at meddelelsen fokuserer mere på systemet, der tilbyder støtte, end på støttens udformning og mål. Udvalget henleder opmærksomheden på sine seneste udtalelser om internationalisering af SMV'er – »Status vedrørende »Small Business Act« for Europa« ⁽³⁾, »Støtte til SMV'ers bestræbelser på at tilpasse sig de globale markedsændringer« ⁽⁴⁾ samt »Den eksterne dimension af den europæiske industripolitik« ⁽⁵⁾.

3.2 EØSU er enig i, at politikken til støtte for de små og mellemstore virksomheders adgang til markeder uden for EU bør indgå som en del af EU's konkurrencestrategi, Europa 2020, og EU's øvrige politikker. Udvalget understreger endvidere, at det er nødvendigt at koordinere disse politikker med henblik på at anvende dem til fordel for SMV'ernes internationalisering.

⁽¹⁾ Meddelelse om en integreret industripolitik for en globaliseret verden, COM(2010) 614 final, om status vedrørende »Small Business Act«, COM(2011) 78 final, om handelspolitik, COM(2010) 612 final, og om en akt for det indre marked, COM(2010) 608 final.

⁽²⁾ COM(2011) 702 final af 9.11.2011.

⁽³⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 51.

⁽⁴⁾ EUT C 255 af 22.9.2010, s. 24.

⁽⁵⁾ EUT C 218 af 23.7.2011, s. 25.

3.3 Udvalget beklager, at Kommissionens meddelelse næsten udelukkende beskæftiger sig med støtte til direkte eksport til tredjelande. Internationaliseringen af SMV'er omfatter imidlertid også eksport, import, direkte udenlandske investeringer, teknisk samarbejde, underleverandørvirksomhed og andre aktiviteter, hvor SMV'erne indgår som en del af værdikæden.

3.4 Støtten til information og oplysningsarbejde skal udvides til at omfatte andre aspekter af internationalisering, så det bliver til størst mulig gavn for så mange forskellige brugere som muligt. I den forbindelse skal der sondres skarpt mellem de behov, de forskellige virksomheder har som følge af deres størrelse og internationale erfaringer.

3.5 De offentliggjorte statistikker for antallet af SMV'er, der kunne deltage i internationaliseringsprocessen, maner til forsigtighed⁽⁶⁾, fordi en ikke ubetydelig del af SMV'erne udelukkende dækker den lokale efterspørgsel efter f.eks. små tjenesteydelser, håndværksprodukter på det lokale marked osv.

3.6 EØSU understreger, at der løbende og konsekvent bør skabes et erhvervsmiljø, som er gunstigt for SMV'erne, og hvor man især bestræber sig på at mindske den administrative byrde og overflødige lovgivning, som truer de europæiske virksomheders konkurrenceevne på markederne uden for EU. Endvidere bør man systematisk eliminere alle hindringer, som forhindrer SMV'erne i at deltage i internationaliseringen.

3.7 Innovation stimulerer denne internationalisering af virksomhederne, og samtidig kan internationalisering forbedre virksomhedernes resultater⁽⁷⁾. Under EU's gældende flerårige finansielle ramme anvender SMV'erne kun 15 % af de økonomiske midler, der er til rådighed under det 7. rammeprogramms delprogram »Samarbejde«⁽⁸⁾. De nye programmer Horisont 2020, COSME og 4. søjle i Den Europæiske Socialfond frembyder store muligheder for gennem innovation at bidrage til at styrke konkurrenceevnen og således skabe bedre betingelser for internationalisering af de europæiske SMV'er og dermed for højere vækst og jobskabelse. Det er imidlertid nødvendigt at sikre, at SMV'erne får kendskab til disse programmer, at de får adgang til dem, og at det administrativt set gøres mindre indviklet at anvende dem.

⁽⁶⁾ Se undersøgelse fra EMI (Det Europæiske Medieinstitut), s. 5: 25 % af SMV'erne i EU27 beskæftiger sig med eksport, hvoraf ca. halvdelen eksporterer til lande uden for det indre marked (13 %); 29 % af SMV'erne i EU27 beskæftiger sig med import, hvoraf igen ca. halvdelen importerer fra lande uden for det indre marked (14 %); 7 % af SMV'erne i EU27 deltager i teknisk samarbejde med en udenlandsk partner, 7 % er underleverandør for en partner i udlandet, og 2 % af SMV'erne foretager direkte udenlandske investeringer.

⁽⁷⁾ Oversigt over SMV'ers resultater. Kan SMV'erne skabe flere og bedre arbejdspladser? EMI, november 2011, s. 77.

⁽⁸⁾ Rapport om SMV'ernes deltagelse i det 7. rammeprogram 2007-2011. Europa-Kommissionen, januar 2012.

3.8 Hvis støtten til SMV'ernes internationalisering skal være effektiv, kræver det, at deres leverandører både i europæisk og national sammenhæng ændrer strategi, og at man går fra udifferentierede og standardiserede tjenesteydelser til målrettede, skræddersyede, proaktive og tilpassede ydelser, som tager hensyn til sektor, livscyklus, ressourcernes tilgængelighed, virksomhedens konkurrencemæssige stilling og dens interne forhold i form af f.eks. sprogkundsaber og viden om det lokale erhvervslivs kultur og miljø⁽⁹⁾.

3.9 Formålet med at drive virksomhed er at vokse og øge sin markedsandel. Disse mål kan nås ved at gå ind på udenlandske markeder, men der er ingen garanti for succes. Selv om 50 % af de SMV'er, som er aktive i udlandet, oplever øget omsætning, er det ikke tilfældet for de resterende 50 %. Den støtte, som ydes, har til formål at reducere risikoen for fiasko som følge af manglende informationer og manglende erfaring mest muligt.

3.10 Internationaliseringsstøtten til SMV'erne falder under medlemsstaternes kompetenceområde. Disse tilbyder en lang række støtteprogrammer (mere end 300) baseret på såvel offentlige som private midler⁽¹⁰⁾. Derfor bør man afveje den merværdi, som nye EU-støtteprogrammer kan bidrage med, meget omhyggeligt, så man undgår overlappninger i forhold til eksisterende støtte. Det ville derfor være hensigtsmæssigt, hvis de nationale organer, som støtter SMV'ernes internationalisering, regelmæssigt udvekslede oplysninger og koordinerede deres aktiviteter med de relevante direktorater i Kommissionen.

3.11 EU's bidrag bør i første omgang gå til at gøre markederne mere åbne og lette adgangen til dem, til at indgå bilaterale og multilaterale aftaler, fjerne toldmæssige og ikke-toldmæssige hindringer, levere oplysninger (takket være EU's markedsadgangsdatabase MADB), navnlig oplysninger om specifikke og almene områder – for så vidt angår beskyttelse af industrielle ejendomsrettigheder, standarder, told, administrative eksport- og importdokumenter, lovgivning, sundhedsbestemmelser, plante-sundhedsbestemmelser, veterinærregler, bekæmpelse af korruption og offentlige udbud. EU bør konsekvent kræve af partnerlandene, at de anerkender medlemsstaternes nationale certifikater, som er anerkendt i det indre marked, og på den måde forebygge, at nogle af EU's medlemslande forskelsbehandles.

3.12 Ligeledes bør EU-støtten anvendes til at give SMV'er fra små og nye medlemsstater samme vilkår, da disse ikke har de samme repræsentationsmuligheder på markederne uden for EU.

⁽⁹⁾ Fabio Antoldi, »Les PME peuvent-elles réellement s'engager sur des voies internationales de croissance rapide?« (»Er SMV'erne reelt i stand til at deltage i den store internationale vækst?«), bidrag til Europa-Parlamentets seminar den 24. januar 2012, s. 31.

⁽¹⁰⁾ EIM-studie: »Opportunities for the Internationalisation of European SME's«, endelig rapport, s. 30.

3.13 Princippet om partnerskab mellem offentlige institutioner og erhvervslivets repræsentanter (handelskamre, SMV-organisationer, virksomheds- og sektorsammenslutninger) bør respekteres fuldt ud. Arbejdsmarkedets parter bør navnlig på regionalt og lokalt niveau være med til at kaste lys over, hvilke politikker og ressourcer der er nødvendige for at støtte SMV'ernes internationalisering, samt overvåge at de anvendes efter hensigten. Dette partnerskabsprincip bør respektere de nationale interesser og de forskellige støtteformer samt den fri konkurrence mellem virksomhederne og bidragsyderne. Offentlige organer i medlemsstaterne bør ved levering af internationaliseringsydelser ikke konkurrere med organisationer, der repræsenterer erhvervslivet.

3.14 EØSU beklager, at Kommissionens meddelelse ikke indeholder forslag til at forbedre koordinationen og etablere en overordnet EU-styring af denne internationaliseringsstrategi. Kommissionens generaldirektorats kompetencer (erhvervspolitik, handel, det indre marked, udvikling og samarbejde, beskatning og toldunionen osv.) er ikke klart afgrænsede, når det gælder internationaliseringen af SMV'erne. Man bør desuden forbedre samarbejdet mellem de berørte generaldirektorater i Kommissionen og Tjenesten for EU's Optræden Udadtil på den ene side og på den anden side Rådet, SMV-repræsentant-netværket, Europa-Parlamentet, medlemsstaternes diplomatiske repræsentationer i tredjelande og andre organisationer, som bidrager til udformningen af internationaliseringspolitikken samt dens gennemførelse.

4. Særlige bemærkninger og anbefalinger vedrørende Kommissionens forslag

4.1 Den foreslåede kortlægning af den nuværende situation bør frem for alt have til formål at evaluere, hvor effektive de nuværende europæiske støtteforanstaltninger og -instrumenter er, og kaste lys over eksisterende huller i de nationale støttesystemer samt supplere disse med bidrag fra EU.

4.2 I forbindelse med oprettelsen af den nye europæiske oplysningsportal bør der foretages en række omhyggelige overvejelser, bl.a. for så vidt angår prisen på den, og i den forbindelse skal der gås ud fra følgende principper:

- der bør ikke være tale om en kopi af de eksisterende nationale portaler
- denne portal bør forbinde alle eksisterende informationskilder med hinanden. Det gælder såvel europæiske som nationale kilder, således at der fra ét sted er let adgang til dem alle
- de fælles informationer, der stammer fra europæiske kilder, bør være til rådighed på de officielle sprog

— oplysninger fra EU's egne kilder bør sigte mod at kaste lys over og fjerne barrierer for markedsadgang, beskrive regler om told, certificering, sundhedsbestemmelser, plantesundhedsbestemmelser, veterinærregler, investeringsfremme og -beskyttelse, beskyttelse af industrielle og intellektuelle ejendomsrettigheder, offentlige udbud osv.

— SMV'erne bør oplyses om aspekter af OECD's vejledende principper til multinationale virksomheder, som også vedrører dem ⁽¹¹⁾

— der bør tages hensyn til behovene hos alle, som deltager i internationaliseringen – såvel eksportører, importører, investorer som leverandører – samt til de specifikke forhold, som gør sig gældende i de forskellige sektorer.

4.3 EØSU beklager, at der ikke findes foranstaltninger til støtte for e-handel, hvilket ellers kan blive et vigtigt område for SMV'ernes internationalisering. Det er i den forbindelse nødvendigt at virkeliggøre EU's mål vedrørende højhastighedsinternet og ikke mindst dækning af landdistrikter og fjerntliggende områder, hvilket vil lette SMV'ernes adgang til de informationer, som er nødvendige for deres internationalisering.

4.4 EØSU sætter pris på bidraget fra *Enterprise Europe Network*, som har til formål at udvikle kontakter og handelsforbindelser mellem EU's virksomheder i visse lande, også selv om det efter udvalgets opfattelse ville være muligt at udnytte dette netværks potentiale i langt højere grad, hvilket den ringe viden om dets eksistens, man finder hos de europæiske SMV'er, vidner om. Dette netværks ydelser burde i videst muligt omfang afhænge af SMV'ernes efterspørgsel og reelle behov. I mange regioner er de organisationer, som repræsenterer SMV'erne, ikke medlem af dette Enterprise Europe-netværk. Derfor understreger EØSU behovet for at udstyre det med en ny administrativ struktur og opfordrer de erhvervsorganisationer, som er tættest på SMV'erne, til ligeledes at deltage i netværkets forvaltning.

4.5 EU-støtten til SMV'ers indtræden på markeder uden for EU bør også dække de forskellige støtteformer for SMV'er i det indre marked og fjernelsen af hindringer, som forhindrer dem i at udnytte de muligheder, som findes i akten for det indre marked. Normalt påbegynder SMV'erne deres internationale handelsaktiviteter inden for det indre marked for siden at udvide til markeder uden for EU.

4.6 Alle undersøgelser viser, at SMV'erne kun har ringe kendskab til de forskellige støttemuligheder og programmer, der er til rådighed. EU's institutioner og de nationale institutioner bør anvende et enkelt, forståeligt sprog, som er tilpasset

⁽¹¹⁾ OECD's vejledende principper for multinationale virksomheder, 2000.

SMV'ernes særtræk. EØSU anbefaler, at der udarbejdes en vejledning, som er både kort og klar, og som hjælper læserne med at orientere sig i støttelabyrinten og forbedrer EU-institutionernes kommunikation vedrørende den eksisterende støtte. Især organisationer, som repræsenterer SMV'ernes interesser, såsom handelskamre, brancheorganisationer, sammenslutninger af SMV'er, bør inddrages i formidlingen af denne information og viden om støtterettigheder, og de bør tilbydes den nødvendige økonomiske støtte til at levere den nødvendige rådgivning.

4.7 I lyset af Kommissionens handlingsplan⁽¹²⁾ så EØSU gerne, at man forbedrede SMV'ernes adgang til finansiering, for der er tale om en afgørende forudsætning for eventuel internationalisering, ikke mindst under den økonomiske og finansielle krise, som i øjeblikket hersker i EU. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til at skabe nye støttefinansieringsinstrumenter for internationalisering af SMV'er, herunder eksportkreditgarantier, forsikring af international virksomhed og let adgang til lån gennem garanterede kreditkort⁽¹³⁾.

4.8 Til forskel fra de eksisterende programmer som f.eks. East Invest, AL Invest m.fl. bør de nye programmer, som er rettet mod en given del af verden, oprettes i henhold til enslydende økonomiske og administrative regler. Udvalget opfordrer Kommissionen til at revidere de gældende regler, ifølge hvilke kun SMV'er fra partnerlande kan modtage støtte til deltagelse i programmets aktiviteter. De bør ligeledes gøre det nemmere for SMV'erne i medlemslandene at bidrage til at realisere dem ved at udvide støtten til refusion af de indledende udgifter til deltagelse i programmernes aktiviteter.

4.9 EØSU glæder sig over Kommissionens indsats for at gøre det muligt for SMV'er i medlemsstaterne, der ikke har repræsentationer i de vigtigste tredjelande, at få adgang til støtte eller oplysninger fra andre af EU's medlemsstater. Udvalget henleder dog opmærksomheden på, at det ikke er nogen nem opgave at fastlægge rammerne for et sådant samarbejde. Det skal desuden præciseres, om ydelser finansieret af offentlige midler fra en given stat kan anvendes af SMV'er fra andre medlemsstater.

4.10 Denne hindring kan overvindes gennem gradvis etablering af europæiske centre til støtte for SMV'ers handel med de vigtigste partnerlande. De organisationer, som repræsenterer SMV'erne, bør inddrages direkte i beslutningen om indhold og udformning af deres aktiviteter. EØSU anbefaler, at der ydes den nødvendige økonomiske støtte til organisationer, som repræsenterer SMV'erne, både på nationalt og EU-niveau, således at de kan oplyse om deres tjenester.

4.11 EØSU opfordrer til, at det organiserede civilsamfund (dvs. arbejdsgivere, fagforeninger, forbrugere, sammenslutninger af SMV'er, handelskamre og sammenslutninger af liberale erhverv mv.), herunder EØSU og organisationer som EUROCHAMBRES, UEAPME, Business Europe, EFS og eventuelt også europæiske brancheforeninger inden for de områder, der har størst betydning for internationaliseringen, deltager i et årligt forum, hvor man evaluerer, hvordan internationaliseringen af SMV'erne skrider frem. Dette forum bør tage form af en permanent platform for koordinering, som bl.a. skal følge, hvordan de betragtelige summer tildeles forskellige programmer og støtteforanstaltninger, og overvåge deres effektivitet ud fra en række specifikke kriterier.

4.12 EØSU foreslår, at der oprettes en europæisk pris for den bedste eksportør blandt SMV'erne, som uddeles hvert år, eksempelvis i forbindelse med forummets møde.

4.13 For at udbrede kendskabet til vellykkede aktiviteter, der er iværksat af offentlige myndigheder i forbindelse med internationalisering, kunne man anvende den europæiske iværksætterpris og prisen som europæisk iværksætterregion, som uddeles af Regionsudvalget.

De årlige SMV-uger bør omfatte kampagner for internationalisering og udveksling af bedste praksis på dette område medlemsstaterne imellem.

EØSU opfordrer til, at der oprettes en online-database over de mest succesrige erfaringer inden for internationalisering, som europæiske handelskamre, sammenslutninger og foreninger, der repræsenterer SMV'er, og erhvervsorganisationer har gjort sig, og at denne database løbende opdateres. Ligeledes opfordrer udvalget til, at der sker en målrettet formidling af disse erfaringer gennem organisationer, som repræsenterer SMV'er.

4.14 EØSU anbefaler, at man genoptager de møder for matchmaking mellem virksomheder på EU-niveau, som allerede har bevist deres værd, og som mange SMV'er fra kandidatlande tidligere har draget nytte af i forbindelse med deres internationalisering (f.eks. Europartnership- og Interpriser-programmerne).

4.15 Når det gælder det geografiske fokus for SMV'ernes internationalisering bifalder EØSU, at det retter sig mod BRIK-landene, som oplever en stærk økonomisk vækst, men udvalget anbefaler, at man ekspanderer til andre vækstmarkeder i Golflandene, Sydøstasien m.fl. EØSU anbefaler ligeledes, at der fastlægges sektorspecifikke prioriteter, som kan være styrende for SMV'ernes internationalisering.

⁽¹²⁾ Jf. En handlingsplan om bedre adgang til finansiering for SMV'er, COM(2011) 870 final.

⁽¹³⁾ Jf. Szechenyi-kortet i Ungarn, som giver SMV'erne mulighed for at få kredit uden garanti, men som garanteres af staten: www.iapmei.pt/conferencia/1_Laslo_Krisan.ppt.

4.16 EØSU henstiller, at »repræsentanterne for SMV'erne« i de medlemsstater, hvor de er aktive, inddrages langt mere i SMV'ernes internationalisering, hvilket ligeledes bør være en af de vigtigste prioriteter for de nationale politikker til støtte for SMV'erne.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om europæiske sociale iværksætterfonde

COM(2011) 862 final — 2011/0418 (COD)

(2012/C 229/10)

Ordfører: **Ariane RODERT**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 20. januar 2012 og den 17. januar 2012 under henvisning til artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om en udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om europæiske sociale iværksætterfonde«

COM(2011) 862 final — 2011/0418 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 17. april 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 194 stemmer for, 1 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU glæder sig over Kommissionens forslag til forordning om europæiske sociale iværksætterfonde med henblik på at fremme denne type fonde ved at skabe klarhed og tryghed for samtlige parter og samtidig gøre det lettere at tilvejebringe kapital på tværs af grænserne.

1.2 Sociale virksomheder er en sektor i vækst, der yder et væsentligt bidrag til at opfylde målene i Europa 2020-strategien. EØSU glæder sig over, at Kommissionen er opmærksom på og ønsker at yde støtte til disse virksomheders udvikling og vækst.

1.3 Man bør prioritere at give lettere adgang til passende kapital til sociale virksomheder. EØSU ønsker imidlertid at understrege, at dette initiativ blot bør opfattes som et blandt flere nødvendige og særligt tilpassede finansieringsinstrumenter, som skal udvikles løbende.

1.4 EØSU opfordrer Kommissionen til i stedet for at udforme en ny definition af socialt iværksætteri fortsat at benytte den eksisterende definition i initiativet for socialt iværksætteri. Især bør sondringen i forordningens tilladelse til udlodning af overskud til ejerne tilpasses og tydeliggøres. Dette skal ske for klart at markere den sociale virksomheds særstilling i forhold til virksomheder med udelukkende overskudsmaksimerende formål, men ligeledes fondens koncept i forhold til andre typer af mere traditionelle risikokapitalfonde.

1.5 Visse af de foreslåede egenkapitalinstrumenter risikerer ifølge EØSU at få begrænset indflydelse på investeringer i sociale virksomheder, fordi strukturen i de foreslåede investeringsinstrumenter forudsætter ejerskab, hvilket i mange tilfælde

er uforeneligt med de juridiske rammer, som mange sociale virksomheder fungerer inden for. For disse juridiske former vil det snarere være de foreslåede langfristede lån eller muligheden for »enhver anden form for kapitalinteresse« som instrument, der er de mest nyttige at udvikle yderligere.

1.6 Man bør også være opmærksom på andre særlige forhold inden for sociale virksomheder. Der bør f.eks. tages hensyn til afhændelse af ejerandele i virksomheder med sårbare grupper, indvirkningen på de sociale virksomheders vurdering af deres uafhængighed, deres særlige styringsmodeller samt behovet for langsigtede frem for kortsigtede og lavere afkastmuligheder.

1.7 For at opnå større gennemslagskraft i de sociale virksomheder bør man sikre sig, at denne type fond ses som en del af en hybridkapitalløsning, som er den mest velegnede finansieringsform for sociale virksomheder. Ved hybridkapital blander man bidrag i form af langfristede, »tålmodige« lån og andre instrumenter, hvor offentligt ejerskab eller garanti sikrer en lang tidshorisont og bæredygtighed. Man bør ligeledes være opmærksom på kombinationer med andre former for privat kapital som bidrag og donationer samt mere lempelige former for ejerskab i »porteføljeverksamheder« (forordningens betegnelse for investeringsobjekter, dvs. de sociale virksomheder) som f.eks. ejerskab uden stemmeret.

1.8 I forordningen foreslås det, at denne nye fond først og fremmest skal henvende sig til professionelle investorer og formuende privatpersoner med en minimumsinvestering på 100 000 EUR. EØSU ønsker dog at understrege, at denne type fonde på sigt og under sikre former bør åbnes for mindre investeringer og for den brede offentlighed.

1.9 Den største udfordring i dette forslag er behovet for at måle og rapportere om de sociale virkninger og den samfunds-påvirkning, som porteføljevirkksomhederne giver anledning til. EØSU anbefaler en fælles undersøgelse og et fælles arbejde på EU-niveau som udgangspunkt, mens kriterier og vejledninger udformes på nationalt niveau i henhold til virksomhedens form, koncept og formål i samarbejde med samtlige berørte aktører.

1.10 Kommissionens beføjelser til at vedtage delegerede rets-akter med henblik på at definere centrale begreber bør snarest træde i kraft i form af et bredt og åbent samråd med repræ-sentanter for de berørte aktører, dvs. fondsselskaber, investorer og sociale virksomheder.

1.11 Der bør iværksættes programmer for investeringsbered-skab og andre former for kapacitetsopbygning for samtlige parter med henblik på at skabe tillid og fælles strukturer, der er særligt tilpasset denne type fonde, som er rettet mod sociale virksomheder.

2. Indledning

2.1 I akten for det indre marked ⁽¹⁾ har Kommissionen forpligtet sig til at indføre en række foranstaltninger for at støtte udviklingen og væksten inden for sociale virksomheder i Europa. Forslaget om en europæisk juridisk ramme for sociale iværksætterfonde er en af disse foranstaltninger, der også frem-hæves som en nøgleforanstaltning i »Initiativ for socialt iværk-sætter« ⁽²⁾.

2.2 Sociale virksomheder er en vækstsektor i EU, og vurde-ringer tyder på, at antallet af sociale investeringer er kraftigt stigende og udvikler sig til et marked på langt over 100 mia. EUR ⁽³⁾, hvilket understreger potentialet inden for denne vækst-sektor. Ved at sikre, at denne sektor fortsat kan vokse, vil man yde et værdifuldt bidrag til målene i Europa 2020-strategien. Men de juridiske krav på EU-niveau og nationalt niveau er ikke skræddersyede til at lette tilvejebringelsen af kapital til denne type virksomheder. Dette påpegede EØSU tydeligt i sin sonderende udtalelse om socialt entreprenørskab og socialt iværksætteri INT/589 ⁽⁴⁾.

2.3 Formålet med forslaget til forordning om europæiske sociale iværksætterfonde (i det følgende benævnt forordningen) er at fastsætte ensartede regler for og krav til de fondsvirksom-heder, der ønsker at benytte navnet »europæisk social iværks-ætterfond«. I forordningen fastsættes der regler for disse fonde med henblik på at skabe tryghed og tillid hos investorer samt støtte væksten inden for socialt iværksætteri ved at øge effekti-viteten af tilvejebringelsen af midler fra private investorer. Forud

for fremlæggelsen af forslaget gennemførte man en offentlig høring og en konsekvensanalyse i løbet af 2011.

2.4 I denne udtalelse identificerer man prioriterede områder og henstillinger vedrørende afklaringer, som skal tages i betragt-ning, for at forslaget om europæiske sociale iværksætterfonde kan få det ønskede resultat.

3. EØSU's bemærkninger til forslaget til forordning

3.1 Kapitel I – Genstand, anvendelsesområde og definitioner

3.1.1 EØSU glæder sig over, at Kommissionen vil synliggøre og støtte socialt iværksætteri i Europa, og at adgang til kapital til brug for udvikling og vækst opfattes som et prioriteret område. EØSU mener, at initiativet med forordningen kan lette den private kapitalanskaffelse for nogle af de sociale virk-somheder/den sociale iværksætterkultur, og at der er tale om et nødvendigt initiativ sammen med de øvrige forslag i initiativet for socialt iværksætteri, hvor man også nævner behovet for andre finansieringsløsninger.

3.1.2 Kapital er af grundlæggende betydning for udviklingen af øget socialt iværksætteri, men som følge af formen er visse dele af den kapital, der beskrives i forordningen, vanskelige at gøre tilgængelige for de sociale virksomheder, især dem, der indgår i den sociale økonomi. Denne forordning bør derfor betragtes som en blandt flere nødvendige foranstaltninger, der kan give de sociale virksomheder bedre adgang til udviklings-kapital.

3.1.3 Blandt de investeringsinstrumenter, der nævnes i forordningen (artikel 3, stk. 1, litra c)), bør hovedvægten lægges på låneinstrumenter som lavrentelån, de såkaldte tålmodige lån (eng. *patient capital*). Dette skyldes, at visse aktører kan have vanskeligere ved at tilvejebringe egenkapital-instrumenter. Mange sociale virksomheder i Europa ejes af deres medlemmer, partnere, fonde eller foreninger, hvilket i mange tilfælde vanskeliggør eksternt ejerskab. Andre, mere passende former for ejerskab, som allerede findes i visse medlemsstater – f.eks. særlige frit omsættelige aktier uden stemmeret og forskellige former for gældsinstrumenter – bør betragtes som værdipapirer og andre finansielle aktiver i sociale virksomheder. Også beskatningsmæssige præferencer bør undersøges nærmere som en del af afkastmodellen.

3.1.4 Blandt de investeringsinstrumenter, der henvises til i forordningen (artikel 3, stk. 1, litra c)), bør der lægges større vægt på de instrumenter, som normalt anvendes af sociale virk-somheder, og som er mere forenelige med disses særlige kende-tegn, f.eks. kapitalandele, særlige initiativer inden for finanssek-toren (kooperative banker ⁽⁵⁾), etiske og sociale banker ⁽⁶⁾, kommercielle banker med sociale programmer ⁽⁷⁾), innovative

⁽¹⁾ COM(2011) 206 final.

⁽²⁾ COM(2011) 682 final.

⁽³⁾ Se J.P. Morgan om investeringseffekter i An Emerging Asset Class, 2011.

⁽⁴⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ www.eurocoopbanks.coop.

⁽⁶⁾ www.triodos.be.

⁽⁷⁾ www.bancaprossima.com, <https://www.unicredit.it/it/chisiamo/per-le-imprese/per-il-non-profit/universo-non-profit.html> og www.ubibanca.com/page/ubi-comunita.

instrumenter som »Social Impact Bonds«⁽⁸⁾ samt gunstige skatfinansierede løsninger. Disse og andre finansielle aktiver kan udgøre en del af den »hybridkapital«, der mere typisk anvendes af sociale virksomheder.

3.1.5 Man bør tilskynde til offentligt ejerskab af disse fonde, i bl.a. »fund of fund«-løsninger eller pensionsfonde, som en garanti for, at investeringerne foretages langsigtet. Derimod ønsker EØSU at understrege, at det er vigtigt ikke at blande offentlige forpligtelser sammen med strukturfondsmidler, der har andre politiske formål.

3.1.6 I definitionen af kvalificerede porteføljevirkomheder, som er forordningens betegnelse for sociale virksomheder, nævnes der en begrænsning på årsomsætningen på 50 mio. EUR (*artikel 3, litra d*). Man bør overveje at fjerne dette loft, idet det snarere hæmmer ambitionen om vækst. Et loft på dette niveau vil desuden udelukke visse brancher inden for socialt iværksætteri, som f.eks. pleje og omsorg samt sociale boliger.

3.1.7 EØSU vurderer, at det er af central betydning, at definitionen af socialt iværksætteri og social virksomhed bevares i lighed med den, der anvendes i initiativet for socialt iværksætteri. I forordningen foreslås der en noget ændret definition af de såkaldte kvalificerede sociale porteføljevirkomheder (*artikel 3, stk. 1, litra d*). Forskellen ligger bl.a. i beskrivelsen af virksomheden (*artikel 3, stk. 1, litra d, nr. i*). Her mener EØSU, at »formålsparagraffen« er en bedre beskrivelse, eftersom socialt iværksætteri er en kompleks sektor med forskellige virksomheder.

3.1.8 Med hensyn til overskudssituationen (*artikel 3, stk. 1, litra d, nr. ii*) henviser EØSU til INT/589, hvor man klart understreger, at sociale virksomheder »er overvejende nonprofit, og eventuelle overskud geninvesteres som hovedregel og udloddes ikke til private aktionærer eller ejere«. Forordningens formulering om, at overskud er tilladt og kan udloddes til aktionærer og selskabsejere, skal præciseres med udvidede formuleringer om, at overskuddet anvendes til at nå virksomhedens primære sociale mål, og skal i de yderst få tilfælde, hvor man vil kunne tillade undtagelser fra dette, indeholde tydelige regler, således at det sociale formål ikke bringes i fare. Denne tankegang og reglerne for dette bør præciseres i forordningen, således at man kan skelne denne forordning fra den parallelle proces med forordningen om venturekapitalfonde rettet mod små og mellemstore virksomheder⁽⁹⁾.

3.1.9 Definitionen af, hvilke typer varer eller tjenester, hvilke produktionsmetoder for varer og tjenester og målgrupper for virksomheder som omfatter et socialt mål (*artikel 3, stk. 1, litra d, nr. i*), og *stk. 2*), skal fastlægges sammen med en arbejdsgruppe, der repræsenterer den sociale iværksætterkultur. Det er

vigtigt, at den mangfoldighed, der kendetegner de sociale virksomheder i Europa, også afspejles i denne arbejdsgruppe.

3.1.10 Der bør gælde et fjerde krav for »kvalificerede porteføljevirkomheder«. Hvis en social virksomhed afvikles, kan hovedandelen af egenkapitalen (f.eks. minimalt 60-70 %) ikke fordeles blandt partnere, aktionærer, ejere eller arbejdstagere, men skal anvendes til aktiviteter med sociale virkninger.

3.1.11 Forordningen vil indledningsvis være rettet mod professionelle investorer og »privatpersoner med stor nettoformue«. Her bør også de specialiserede investorer fra den offentlige sektor og nonprofitsektoren, f.eks. kooperative banker og socialt orienterede finansinstitutter, indgå. EØSU anbefaler dog, at Kommissionen hurtigst muligt udarbejder en tidsplan for, hvornår fonden skal åbnes for offentligheden, idet denne type beholdninger også er meget interessante for offentligheden.

3.2 Kapitel II – Betingelser for anvendelsen af betegnelsen »europæisk social iværksætterfond«

3.2.1 EØSU vurderer, at andelen af kvalificerede porteføljevirkomheder i fonden, som skal udgøre mindst 70 % af fondens aktiver, er hensigtsmæssig i første omgang. Dog bør man regulere ikke-tilladte aktiver i de resterende 30 % af fondens aktiver for yderligere at understrege fondens koncept som en social iværksætterfond. Der bør altid stilles krav om en vurdering af egnetheden af erhvervelse af andre aktiver end kvalificerede investeringer (*artikel 5, stk. 1*). Der bør tilskyndes til stabile og bæredygtige investeringer, som f.eks. statsobligationer med henblik på at stabilisere fonden. Ud fra samme argumentation bør definitionen af kontantlignende instrumenter præciseres.

3.2.2 Der er mange lighedspunkter mellem forslaget til forordning om europæiske sociale iværksætterfonde og direktivet om investeringsinstitutter⁽¹⁰⁾. Lighederne og forskellene mellem disse to tekster bør tydeliggøres. Det gælder især definitionen af professionelle kunder (*artikel 6*), forvalternes optræden (*artikel 7*) samt fondens anvendelse (*artikel 8*). Da sociale virksomheder i mange tilfælde er små og lokale, er det vigtigt at gøre det lettere også for mindre fonde at agere på dette marked. Derfor bør grænsen for minimumsinvesteringen på 100 000 EUR revideres på sigt (*artikel 6, litra a*).

3.2.3 Det er vigtigt hurtigt at påvise, forhindre, styre, overvåge og informere om eventuelle interessekonflikter. Der skal indføres foranstaltninger med henblik på at undgå interessekonflikter, inden forordningen træder i kraft. Det er vigtigt, at Kommissionen allerede nu præciserer sin hensigt med disse foranstaltninger (*artikel 8, stk. 5*). Det er ligeledes vigtigt at præcisere, hvilke regler der er gældende, hvis der opstår interessekonflikter mellem porteføljevirkomheder og investorer og/eller fondsforvaltere (*artikel 8, stk. 2*).

⁽⁸⁾ www.socialfinance.org.uk/sib.

⁽⁹⁾ COM(2011) 860/2 final.

⁽¹⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/65/EF af 13. juli 2009.

3.2.4 Forordningen om sociale iværksætterfonde er helt afhængig af at kunne måle sociale effekter og indvirkningen på samfundet, hvilket er meget vanskeligt. I dag findes der ingen entydig metode, som nemt kan tilpasses det miljø, inden for hvilket de europæiske sociale iværksætterfonde opererer. Det er vigtigt, at man måler aktiviteterne indvirkning på samfundet (både kvalitativt og kvantitativt) snarere end virkningen af virksomhederne i porteføljerne. I stedet for at søge efter én fælles metode for opfølgning og vurdering af den sociale indvirkning er det mere hensigtsmæssigt at skabe en EU-ramme med kriterier og målbare indikatorer, der udarbejdes på nationalt plan, som man kan tage udgangspunkt i. Kommissionen bør allerede nu præcisere sine intentioner med hensyn til måling af sociale virkninger og samfundspåvirkningen ved at iværksætte en undersøgelse af forskellige målemetoder og erfaringer i samarbejde med sociale virksomheder, forskere og kapitalaktører.

3.2.5 Et af de grundlæggende fundamentet i de sociale virksomheder er deres uafhængighed. Derfor skal fondsforvalterens opgaver, der i forordningen defineres som at »måle og overvåge de positive resultater«, formuleres tydeligere som fondsforvalterens pligt til at indberette de sociale virkninger til investorerne for at garantere, at beholdningerne virkelig er anbragt i sociale virksomheder (artikel 9, stk. 1 og 2). Uklarheden om dette i forordningen fører til misforståelser med hensyn til fondsforvalterens rolle og skal justeres. Det er både u hensigtsmæssigt og urealistisk, at den sociale påvirkning skal måles og overvåges af fondsforvalteren, dels fordi det reducerer de sociale virksomheders uafhængighed, og dels fordi der mangler hensigtsmæssige metoder til effektiv måling og overvågning.

3.2.6 Måleproblematikken ses også i reglerne om årsrapporten og den anvendte metode til måling af sociale resultater (artikel 12, stk. 2, litra a)). Forholdet mellem denne rapportering og de måletekniske specifikationer, som Kommissionen har til hensigt at udarbejde, skal præciseres.

3.2.7 Årsrapporten giver også fondsforvaltere mulighed for at frasælge porteføljeverksamheder (artikel 12, stk. 2, litra b)). Det skal klart præciseres i forordningen, hvilke regler der gælder ved frasalg af kvalificerede porteføljeverksamheder. En social virksomhed, der arbejder med udsatte målgrupper, kan ikke frasælges på samme måde som beholdninger i udbyttegivende virksomheder på grund af aktiviteterne følsomme karakter. Investorerne og fondsforvalterne skal gøres opmærksom på disse virksomheders særlige karakteristika og dermed deres sårbarhed og tilpasse deres handlemåde derefter. Kommissionen bør også anføre, hvordan man tager hensyn til det sekundære marked, som sådanne frasalg giver anledning til. Mange sociale virksomheder er afhængige af langsigtede og bæredygtige investeringer for at kunne udvikle deres aktiviteter.

3.2.8 Det er vigtigt at afklare forholdet mellem den sociale målemetode, som Kommissionen har til hensigt at udvikle, og den metode, som fondsforvalteren skal anvende til sin rapportering,

og hvad der skal styre informationerne fra fonden til investorerne (artikel 13, stk. 1, litra c) og d)). Det er ligeledes vigtigt med en beskrivelse af andre aktiver end kvalificerede porteføljeverksamheder og at informere om, hvilke kriterier der er anvendt ved udvælgelsen af dem. Forordningen bør indeholde regler for, hvilke aktiver og investeringer der ikke er tilladt også for denne del af fonden (artikel 13, stk. 1, litra e)). Med hensyn til vurderingsproceduren og prissætningsmetoden i fonden (artikel 13, stk. 1, litra g)) mener EØSU, at der skal udarbejdes en model, der er specifikt tilpasset den sociale virksomheds form og aktiviteter.

3.3 Kapitel III – Tilsyn og administrativt samarbejde

3.3.1 Bestemmelserne om administrative foranstaltninger og sanktioner for overtrædelse af forordningens bestemmelser skal være ens over hele EU. Derfor bør disse bestemmelser udformes på fællesskabsniveau og ikke overlades til medlemsstaterne (artikel 20, stk. 2). Disse bestemmelser skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning. Derfor skal der identificeres yderligere foranstaltninger og mere end blot forbud mod at anvende begrebet »europæisk social iværksætterfond«, idet initiativet også har til formål at skabe tillid og dermed minimere misbrug. Der skal oprettes beskyttelsesmekanismer for de porteføljeverksamheder, der findes i fonden, så disse kan videreføre deres aktiviteter, hvis der indføres sanktioner over for fondsforvaltere.

3.4 Kapitel IV – Overgangsbestemmelser og afsluttende bestemmelser

3.4.1 I forordningen nævnes det flere gange, at Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i en periode på fire år efter forordningens ikrafttræden i 2013. De fleste af disse er centrale for fondens udformning, f.eks. aktivitetsområder (varer, tjenester og produktionsmetoder), eventuelt udlodning af overskud og interessekonflikter. Samtlige berørte aktører, dvs. fondsselskaber, investorer og sociale virksomheder, skal indgå i processen med definition af disse akter. Her kan den såkaldte »Stakeholder Group«, som blev annonceret i initiativet for socialt iværksætteri, spille en central rolle.

4. Øvrige bemærkninger

4.1 Det er vigtigt, at man løbende følger op på effekten af denne forordning for at sikre, at den vigtigste målgruppe af sociale virksomheder (ofte inden for den sociale økonomi) virkelig har fået bedre adgang til passende kapital. EØSU vil hvert år være opmærksom på dette i sit kontinuerlige arbejde med socialt iværksætteri og den sociale økonomi.

4.2 Eftersom sociale fonde i bredere forstand (private eller offentlige) er et ukendt og forholdsvis begrænset begreb i de fleste medlemsstater, bør der udarbejdes en strategi for, hvordan disse skal synliggøres. Mange lande i Europa mangler tilsvarende fonde, og i de lande, hvor man har lignende fonde, mangler

man generel viden om dem. Her spiller Kommissionen en central rolle med hensyn til at indsamle og videreformidle disse innovative og velfungerende værktøjer med henblik på at udvikle og skabe vækst inden for socialt iværksætteri i Europa.

4.3 Det er ligeledes nødvendigt at sikre støtte og programmer til investeringsberedskab og kapacitetsopbygning (struktur og forståelse) for samtlige parter – investorer, fondsforvaltere og porteføljevirksomheder – både på EU- og medlemsstatsniveau. Her spiller formidlere, som allerede er etableret i de fleste medlemsstater, en central rolle, og dette bør fremmes. Her er det værd at nævne risikoniveauet. Investeringer

i sociale virksomheder er i flere sammenhænge blevet noteret som lavrisikoinvesteringer⁽¹¹⁾, hvilket man bør gøre opmærksom på i disse programmer.

4.4 Forordningen henviser meget ofte til sociale virksomheders »aktionærer«, hvilket ikke er hensigtsmæssigt, da det lader forstå, at registrerede aktieselskaber er den mest almindelige form for social virksomhed. Dette er ikke rigtigt og kan være vildledende. Det korrekte vil være at tale om sociale virksomheders »medlemmer« eller »partnere«. I de fleste tilfælde er der tale om kooperativer, foreninger, stiftelser og selskaber med begrænset ansvar (som ikke udsteder aktier, men andele fordelt på partnere og medlemmer).

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹¹⁾ Den italienske centralbank noterer i 2011 en misligholdelsesrate for ikke-udbyttegivende institutioner på 4,3 %, et godt stykke under den gennemsnitlige misligholdelsesrate for alle sektorer (5,4 %), for ikke-finansielle virksomheder (7,9 %) og for mikrovirksomheder (10,3 %). Desuden havde kooperative banker en misligholdelsesrate for ikke-udbyttegivende institutioner på blot 0,6 % (kilde: Federcasse, den nationale italienske sammenslutning af kooperative banker).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om et supplerende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2018)

COM(2011) 931 final — 2011/0460 (NLE)

(2012/C 229/11)

Ordfører: **Gerd WOLF**

Rådet besluttede den 3. februar 2012 under henvisning til Euratomtraktatens artikel 7 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets afgørelse om et supplerende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2018)«

COM(2011) 931 final — 2011/0460 (NLE).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 183 stemmer for, 7 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Sammenfatning og anbefalinger

1.1 Udvalget gentager sine kraftige henstillinger om at investere mere i forskning og udvikling med henblik på den nødvendige og krævende omlægning af vores nuværende energisystem til teknikker, som har potentiale til en tilstrækkelig, langsigtet og bæredygtig energiforsyning, der ikke skader klimaet. Hertil hører også arbejdet på at udvikle udnyttelsen af fusionsenergi. Energi er livseliksiren for vores nuværende livsform og kultur.

1.2 ITER er et stort internationalt projekt, der er placeret i EU, og dermed nu et nødvendigt, afgørende og globalt enestående skridt i udviklingen af den fremtidige udnyttelse af fusionsenergien. ITER er således et vigtigt element i energiforskningen og derfor også i SET-planen. Udvalget gentager vigtigheden af dette projekt, ikke kun for fremtidens energiforsyning, men også for den europæiske industris konkurrenceevne inden for avancerede nye teknologier.

1.3 Udvalget er derfor stærkt uenigt i Kommissionens forslag om i strid med hidtidig praksis at tage de europæiske forpligtelser vedrørende opførelsen af ITER ud af den flerårige finansielle ramme (FFR) og kun beholde forskningsarbejdet for ITER her. Dette ville ikke kun svække projektets betydning, men også EU's troværdighed som international partner. Tværtimod skal opførelsen af ITER også i årene 2014-2018 være et – ganske vist selvstændigt! – element i EU/Euratoms forsknings-, udviklings- og demonstrationsprogram, altså inden for FFR.

1.4 Da dette desværre ikke på forhånd indgår i Kommissionens planer, anbefaler udvalget, at man sammen med Rådet, Parlamentet og EIB søger løsninger, som efterfølgende muliggør dette, uden at det går mærkbart ud over de andre elementer i programmet, navnlig energiforskningen.

1.5 Som foretrukket løsningsmodel foreslår udvalget, at man inddrager de ubenyttede midler i FFR, som ellers sædvanligvis tilbagebetales til medlemsstaterne. Dette er åbenbart allerede sket i forbindelse med finansieringen af ITER i perioden 2012-2013.

1.6 Udvalget bifalder initiativerne i Europa-Parlamentet om, at de ubenyttede midler i FFR generelt ikke bør medføre en reduktion af FFR, men – som det her foreslås specifikt for ITER – skal komme EU's fællesskabsprogram til gode.

1.7 Kun hvis denne foranstaltning ikke er tilstrækkelig eller viser sig at være umulig, bør de hidtidige budgetbeløb i FFR alle reduceres med maksimalt ca. 0,3 %.

1.8 For fremover så vidt muligt at kunne overholde tidsplanen og budgettet er det nødvendigt med en stærk projektlejledning, der har tilstrækkelige tekniske og administrative beslutningsbeføjelser, og en stram projektstruktur.

1.9 Hvad angår perioden efter 2018 støtter udvalget Kommissionens fuldt berettigede ønske om snart at udarbejde en stabil planlægnings- og lovgivningsramme for at skabe planlægningsikkerhed internt i EU og navnlig internationalt.

2. Kort resumé af Kommissionens forslag og argumentation

2.1 Formålet med Kommissionens forslag er at fastlægge en finansieringsordning for EU's bidrag til ITER-projektet i perioden 2014-2018 gennem et **»supplerende forskningsprogram«** i henhold til Euratomtraktaten. Det supplerende forskningsprogram skal finansieres separat af medlemsstaterne (plus visse »associerede tredjelande«) uden for FFR. Det drejer sig om 2,6 mia. euro, altså ca. 0,26 % af FFR (se også punkt 4.7 og 4.7.1).

2.2 Hovedformålet med det internationale ITER-projekt er at bygge og drive en forsøgsfusionsreaktor som et vigtigt og afgørende skridt fremad mod demonstration af fusion som bæredygtig energikilde. Det erklærede mål for forskningsprogrammet med ITER er derfor at yde et bidrag til en langsigtet sikker og effektiv reduktion af energisystemets CO₂-emissioner. Programmet skal endvidere bidrage til Europa 2020-strategien og til flagskibsinitiativet »Innovation i EU«.

2.3 ITER er en del af den strategiske energiteknologiplan (SET-planen) og bidrager til Europa 2020-strategien, da inddragelsen af den europæiske højteknologiindustri forventes at give EU et konkurrenceforspring på verdensplan inden for denne yderst vigtige og lovende sektor.

2.4 ITER-projektet gennemføres i henhold til den internationale aftale om oprettelse af Den Internationale Fusionsenergiorganisation for ITER, der skal forestå den fælles gennemførelse af ITER-projektet (i det følgende benævnt »ITER-aftalen«) ⁽¹⁾ mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (»Euratom«) og seks andre parter: Kina, Indien, Japan, Korea, Rusland og USA).

2.5 EU's bidrag til ITER-projektet forvaltes gennem Det Europæiske Fællesforetagende for ITER og Fusionsenergiudvikling (»Fusion for Energy«), der er oprettet ved Rådets beslutning af 27. marts 2007 ⁽²⁾.

2.6 Byggeomkostningerne for ITER overstiger de oprindelige beregninger ⁽³⁾. Derfor er det nødvendigt med yderligere finansielle midler (se punkt 2.1). Det medfører efter Kommissionens mening, at der enten skal flyttes FFR-midler, som allerede er bestemt til andre prioriteringer, eller at den maksimale grænse for FFR ikke kan overholdes.

2.7 Der er behov for et nyt koncept, som kan skabe et langsigtet og sikkert grundlag for dette ambitiøse projekt. Derfor foreslog Kommissionen i sin meddelelse af 29. juni 2011 »Et budget for Europa 2020« ⁽⁴⁾, at EU's bidrag til ITER-projektet efter 2013 finansieres uden for FFR.

2.8 Euratomtraktaten begrænser varigheden af forskningsprogrammer til maksimalt fem år. Ifølge ITER-aftalen vil ITER-projektet i første omgang strække sig over 35 år (dvs. indtil 2041). Der bliver således brug for efterfølgende rådsafgørelser om den videre finansiering af EU's bidrag til dette projekt.

3. Udvalgets bemærkninger – den konkrete situation

3.1 På basis af Kommissionens tidligere udtalelser ⁽⁵⁾ om betydningen af kernefusion som mulig fremtidig løsningsmodel for en CO₂-fattig energiforsyning er udvalget enigt i Kommissionens vurdering, at ITER ⁽⁶⁾ nu er det nødvendige, afgørende og globalt unikke skridt i udviklingen af den fremtidige udnyttelse af fusionsenergien. I den vifte af mulige teknologier, som

kan løse den enorme opgave, det er at skabe en sikker, bæredygtig og tilstrækkelig energiforsyning, som ikke skader klimaet, er fusionsenergi den eneste kendte løsningsmodel, som endnu ikke er benyttet eller står til rådighed, eller som endnu ikke befinder sig på prøvestadiet. ITER er et vigtigt element i energiforskningen og dermed også i SET-planen.

3.2 Allerede fusionseksperimentet JET (Joint European Torus) ⁽⁷⁾, hvis kvaliteter og resultater i dag er førende på verdensplan, oversteg i betragtning af de krævede ressourcer de enkelte medlemsstaters muligheder for og vilje til at realisere og finansiere dette projekt på nationalt plan. Det udviklede sig derfor til et mønstereksempel på og et øvelsesområde for, at EU kan handle i fællesskab med succes som led i Euratomtraktaten. JET er siden sin oprettelse blevet et centralt element i det europæiske fusionsprogram.

3.3 ITER-projektet er baseret på de resultater, der er opnået i den globale fusionsforskning, navnlig inden for JET. Men hvad videnskabelig-teknisk målsætning, omfang og udgifter angår, kræver det betydelig flere ressourcer end dem, der var nødvendige til JET. Derfor var det på et tidligt tidspunkt nærliggende at tilstræbe et internationalt samarbejde, der rækker ud over EU. Dette blev imødekommet af et initiativ fra Reagan, Gorbatsjov og Mitterrand, som til sidst førte til oprettelsen af det internationale ITER-projekt. Med ITER skal der kunne produceres fusionsenergi med en termisk effekt på 500 megawatt ⁽⁸⁾ med en positiv effektbalance.

3.4 Den 26. november 2006 blev aftalen om oprettelse af Den Internationale Fusionsenergiorganisation for ITER, der skal forestå den fælles gennemførelse af ITER-projektet, underskrevet af repræsentanterne for de syv kontraherende parter, nemlig Det Europæiske Atomenergifællesskab, Folkerepublikken Kinas regering, Republikken Indiens regering, Japans regering, Republikken Koreas regering, Den Russiske Føderations regering og Amerikas Forenede Staters regering. Kommissionen var ikke blot kontraherende part på vegne af EU, men har efterfølgende også koordineret programmet gennem Det Europæiske Fællesforetagende for ITER og Fusionsudvikling og det øvrige fusionsprogram.

3.5 Idet det samtidig blev besluttet at placere ITER i EU (Cadarache i Sydfrankrig), er det lykkedes at få et af de vigtigste fremtidsprojekter placeret i Europa. Man kan dermed også tiltrække de bedste forskere og ingeniører med afsmittende virkning for avancerede industrisektorer. Efter en startfase, som ikke var let, heller ikke hvad ledelse og styring angik – aldrig før havde man set et sådant videnskabelig-teknisk projektsamarbejde mellem så mange og så forskellige internationale partnere – viste det sig af forskellige grunde, at man måtte opjustere det oprindelige budgetoverslag, herunder også den del, som skal afholdes af Euratom-programmet ⁽⁸⁾. Efter udvalgets opfattelse var Kommissionen bekendt med denne situation, også før den flerårige finansielle ramme (FFR) blev fastlagt.

⁽¹⁾ EUT L 358 af 16.12.2006.

⁽²⁾ EUT L 90 af 30.3.2007.

⁽³⁾ EUT C 181 af 21.06.2012, s. 111, punkt 5.5.3.

⁽⁴⁾ COM(2011) 500 final af 29.6.2011.

⁽⁵⁾ F.eks. EUT C 302 af 7.12.2004, s. 27; EUT C 21 af 21.1.2011, s. 49; EUT C 218 af 23.7.2011, s. 87; EUT C 181 af 21.06.2012, s. 111.

⁽⁶⁾ Se også <http://www.iter.org/>

⁽⁷⁾ Se også www.jet.efda.org.

⁽⁸⁾ EUT C 181 af 21.06.2012, s. 111, punkt 5.5.3.

4. Udvalgets bemærkninger – synspunkter og anbefalinger

4.1 Principielt støtter udvalget Kommissionens intention om at styrke det F&U-budget, som står til rådighed for energiforskningen – herunder til ITER som led i Euratom. Allerede i sin udtalelse om SET-planen⁽⁹⁾ henviste udvalget til, at »på trods af verdens hurtigt voksende befolkning med dens store energi-behov og et enormt efterslæb, begrænsede lagre af fossile energikilder og EU's stigende afhængighed af import, undervurderer mange politikere og aktører tydeligvis stadigvæk i høj grad energi- og klimaproblemets alvor og det dermed forbundne investeringsbehov«. Denne advarsel gentog udvalget i sin udtalelse om »Horisont 2020« og anbefalede, at energiforskningen fik en større andel af FFR⁽¹⁰⁾.

4.1.1 Derfor støtter udvalget⁽¹¹⁾ også Kommissionens desværre resultatløse bestræbelser på at udvide FFR, så man i højere grad kan påtage sig denne og andre vigtige fællesskabsopgaver. Efter udvalgets mening bør man imidlertid ikke forsøge at gøre dette, ved at man som enkeltstående undtagelse og afvigende fra hidtidig praksis så at sige via bagdøren opretter et supplerende forskningsprogram uden for FFR til at finansiere den europæiske del af opførelsen af ITER. Tværtimod skal opførelsen af ITER også i perioden 2014-2018 være et – ganske vist selvstændigt! – element i EU/Euratoms forsknings-, udviklings- og demonstrationsprogram, dvs. inden for FFR.

4.2 Dette er ikke det eneste argument imod, at EU's forpligtelser vedrørende bygningen af ITER finansieres uden for FFR. Udvalget er heller ikke i stand til at følge Kommissionens argumentation, som er omtalt i punkt 2.6. Hvis Kommissionen med kendskab til situationen foreslår og vedtager en FFR, hvor udgifterne til opførelse af ITER bevidst er holdt udenfor, så har den dermed selv skabt nøjagtig den situation, som ifølge forklaringen skal hindre, at disse udgifter medtages i FFR.

4.3 Men derudover findes der også stærke indholdsmæssige argumenter, som taler imod at holde ITER uden for FFR.

4.3.1 Det angår på den ene side nærhedsprincippet og spørgsmålet om europæisk merværdi. Det er jo netop projekter, der overstiger et enkelt medlemsstats potentiale, såsom store videnskabelig-tekniske infrastrukturer eller netop projekter som Galileo og ITER, som udgør prototypen på en fællesskabsopgave under FFR og altså uden tvivl leverer en europæisk merværdi. Det er præcis til disse formål, man har oprettet rammeprogrammerne for forskning og teknologiudvikling inden for FFR.

4.3.2 På den anden side angår det virkningerne udadtil i forhold til de internationale partnere. Også i betragtning af dette partnerskabs politiske betydning mener udvalget, at

Kommissionens forslag sender et forkert signal, som vil svække tilliden til EU som troværdig partner i internationale aftaler. Dette vedrører ikke kun fusionsprogrammet, men også bestræbelser i forhold til andre internationale partnerskaber eller bindende aftaler, f.eks. inden for sikkerhedspolitikken eller energi- og klimapolitikken.

4.3.3 Men det angår også et andet, mere generelt synspunkt, som udvalget allerede har berørt i sin udtalelse⁽¹²⁾ om »Horisont 2020«. Det drejer sig her om den allerede annoncerede tendens, at forsknings- og innovationsstøttens hidtidige opgaver og aktiviteter skal flyttes fra Kommissionen ud i agenter, og at Kommissionen kun vil beskæftige sig med retlige spørgsmål og forvaltning af de finansielle aspekter. Her har udvalget store betænkeligheder. Det vil nemlig betyde, at Kommissionen ikke kun giver afkald på selv at råde over fagspecifik assistance og tilsvarende vurderingskompetence (inklusive de nødvendige eksperter), men heller ikke længere i tilstrækkelig grad er i stand til at diskutere og forholde sig til de reelle saglige kendsgerninger og mål. Men det sidste er helt nødvendigt for at kunne repræsentere det vigtige emne forskning, udvikling og innovation på politisk plan med sagkundskab, succes og overbevisning. I modsat fald vil der i det skrøbelige system af »checks and balances« også gå en afgørende kontrolfaktor tabt, som er et vigtigt lod i den politiske vægtskål.

4.4 Da udvalget, som allerede sagt, på den ene side fuldt ud støtter Kommissionens ønske om at styrke FFR, men på den anden side mener, at ITER skal finansieres inden for FFR og også fortsat organisatorisk skal være placeret der, anbefaler det, at man sammen med Rådet, Parlamentet og EIB forsøger at finde løsninger, som efterfølgende gør dette muligt, uden at andre af programmets elementer, navnlig energiforskningen, mærkbart forringes.

4.5 Som foretrukket løsningsmodel foreslår udvalget, at der udvikles egnede procedurer for at sikre, at det allerede vedtagne budget for FFR fuldt ud benyttes til fællesskabsopgaver og ikke bliver beskåret på grund af den sædvanlige tilbagebetaling af ubenyttede FFR-midler til medlemsstaterne. Med denne anbefaling støtter udvalget også et initiativ i Europa-Parlamentet⁽¹³⁾ af 5. juli 2010.

4.6 Hvad det foreliggende konkrete spørgsmål angår, anbefales det at dække det hul i finansieringen af ITER, der her er tale om, via de tilbagebetalinger, som dermed undgås (det er åbenbart allerede sket for 2012/2013⁽¹⁴⁾). Hvis denne procedure kræver yderligere formelle retlige foranstaltninger, anbefaler udvalget, at man drøfter dette spørgsmål med EIB og derefter forhandler med de relevante organer.

⁽¹²⁾ EUT C 181 af 21.06.2012, s. 111, punkt 3.12.1.

⁽¹³⁾ A7-0254/2011: Europa-Parlamentets beslutning om Rådets holdning til forslag til Den Europæiske Unions ændringsbudget nr. 3/2011 for regnskabsåret 2011, Sektion III – Kommissionen (11630/2011 – C7-0166/2011 – 2011/2075 (BUD)).

⁽¹⁴⁾ Rådet (konkurrenceevne), 19. december 2011, dokument nr.: 18807/11, PRESSE 508 (kun på engelsk).

⁽⁹⁾ EUT C 21 af 21.1.2011, s. 49, punkt 3.1.1.

⁽¹⁰⁾ EUT C 181 af 21.06.2012, s. 111, punkt 4.2.1.

⁽¹¹⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, punkt 6.

4.7 Kun hvis den løsning, der er anbefalet i punkt 4.6, ikke er tilstrækkelig eller endda umulig, anbefaler udvalget, at de pågældende omkostninger inklusive passende uforudsete udgifter (se punkt 4.7.1) tilvejebringes ved hjælp af en ganske lille reduktion af alle de øvrige poster i FFR (inklusive uforudsete udgifter på ca. 10 % drejer det sig om maksimalt ca. 0,3 % i stedet for 0,26 %).

4.7.1 Udvalget anbefaler derfor indtrængende, at man i højere grad tænker på de erfaringer, der opnås ved opførelsen af sådanne store projekter, som betræder nyt teknologisk land, og herunder også sørger for en passende dækning af uforudsete udgifter, f.eks. 10 %. Om nødvendigt skal Kommissionens regelsæt ændres tilsvarende. Det betyder, at de 0,26 %, som er nævnt i punkt 2.1, skal forhøjes til ca. 0,3 %. Budgettet for disse uforudsete udgifter skal i så fald forvaltes separat af projektledelsen og må hver gang kun frigives ifølge strenge kriterier, så de ikke på forhånd indgår i planlægningen og benyttes i strid med deres formål.

4.7.2 I punkt 4.1.1 anbefaler udvalget, at opførelsen af EU's andel af ITER gøres til et selvstændigt element/projekt i fusionsprogrammet, der er adskilt fra programmets øvrige elementer. For fremover så vidt muligt at kunne overholde tidsplanen og budgettet for EU's andel af ITER er det nødvendigt med en stærk projektledelse, der har tilstrækkelige tekniske og administrative beslutningsbeføjelser, og en stram projektstruktur. Udvalget anbefaler, at man i den sammenhæng følger eksempler som CERN, ESA eller ESA.

4.8 For tidsrummet efter perioden 2014-2018, som der her er tale om, støtter udvalget Kommissionen i dens absolut berettigede ønske om at skabe en stabil ramme og et langsigtet sikkert grundlag for hele det internationale ITER-projekts løbetid – men efter udvalgets mening inden for FFR. Dette skal skabe planlægningssikkerhed internt i EU og internationalt og demonstrere EU's troværdighed over for de internationale partnere.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2009/65/EF om samordning af love og administrative bestemmelser om visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) og direktiv 2011/61/EU om forvaltere af alternative investeringsfonde, for så vidt angår overdreven afhængighed af kreditvurderinger

COM(2011) 746 final — 2011/0360 (COD)

(2012/C 229/12)

Ordfører: **Jörg Freiherr FRANK VON FÜRSTENWERTH**

Rådet besluttede den 9. februar 2012 under henvisning til artikel 53, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2009/65/EF om samordning af love og administrative bestemmelser om visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) og direktiv 2011/61/EU om forvaltere af alternative investeringsfonde, for så vidt angår overdreven afhængighed af kreditvurderinger«

COM(2011) 746 final — 2011/0360 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 130 stemmer for og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udtalelsen følger op på EØSU's tidligere arbejde vedrørende regulering af kreditvurderingsbureauer som et led i bearbejdelsen af de seneste års krise⁽¹⁾. Udvalget bifaldt for ganske nylig Kommissionens bestræbelser på at udbedre alvorlige mangler på områder som gennemsigtighed, uafhængighed, interessekonflikter og kvaliteten af vurderinger og vurderingsmetoder ved at udarbejde nye retsakter⁽²⁾. I den forbindelse har EØSU dog også givet udtryk for sin skuffelse over, at man har reageret så sent og så inkonsekvent på den manglende regulering af kreditvurderingsagenturer.

1.2 Forslaget til direktiv medfører en formel ændring af UCITS-direktivet (institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter)) og direktivet om alternative investeringsfonde (AIF). Kernen i reguleringen er ændringer af risikostyringen, som går ud på at begrænse eller forhindre, at man automatisk, mekanisk og ukontrolleret godtager de eksterne vurderinger. Disse regler ledsages af en ændring af forordningen om kreditvurderingsbureauer, som EØSU allerede har afgivet udtalelse om⁽³⁾. Indholdsmæssigt er de to lovgivningsforslag nært forbundne.

1.3 EØSU bifalder, at forslaget behandler problemet med markedsdeltagernes overdrevne afhængighed af kreditvurderinger for UCITS og AIF, og at man forsøger at undgå, at

utilstrækkelige vurderinger skaber en lemmingeeffekt blandt de finansielle aktører. Disse bestræbelser skal omfatte hele EU-retten, nationale retsregler samt privatretlige aftaler.

1.4 EØSU bakker op om reguleringsmetoden, der indebærer en specifikation af bestemmelserne for UCITS' og AIF's risikostyring. Udvalget påpeger, at små finansinstitutter kan få svært ved at udvikle egen kapacitet til at foretage risikoanalyse. Derfor foreslår EØSU, at de delegerede retsakter kommer til at indeholde regler om samarbejde om udviklingen af specialviden, for at gøre de små finansinstitutter mere uafhængige af de eksterne kreditvurderingsagenturer. Udvalget modsætter sig udtrykkeligt kravene om at give SMV'er mulighed for at outsource beslutningen om kreditværdigheden af investeringer.

1.5 Udvalget mener, at det er nødvendigt at øge indsatsen for at udvikle procedurer og kriterier i risikostyringsprocesserne, der kan bruges som et alternativ til (eksterne) vurderinger.

1.6 Udvalget understreger, at det er nødvendigt at følge en fælles strategi på G20-niveau. De globale reguleringsproblemer kan kun løses, hvis der er et minimum af sammenhæng mellem de nationale bestemmelser.

1.7 Udvalget understreger den skepsis, der blev givet udførligt udtryk for i udtalelsen af 12.3.2012⁽⁴⁾ om kreditvurderingsbureauer, og som går på, at ikke engang finansmarkedsdeltagernes egen risikovurdering og en reduceret afhængighed af

⁽¹⁾ Se navnlig EUT C 277 af 17.11.2009, s. 117 og EUT C 54 af 19.2.2011, s. 37.

⁽²⁾ EUT C 181 af 21.06.2012, p. 68 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1060/2009 om kreditvurderingsbureauer«, COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

⁽³⁾ Jf. fodnote 2.

⁽⁴⁾ Jf. fodnote 2.

eksterne vurderinger er nogen garanti for, at finansmarkedsdeltagernes beslutninger er objektive, og at alle relevante aspekter inddrages – med henblik på konsekvenserne af vurderingen. Udvalget mener stadig, at et af de grundlæggende problemer i forbindelse med risikovurdering er troværdigheden (og uafhængigheden) af kreditvurderingsbureauernes vurderinger, der i de seneste år gentagne gange har været forkerte eller i for høj grad har været præget af interesser, tænke måder og strukturer, der hersker på hjemmemarkedene uden for EU, eller af de udstedere, der finansierer dem. På den baggrund opfordrer EØSU til, at man i den videre diskussion om regulering af kreditvurderingsbureauerne holder sig for øje, at kreditvurderingsbureauerne indtil for ganske nylig – direkte eller indirekte – igen og igen har forvoldt varige skader på alle dele af samfundet. Udvalget udtrykker derfor beklagelse over, at bestræbelserne på at grundlægge et uafhængigt europæisk kreditvurderingsinstitut endnu ikke har givet resultater.

2. Resumé og baggrund

2.1 Forslaget indgår i de foranstaltninger for overvågning af kreditvurderingsbureauer, der skal træffes som en konsekvens af det, der begyndte som en bankkrise, udviklede sig til en finanskrise og kulminerede i en statsgældskrise. Siden den 7. december 2010, hvor forordningen om kreditvurderingsbureauer trådte fuldt ud i kraft, har kreditvurderingsbureauer været forpligtede til at overholde bestemte adfældsregler for at forhindre interessekonflikter og sikre høj kvalitet og en vis grad af gennemsigtighed i forbindelse med kreditvurderingerne og kreditvurderingsprocesserne. Den 11. maj 2011 blev der foretaget en ændring af forordningen om kreditvurderingsbureauer⁽³⁾, som gav Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (ESMA) eksklusiv tilsynsbeføjelse over for kreditvurderingsbureauer, der er registreret i EU.

2.2 Forordningen om kreditvurderingsbureauer og ændringen af 11. maj 2011 giver imidlertid ingen løsning på et bestemt problem, der var med til at udløse krisen, nemlig risikoen for, at deltagerne på finansmarkedet, især institutter for kollektiv investering i værdipapirer (UCITS) og alternative investeringsfonde (AIF) i deres risikostyringssystemer i for høj grad og »automatisk« forlader sig på (eksterne) vurderinger i stedet for selv at foretage risikovurderinger og due diligence-undersøgelser. De finansielle aktører kan forledes til dette pga. overvejelser om udgifter og forenkling. For offentligheden består risikoen dog i, at der opstår en »lemmingeeffekt«⁽⁴⁾ blandt markedsdeltagerne. Hvis reaktionerne foregår automatisk og styres af de samme vurderinger, kan f.eks. en nedklassificering til under »investment grade« medføre, at man samtidig sælger ud af gældsinstrumenter, hvilket kan påvirke den finansielle stabilitet. Procyklikalitet og »cliff effects« (en nedgradering af kreditvurderingen af et værdipapir til under en bestemt tærskel, der

udløser en kaskade af salg af andre værdipapirer) beskriver ligeledes denne risiko. Udvalget har gentagne gange gjort opmærksom på, at det er tvingende nødvendigt at minimere disse risici⁽⁷⁾.

2.3 Nærværende forslag tager sigte på at imødegå markedsdeltagernes overdrevne afhængighed af vurderinger for UCITS og AIF. Andre forslag vedrører løsningen på samme problem, når det gælder kreditinstitutter, forsikringsselskaber og investeringselskaber i et finansielt konglomerat⁽⁸⁾. Forskriterne vedrørende risikostyringen for UCITS og AIF præciseres i artikel 1 og 2 således, at selskaberne ikke udelukkende eller automatisk må forlade sig på eksterne vurderinger. Dette supplerer de allerede eksisterende tilsynsregler, som foreskriver, at de finansielle aktører skal anvende risikostyringssystemer, der giver dem mulighed for til enhver tid at overvåge og måle risikoen ved positionerne og deres bidrag til porteføljens samlede risikoprofil. Samtidig udvides Kommissionens beføjelser, så den kan fastlægge kriterier for vurdering af risikostyringsprocesserne gennem delegerede retsakter, bl.a. for at undgå overdreven afhængighed af eksterne vurderinger.

2.4 Forslaget skal ses i sammenhæng med »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1060/2009 om kreditvurderingsbureauer«, som blev fremlagt samme dag⁽⁹⁾. Ud over en række andre punkter fremlægges der yderligere forslag, der skal modvirke markedsdeltagernes overdrevne afhængighed af kreditvurderinger, samtidig med at kreditvurderingsbureauerne forpligtes til at give de finansielle aktører udførlige oplysninger. Dertil hører information om vurderingsmetoderne, de tilgrundlæggende forudsætninger og de forskellige typer kreditvurderinger. På den anden side bør udstedere af strukturerede finansielle instrumenter give markedet mere information om deres produkter (kreditkvalitet, ydeevnen af de underliggende aktiver, strukturen af securitiseringstransaktionen, likviditetsstrømmene osv.). Samlet set skal ændringerne af forordningen om kreditvurderingsbureauer gøre det lettere for UCITS og AIF at foretage deres egne vurderinger af instrumenternes kreditkvalitet. De to forslag kan derfor ikke betragtes isoleret fra hinanden.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Kommissionens forslag vedrører et særligt aspekt af den manglende regulering af kreditvurderingsagenturer, nemlig

⁽³⁾ EUT L 145 af 31.5.2011, s. 30.

⁽⁴⁾ Jf. The Financial Cycle, Factors of Amplification and possible Implications for Financial and Monetary Authorities, Banque de France, Bulletin No 95, november 2001, s. 68.

⁽⁷⁾ COM(2010) 303 final; Kommissionens høringsdokument om ændring af forordningen om kreditvurderingsbureauer, http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/cra_en.htm; Rådets konklusioner af 23. oktober 2011; principperne fastlagt af Rådet for Finansiell Stabilitet i oktober 2011 med henblik på at mindske myndigheders og finansinstitutters afhængighed af eksterne kreditvurderinger.

⁽⁸⁾ COM(2011) 453 final.

⁽⁹⁾ COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

kreditvurderingernes betydning for finansmarkedsdeltagernes adfærd og konsekvenserne af denne adfærd for markederne. Forslaget er resultatet af en analyse af årsagerne til de seneste års kriser. Kreditvurderingsbureauerne medvirkede til denne udvikling. De fremsætter udsagn om både private og statslige kreditors betalingssevne og betalingsvillighed. De har væsentlig indflydelse på de globale finansmarkeder, eftersom mange finansielle aktører (UCITS, AIF, kreditinstitutter og forsikrings-selskaber) er afhængige af kreditvurderinger, når de træffer investeringsbeslutninger. Udvalget har i de seneste år – senest i udtalelsen af 12. marts 2012⁽¹⁰⁾ – gentagne gange beskæftiget sig med den manglende regulering af kreditvurderingsbureauerne og udtrykt sin klare holdning, som også ligger til grund for denne udtalelse, og som EØSU henviser til.

3.2 I hvert fald de seneste års kriser har for det første gjort det tydeligt, at fejlagtige kreditvurderinger kan få alvorlige, skadelige konsekvenser for store dele af den økonomiske sektor, selv for stater og samfundet i det hele taget. For det andet har de også vist, at markederne ikke var i stand til at forhindre udskjelser. Derfor er der behov for en streng og konsekvent statslig regulering af kreditvurderingsbureauerne. I den forbindelse skal EU-reguleringen, i betragtning af den globale G20-kontekst, støttes for at sikre, at der er et minimum af sammenhæng mellem reglerne på internationalt plan. Det er afgørende⁽¹¹⁾, at visse minimumsstandarde, herunder principperne om integritet, gennemsigtighed, ansvar og god virksomhedsledelse, sikres og opretholdes i forbindelse med udarbejdelsen af kreditvurderingerne.

3.3 Udvalget fremhæver, at der er opnået væsentlige fremskridt med hensyn til reguleringen af kreditvurderingsbureauerne i de seneste år – også selv om det kommer på et sent tidspunkt. Hvis ændringsforslaget til forordningen om kreditvurderingsinstitutterne af 15. november 2011⁽¹²⁾ medfører, at der også tages fat på problemområder som »vurderingsforventninger«, »kreditvurderingsbureauernes uafhængighed«, »offentliggørelse af oplysninger«, »vurderinger af statsgæld«, »sammenlignelighed af kreditvurderinger«, »regelmæssig rotation af kreditvurderingsbureauer«, »civilretligt erstatningsansvar« og »anvendelse af eksterne kreditvurderinger« i reglerne for kreditvurderingsbureauer, så må man bifalde det. Udvalget har taget stilling til disse spørgsmål⁽¹³⁾ og fremsat konkrete anbefalinger. Det er imidlertid skuffende, at problemområder som de store kreditvurderingsbureauers markedsdominans og alternative betalingsmodeller ikke behandles fyldestgørende.

3.4 I forslaget tages der nu, ved hjælp af supplerende foranstaltninger, også på UCITS- og AIF-niveau, fat på problemet med automatisk, ukritisk godtagelse af eksterne vurderinger, som kan skabe en lemmingeeffekt hos de finansielle aktører, som det beskrives i forslaget, eller – som det blev formuleret i udvalgets udtalelse⁽¹⁴⁾ – kan blive en selvopfyldende profeti. På dette punkt overlapper forslaget med de foreslåede ændringer til forordningen om kreditvurderingsbureauer, der blev fremsat samme dag. Denne »dobbelte tilgang« er konsekvent. Når det gælder finansmarkedets aktører, som de (eks-

terne) vurderinger er beregnet på, skal man forhindre eller begrænse »automatisk adfærd«. Når det gælder reguleringen af kreditvurderingsbureauerne, skal man sikre den nødvendige gennemsigtighed samt at markedsdeltagerne får adgang til de påkrævede oplysninger.

3.5 Man må ikke glemme, at UCITS og AIF bærer en del af ansvaret for at undgå »lemmingeeffekt« og »kaskadevirkninger«. Hvis deres risikostyringssystemer tillader sådanne virkninger, er de en del af problemet. EØSU bakker stærkt op om Kommissionens vurdering. Derfor vil det i gennemførelsen af det forslag, der er til vurdering, frem for alt komme an på, om de delegerede retsakter omsætter lovgiverens intention på en hensigtsmæssig måde. Desuden skal enhver finansiell regulering måles på den endelige gennemførelse vedrørende tilsynspraksis.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Der er ingen tvivl om, at en mekanisk, automatisk og ukontrolleret godtagelse af eksterne kreditvurderinger medfører eller kan medføre samtidigt salg af tilsvarende gældsinstrumenter og dermed udløse chokbølger på markederne, som sætter den finansielle stabilitet på spil. Det er også konklusionerne baseret på Kommissionens omfattende eksterne høringer⁽¹⁵⁾, Europa-Parlamentets ikke-lovgivningsmæssige beslutning af 8. juni 2011⁽¹⁶⁾ samt principperne fra Rådet for Finansiell Stabilitet (Financial Stability Board, FSB)⁽¹⁷⁾.

4.2 Det er nødvendigt at træffe en række foranstaltninger for at bryde denne automatiske mekanisme. For det første skal man sikre, at alle muligheder udnyttes og videreudvikles, og at man også anvender andre standarder for kreditværdighed som alternativ til de store bureauers vurderinger. Samtidig skal man efterprøve de eksisterende tilsynsregler, der på lovmæssigt grundlag eller på baggrund af myndighedernes afgørelser danner en automatisk forbindelse mellem eksterne vurderinger og værdiansættelser, som det f.eks. er tilfældet for kreditinstitutter og forsikringsselskaber. De samme foranstaltninger skal bryde de eksisterende automatiske mekanismer i de finansielle aktørers risikostyringssystemer. Som helhed betragtet er det generelt nødvendigt, at man i EU-retten og de nationale retsnormer sikrer, at der ikke bibeholdes regler, som resulterer i den nævnte automatiske proces. Derudover skal det sikres, at også privatretlige aftaler, der indebærer automatiske mekanismer, sættes ud af kraft. Desuden skal de finansielle aktører have tilstrækkelig information, der kan gøre det lettere at foretage deres egne vurderinger.

4.3 Forslaget indeholder en generel rettesnor i form af den præcisering, der er nødvendig for udformningen af UCITS' og AIF's risikostyringssystemer. Denne tilgang er som udgangspunkt rigtig. Men den bliver først en realitet, når den opfølges af tilsvarende delegerede retsakter, hvilket betyder, at man stadig mangler at udføre det primære arbejde for at forhindre fejlvurderinger, der opstår ved automatisk godtagelse af eksterne vurderinger.

⁽¹⁰⁾ Jf. fodnote 2.

⁽¹¹⁾ Jf. fodnote 2, punkt 1.2.

⁽¹²⁾ COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

⁽¹³⁾ Jf. fodnote 2.

⁽¹⁴⁾ Jf. fodnote 2, punkt 1.7.

⁽¹⁵⁾ Jf. fodnote 6.

⁽¹⁶⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 8. juni 2011 om kreditvurderingsbureauer (2010/3202 (INI)).

⁽¹⁷⁾ Jf. fodnote 6.

4.4 I praksis vil det ikke være muligt helt at afvikle anvendelsen af eksterne kreditvurderinger. Den fornødne kapacitet og den påkrævede ekspertise og erfaring, som skal erstatte de eksterne vurderinger, er kun i meget begrænset omfang til stede. Netop små finansinstitutter har ikke altid de midler til rådighed, som er nødvendige for at udvikle eller opbygge deres egne analyseafdelinger. Ud over muligheden for øget intern risikovurdering og den større uafhængighed af eksterne kreditvurderingsbureauer, som man dermed opnår, opfordrer udvalget igen til, at SMV'er får mulighed for at outsource risikoanalysen. Ved at lette adgangen til eksterne oplysninger kan man gennem øget samarbejde uden tvivl opbygge sagkundskab vedrørende specielle markeder samt opnå større omkostningseffektivitet. Det vil også gøre netop SMV'er i stand til at opnå større uafhængighed i forhold til kreditvurderingsbureauerne. Foranstaltninger, der fremmer en sådan udvikling, må bifaldes. Udvalget har dog helt klart den opfattelse, at den endelige beslutning om kreditværdigheden af en investering altid ligger hos virksomheden, og altså ikke må outsources.

4.5 EØSU er klar over, at gennemførelsen af forslaget formodentlig vil øge udgifterne til reguleringen – nogle gange i væsentlig grad - gennem udviklingen af risikostyringssystemer, herunder opbygning og videreudvikling af interne modeller. Set i lyset af, at hele samfundet ellers kan lide overlast, er der imidlertid ingen anden udvej.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-toldkodeksen (omarbejdning)

COM(2012) 64 final — 2012/0027 (COD)

(2012/C 229/13)

Ordfører uden studiegruppe: **Antonello PEZZINI**

Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 7. marts 2012 og den 13. marts 2012 under henvisning til artikel 33, 114 og 207 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-toldkodeksen (omarbejdning)«

COM(2012) 64 final — 2012/0027 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 135 stemmer for, 3 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget mener, at en effektiv toldunion er en uomgængelig forudsætning for den europæiske integrationsproces for at sikre en effektiv, sikker og gennemsigtig fri bevægelighed for varer med størst mulig beskyttelse af forbrugerne og miljøet og en effektiv og ensartet bekæmpelse i hele EU af svig og varemærkeforfalskning.

1.2 Udvalget anmoder derfor om, at der føres én samlet toldpolitik baseret på ensartede, ajourførte, gennemsigtige, effektive og forenklede procedurer, som kan bidrage til EU's økonomiske konkurrenceevne på globalt plan, og som kan beskytte den intellektuelle ejendomsret samt de europæiske virksomheders og forbrugeres rettigheder og sikkerhed.

1.3 På denne baggrund glæder udvalget sig over, at Kommissionen har vedtaget forslaget til forordning om omarbejdning af forordning (EF) nr. 450/2008 af 23. april 2008, og håber, at der vil være sikkerhed for realistiske frister, ensartede fortolkninger, omfattende information og uddannelse samt tildeling af passende finansielle midler fra medlemsstaterne og EU.

1.4 EØSU tilslutter sig naturligvis **tilpasningen** af kodeksen **til Lissabontraktaten** med hensyn til delegering af beføjelser og overdragelse af gennemførelsesbeføjelser med respekt for den rimelige balance, der er opnået mellem Parlamentet og Rådet, idet begge institutioner stilles lige for så vidt angår delegerede retsakter.

1.5 Udvalget anser det også for nødvendigt og vigtigt at træffe foranstaltninger til **modernisering, såsom forenkling af toldlovgivningen og indkøring af kompatible it-systemer**

inden for toldvæsenet, hvilket vil bidrage til en lettelse af handelspraksis og en bedre koordinering af indsatsen på områderne prævention og retsforfølgelse.

1.6 EØSU er bekymret over, at **mulighederne for forskellige nationale fortolkninger af EU's toldlovgivning** kan påføre virksomhederne – især de mindre – store administrative byrder, hvilket vil gå ud over den europæiske konkurrenceevne.

1.7 Derfor bakker EØSU kraftigt op om proceduren for **centraliseret toldbehandling** med anvendelse af egnede elektroniske systemer; systematisk anvendelse af standardiserede arbejdsmetoder; **modellering af forretningsprocesserne**; udbredelse af alle initiativerne vedrørende e-told og – som et eksperiment – oprettelse af en europæisk *Task force* for hurtig indgriben til støtte for innovative processer.

1.8 Udvalget erkender, at det er **hensigtsmæssigt at udsætte** gennemførelsen af kodeksen for at give tid til at udvikle harmoniserede elektroniske systemer og forbedre tilrettelæggelsen af toldprocedurerne ved Den Europæiske Unions ydre grænser, men navnlig for at kunne **informere og uddanne de menneskelige ressourcer**, hvilket vil være til gavn for den internationale handel og gnidningsfrie bevægelighed for personer og varer.

1.9 Efter EØSU's mening er der brug for et **tættere samarbejde** mellem toldadministrationer, markedstilsynsmyndigheder, Kommissionens tjenestegrene og de europæiske agenter med henblik på større kontrol med kvaliteten af de varer, der slipper ind over grænserne.

1.10 Udvalget understreger vigtigheden af at forbedre tjenernes kvalitet til glæde for de økonomiske aktører og andre berørte parter og anbefaler Kommissionen til gennem konkrete fordele og forenkledede procedurer at tilskynde aktørerne til at ansøge om **status som autoriseret økonomisk operatør**.

1.11 Udvalget understreger nødvendigheden af at tilbyde toldembedsmændene, de økonomiske aktører og speditorerne passende oplysning og fælles uddannelse for at sikre en ensartet anvendelse og fortolkning af reglerne og større beskyttelse af forbrugerne, bl.a. ved at oprette **Jean Monet-professorater i EU-toldlovgivningen** i tæt samarbejde med universiteter og forskningscentre i hele EU.

1.12 Udvalget er overbevist om nødvendigheden af at trække på de enkelte medlemsstaters kapacitet og kompetencer med det mål at få oprettet en **europæisk skole for videregående toldstudier**, som kan højne toldpersonalets kvalifikationer og på sigt få etableret et **fælles europæisk toldvæsen**.

2. Den nuværende situation

2.1 Toldmyndighederne spiller en vigtig rolle ved at garantere sikkerhed, beskytte forbrugerne og miljøet, sikre en fuldstændig skatteinddrivelse, styrke bekæmpelsen af svig og korruption samt sikre håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Indførelsen til EU af varemærkeforfalskede varer indebærer tab af indtægter, krænker de intellektuelle ejendomsrettigheder og medfører alvorlige risici for de europæiske forbrugeres sikkerhed og sundhed.

2.2 EF-toldkodeksen fra 1992, som stadig er i kraft, er baseret på procedurer, som ofte benytter papirdokumenter, selv om elektronisk toldbehandling for længst er indført via nationale datamatiserede systemer, uden at der dog er et EU-krav om at bruge et sådant system.

2.3 Toldmyndighedernes rolle er i mellemtiden blevet udvidet som følge af de øgede handelsstrømme og andre faktorer i tilknytning til produktsikkerhed og nye informationsteknologier, som har gjort det indre marked mere konkurrencedygtigt ikke mindst takket være de ændringer, der blev indført med Lissabontraktaten.

2.4 I 2008 blev den moderniserede toldkodeks⁽¹⁾ vedtaget for at kunne varetage de større handelsstrømme, den nye risikostyring, beskyttelsen af den lovlige handel og dens sikkerhed og for at skabe et fælles informatikmiljø for toldvæsenet og for handelen.

2.5 Bestemmelserne i den moderniserede toldkodeks er trådt i kraft, men for at de kan finde reel anvendelse kræves der gennemførelsesbestemmelser, som efter planen skulle vedtages senest den 24. juni 2013. Denne frist kan dog ikke overholdes af tekniske og praktiske grunde og på grund af de juridiske, it-mæssige og operationelle aspekters kompleksitet.

⁽¹⁾ Jf. EUT L 145 af 4.6.2008, s. 1.

2.6 EØSU har i sine udtalelser om dette emne allerede påpeget, »at disse tidsfrister ... er lidt optimistiske«⁽²⁾ og gjort opmærksom på, at »der i mangel af en gennemførelsesforordning, som Kommissionen i øvrigt har beføjelserne til at udarbejde, indtil videre henstår en vis usikkerhed vedrørende visse regler«⁽³⁾. EØSU er dog stadig af den opfattelse, at »toldunionen, som har været spydspidsen for den europæiske økonomiske integration, ikke uden at lide skade i dag kan sakke bagud i forhold til den internationale handelsverden«⁽⁴⁾.

2.7 Hvad angår de finansielle ressourcer gentager udvalget sin holdning i den nylige udtalelse om forslaget til *handlingsprogram for told og beskatning i Den Europæiske Union for perioden 2014–2020 (FISCUS)*⁽⁵⁾. Dette bør dog som EØSU allerede ved flere lejligheder⁽⁶⁾ har nævnt blot være begyndelsen til et struktureret samarbejde mellem alle nationale og europæiske agenturer, som deltager i bekæmpelsen af svig og finansiell kriminalitet: hvidvaskning af penge, organiseret kriminalitet, terrorisme, smugleri osv.

2.8 I øvrigt mener udvalget, at eftersom der i disse år er udviklet to programmer: **Told 2013** og **Fiscalis 2013**, som har fulgt to separate forløb og nu er samlet i ét program (FISCUS), **er det nødvendigt at fastholde** »det vigtigste positive aspekt af et sådant program«, som »er den **betydning, den menneskelige faktor tillægges**«.

— »Det må sikres, at de nationale told- og skattemyndigheder har de rette redskaber til at tackle udfordringerne i det næste årti.

— Told- og skattevæsenet må kunne benytte sig af et moderne og effektivt it-system, som bl.a. omfatter den moderniserede toldkodeks.

— Udvalget efterlyser grundigere analyser af virkningerne for EU's og medlemsstaternes offentlige budgetter«⁽⁷⁾.

2.9 For at gennemføre moderniseringen af toldsektoren må der stilles de finansielle midler til rådighed, som er nødvendige for toldvæsenets procedurer og arbejdsgange, især til indførelse af elektroniske systemer og uddannelse af toldpersonalet.

⁽²⁾ Jf. EUT C 318 af 23.12.2006, s. 47.

⁽³⁾ Jf. EUT C 309 af 16.12.2006, s. 22.

⁽⁴⁾ Jf. EUT C 324 af 30.12.2006, s. 78.

⁽⁵⁾ Jf. EØSU's udtalelse EUT C 143 af 22.5.2012, s. 48.

⁽⁶⁾ Jf. EØSU's udtalelser om *bekæmpelse af svig vedrørende merværdiafgift*, EUT C 347 af 18.12.2010, s. 73; *fremme af god politik og forvaltning på skatteområdet*, EUT C 255 af 22.9.2010, s. 61; *afgiftssvig i forbindelse med import*, EUT C 277 af 17.11.2009, s. 112; *»inddrivelse af fordringer i forbindelse med skatter, afgifter og andre foranstaltninger«* og *»administrativt samarbejde på beskatningsområdet«*, EUT C 317 af 23.12.2009, s. 120.

⁽⁷⁾ Se fodnote 5.

2.10 De strategiske mål for de nye forslag til forordning er de samme som for forordning (EF) nr. 450/2008, som nu bliver omarbejdet; der er altså tale om mål, som er i fuld overensstemmelse med de eksisterende politikker for handel med varer, der føres ind i og ud af Den Europæiske Union: Udvalget har allerede udtalt sig om disse mål ⁽⁸⁾.

2.11 Europa-Parlamentet har i en betænkning af 1. december 2011 udtalt sig om moderniseringen af toldvæsenet ⁽⁹⁾ og har set nærmere på problemerne vedrørende: strategien for toldvæsenet; redskaberne til sikring af konkurrenceevnen og risikohåndtering; princippet om ét enkelt kontaktpunkt; harmoniseringen af kontrolsystemerne og sanktionerne; procedureforenklinger; beskyttelse af finansielle interesser og af intellektuelle ejendomsrettigheder samt øget samarbejde.

2.12 Kommissionen har på sin side i sin rapport om udviklingsstrategien for toldunionen ⁽¹⁰⁾ understreget, at der er behov for:

- En bredere strategisk tilgang til samarbejde med andre instanser og internationale partnere inden for sikkerhed, sundhed, sikring og miljø.
- Forbedring og ajourføring af forvaltningen, både med hensyn til strukturer og arbejdsmetoder, navnlig gennem en udvikling mod en mere forretningsorienteret tilgang til processerne i toldunionen.
- Deling og pooling af kapaciteter og kompetencer mellem medlemsstaterne og Kommissionen for at forbedre nyttevirkning og ensartethed og opnå stordriftsfordele, som led i FISCUS-programmet.
- Fastlæggelse af et grundlag for måling og vurdering af resultater (resultater såvel som output) for at sikre, at toldunionen opfylder sine mål, og for at identificere efterslæb eller mangler.

2.13 Rådet har på sin side i dets resolution af 13. december 2011 ⁽¹¹⁾ erklæret, at det er enigt om at udforme en strategi for det fremtidige samarbejde for at fastlægge, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at fremme toldsamarbejdet og samarbejdet med andre retshåndhævende myndigheder yderligere samt styrke toldmyndighedernes rolle som den førende myndighed for kontrol med varebevægelser inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, med det formål at opnå en mere effektiv beskyttelse af EU's borgere.

3. Kommissionens forslag

3.1 Kommissionen foreslår at erstatte forordning (EF) nr. 450/2008 (moderniseret toldkodeks) med en omarbejdet forordning, hvorved den blandt andet:

- tilpasses til Lissabontraktaten,

- tilpasses til de praktiske aspekter og udviklingen i toldlovgivningen og på andre politikområder, der er relevante for varebevægelserne mellem EU og tredjelande, og
- giver tilstrækkelig tid til udviklingen af de ledsagende it-systemer.

3.2 Omarbejdningen af forordning (EF) nr. 450/2008 vil indebære, at lovgivningen stemmer bedre overens med forretningspraksis og støttes af en optimal struktur og planlægning af it-udviklingen, samtidig med at alle fordelene i den forordning, der er genstand for forslaget om omarbejdning, dvs. forenkling af de administrative procedurer for de offentlige myndigheder (EU-myndigheder eller nationale myndigheder) og erhvervslivet, bevares.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udvalget glæder sig over, at Kommissionen har vedtaget forslaget til forordning om omarbejdning af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 450/2008 af 23. april 2008 om den moderniserede EF-toldkodeks.

4.2 Udvalget vil dog i sin positive modtagelse af dette nye forslag samtidigt understrege, at det bør skabe sikkerhed for:

- realistiske frister for iværksættelsen af gennemførelsesbestemmelserne for at undgå flere omarbejdninger og udsættelser;
- ensartede fortolkninger af toldlovgivningen i EU, der bør optræde som én samlet administration med henblik på etableringen af et **fælles europæisk toldvæsen**;
- samme kontrolindsats og ensartet behandling af aktørerne på et hvilket som helst toldsted i EU med standardiserede kontrolprocedurer, optimering af de enkelte kontaktpunkter og lettere adgang til status som autoriseret økonomisk operatør;
- omfattende information af alle berørte aktører for at sikre en homogen og ensartet anvendelse af de nye regler og elektroniske procedurer på grundlag af fælles standarder, som kan sikre fuld kompatibilitet;
- en kvalitetspræget uddannelse af de menneskelige ressourcer og aktørerne med anvendelse af platforme og europæiske standarder for at øge graden af professionalismisme og ansvarlighed ledsaget af passende tilsyn på grundlag af europæiske kvalitetsparametre;
- tildeling af passende finansielle midler fra medlemsstaterne og EU gennem iværksættelse af specifikke programmer såsom **FISCUS**, **EU-programmer for efter- og videreuddannelse**, herunder blandt andet sprogkurser og kurser i ikt samt **Jean Monnet-professorater**;

⁽⁸⁾ Se fodnote 2.

⁽⁹⁾ Jf. Resolution EP 1.12.2011 (2011/2083/INI).

⁽¹⁰⁾ Jf. COM(2011) 922 final af 20.12.2011.

⁽¹¹⁾ Jf. EUT C 5 af 7.1.2012, s. 1.

— deling og pooling af kapaciteter og kompetencer mellem medlemsstaterne og på europæisk plan med det mål at få oprettet en **europæisk skole for videregående toldstudier**, som kan højne toldpersonalets kvalifikationer.

4.3 Udvalget mener, at ovennævnte punkter er særligt vigtige i forbindelse med uddannelsen og de fælles initiativer på it-området for at sikre høje standarder for interoperabilitet mellem toldsystemerne og et fælles **europæisk toldkorps** med høje kvalifikationer samt ensartede arbejdsmetoder.

4.4 De betydelige midler, der allerede er investeret i indførelsen af interoperable elektroniske toldsystemer har endnu ikke udjævnet forskellene mht. toldregler og anvendelsen af dataene: man må udnytte de nuværende frister i Kommissionens forslag til at gøre en mere ihærdig harmoniseringsindsats og til at oprette et »europæisk toldkorps«, som kan danne grundlaget for det mål, som udvalget varmt anbefaler, nemlig skabelsen af et **fælles europæisk toldvæsen**.

4.4.1 Med henblik på en ensartet anvendelse af den nye forordning foreslår EØSU, at der som et eksperiment oprettes en europæisk task force for hurtig indgriben, som kan understøtte toldstedernes kvalificerede og intensive arbejde, især ved de ydre grænser.

4.5 EØSU understreger som tidligere nævnt, at »fælles told-administration bør være et af Unionens langsigtede mål. Fælles administration vil indebære fordele i form af forenkling, pålidelighed og færre omkostninger for ikke at tale om muligheden for sammenkobling med andre systemer i EU og tredjelanderne«⁽¹²⁾.

4.6 Udvalget understreger betydningen af at råde over ajourførte retningslinjer for importkontrollen og vedrørende produktsikkerhed samt en offentlig database om farlige produkter, som er blevet opsnappet ved toldstederne.

4.7 Kommissionen bør tage hensyn til de bemærkninger, som EØSU fremsatte i sin udtalelse af 13. december 2007 om fælles rammer for markedsføring af produkter⁽¹³⁾, hvori det pegede på nødvendigheden af at koordinere og styrke markedsovervågningen.

4.8 Hvad angår den retlige beskyttelse af EU's marked bør lovgivningen udvikle sig i retning af nye systemer, som giver mulighed for at fastslå produkternes oprindelse og garantere deres sporbarhed for at forbedre forbrugeroplysningen og styrke forebyggelsen af uregelmæssigheder og svig i toldsektoren.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ EUT C 318 af 13.9.2006, s. 47.

⁽¹³⁾ EUT C 120 af 16.5.2008, s. 1.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog om retten for tredjelandsstatsborgere, der bor i EU, til familiesammenføring (direktiv 2003/86/EF)

COM(2011) 735 final

(2012/C 229/14)

Ordfører: **Cristian PÎRVULESCU**

Kommissionen besluttede den 15. november 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Grønbog om retten for tredjelandsstatsborgere, der bor i EU, til familiesammenføring (direktiv 2003/86/EF)«

COM(2011) 735 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, som vedtog sin udtalelse den 18. april 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 131 stemmer for, 5 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Både i Stockholmprogrammet og den europæiske pagt om indvandring og asyl identificeres familiesammenføring som et område, hvor EU's politikker bør videreudvikles med særlig vægt på integrationsforanstaltninger. I 2003 blev der vedtaget fælles europæiske bestemmelser til regulering af betingelserne for udøvelsen af retten til familiesammenføring for tredjelandsstatsborgere på EU-plan.

1.2 Direktivet fastlægger betingelserne for indrejse og ophold for familiemedlemmer, der familiesammenføres med en tredjelandsstatsborger, der allerede opholder sig lovligt i en medlemsstat. Direktivet finder ikke anvendelse på unionsborgere.

1.3 Kommissionen identificerede selv i sin første rapport om direktivets gennemførelse (COM(2008) 610 final) problemer med gennemførelsen i medlemsstaterne og mangler.

1.4 Kommissionen har fundet det nødvendigt at iværksætte en offentlig debat om familiesammenføring, som skal belyse visse områder inden for direktivets anvendelsesområde. Det er netop formålet med grønbogen. Alle interessenter er blevet opfordret til at besvare forskellige spørgsmål om, hvordan der kan skabes mere effektive bestemmelser for familiesammenføring på EU-plan.

1.5 Afhængigt af høringens resultat vil Kommissionen beslutte, om der er behov for en konkret politisk opfølgning (f.eks. ændring af direktivet, fortolkningsregler eller status quo).

2. Generelle synspunkter

2.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg hilser Kommissionens bestræbelser for at afholde en bred offentlig

debat om familiesammenføringsdirektivet velkommen. Som talerør for det organiserede civilsamfund tilbyder EØSU sin støtte med at tilrettelægge disse høringer og vil tilkendegive sin mening på baggrund af de indhøstede erfaringer.

2.2 EØSU er betænkelig ved, at debatten om immigrations-spørgsmål er blevet meget følsom i den aktuelle politiske, økonomiske og sociale kontekst. Den finansielle og økonomiske krise har berørt solidariteten mellem enkeltpersoner og har ført til mere radikale udsagn og politiske tiltag. Det skal understreges at Europas demografiske og økonomiske perspektiver gør det nødvendigt at åbne op for tredjelandsborgere, der ønsker at bosætte sig inden for EU's grænser. Det europæiske samfund bør fortsat være åbent, også selv om der sker udsving på arbejdsmarkedet. Selv om den er nødvendig, kan debatten om familiesammenføring i forbindelse med indvandringspolitikken sætte spørgsmålstejn ved de eksisterende bestemmelser og fremgangsmåder, hvoriblandt mange er vigtige skridt på vejen til realiseringen af politiske mål.

2.3 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg støtter denne debat og vil først og fremmest træde i aktion for at sikre, at det organiserede civilsamfunds stemme kan bruges til at opnå fremskridt på dette område. Uanset de politiske og økonomiske udfordringer, som det europæiske samfund står konfronteret med, er det afgørende at beskytte og styrke respekten for de grundlæggende rettigheder, som det europæiske projekt er bygget på.

2.4 EØSU påskønner Kommissionens åbenhed over for civilsamfundet og akademikerne, som begge ved en række lejligheder har vist sig kritiske over for indholdet i og gennemførelsen af direktivet. I den forbindelse understreger det den positive rolle, som det europæiske integrationsforum har spillet,

idet det letter den strukturerede dialog mellem de europæiske institutioner og de forskellige interessenter, der er berørt af migrations- og integrations spørgsmål.

2.5 Udvalget mener, at debatten om direktivet og dets gennemslagskraft bør fokusere på de praktiske aspekter af gennemførelsen og på den måde, der vil blive handlet på, og de instrumenter, der skal benyttes, bør fastsættes i en efterfølgende fase, hvor interessenterne igen høres.

2.6 Efter EØSU's opfattelse bør debatten om direktivet afvikles under hensyntagen til de mange internationale traktater og konventioner, som beskytter privatlivet samt familien og dens medlemmer, ikke mindst børnene. Retten til respekt for privatliv og familieliv er en grundlæggende rettighed og bør opfattes som sådan, uanset den pågældende persons nationalitet. Retten til familiesammenføring er direkte eller indirekte knæsat i forskellige dokumenter: FN's menneskerettighedserklæring (artikel 12, 16 og 25), FN's konvention om barnets rettigheder, den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (artikel 7), EU's charter om grundlæggende rettigheder (artikel 8, 9, 24 og 25) samt den europæiske socialpagt (artikel 16).

2.7 EØSU mener, at debatten om direktivet er nødvendig og kommer på rette tid i lyset af indsamlingen af empiriske data om familiesammenføring og for at følge med i de teknologiske ressourcer, der kan bruges under procedurer for tildeling af opholdstilladelser (f.eks. dna-test). Et andet aspekt, der skal tages højde for, er EU-Domstolens retspraksis.

2.8 Skønt der findes mange data om migration, bemærker udvalget, at der på stærkt følsomme områder som svig og tvangsægteskaber ikke er nok dokumentation til at pege på, hvilke politiske tiltag der er nødvendige. Derfor anbefaler udvalget, at man sætter yderligere ind på at indsamle oplysninger, især kvalitative data, på disse følsomme og relevante områder.

3. Særlige bemærkninger

3.1 *Anvendelsesområde. Hvem kan blive referenceperson efter direktivet?*

Spørgsmål 1

— Er disse kriterier (velbegrundede forventninger om at opnå varig opholdstilladelse på ansøgningstidspunktet som omhandlet i artikel 3 og en karensperiode, inden familiesammenføring kan finde sted som fastlagt i artikel 8) den korrekte tilgang og den bedste måde til at blive anerkendt som referenceperson?

3.1.1 Udvalget mener, at den eksisterende betingelse for velbegrundede forventninger er alt for vag ud fra et juridisk synspunkt og kan fortolkes på en for restriktiv måde. Derfor anbefales det, at betingelsen om, at ansøgeren skal være i besiddelse af en opholdstilladelse på mindst et år opretholdes, men at den anden betingelse om velbegrundede forventninger fjernes.

3.1.2 Også minimumskarensperioden kan være problematisk. Retten til et familieliv og til privatliv er grundlæggende rettigheder. EØSU mener, at udmøntningen af denne ret vil give referencepersonerne i henhold til direktivet ret til at iværksætte familiesammenføringsprocedurer fra det tidspunkt, hvor opholdstilladelsen er udstedt, men at minimumsopholdsperioden bør fjernes.

3.1.3 Udvalget forstår godt, at man skelner mellem højt kvalificerede og mindre kvalificerede indvandrere for så vidt angår deres status og den beskyttelse, de omfattes af. Udvalget henleder imidlertid opmærksomheden på, at europæisk økonomi har lige meget behov for begge disse kategorier, og at der ikke på grundlag af kvalifikationer kan gøres forskel med hensyn til rettigheder, hverken for så vidt angår beskyttelse af privatliv eller familieliv.

3.2 *Omfattede familiemedlemmer. Obligatoriske bestemmelser – kernefamilien*

Spørgsmål 2

— Er det legitimt at have en minimumsalder for ægtefællen, der ikke er den samme som myndighedsalderen i en medlemsstat?

— Er der andre måder, hvorpå tvangsægteskaber i sammenhæng med familiesammenføring kan forhindres og hvis ja, hvilke?

— Findes der entydig dokumentation for problemet med tvangsægteskaber? Hvis ja, hvor stort er problemet da (statistik), og er det relateret til bestemmelserne om familiesammenføring (fastsættelse af en anden minimumsalder end myndighedsalderen)?

3.2.1 Udvalget mener, at bestemmelserne om minimumsalder ikke går vidt nok i retning af bekæmpelse af tvangsægteskaber og berører den grundlæggende ret til familieliv. En mulighed ville være at vurdere ægteskabstypen ved en undersøgelse eller en samtale efter familiesammenføringen på en medlemsstats territorium. For at øge chancerne for at identificere tvangsægteskaber, som næsten udelukkende berører kvinder, anbefales det at udforme en incitamentsordning for personer, der indrømmer at de blev tvunget ind i et ægteskab. En løsning (men ikke den eneste) kunne være at tilbyde disse personer en opholdstilladelse af mindst et års varighed. EØSU har ingen klar dokumentation over tvangsægteskaber og anbefaler at inddrage Kommissionen og andre specialister med henblik på at opnå de relevante data.

Spørgsmål 3

— Er det relevant at bevare disse standstill-klausuler, som medlemsstaterne ikke anvender, f.eks. klausulen vedrørende børn over 15 år?

3.2.2 Udvalget mener ikke, at det er nødvendigt at opretholde disse to klausuler. Den første klausul, som vedrører immigrationsbetingelser for børn over 12 år, har kun været brugt af én medlemsstat. Derudover kan fastsættelsen af de nødvendige integrationsbetingelser være en inkonsekvent og vilkårlig proces, der kunne krænke rettighederne hos personer i sårbare situationer eller mindreårige. Imidlertid er den anden klausul – for mindreårige over 15 år – problematisk. Denne klausul har ikke været brugt af nogen medlemsstater. Dette at udspørge en mindreårig om andre grunde end de familiesammenføringsmæssige er problematisk ud fra et etisk synspunkt, i og med at familiesammenføringen gennemføres på basis af en ret, som enhver international konvention om beskyttelse af børn indeholder.

3.3 Frivillig bestemmelse – øvrige familiemedlemmer

Spørgsmål 4

— Er bestemmelserne for omfattede familiemedlemmer tilstrækkelige og brede nok til at tage hensyn til de forskellige definitioner af en familie som andet end kernefamilien?

3.3.1 Disse bestemmelser er ikke brede nok, da der ikke findes nogen enkelt definition af en familie, hverken i tredje-lande eller i EU-lande. Selv om EU ikke har noget retsgrundlag for at definere familien, findes der instrumenter, som kan forebygge forskelsbehandling. Bestemmelserne om familiesammenføring skal være fleksible nok til at tage højde for de forskellige typer af familiestrukturer, der er anerkendt på nationalt plan (herunder ægteskaber mellem to personer af samme køn, familier med én forsørger, registrerede partnerskaber osv.) og den potentielle medtagen af andre parforholdstyper.

3.3.2 I og med at over halvdelen af medlemsstaterne har brugt den frivillige bestemmelse og har inkluderet svigerforældre blandt de personer, der har ret til familiesammenføring, mener EØSU, at det ville være nyttigt at opretholde denne frivillige bestemmelse. Det giver de medlemsstater, som ønsker det, mulighed for at inddrage en bredere personkreds i familiesammenføringen. F.eks. er det muligt at indbefatte svigerforældrene, som kan spille en positiv rolle i den følelsesmæssige og intellektuelle opdragelse af deres børnebørn.

3.4 Betingelser for udøvelsen af retten til familiesammenføring – Integrationsforanstaltninger

Spørgsmål 5

— Fremmer disse foranstaltninger integrationen effektivt? Hvordan kan de bedømmes i praksis?

— Hvilke integrationsforanstaltninger er de mest effektive i den sammenhæng?

— Ville det være hensigtsmæssigt med en yderligere fastlæggelse af disse foranstaltninger på EU-plan?

— Ville foranstaltninger forud for indrejse være en god idé?

— Hvis ja, hvordan kan man så sikre, at de ikke i praksis fører til uberettigede barrierer for familiesammenføring (såsom uforholdsmæssigt store gebyrer eller krav), og at der tages hensyn til den enkeltes situation såsom alder, analfabetisme, handicap, uddannelsesniveau o.l.?

3.4.1 Udvalget mener, at integrationsforanstaltningerne er velkomne. De bør dog ikke udformes eller gennemføres som hindringer for familiesammenføring, men bør virke til gunst for referencepersonerne og medlemmerne af den familie, de er en del af. EØSU mener, at det snarere er EU-medlemsstaterne, der bør indføre integrationsforanstaltninger, og ikke tredjelændene.

3.4.2 Den europæiske dagsorden for integration af tredjelandsstatsborgere indeholder en værktøjskasse (*Integration Toolbox*), der kan bruges. I forbindelse med denne værktøjskasse mener EØSU, at der bør lægges vægt på sprogindlæring og på formel og ikke-formel skoleundervisning. EØSU har ved flere lejligheder gjort opmærksom på, at uddannelse er en central del af integrationsprocessen. Brugen af disse værktøjer skal være afpasset efter familiemedlemmernes demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Det anbefales at indbefatte mindreårige i de formelle og ikke-formelle undervisningsprogrammer og voksne og seniorer i sprogkurser og erhvervsuddannelsesprogrammer samt programmer for elektronisk integration («e-integration»). Disse foranstaltninger kan hjælpe familiemedlemmerne med at bidrage til økonomien og samfundet både i værtslandet og oprindelseslandet.

3.4.3 EØSU mener, at man bør undgå foranstaltninger forud for indrejse. Medlemmerne af den familie, der er blevet sammenført på EU's område, kan ideelt set have sprogkundskaber og en kulturel eller uddannelsesmæssig ballast, som letter deres integration, men fraværet af en sådan bør ikke være en betingelse for familiesammenføring. Ud over uberettigede hindringer (f.eks. gebyrer) er EU-medlemsstaternes og tredjestatslandenes institutionelle infrastrukturer måske ikke gearet til at klare disse foranstaltninger forud for indrejse. En indførelse af integrationsforanstaltninger på medlemsstatens territorium kunne give højere beskyttelse for familiemedlemmer, større støtte fra referencepersoner og større chancer for integration. Det er muligt, at ngo'erne spiller en vigtig rolle i forbindelse med integration, men det bør fortsat være de offentlige myndigheder, som spiller hovedrollen, bærer det juridiske ansvar og råder over de nødvendige ressourcer til at sikre integrationen.

3.5 Karensperiode i relation til modtagelseskapacitet

Spørgsmål 6

— Er det i anvendelsen af direktivet nødvendigt og berettiget at bevare en sådan undtagelse, så der er mulighed for at indføre en treårig karensperiode fra indgivelsen af ansøgningen?

3.5.1 Eftersom kun én medlemsstat har brugt denne undtagelse, mener EØSU, at det ikke er begrundet at opretholde den. Desuden skal beslutninger om at give opholdstilladelse træffes på baggrund af de individuelle omstændigheder og ikke i lyset af modtagelseskapaleten. Modtagelseskapaleten er svingende og er et resultat af nogle politikker, der om nødvendigt kan ændres.

3.6 Familiemedlemmers indrejse og ophold

Spørgsmål 7

— Bør der i disse specifikke bestemmelser tages hensyn til den situation, hvor den resterende gyldighedsperiode for referencepersonens opholdstilladelse er under et år, men skal forlænges?

3.6.1 Referencepersonernes og deres familiemedlemmers opholdstilladelse bør have samme gyldighedsperiode. Inden alle tilladelser udløber og for at undgå tidsforskydninger, kan alle familiemedlemmer indgive en fælles ansøgning.

3.7 Asylrelaterede spørgsmål. Udelukkelse fra subsidær beskyttelse

Spørgsmål 8

— Bør familiesammenføring for tredjelandstatsborgere med subsidiaritetsbeskyttelsesstatus være omfattet af direktivet om familiesammenføring?

— Bør tredjelandstatsborgere med subsidiaritetsbeskyttelsesstatus være omfattet af de gunstigere bestemmelser i direktivet om familiesammenføring, der fritager flygtninge fra at opfylde visse krav (bolig, sygeforsikring og faste indtægter)?

3.7.1 Udvalget mener, at personer med subsidiaritetsbeskyttelse skal omfattes af de favorable bestemmelser i familiesammenføringsdirektivet og derfor indbefattes deri. Personer med subsidiaritetsbeskyttelse kommer fra lande og områder, der er anerkendt som værende farlige for deres helbred og tilstand. Dette gør det så meget desto mere nødvendigt at bevæge sig i retning af en harmonisering af de to ordninger.

3.8 Øvrige spørgsmål vedrørende asyl

Spørgsmål 9

— Skal medlemsstaterne fortsat kunne begrænse anvendelsen af direktivets gunstigere bestemmelser til flygtninge, hvis familiemæssige tilknytning allerede bestod inden deres indrejse til en medlemsstats område?

— Skal bredere kategorier af familiemedlemmer, som flygtningen forsørger, være sikret ret til familiesammenføring, og i givet fald i hvilket omfang?

— Skal flygtninge fortsat fremlægge dokumentation for, at de opfylder kravene til bolig, sygeforsikring og faste indtægter, hvis der ikke indsendes en ansøgning om familiesammenføring inden for tre måneder efter, at der er givet status som flygtning?

3.8.1 Udvalget mener, at definitionen af en familie ikke skal inkludere tidskriteriet. Nogle personer stiftede familie, ikke i et tredjeland, men i medlemsstaterne. En familie kan familiesammenføres, uanset hvor og hvornår den blev stiftet. Familiesammenføring bør udvides til også at omfatte flere forskelligartede kategorier, især i forhold til børn, som er 18 år eller derover eller søskende, under hensyntagen til risikofaktorer i oprindelseslandet kombineret med kulturelle faktorer. For det andet bør fristerne for indgivelse af ansøgning om familiesammenføring afskaffes eller forlænges, så det er muligt for referencepersoner at kontakte familiemedlemmer, der måske bor i meget fjerntliggende områder, og forberede alle de nødvendige dokumenter til ansøgningsprocessen. Der kunne inkluderes en tidsgrænse på grundlag af den midlertidige opholdstilladelses udløb (f.eks. 6 måneder).

3.9 Svig, misbrug, procedurespørgsmål – Samtaler og undersøgelser

Spørgsmål 10

— Foreligger der klar dokumentation for problemer med svig? Hvor alvorligt er problemet (statistik)? Kan bestemmelser om samtaler og undersøgelser, herunder dna-test, bidrage til at løse dem?

— Vil det være hensigtsmæssigt at regulere disse samtaler eller undersøgelser mere specifikt på EU-plan? Hvilken form for regler bør i givet fald overvejes?

3.9.1 EØSU råder ikke over klar dokumentation over problemer med svig. Det mener, at samtaler og undersøgelser er legitime, når blot de ikke gør retten til familiesammenføring virkningsløs.

— EØSU er imod dna-test. Skønt dette er et effektivt videnskabeligt middel til at fastslå biologiske forbindelser mellem personer, dækker det ikke hele spektret af følelsesmæssige, sociale og kulturelle bånd, der kan dannes mellem medlemmer af den samme familie, som ikke nødvendigvis er biologisk beslægtede. I forbindelse med adopterede personer er dna-test irrelevant. Derudover kan dna-test afsløre højst delikate familiesituationer, f.eks. adoptioner, der har været hemmeligholdt eller utroskab. Dna-test krænker klart retten til privatliv og kan føre til personlige traumer, som den offentlige myndighed ikke kan holdes ansvarlig for. Derfor mener EØSU, at der bør være regler i forbindelse med undersøgelser og samtaler, der skal dække hele spektret af eksisterende juridiske og teknologiske instrumenter. Det kunne i den forbindelse være nyttigt at inddrage det europæiske agentur for grundlæggende rettigheder.

Udvalget er åbent for samarbejde med de europæiske institutioner og øvrige organer med henblik på at udarbejde disse regler. Udvalget henleder ligeledes opmærksomheden på proportionalitetsprincippet. Familiesammenføring kan ikke behandles som en del af det strafferetlige område .

3.10 Proformaægteskaber

Spørgsmål 11

- Foreligger der klar dokumentation for problemer med proformaægteskaber? Findes der statistik for sådanne ægteskaber (hvis de bliver opdaget)?
- Hænger de sammen med direktivets bestemmelser?
- Kan direktivets bestemmelser om punktuelle kontroller gennemføres mere effektivt og hvis ja, hvordan?

3.10.1 EØSU råder ikke over klar dokumentation over tvangsægteskaber. De fremtidige bestemmelser om kontrol, inspektioner og samtaler kan måske hjælpe med at begrænse dette fænomen. EØSU understreger, at de relevante bestemmelser skal udarbejdes i samarbejde med EU's agentur for grundlæggende rettigheder for at sikre, at der ikke er nogen indvirkning på de berørtes grundrettigheder.

3.11 Gebyrer

Spørgsmål 12

- Bør administrationsgebyrer i forbindelse med proceduren reguleres?
- Hvis ja, skal det da være i form af sikkerhedsklausuler, eller skal der indføres mere detaljerede bestemmelser?

3.11.1 EØSU mener ikke, det ville være rimeligt at operere med forskellige niveauer af gebyrer. Derfor er det nødvendigt at

fastsætte beløbsmæssige lofter, der ikke må virke mod direktivets hensigt. EØSU mener, at der enten bør pålægges et enkelt mindsteloft, eller at alle gebyrer skal fastsættes på basis af pr. capita-indkomst eller en anden indikator i tredjelandet. Eftersom ansøgningen indgives individuelt ville et andet og bedre alternativ være at pålægge et loft i relation til hver ansøgers indkomst (f.eks. en del af den gennemsnitlige årsindkomst). Mindreårige skal betale mindstegebyrer eller helt være fritaget fra dem.

3.12 Procedurens varighed – frist for afgivelse af den administrative afgørelse

Spørgsmål 13

- Er den administrative tidsfrist i direktivet for behandling af ansøgningen rimelig?

3.12.1 EØSU mener, at direktivet skal ændres, således at fælles praksis på medlemsstatsplan harmoniseres. Derfor anbefaler det, at man nedsætter fristen fra 9 måneder til 6 måneder.

3.13 Horisontale bestemmelser

Spørgsmål 14

- Hvordan kan anvendelsen af disse horisontale bestemmelser lettes og sikres i praksis?

3.13.1 EØSU mener, at det mest fornuftige middel til at gennemføre de horisontale bestemmelser både for så vidt angår mindreårige børns tarv og behovet for individuelle undersøgelser, samt for at løse andre problematiske familiesammenføringsaspekter, er at udforme specifikke harmoniserede bestemmelser om alle former for undersøgelser, kontrol og inspektioner. Disse bestemmelser skal være proportionale og bør leve op til de grundlæggende menneskerettigheder.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En ny EU-strategi 2011-2014 for virksomhedernes sociale ansvar

COM(2011) 681 final

(2012/C 229/15)

Ordfører: **Madi SHARMA**

Medordfører: **Stuart ETHERINGTON**

Kommissionen besluttede den 25. oktober 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En ny EU-strategi 2011-2014 for virksomhedernes sociale ansvar«

COM(2011) 681 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. april 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj 2012, følgende udtalelse med 203 stemmer for, 12 imod og 12 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder Kommissionens forpligtelse til at fremme ansvarlig forretningspraksis gennem den vifte af politiske initiativer, der indgår i pakken om ansvarlige virksomheder⁽¹⁾ som led i Europa 2020-strategien.

1.2 EØSU bemærker, at Kommissionen respekterer den frivillige karakter (hvilket ikke er det samme som »ikke bindende«) af virksomhedernes sociale ansvar og påpeger, at der er sket fremskridt i udviklingen heraf på virksomhedsplan, hvilket viser, at der behov for fleksibilitet for at gøre virksomhederne i stand til at være innovative.

1.3 EØSU konstaterer, at det nye forslag udvider definitionen af VSA ud over den eksisterende ramme. Samtidig lader man dog mange spørgsmål ubesvarede, heriblandt:

— definitionen af »virksomhed« – som bør omfatte **alle private og offentlige interessenter samt civilsamfundets aktører**, så man undgår misforståelser;

— de forskellige kulturelle tilgange til VSA;

— forskellen på »socialt« ansvar (*social responsibility*, som er begrænset til arbejdspladsen) og samfundsmæssigt ansvar (*societal responsibility*, som rækker ud over arbejdspladsen);

— hvilke frivillige aktiviteter, der kræver obligatorisk indberetning, set i lyset af, at alle VSA-aktiviteter er frivillige og rækker ud over de juridiske krav;

— særlige foranstaltninger for SMV'er – i meddelelsen skæres alle virksomheder over én kam;

— skelnen mellem VSA og corporate governance (virksomhedsledelse) – og det er nødvendigt at adskille disse to referencerammer fra hinanden.

1.4 Kommissionens handlingsplan afspejler hovedsagelig den gamle (og ikke længere anvendte) definition af VSA og forekommer blot at være en videreførelse af de sidste 10 års formidlingsaktiviteter. På baggrund af den nye definition af VSA havde EØSU snarere forventet planer, der afspejler, hvad der er nyt i den »nye strategi«: planer om at opfordre virksomheder til og bistå dem i at tage et ansvar for deres samfundsmæssige følger og til at vise deres interessenter, hvordan de forsøger at gøre dette. Uden sådanne planer kan udvalget ikke sige ret meget om den »nye strategi«. Det kan blot konstatere, at Kommissionen inden sommeren 2012 agter at forelægge et lovgivningsforslag om gennemsigtigheden af de sociale og miljømæssige oplysninger, der gives af virksomheder inden for alle sektorer.

1.5 Udvalget støtter initiativet til revision af direktivet fra 2003⁽²⁾ og foreslår, at de virksomheder, som gør VSA til et bærende element i deres strategi eller kommunikation, hvert år

⁽¹⁾ COM(2011) 685 final.

⁽²⁾ Det fjerde direktiv om årsregnskaber (2003/51/EF).

fremlægger sociale og miljømæssige oplysninger efter procedurer, der tilstræber dokumentation og gennemsigtighed. Det gælder om at gøre fremgangsmåder, som har vundet udbredelse, til almen praksis ved hjælp af internationalt anerkendte måle- og evalueringsredskaber.

1.6 Udvalget understreger, at VSA-praksisser under ingen omstændigheder må sigte mod at træde i stedet for national lovgivning eller have til formål at indskrænke bestemmelser i aftaler, som er kommet i stand efter proceduren for social dialog. For at understøtte dette ser udvalget meget positivt på forslaget om oprettelse af en database for at analysere og overvåge indholdet af internationale rammeaftaler, som medvirker til en social og miljømæssig regulering af globaliseringen.

1.7 VSA er en særlig vigtig frivillig aktivitet, når det gælder at eksperimentere med den civile dialog i nogle virksomheder. Denne proces giver mulighed for, at relevante eksterne parter kan evaluere virksomhedernes ansvar for den indvirkning, de udøver på samfundet.

2. Indledning

2.1 Den 25. oktober 2011 offentliggjorde Kommissionen en ny meddelelse med titlen »En ny EU-strategi 2011-2014 for virksomhedernes sociale ansvar«. I strategien opridses der en handlingsplan, som omfatter målsætninger, der skal gennemføres mellem 2011 og 2014.

2.2 For at nå målet om fornyelse af VSA-politikken foreslår meddelelsen følgende:

- en ny definition af VSA;
- genopbygning af forbrugernes og borgernes tillid til Europas erhvervsliv;
- fremme af VSA vha. fordele og markedsbelønning;
- forbedring af de lovgivningsmæssige rammer;
- bedre integration af VSA i uddannelse og forskning;
- større sammenhæng mellem europæiske og internationale VSA-strategier;
- fremme af social dialog og gennemsigtighed samt
- oprettelse af en database over internationale rammeaftaler.

2.3 Ifølge den nye foreslåede udvidede definition er VSA »virksomhedernes ansvar for deres indflydelse på samfundet«, og den tager mange flere aspekter i betragtning, som virksomhederne skal indbefatte i deres VSA-strategier. Hermed ajourføres den foregående definition, ifølge hvilken VSA er »et koncept, hvor virksomhederne frivilligt integrerer sociale og

miljømæssige hensyn i deres forretningsaktiviteter og i deres interaktion med deres interessenter«.

2.4 Kommissionen agter at bygge videre på de internationalt anerkendte principper og retningslinjer ved at samarbejde med medlemsstater, partnerlande og relevante internationale fora samt at få virksomhederne til at afgive større tilsagn inden for disse rammer.

3. Generelle bemærkninger

3.1 VSA udvikles af virksomhederne som en del af deres erhvervsstrategi og som et redskab til at hjælpe virksomhederne med at spille en rolle i håndteringen af interne, eksterne, sociale, miljømæssige og økonomiske udfordringer. VSA kan bidrage til gennemførelsen af Europa 2020-strategien, hvis den udvikles af virksomhederne i dialog med forskellige berørte parter, og der fastholdes ikke-lovgivningsmæssig tilgang.

3.2 VSA er en **strategi for bæredygtig udvikling**, og fordelene ved VSA-aktiviteter skal fremme den positive rolle, virksomhederne spiller i samfundet, og som rækker ud over rent økonomiske værdier. VSA må under ingen omstændigheder erstatte de sociale rettigheder, som garanteres af lovgivningsmæssige eller internationale instrumenter, og som primært er staternes og regeringernes ansvar.

3.3 I et vanskeligt økonomisk og politisk klima udgør VSA-politikken en mulighed for at engagere sig positivt i erhvervslivet, så længe det står klart, at VSA handler om virksomheders bestræbelser på – ud over det, de juridisk er forpligtede til – at fremme deres aktiviteter positive virkninger for samfundet og forebygge eller minimere de negative virkninger. EØSU henviser til sin udtalelse fra 2006 ⁽³⁾, hvori det fremhæves, at VSA fortsat skal foregå på frivillig basis (hvilket ikke er det samme som »ikke bindende«). EØSU mener, at VSA-debatten bør påvirkes i en konstruktiv retning og identificere virksomhederne som **interessenter i samfundet**.

3.4 I forbindelse med revisionen af denne politik er det vigtigt at anerkende, at alle interessentgrupper er ramt af det nuværende økonomiske klima. Kommissionens forslag til politikker bør fungere som supplement til målene om at fremme vækst som en nødvendig forudsætning for at skabe kvalitetsjob og velstand, mens man samtidig fokuserer på at **lette** en mere ansvarlig forretningspraksis.

3.5 De forskellige **former**, de nuværende VSA-aktiviteter antager, og de **motivationer**, der ligger bag, påvirker de samfundsmæssige virkninger. De politiske beslutningstagere bør have større forståelse for de forskellige motivationer, og hvordan disse påvirkes af virksomhedernes størrelse, kapacitet, indkomst, sektor og aktiviteter. Ved at fastlægge de forskellige værktøjer og støtteordninger, der er nødvendige i de forskellige sektorer, vil revisionen af rammebetingelserne i VSA-politikken blive mere velfunderet. EØSU er enig med Kommissionen i, at overholdelse af den gældende lovgivning og de kollektive overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter er en forudsætning

⁽³⁾ EUT C 325 af 30.12.2006, s. 53-60.

for, at virksomhederne kan leve op til det ansvar, de har for deres aktiviteter virkninger for samfundet.

3.6 Som følge af den øgede opmærksomhed omkring miljøspørgsmål er der kommet flere VSA-aktiviteter. Det har skabt bedre balance mellem arbejdsvilkår og sociale relationer på den ene side og miljøspørgsmål på den anden side. I lyset af den nuværende krise skal Kommissionen **fremme de sociale aspekter af VSA**.

3.7 Den **socioøkonomiske sektors – herunder ngo'ernes** – rolle og position nævnes ikke i VSA-dagsordenen. Kommissionen skal anerkende denne sektors værdi og betydning med hensyn til engagementet i VSA-dagsordenen, både alene og i **partnerskab med andre sektorer**. Kommissionen skal også vurdere forslagenes **indirekte virkninger** for den socioøkonomiske sektor, når det gælder om at skabe forbindelser med erhvervslivet.

3.8 Med hensyn til de forpligtelser, som EU støtter på Rio + 20-konferencen, vil udvalget gerne understrege betydningen af en bevidstgørelse om ikke-finansielle oplysninger ved, at det ikke kun er virksomheder af en vis størrelse (omkring 500 ansatte), som skal offentliggøre en periodisk rapport om bæredygtig udvikling, men også offentlige forvaltninger og de store civilsamfundsorganisationer. En sådan tilgang vil styrke forskningen i indikatorer, som rækker videre end BNP, i CO₂-fodafttrykket eller i livscyklusomkostninger. I medfør af sine tilsagn i Rio har udvalget allerede iværksat denne fremgangsmåde ved at offentliggøre sine resultater i en EMAS-miljørapport.

3.9 For at dele processen op i etaper opfordrer udvalget Kommissionen til at konsolidere den i direktivet fra 2003 fastsatte EU-reguleringsramme for social og miljømæssig evaluering og information, der i øjeblikket er til revision. En sådan EU-ramme, der gælder for alle store virksomheder, og som gør VSA til en hovedakse i deres strategi eller kommunikationspolitik, bør baseres på internationalt anerkendte måleinstrumenter og lade sig inspirere af den nationale lovgivning, som allerede findes i flere europæiske lande.

3.10 Via stadig mere god praksis, herunder aftaler forhandlet på plads i forbindelse med den sociale dialog, er virksomhedernes sociale ansvar et konkret eksempel på det supplerende bidrag, som den civile dialog yder til studiet og løsningen af samfundsproblemer. Den civile dialog er af afgørende betydning for at udvikle god VSA-praksis for at opnå en vurdering, der er relevant for de berørte parter uden for virksomhederne, som kræver information af høj kvalitet om de tiltag, som ansvarlige virksomheder eller investorer frivilligt forpligter sig til.

3.11 Kommissionens meddelelse anerkender ikke værdien af kvinder i bestyrelser og VSA og dets økonomiske merværdi for lokalsamfundet. Der er en sammenhæng mellem kvindeligt

repræsentation i bestyrelser og VSA, og ligestillingsbevidst ledelse har en positiv indvirkning på VSA ⁽⁴⁾.

3.12 Formidlingstjenester øger VSA-aktiviteternes vækstpotentiale og samfundsmæssige værdi ved strategisk at matche virksomhedernes behov og kvalifikationer med henblik på at danne vellykkede partnerskaber, og derfor bør de fremmes yderligere som god praksis.

3.13 EU bør opfordres til at fremme og beskytte autoritative internationale rammevilkår for VSA. Virksomhederne bør respektere disse instrumenter, anvende dem som rettesnor i udviklingen af deres VSA-aktiviteter og vise deres interesser, hvordan de anvender instrumenterne.

4. Særlige bemærkninger

4.1 En opdateret definition af VSA

4.1.1 Det nye forslags styrke ligger i den ajourførte definition af VSA. For at undgå fejlfortolkninger anser EØSU det imidlertid for nødvendigt, at Kommissionen præciserer, hvad der i definitionen forstås ved »virksomhed«. Det er endvidere nødvendigt, at Kommissionen præciserer, hvilke nye politikker der vil blive udviklet på basis af den opdaterede definition, herunder det bebudede lovgivningsinitiativ. Kommissionen bør også uddybe sine planer om at fremme VSA inden for erhvervslivets forskellige virksomhedstyper, herunder store selskaber, SMV'er og den sociale økonomis virksomheder.

4.1.2 Derudover konstaterer EØSU, at meddelelsen lader noget tilbage at ønske i og med, at den ikke forsøger at evaluere resultaterne af ti års VSA-strategi, når det gælder påvirkningen af virksomhedernes adfærd, for at gøre de foreslåede initiativer og politikker i strategien mere velfunderede.

4.1.3 Med den foreslåede EU-definition kommer ansvarsbegrebet til at indgå i frivillighedskonceptet. Den nye definition tager hensyn til de mange dimensioner i VSA, som meddelelsen skitserer ⁽⁵⁾. EU skal imidlertid være forsigtig med at forsøge at skabe en ny standard, som muligvis ikke er i overensstemmelse med ISO 26000. VSA-dagsordenen skal udvikles af erhvervslivet i dialog med forskellige interesser, hvis den skal bidrage til at nå Europa 2020-strategiens målsætning om intelligent og inklusiv vækst.

4.1.4 Produkter og tjenester leveres i stigende grad af forskellige organisationer inden for offentlige tjenesteydelser og på tværs af flere erhvervs-, offentlige og socioøkonomiske sektorer. Den foreslåede definition omfatter dette aspekt af ikke-markedsorienterede organisationer. Der er dog behov for en præcisering af definitionen og dens følger for **alle virksomheder**, der skal praktisere VSA.

⁽⁴⁾ Se <http://newsforchangingtimes.com/2012/02/17/women-boardroom-csr-un-women-ingrid-kragl/>

⁽⁵⁾ COM(2011) 681 final, s. 7.

4.1.5 Finanskrisens samfundsmæssige følger sætter fokus på de vidtrækkende konsekvenser, som forretningspraksis kan få. Det er helt på sin plads, at virksomhederne drages til ansvar for deres aktiviteter, og de bør inddrage VSA i deres forretningsstrategi for at opmuntre til mere ansvarlig praksis, navnlig i forbindelse med kriser og skærpet konkurrence. VSA bør imidlertid omdefineres, så begrebet fremhæver erhvervslivets og samfundets **indbyrdes afhængighed**.

4.1.6 Disse **iboende forbindelser mellem erhvervslivet og samfundet** skal omfatte social dialog og gennemsigtighed. Der er adskillige opgaver knyttet til VSA:

- *organisatorisk fællesskab (i virksomheden)* – koordinering af interne strukturer for at opfylde forpligtelserne vedrørende arbejdstagernes velfærd og udvikling;
- *eksterne interessenters fællesskab* – samarbejde i virksomhedernes interesse med interessenter, kunder og andre partnere, herunder offentlige myndigheder og samfund;
- *lokalt fællesskab* – evaluering af og forbedring af virkningerne af forretningspraksis på det berørte lokalsamfund og miljøet.

Virksomhederne bør anerkende disse sammenhænge og proaktivt vedtage deres VSA som overordnet forretningsmål for at opnå størst mulig finansiel og social værdi for alle interessenter i samfundet. Ved at styrke de lokale netværk⁽⁶⁾ kan man give alle samfundets aktører – herunder de offentlige myndigheder – et forum, hvor de kan engagere sig og samarbejde til gavn for samfundet.

4.1.7 Kommissionens tilgang til SMV'er er langt fra ideel. Der foretages ingen kobling mellem erhvervslivet og SMV'ernes indflydelse på VSA-dagsordenen i EU. Desuden har man forsømt lejligheden til at skabe en omfattende politik, der afspejler de nye måder at drive virksomhed på, såsom brugen af onlinehandel og andre aktiviteter, og som forbedrer formidlingen af VSA til SMV'erne.

4.1.8 SMV'erne er blevet ignoreret i dagsordenens forslag. Meddelelsen uddyber ikke, hvad der menes med »virksomhed« (business), men formuleringen tyder på, at der henvises til store virksomheder. SMV'er er en væsentlig drivkraft i hele EU, når det gælder om at skabe beskæftigelse og vækst og i forbindelse med Lissabontraktatens fokus på konkurrenceevne. Det er uacceptabelt at skære alle virksomheder over én kam.

4.2 Fremme af fordele og incitamenter for VSA-aktiviteter

4.2.1 Det er vigtigt at anerkende de økonomiske motivationer, der ligger bag VSA-aktiviteter. I meddelelsen nævnes der adskillige fordele, og disse bør fremmes yderligere sammen med

eksempler på god praksis for at informere virksomhederne om og opmuntre dem til at indgå større forpligtelser til VSA.

4.2.2 Man skal imidlertid ikke overvurdere de økonomiske fordele, som VSA-aktiviteterne måtte medføre. Virksomhederne har PR- og salgsafdelinger, der er specialiserede i marketing og kundebehov. **VSA er frem for alt en strategi for bæredygtig udvikling**, der omfatter økonomisk vækst med sociale og miljømæssige hensyn. Reducerer man den til det økonomiske udbytte alene, kan det give bagslag – f.eks. ved at politikken vrages, hvis resultaterne ikke lever op til de finansielle forventninger.

4.2.3 Hvis offentlige indkøb anvendes som markedsbelønningsincitament, skal man foretage grundige overvejelser og sikre en hensigtsmæssig gennemførelse. De sociale kriterier, herunder ILO-normerne, skal fortsat være knyttet til kontraktens genstand for at forhindre rent symbolske VSA-aktiviteter og sikre den sociale nytteværdi. Det kan også opmuntre industri-sektorerne til at iværksætte mere egnede og effektive VSA-aktiviteter.

4.2.4 Det er vigtigt at anvende sociale klausuler i forbindelse med tildeling af kontrakter med fuldkommen **gennemsigtighed**. Det er afgørende for at sikre, at indkøb af tjenesteydelser sker inden for passende rammer, og at man overholder principperne om fair konkurrence i det indre marked. Generaldirektoratet for Konkurrence skal høres om brugen af offentlige indkøb som markedsincitament.

4.2.5 Der er ikke taget højde for initiativet vedrørende socialt iværksætteri, som blev fremlagt som distinkt supplerende politik i Kommissionens pakke om ansvarlighed i virksomheder⁽⁷⁾, og de muligheder, det kunne skabe for VSA-dagsordenen. I et barskt økonomisk klima er virksomhederne mere tilbageholdende over for urentable udgifter. Der er bred enighed om, at sociale virksomheder er afhængige af privat kapital i deres finansierungsplaner⁽⁸⁾, så ved hjælp af sociale investeringer og tilbud om ikke-finansielle pro bono-tjenester til nye sociale virksomheder kan virksomhederne opnå **finansielt og socialt afkast**⁽⁹⁾ af deres VSA-investeringer. Begge initiativer vil kunne nå deres mål og samtidig maksimere vækstpotentialet og evnen til at skabe en merværdi for samfundet.

4.3 Motivationer for og fremme af VSA-aktiviteter

4.3.1 De nuværende VSA-aktiviteter antager **mange former, og motivationerne bag er yderst forskellige**, hvilket påvirker deres samfundsmæssige indflydelse. Dette kan spænde fra defensiv beskyttelse af aktionærernes interesser, bidrag til velgørende formål og sponsorering i nogle medlemsstater, over mere meningsfyldte aktiviteter som f.eks. strategiske forbindelser mellem aktiviteter og kernevirkomhed, til banebrydende bestræbelser på at identificere og imødegå de grundlæggende årsager til samfundsmæssige problemer⁽¹⁰⁾. EØSU påpeger, at nye regler kan vise sig at blive kontraproduktive, hvis de i nogle lande får virksomhederne til at indstille aktiviteter, der kræver indberetning.

⁽⁷⁾ COM(2011) 685 final.

⁽⁸⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 1.

⁽⁹⁾ COM(2011) 682 final, s. 6.

⁽¹⁰⁾ www.csrinternational.org

⁽⁶⁾ EUT C 175 af 28.7.2009, s. 63-72.

4.3.2 De politiske beslutningstagere må forstå dette aktivitetsniveau for at kunne skabe et positivt miljø for mere strategiske og banebrydende VSA-tilsagn. Kravene bør ikke medføre, at VSA-aktiviteterne reduceres til en **minimumstandard**, og de bør fortsat fungere som et frivilligt adfærdskodeks, der rækker **ud over de juridiske krav**.

4.3.3 Indsatsen bør rettes mod at opmuntre virksomhederne til at give tilsagn om formidling og social dialog i hele virksomheden, fra direktøren til arbejdstagerne, for at opnå mere effektive VSA-programmer og skabe en mere etisk organisationskultur. Dedikerede styringsgrupper med deltagelse af ledelsen har givet gode resultater ved at udstikke en vellykket strategisk kurs og bidrage til gennemførelsen af VSA-tiltag.

4.3.4 I princippet er det en god ide med selv- og medregulering, men der skal etableres mekanismer til at sikre, at kravene ikke medfører utilsigtede byrder for SMV'erne som følge af kontraktmæssige ordninger med større virksomheder som underleverandører og led i forsyningskæden. Kommissionens forslag om at udvikle en adfærdskodeks bør give vejledning til dem, der ønsker at deltage i VSA-aktiviteter, under hensyntagen til selvregulerings- og samreguleringsordningernes særlige karakter.

4.4 Arbejdstagernes engagement i VSA-dagsordenen

4.4.1 VSA i virksomheden kan kun blive effektiv, hvis arbejdstagerne engagerer sig. VSA-dagsordenen bør fastlægges i samarbejde med ledelsen, arbejdstagerne og, hvor det er relevant, med arbejdsmarkedets parter for at repræsentere organisationens værdier. VSA er andet og mere end en teambuilding-aktivitet, og arbejdstagernes engagement er en forudsætning for, at strategien lykkes.

4.4.2 Arbejdsmarkedets parter spiller en væsentlig rolle i enhver VSA-dagsorden, fordi de formidler information og styrker den sociale dialog. Der bør etableres platforme i relevante virksomheder for at sikre, at kollektive overenskomster, gennemsækelighed, kommunikation og deltagende inklusion dækkes af VSA-dagsordenen.

4.4.3 Menneskerettigheder, arbejdsvilkår og beskæftigelsespraksis er vigtige aspekter af VSA's mange dimensioner. Virksomhederne bør udvikle aktiviteter, der rækker ud over de internationale og europæiske regler og retningslinjer, som på den ene side tager udgangspunkt i ILO's otte konventioner om grundlæggende menneskerettigheder og på den anden side vedrører medarbejdernes sundhed og velfærd samt uddannelse. Der skal tages hensyn til etiske og fair interne forvaltningsstrukturer i alle virksomheder, og de skal ikke tilsidesætte kollektive overenskomster.

4.5 Udveksling af viden

4.5.1 Peer learning, hvor medlemsstater tager ved lære af hinanden vedrørende VSA-politik, er et vigtigt tiltag (se Kommissionens 9. hensigtserklæring). Der bør navnlig lægges vægt på at hjælpe **alle medlemsstater** med at udvikle og opdatere deres nationale politikker for VSA samt at lære af tidligere nationale politiske tiltag på området.

4.5.2 Alle de vedtægtsbestemte organer i EU – nationale, regionale, lokale og EU-institutioner – skal fremlægge og følge en VSA-strategi og fungere som gode eksempler for andre sektorer. Strategien bør omfatte velfunderede interne VSA-politikker; nye, innovative VSA-modeller og aktiviteter; lettere udveksling af god praksis samt styring af udviklingen af lokale netværk for at sikre engagementet i lokalsamfundet.

4.5.3 Multiinteressent-platforme i bestemte industrisektorer kan bidrage til at få taget hul på vigtige diskussioner om virksomhedspraksis mellem virksomhederne og de berørte parter, og at lette udvekslingen af god praksis og erfaringer fra tidligere læring inden for og på tværs af sektorerne, under hensyntagen til de involverede parter frihed til at udforme forummets rækkevidde og aktiviteter. Omstridte forretningsmetoder bør imidlertid også kunne straffes ved domstolene.

4.5.4 Man skal sikre, at **SMV'erne inddrages i interessent-platformene**, fordi det frem for alt har været store selskaber, der har deltaget i de hidtidige tiltag. Alle virksomheder skal have mulighed for at deltage, så hele sektorer og centrale områder, der giver anledning til bekymring, bliver bedre repræsenteret.

4.5.5 EØSU støtter hensigten om at yde finansiel støtte til uddannelsesprojekter om VSA, og at øge bevidstheden om betydningen af VSA blandt lærere og undervisere og i erhvervslivet (8. hensigtserklæring). Dette er særlig vigtigt for SMV'er, som ofte mangler kendskab til de eksisterende muligheder eller mangler ekspertise til at indlede VSA-tiltag.

4.5.6 Anvendelsen af strukturfonde til VSA-initiativer bør overvejes meget grundigt. Vi minder Kommissionen om de planlagte nedskæringer i det næste strukturfondsprogram, hvorfor alle midler, der tildeles til VSA-initiativer, bør vies til **klare mål** i forbindelse med bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse samt regionaludvikling. Disse midler bør udelukkende tildeles virksomheder med begrænset kapacitet og knappe finansielle ressourcer, såsom SMV'er og civilsamfundsorganisationer, for at medvirke til at udvikle politikkerne for og engagementet i VSA.

4.5.7 Man bør fremme og udvikle **informationsportaler** for at hjælpe virksomheder og e-handelsfirmaer med at få kontakt og skabe en tilgængelig platform for effektiv udveksling af god praksis, kvalifikationer samt finansielle og ikke-finansielle ressourcer, til gavn for samfundet.

4.6 VSA og de socioøkonomiske partnere

4.6.1 **Civilsamfundssektoren** er blevet tilsidesat i de politiske initiativer for VSA. Civilsamfundsorganisationerne giver eksempler på virksomhedsstrategier, forvaltning og fora, der sætter ansvaret i højsædet, og er ofte engageret i VSA-aktiviteter. Meddelelsen gør intet forsøg på bare tilnærmelsesvist at uddybe forholdet mellem private sektorer og non-profit-sektorer.

4.6.2 Disse sektorer har en lang tradition for at arbejde i partnerskaber, som bør finde yderligere opbakning, fordi virksomhedernes sociale engagement er »en af de bærende søjler i opbygningen og bevarelsen af samfundets institutioner«⁽¹¹⁾.

4.6.3 **Man bør fremme de gensidige fordele**, der kan opnås gennem partnerskaber, for at inspirere til mere relevante VSA-aktiviteter. Ved at matche behov og kvalifikationer i partnerskaber kan man opnå mere effektive og gavnlige sociale og økonomiske virkninger for lokalsamfundene og virksomheder. Det er vigtigt at fremme ikke-finansiell støtte, når man udvider mulighederne for støtte fra andre sektorer. Det bidrager til mere strategiske overvejelser om kapaciteterne inden for VSA – bl.a. fremme af frivilligt arbejde for arbejdstagere; tilbyde pro bono-tjenester, samt give donationer i naturalier, f.eks. lokaler og udstyr.

4.6.4 **Kommunikation** mellem sektorerne er afgørende for vellykkede partnerskaber. Formidlingstjenester⁽¹²⁾ er med til at rationalisere og forenkle den måde, to sektorer driver forretning på, og er også med til at overvinde kulturelle forskelle. Disse tjenester bør fremmes og gøres mere tilgængelige for virksomheder for at hjælpe disse til at overvinde hindringer for at opnå fælles værdier på tværs af sektorerne samt virkeligt engagement i VSA-tiltag.

4.7 Internationale retningslinjer og aftaler

4.7.1 ILO har etableret otte grundlæggende konventioner, der udgør et afgørende fundament for rettigheder på globalt plan. Medlemsstaterne har allerede ratificeret disse grundlæggende konventioner. EU kan demonstrere sin støtte ved at sikre, at tredjelande også overholder disse aftaler.

4.7.2 EØSU bakker kraftigt op om Kommissionens hensigt om at fremme VSA i fuld overensstemmelse med allerede eksisterende globale instrumenter, navnlig OECD's nyligt ajourførte retningslinjer, ILO's trepartsprinciperklæring om multinationale virksomheder og socialpolitik, ISO 26000, FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder samt de internationale rammeaftaler. Vi beder Kommissionen forklare nøjagtigt hvordan den har tænkt sig at opnå dette.

4.7.3 OECD's retningslinjer er vedtaget af 42 lande, hvoraf 24 er EU-medlemsstater. Retningslinjerne indeholder en unik mekanisme for opfølgning, et nationalt kontaktpunkt, som har ansvaret for at formidle retningslinjerne og for at behandle sager om angivelige overtrædelser. Derfor anbefaler EØSU, at der sættes ressourcer af inden for EU's nye strategi for VSA til opbygning af kapacitet vedrørende OECD's retningslinjer. Udvalget anbefaler også, at Kommissionen og medlemsstaterne giver arbejdsmarkedets parter større indflydelse inden for disse nationale kontaktpunkter.

4.7.4 EØSU mener, at politikken for VSA bør fokusere på at udstikke en strategisk kurs for virksomheder, eftersom det er vanskeligt at overvåge VSA-engagementet i virksomheder med over 1 000 medarbejdere (Kommissionens 10. hensigtserklæring) og vil kræve omfattende finansielle ressourcer fra EU's side.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹¹⁾ EFT C 125 af 27.5.2002, s. 44.

⁽¹²⁾ Formidlingstjenester er formidlende firmaer, der hjælper med at knytte kontakter mellem organisationer i forskellige sektorer og skabe mere effektive samarbejdsforbindelser ved at matche behov, kvalifikationer og ressourcer. Et eksempel på dette er Pilot Light – <http://www.pilotlight.org.uk>.

BILAG

udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Følgende ændringsforslag opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne, men blev forkastet under debatten (forretningsordenens artikel 54, stk. 4):

Punkt 2.3

Tekst ændres:

»Ifølge den nye foreslåede udvidede definition er VSA »virksomhedernes ansvar for deres indflydelse på samfundet«, og den ~~tager~~ ~~mange~~ introducerer på foreskrivende vis flere aspekter i betragtning, som virksomhederne skal indbefatte i deres VSA-strategier. Hermed ~~ajourføres~~ ~~afviges der fra~~ den foregående definition, ifølge hvilken VSA er »et koncept, hvor virksomhederne frivilligt integrerer sociale og miljømæssige hensyn i deres forretningsaktiviteter og i deres interaktion med deres interessenter«.

Resultat af afstemningen

For: 88

Imod: 91

Hverken for eller imod: 23

Punkt 4.1

Ændres som følger:

»En ~~opdateret~~ udvidet definition af VSA«

Resultat af afstemningen

For: 80

Imod: 106

Hverken for eller imod: 23

Punkt 4.1.1

Ændres som følger:

»~~Det nye forslags styrke ligger i den ajourførte definition af VSA. Den nye udvidede og foreskrivende definition af VSA kan underminere de fremskridt, der er gjort i det seneste årti, hvor definitionen har været baseret på den praktiske tilgang indført i meddelelsen fra 2006 om VSA, herunder Den Europæiske Alliance for VSA. For at undgå fejlfortolkninger anser EØSU det imidlertid for nødvendigt, at Kommissionen præciserer, hvad der i definitionen forstås ved »virksomhed«. Det er endvidere nødvendigt, at Kommissionen præciserer, hvilke nye politikker der vil blive udviklet på basis af den opdaterede definition, og opstiller en klar cost-benefit-analyse vedrørende herunder det bebudede lovgivningsinitiativ om offentliggørelse af ikke-finansielle oplysninger. Kommissionen bør også uddybe sine planer om at fremme VSA inden for erhvervslivets forskellige virksomhedstyper, herunder store selskaber, SMV'er og den sociale økonomis virksomheder.~~

Resultat af afstemningen

For: 85

Imod: 121

Hverken for eller imod: 20

Punkt 4.4.2

Ændres som følger:

»Arbejdsmarkedets parter ~~Dialogen mellem arbejdstagere, interessenter og virksomhedsledelse~~ spiller en væsentlig rolle i enhver VSA-dagsorden, idet den bidrager til, at VSA-strategien skræddersyes efter hver virksomheds individuelle behov, hvad angår både formidling af information og en styrkelse af den sociale dialog fordi de formidler information og styrker den sociale dialog. Der bør etableres platforme i relevante virksomheder for at sikre, at kollektive overenskomster, gennemsigtighed, kommunikation og deltagende inklusion dækkes af VSA-dagsordenen.

Resultat af afstemningen

For: 86

Imod: 125

Hverken for eller imod: 14

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Mod en stærkere europæisk indsats mod narkotika

COM(2011) 689 final

(2012/C 229/16)

Ordfører: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Kommissionen besluttede den 25. oktober 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Mod en stærkere europæisk indsats mod narkotika«

COM(2011) 689 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, som vedtog sin udtalelse den 18. april 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU)

1.1 bifalder indholdet af Kommissionens meddelelse og er enig i, at indsatsen for at styrke Europa bør være stærk, og at foranstaltningerne til effektiv begrænsning af narkotikaudbuddet og -efterspørgslen bør være afbalancerede;

1.2 giver netop af denne grund udtryk for sin skuffelse, fordi meddelelsen forekommer at være et tilbageskridt i forhold til den afbalancerede, konsensuelle tilgang, der har været fremherskede hidtil, eftersom den fortrinsvis lægger vægt på udbudsbegrænsende foranstaltninger;

1.3 finder, at den retlige og strafferetlige tilgang er utilstrækkelig, og opfordrer stærkt til, at der udarbejdes en ny narkotikastrategi for EU på grundlag af en indgående vurdering af den nuværende strategi, som snart udløber;

1.4 er bekymret over finansieringspolitikken ændrede prioriteringer og anbefaler på det kraftigste, at ligevægten også genoprettes på dette punkt;

1.5 støtter en øget harmonisering af de nationale bestemmelser til bekæmpelse af narkotikahandel og anbefaler, at harmoniseringen af strafferetspolitikken i EU udvides til også at omfatte misbrugsmønstrene;

1.6 anbefaler, at der indføres og anvendes uafhængige, videnskabeligt efterprøvede mekanismer til at vurdere udbudsbegrænsende foranstaltninger og stilles de fornødne ressourcer til rådighed til at gennemføre disse opgaver;

1.7 er enig i de foreslåede foranstaltninger med henblik på konfiskation og inddrivelse af udbytte af kriminelle aktiviteter og anbefaler, at i det mindste en del af udbyttet af konfiskationerne anvendes til finansiering af efterspørgselsbegrænsende aktiviteter, som i høj grad er underfinansieret;

1.8 understreger hvad angår de nye former for farlig narkotika, at en generel retsregel heller ikke er nok, da den under alle omstændigheder bør gennemføres som led i en omfattende, integreret indsatspolitik, hvis virkninger skal følges op og vurderes løbende;

1.9 mener, at den del af meddelelsen, der omhandler mindskelse af efterspørgslen, er uforholdsmæssig kortfattet og ufærdig, og opfordrer Kommissionen til at gå i gang med at oprette institutionelle mekanismer, der sikrer, at initiativer, som bygger på videnskabelige beviser, virkeliggøres på dette indsatsområde;

1.10 er fast overbevist om, at det er nødvendigt allerede på mellemlang sigt at udvikle en samordnet, omfattende misbrugs politik, som dækker problemerne med anvendelse af alle (lovlige og ulovlige) psykoaktive stoffer, for at forhindre, at de respektive virkninger af hidtil adskilte politikker ophæver hinanden;

1.11 støtter civilsamfundsforummets aktivitet om narkotika og anbefaler, at dette organs erfaringer i højere grad tages i betragtning både på unions- og medlemsstatsplan.

2. Generelle bemærkninger

2.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) hilser Kommissionens meddelelse »Mod en stærkere europæisk indsats mod narkotika« ⁽¹⁾ velkommen.

⁽¹⁾ COM(2011) 689 final.

2.2 EØSU bifalder meddelelsens konklusion om, at den europæiske indsats til bekæmpelse af narkotika efter Lissabontraktatens vedtagelse bør være stærk og beslutsom og fokusere både på narkotikaefterspørgslen og -udbuddet. EØSU glæder sig over, at Kommission er indstillet på at give nye impulser til EU's politik til bekæmpelse af narkotika, og er enig i, at EU's aktioner bør fokusere på områder, hvor EU kan skabe en tydelig merværdi.

2.3 EØSU giver imidlertid udtryk for skuffelse over, at meddelelsen tilsyneladende er et tilbageskridt i forhold til den afbalancerede, konsensuelle tilgang, der har været fremherskede hidtil, og som i lige høj grad byggede på begrænsning af udbuddet og mindskelse af efterspørgslen. Meddelelsen fokuserer hovedsageligt på de juridiske instrumenter til begrænsning af udbuddet, mens den nøjes med at skitsere en række generelle mål for mindskelse af efterspørgslen.

2.4 EØSU beklager, at Kommissionen i forbindelse med narkotikamisbrug tilsyneladende overser nogle tværgående socialpolitiske aspekter i relation til menneskerettighederne. Den fremhæver tvært imod nogle juridiske og strafferetlige instrumenter, som kun i ringe grad er videnskabeligt vurderet, men som ud fra de foreliggende oplysninger ikke har vist sig at være særlig effektive, og som er mere omkostningstunge ⁽²⁾.

2.5 EØSU er overbevist om, at begrænsning af udbuddet først får fuld mening, hvis den er en del af eller en brik i et strategisk system. Det bør undgås, at strafferetspolitikken får en uforholdsmæssig stor plads som den sidste løsning. Det bør det ikke være europæisk politik at sætte forebyggende værktøjer i anden række, når EU netop hidtil har støttet en pluralistisk helhedsstrategi i modsætning til den forenkede, repressive tilgang med ringe hensyn til menneskerettighederne, som er reglen i store dele af verden.

2.6 EØSU er overbevist om, at der med udgangspunkt i en evaluering af den aktuelle strategi for EU's narkotikapolitik bør udarbejdes og vedtages en ny konsensusstrategi efter en bred debat om emnet. Den nye strategi skal afspejle medlemsstaternes fælles engagement i de hidtidige strategiske overvejelser, handlingsprogrammer og finansieringspolitiske tiltag (den bedste politikkomposition), som har været temmelig velfabulancerede og bygger på Lissabontraktatens grundlæggende værdier.

2.7 I overensstemmelse med det grundlæggende princip om, at staten ikke må foranledige større skader og risici end dem, som den skal beskytte imod, bør der indføres en beslutningsmekanisme, som gør det muligt omgående at ændre en bestemt politik, hvis en uafhængig vurdering viser, at den har negative resultater.

3. Finansiering

3.1 EØSU er foruroliget over omlægningen og indskrænkningen af antallet af Kommissionens prioriterede finansieringer.

⁽²⁾ I de fleste lande rammer de strafferetlige instrumenter på nuværende tidspunkt overvejende narkomaner og kun meget lidt narkotikahandlens bagmænd.

Programmet sundhed for vækst, som er bebudet under det tredje flerårige program 2014-2020, beskæftiger sig ikke med narkotikaproblemet eller nedbringelse af narkotikaefterspørgslen. Det indeholder heller ikke noget om de nødvendige finansielle ressourcer til mindskelse af efterspørgslen i overensstemmelse med målene for EU's narkotikastrategi og -handlingsprogram.

3.2 De prioriterede finansieringer i Kommissionens forslag om retsvæsen og om grundlæggende rettigheder og unionsborgerskab er ramt af samme kursændring, eftersom de bevilgede tilskud til tackling af narkotikaproblemet især vil være rettet mod de kriminalitetsforebyggende aspekter. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at ændre sin finansieringspolitik og tilpasse den til behovene i en afbalanceret strategisk tilgang.

4. Konkrete og grundlæggende bemærkninger

4.1 Narkotikamisbrug og -handel

4.1.1 Hvad angår bekæmpelse af narkotikahandel, fremhæver meddelelsen den konstante udvikling af markedet for ulovlige stoffer og af nye metoder og ny teknologi til smugleri af stoffer. For at begrænse alle disse negative fænomener effektivt understreges nødvendigheden af at koordinere de forskellige initiativer til bekæmpelse af narkotikahandel.

4.1.2 I meddelelsen pointeres det, at der med Lissabontraktatens ⁽³⁾ ikrafttræden åbnes mulighed for at styrke de juridiske og politiske instrumenter til bekæmpelse af narkotikahandel, men der henvises dog til, at visse juridiske instrumenter ⁽⁴⁾ har ført til næsten ingen tilpasning af de nationale foranstaltninger til bekæmpelse af narkotikahandel, og at de ikke i tilstrækkelig grad har bidraget til at lette det retlige samarbejde i sager vedrørende narkotikahandel ⁽⁵⁾.

4.1.3 I sin meddelelse anbefaler Kommissionen i denne henseende nye juridiske instrumenter, som den i første omgang vil benytte til at indføre fælles mindstenormer i forbindelse med bekæmpelse af stor grænseoverskridende handel og kriminelle organisationer og i anden omgang til at forbedre definitionen af overtrædelser og straffe og i sidste ende indføre stærkere rapporteringskrav til medlemsstaterne.

4.1.4 EØSU, der i hovedtrækkene bifalder konklusionerne i dokumentet, understreger imidlertid, at denne indsats kun kan føre til succes, hvis der med hensyn til de udbudsbegrænsende foranstaltninger indføres et hensigtsmæssigt instrument til måling af resultaterne og velfabulerede indikatorer. Således slår

⁽³⁾ Artikel 83, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

⁽⁴⁾ F.eks. Rådets rammeafgørelse 2004/757/RIA af 25.10.2004 om fastsættelse af mindsteregler for gerningsindholdet i strafbare handlinger i forbindelse med ulovlig narkotikahandel og straffene herfor.

⁽⁵⁾ COM(2011) 689 final.

EØSU stærkt til lyd for, at der udvikles vurderings- og opfølgningsmekanismer, som kan måle disse foranstaltningers reelle effektivitet og rentabilitet, og støtter de allerede iværksatte tiltag i forbindelse med udarbejdelsen af relevante indikatorer ⁽⁶⁾.

4.1.5 EØSU understreger, at de foreliggende ressourcer til instrumenternes måling af udbudsbegrænsende foranstaltninger er alt for beskedne i betragtning af den omfattende krænkelse af de grundlæggende rettigheder for narkomaner, som juridisk set ikke skader andre, og som ikke handler med gevinst for øje.

4.1.6 EØSU henstiller, at der i tråd med ånden i Kommissionens meddelelse på dette punkt ⁽⁷⁾ under harmoniseringen af EU's strafferetspolitik også medtages former for adfærd, hvor den strafferetlige praksis (normer, straffe, procedurer, fritagelser) varierer så stærkt fra den ene medlemsstat til den anden, at det kun kan skade menneskerettighederne og retssikkerheden. Det er efter EØSU's opfattelse tilfældet i øjeblikket for narkotikamisbrug ⁽⁸⁾.

4.1.7 EØSU påpeger, at harmoniseringen af minimumsstraffe i EU ikke må føre til en skærpelse af maksimalstrafferammerne i en medlemsstat. Samtidig henledes opmærksomheden på, at en politik, der især er rettet mod begrænsning af udbuddet, også kan blive opfattet som magtesløshed fra politikernes side, og derfor er det absolut nødvendigt at finde en balance mellem truslen om strafferetlige sanktioner og de yderst vigtige behandlings- og støttetilbud.

4.1.8 EØSU finder det nødvendigt, at man i stedet for at forfølge en tilgang, der udelukkende tager sigte på bekæmpelse af narkotikahandel, nytænker strategierne på det strafferetlige område og samtidig bestræber sig på at reducere de sociale skader og helbredsskaderne forbundet med narkotikamarkedet og fremmer sikkerheden for personer og for samfundet.

4.2 Narkotikaprækursorer

4.2.1 EØSU bifalder vurderingen af situationen i dette kapitel, og at de eksisterende og planlagte foranstaltninger skal sikre en effektiv kontrol med ulovlig anvendelse af disse kemiske stoffer uden at forhindre den lovlige handel hermed.

⁽⁶⁾ Første EU-konference om indikatorer for udbuddet af narkotika. Fælles initiativ med henblik på opstilling af bæredygtige løsninger til overvågning af narkotikamarkedet, kriminalitet og udbudsbegrænsende tiltag, Kommissionen, 20.-22.10.2010.

⁽⁷⁾ COM(2011) 573 final.

⁽⁸⁾ For de samme forhold (f.eks. handel med mindre mængder mellem misbrugere) kan der nemlig i visse lande idømmes fængselsstraffe på to til fem år, hvorimod reaktionen i andre lande består i tilvejebringelse af midler under en national eller kommunal bistandspolitik (jobtilbud, boligstøtte, social bistand m.v.).

4.2.2 EØSU er enig med Kommissionen i, at det internationale samarbejde bør styrkes på dette felt til trods for de store forskelle i datakvaliteten og i mulighederne for og viljen til at fremskaffe data, især for de berørte tredjelands vedkommende.

4.3 Konfiskation og inddrivelse af kriminelle værdier

4.3.1 EØSU støtter Kommissionens tiltag på dette område og finder de nævnte juridiske instrumenter forholdsmæssigt afpasset efter og velegnede til at tackle de pågældende problemer, men beklager dog, at disse instrumenter af forskellige grunde ikke har været effektive nok.

4.3.2 Derfor går EØSU ind for, at der udarbejdes nye strengere europæiske retsforskrifter, og at den lovgivningsmæssige harmonisering i EU udvides til at omfatte dette område.

4.3.3 EØSU foreslår, at i det mindste en del af de konfiskerede ressourcer anvendes til at støtte foranstaltninger til mindskelse af efterspørgslen; sådanne foranstaltninger lider traditionelt under utilstrækkelig finansiering, selv om de stadig er det mest effektive middel til bekæmpelse af narkotikamisbrug og afhjælpning af de samfundsmæssige konsekvenser.

4.4 Nye psykoaktive stoffer

4.4.1 EØSU tilslutter sig principielt bemærkningerne om de nye psykoaktive stoffer i Kommissionens meddelelse. Kommissionen mener, at de generelle retsforskrifter vil imødekomme offentlighedens og myndighedernes forventninger til hurtigt at få kontrol med disse nye stoffer. Men uden en egentlig vurdering af risikoen ved disse forskellige stoffer kan dette skade lovlige terapeutiske og industrielle interesser. Ligeledes skal det pointeres, at den nuværende risikovurderingsmetode ikke afspejler en tværfaglig tilgang, men hovedsagelig bygger på kemiske analyser og politiundersøgelser.

4.4.2 EØSU understreger, at for nye skadelige stoffers vedkommende er en generel retsregel heller ikke nok. Den bør under alle omstændigheder nødvendigvis gennemføres som led i en omfattende, integreret indsatspolitik, hvis virkninger skal følges op og vurderes løbende. Risikoen for utilsigtede virkninger er nemlig ikke ubetydelig: fristelse af misbrugere til at tage nye stoffer, kriminalisering, prisstigning på det illegale marked, forbud mod eller automatisk kontrol med stoffer til andre formål, ulovlig brug, andre risici forbundet med det illegale marked osv.). EØSU beklager, at de foreslåede retlige instrumenter ikke tager højde for disse synsvinkler.

4.4.3 EØSU finder det vigtigt, at politikerne sideløbende med udarbejdelsen af en liste også foreslår foranstaltninger til afhjælpning af de sundhedsmæssige og sociale følgevirkninger af misbrug af psykoaktive stoffer og i givet fald søger alternative retlige løsninger uden direkte at kriminalisere misbrugerne. Med

henblik herpå finder EØSU det absolut påkrævet at afhjælpe manglerne ved indsamlingen af oplysninger, forbedre informationsstrømmens interaktivitet, tilrettelægge videreuddannelse af sektorens faggrupper, sikre pålidelige oplysninger gennem mere moderne metoder og teknologi, udvikle retsfor skrifter og kontroller vedrørende beskyttelse af misbrugere og tilbyde passende behandling og støtte.

4.4.4 EØSU skal i øvrigt påpege, at det retlige svar på de nye stoffer stadig skjuler de til tider langt mere alvorlige problemer, som de »gamle« ukontrollerede psykoaktive stoffer såsom alkohol, nikotin og visse hallucinogene industriprodukter kan forårsage.

4.5 Mindskelse af efterspørgslen

4.5.1 EØSU er skuffet over Kommissionens forslag til mindskelse af efterspørgslen, der i det store og hele ikke indeholder andet end almindelige konstateringer, og opfordrer Kommissionen til at videreudvikle en strategisk tilgang, som kan udgøre et både kvantitativt og kvalitativt fremskridt for sikringen af de grundlæggende rettigheder i forbindelse med behandling.

4.5.2 Følgelig bør Kommissionen ikke alene bestræbe sig på at opstille kvalitative normer, men også medvirke til, at medlemsstaterne iværksætter finansieringspolitikker med en afbalanceret tilgang.

4.5.3 Det bør sikres, at der overalt i Europa findes en bred vifte af dækkende, tilgængelige, disponible og prisrimelige videnbaserede tjenester for mennesker med narkotikarelaterede problemer med sigte på at reducere sundhedsrelaterede skader (hiv/aids, hepatitis og overdosis). Disse tjenester skal omfatte afvænnning, institutionsbehandling, ambulant behandling og lokalt baseret behandling, revalidering, genintegrering, substitutionsbehandling og sprøjtebytteordninger. Samtlige programmer bør være til rådighed i fængsler og for minoritetsgrupper samt grupper, der trues af forskelsbehandling.

4.5.4 EØSU mener, at narkotikapolitikken i EU og medlemsstaterne bør fokusere på at levere sundhedsydelser og behandling til de personer, der har behov for det, i stedet for at kriminalisere og straffe personer med narkoproblemer.

4.5.5 EØSU henleder opmærksomheden på, at EU på nuværende tidspunkt ikke råder over midler til at advare eller sanktionere medlemsstater, som ikke sørger for behandlingstilbud med videnskabeligt bevist effektivitet - selv når disse tilbud er af livsvigtig betydning for de implicerede - og dermed krænker menneskerettighederne.

4.5.6 EØSU tilskynder derfor Kommissionen til at fremme institutionelle mekanismer til sikring af, at initiativer, hvis effektivitet er videnskabeligt bevist, konkretiseres i de forskellige

medlemsstater, og samtidig bidrage til, at de finansieringsmekanismer, som letter gennemførelsen heraf, fungerer afbalanceret og kontrolleret.

4.6 Internationalt samarbejde

4.6.1 EØSU tilslutter sig en dialog med produktions- og transitlande samt en politik for støtte og teknisk bistand og anbefaler en intensivering heraf.

4.6.2 EØSU støtter også en optrapning af EU's samarbejde med nabolandene, med strategiske parter og langs narkotikaruterne til EU på grundlag af en afbalanceret og omfattende tilgang under fuld overholdelse af menneskerettighederne.

4.6.3 EØSU glæder sig over de resultater, Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug har bragt i hus siden oprettelsen, med hensyn til overvågning af narkotikasituationen, mere konsekvent og kvalitativ informationsformidling og udarbejdelse af fælles strategier.

4.6.4 EØSU anmoder Kommissionen om at forberede en vurdering af de sociale ændringer som følge af den vedvarende økonomiske krise med særlig vægt på narkotikaforbrugs- og -handelsmønsteret.

4.6.5 EØSU erkender betydningen af de tre FN-konventioner om narkotika⁽⁹⁾ og de derigennem opnåede resultater, men finder det nødvendigt at understrege, at det trods de erklærede mål ikke er lykkedes at tilvejebringe en hensigtsmæssig og retfærdig lovlig tilgængelighed til visse typer narkotika i de fleste af verdens lande og en del af Europa. Desuden er den ulovlige produktion og misbrugets omfang ikke aftaget, men er tilmed steget betydeligt. Samtidig åbner den indførte ordning ikke altid mulighed for sundheds- og velfærdstilgange af videnskabeligt bevist effektivitet.

4.6.6 Derfor henstiller EØSU, at EU påtager sig rollen som kritisk vogter af FN-konventionerne om narkotika og gennemførelsen af disse på grundlag af konsensus i medlemsstaterne og under særligt hensyn til menneskerettigheder og videnskabelige beviser. EU kan, hvis det skønnes nødvendigt, stille sig velvilligt over for en tilpasning af konventionerne.

4.6.7 EØSU glæder sig over og støtter civilsamfundsforummets arbejde med narkotika. EØSU opfordrer EU's ledende organer til at være mere opmærksomme på de af forummet afdækkede aspekter. EØSU ville gerne have mulighed for at deltage som observatør i dette forum.

⁽⁹⁾ Enkeltkonventionen om narkotiske midler af 1961, ændret ved protokollen af 1972, konventionen om psykotrope stoffer af 1971 og konventionen mod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer af 1988.

5. Perspektiver

5.1 I henhold til Lissabontraktatens artikel 11, stk. 3 og 4, henstiller EØSU både til Kommissionen og til medlemsstaterne at konsolidere den aktive sociale dialog og resolut inddrage fagorganisationer og så vidt muligt forbrugerorganisationer i den strategiske planlægningsproces for at fremme deltagelsesdemokrati og underkaste de offentlige myndigheders samordningsaktiviteter en direkte vurdering fra civilsamfundets og fagorganisationernes side.

5.2 EØSU finder det påkrævet med tovejsplanlægning. For det første er det vigtigt med en bred indsats for at skabe synergi mellem de harmoniserede tilgange i EU som led i en stærkere samordning. Dernæst er det nødvendigt med en lokal tilgang, således at der udvikles europæiske politikker, som ikke er abstrakte, men ligger på linje med lokalsamfundenes reelle behov, og som kan vinde deres tilslutning.

5.3 EØSU er fast overbevist om, at det er nødvendigt allerede på mellemlang sigt at iværksætte en samordnet, omfattende

misbrugspolitik, som dækker hele problematikken i forbindelse med brug af psykoaktive stoffer (lovlige og ulovlige). For politikkerne er på nuværende tidspunkt kunstigt adskilt af politiske og juridiske årsager, benytter yderst forskellige midler og fremkalder virkninger, som er mere tilbøjelige til at ophæve end styrke hinanden. Af hensyn til retssikkerheden og beskyttelsen af menneskerettigheder kan man desuden rejse spørgsmålet om disse forskellige politikkers bindende kraft.

5.4 EØSU anbefaler, at Kommissionen baner vej for adgang til kontrolleret medicinsk brug af medicinsk cannabis og hele viften af substitutionsbehandlingsmetoder.

5.5 EØSU forholder sig kritisk til den måde, alkoholisme, som er et almindeligt problem og har de alvorligste følger i vores samfund, behandles på i EU. I denne henseende henvises til EØSU's tidligere udtalelser⁽¹⁰⁾, og Kommissionen opfordres til at træffe stærke foranstaltninger på dette område.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ EUT C 175 af 27.7.2007, s. 78-84.
EUT C 318 af 23.12.2009, s. 10-14.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse)

COM(2012) 11 final — 2012/0011 (COD)

(2012/C 229/17)

Hovedordfører: **Jorge PEGADO LIZ**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 16. februar 2012 og den 1. marts 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse)«

COM(2012) 11 final — 2012/0011 (COD).

Den 21. februar 2012 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, Jorge PEGADO LIZ til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 165 stemmer for, 34 imod og 12 hverken for eller imod:

1. Konklusion og henstillinger

1.1 EØSU støtter Kommissionens generelle indfaldsvinkel, er helt enig i den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse og bifalder principielt målene med forslaget, som lægger sig tæt op ad en af udvalgets udtalelser. Vedrørende databeskyttelsens retlige status mener EØSU, at behandlingen og overførslen af data inden for det indre marked skal begrænses af retten til beskyttelse af personoplysninger i henhold til artikel 8 i charteret om grundlæggende rettigheder og EUF-traktatens artikel 16, stk. 2.

1.2 Når det gælder spørgsmålet om valget af en forordning som det mest hensigtsmæssige retsinstrument, er der delte meninger i EØSU, og udvalget beder derfor Kommissionen om bedre at påvise og forklare, hvorfor dette instrument er at foretrække frem for et direktiv eller i givet fald, hvorfor den anser en forordning for påkrævet.

1.3 Udvalget beklager dog, at der er alt for mange undtagelser og begrænsninger, som modificerer de fastslåede principper for retten til beskyttelse af personoplysninger.

1.4 På baggrund af den nye digitale økonomi er udvalget enig med Kommissionen i, at »fysiske personer [har] ret til effektiv kontrol over deres egne personoplysninger«, og det ønsker også, at denne ret kommer til at gælde for de forskellige formål, hvortil der oprettes personlige profiler på grundlag af data indsamlet på mange forskellige måder (lovlige og undertiden ulovlige) og behandlingen af de indsamlede data.

1.5 Da der er tale om grundlæggende rettigheder bør harmoniseringen via en forordning for specifikke områder ikke desto mindre give medlemsstaterne mulighed for i deres nationale lovgivning at vedtage bestemmelser, som ikke findes i den pågældende forordning eller er mere favorable.

1.6 Udvalget kan endvidere ikke acceptere alle de næsten automatiske henvisninger til delegerede retsakter, som ikke udtrykkeligt følger af artikel 290 i TEUF.

1.7 Udvalget glæder sig dog over den vægt, der lægges på at skabe en effektiv institutionaliseret ramme for at sikre, at retsreglerne kommer til at fungere effektivt, såvel på virksomhedsplan (databeskyttelsesansvarlige eller DPO'er) som i den offentlige administration i medlemsstaterne (uafhængige tilsynsmyndigheder). Det havde dog gerne set, at Kommissionen havde valgt en tilgang, som var mere i samklang med borgernes reelle behov og ønsker og bedre afpasset efter karakteren af de forskellige økonomiske og sociale aktivitetsområder.

1.8 EØSU mener, at der er en række muligheder for forbedringer og præciseringer i den foreslåede tekst, og giver med udgangspunkt i flere artikler præcise eksempler, som tager sigte på at finde frem til en bedre definition af, hvad der forstås ved rettigheder, stærkere beskyttelse af borgerne generelt og af arbejdstagerne i særdeleshed, samtykke, lovlig behandling af personoplysninger og ikke mindst de databeskyttelsesansvarlige opgaver og behandling af personoplysninger i forbindelse med beskæftigelse.

1.9 EØSU mener også, at der er elementer, som ikke er taget i betragtning, og som bør medtages, navnlig udvidelse af anvendelsesområdet, behandling af følsomme oplysninger og gruppesøgsmål.

1.10 EØSU mener således, at søgemaskiner, hvis hovedindtægter stammer fra reklamer, som målrettes ud fra de indsamlede personoplysninger om deres besøgende eller disses profiler, udtrykkeligt bør indgå i forordningens anvendelsesområde. Det samme gælder servere, som tilbyder oplagringsplads og – for nogles vedkommende – software (internetbaserede tjenester eller *Cloud-computing*), som indsamler oplysninger om deres brugere i kommercielt øjemed.

1.11 Dette bør også gælde for personlige data, der offentliggøres i sociale netværk, som i kraft af retten til at blive glemt bør give mulighed for, at den registrerede kan ændre eller slette oplysninger om sig selv eller kræve fjernelse af sin personlige side og de links, der meget ofte henviser til andre sider, hvor disse oplysninger gentages eller kommenteres. Artikel 9 bør i denne forbindelse ændres.

1.12 Endelig beder EØSU Kommissionen om at genoverveje visse aspekter af forslaget, som det mener er uacceptable, fordi de vedrører følsomme emner, såsom beskyttelsen af børn, indsigelsesretten, profilering, visse indskrænkninger af rettigheder, grænsen på 250 ansatte for udnævnelsen af en DPO eller den måde, hvorpå det centrale kontaktpunkt er reguleret.

2. Indledning

2.1 EØSU er blevet bedt om at afgive udtalelse om *Forslag til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse)*⁽¹⁾.

2.2 Det skal dog bemærkes, at dette forslag indgår i en »pakke«, som omfatter en indledende meddelelse⁽²⁾, et forslag til direktiv⁽³⁾ og en »Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget jf. artikel 29, stk. 2, i Rådets rammeafgørelse af 27. november 2008 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager«⁽⁴⁾. EØSU hører ikke om alle lovgivningsforslagene, men kun om forordningen, skønt det også burde have været hørt om direktivforslaget.

2.3 Det forslag, som EØSU hører om, befinder sig ifølge Kommissionen i skæringsfladen mellem to af EU's vigtigste retspolitiske og politisk-økonomiske principper.

2.3.1 På den ene side har vi artikel 8, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og artikel 16, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), hvori det fastsættes, at enhver har ret til beskyttelse af personoplysninger om vedkommende selv. Kommissionens

meddelelser om Stockholmprogrammet og den tilhørende handlingsplan er baseret herpå⁽⁵⁾.

2.3.2 På den anden side har vi den digitale dagsorden for Europa og mere generelt Europa 2020-strategien, som taler for at konsolidere »indre markeds«-dimensionen i databeskyttelsen og lette de administrative byrder, der tynger virksomhederne.

2.4 Det er Kommissionens hensigt at ajourføre og modernisere principperne i den kodificerede udgave af direktiv 95/46/EF om beskyttelse af personoplysninger for fremover at sikre den enkeltes rettigheder mht. privatlivets fred i det digitale samfund og dets netværk. Målet er at styrke borgernes rettigheder, konsolidere EU's indre marked, sikre et højt niveau for databeskyttelse på alle områder (herunder retligt samarbejde i straffesager), sikre ordentlig gennemførelse af de foranstaltninger, der træffes i denne forbindelse, lette databehandling på tværs af grænserne og fastlægge generelle normer på databeskyttelsesområdet.

3. Generelle bemærkninger

3.1 På baggrund af den nye digitale økonomi er udvalget enigt med Kommissionen i, at »fysiske personer [har] ret til effektiv kontrol over deres egne personoplysninger«, og det ønsker også, at denne ret kommer til at gælde for de forskellige formål, hvortil der oprettes personlige profiler på grundlag af data indsamlet på mange forskellige måder (lovlige og undertiden ulovlige) og behandlingen af dem. Udvalget mener også, at behandlingen og overførslen af data inden for det indre marked bør begrænses af retten til beskyttelse af personoplysninger i henhold til artikel 8 i charteret om grundlæggende rettigheder. Der er tale om en grundlæggende ret, som er nedfældet i EU-retten og de fleste medlemsstaters nationale ret.

3.2 Enhver unionsborger eller person, der opholder sig i Unionen, har alene i kraft heraf grundlæggende rettigheder, som er nedfældet i charteret og traktaterne; disse rettigheder anerkendes også i medlemsstaternes retsorden, i visse tilfælde i selve forfatningen. Andre rettigheder såsom retten til eget portræt eller retten til beskyttelse af privatlivets fred supplerer og styrker retten til beskyttelse af oplysninger om én selv. Det bør være muligt for enhver at håndhæve sine rettigheder ved at kræve af en internethjemmeside, at en personlig profil eller en fil i serveren bliver ændret eller fjernet, og at opnå retligt påbud herom, hvis kravet ikke bliver opfyldt.

3.3 Den offentlige administration⁽⁶⁾, personaleforvaltningen i virksomheder, salgsafdelinger, foreninger og fagforeninger, politiske partier eller de sociale hjemmesider og søgemaskiner på internettet er nødt til at føre registre, som indeholder persondata, men for at beskytte de lovligt registrerede personers privatliv må disse registre med forskellige formål kun indeholde

⁽¹⁾ COM(2012) 11 final.

⁽²⁾ COM(2012) 9 final.

⁽³⁾ COM(2012) 10 final.

⁽⁴⁾ COM(2012) 12 final.

⁽⁵⁾ De understreger at »EU bør have en komplet ordning for beskyttelse af personoplysninger på samtlige EU's kompetenceområder« og at »EU skal sikre, at den grundlæggende ret til databeskyttelse overholdes konsekvent«, således at fysiske personer kan udøve deres ret til effektiv kontrol over deres egne personoplysninger.

⁽⁶⁾ Se EØSU's udtalelse om »Videreanvendelse af den offentlige sektors informationer« EUT C 191af 29.6.2012, s. 129.

data, som er væsentlige for deres respektive formål, og ikke sammenkøbes ved hjælp af ikt, uden at det er nødvendigt og ikke uden lovmæssig beskyttelse. Hvis der findes en myndighed, som har ubegrænset adgang til alle dataene, vil det udgøre en risiko for de borgerlige rettigheder og privatlivets fred.

3.4 Når der er tale om registre, som føres af privatretlige juridiske personer, bør de registrerede have ret til indsigt, til at korrigere og endog få slettet oplysninger om sig selv, hvad enten der er tale om registre over potentielle kunder eller sociale hjemmesider.

3.5 Hvad angår registre, som føres af offentlige eller private administrationer i henhold til lovmæssige forpligtelser, bør de registrerede personer have ret til indsigt, til korrektion af evt. fejl eller til sletning, hvis registreringen af den pågældende person ikke længere er relevant, for eksempel oplysning om amnesti i en sagsakt eller ved udløbet af en ansættelseskontrakt, når de lovfastede tidsgrænser for opbevaring er nået.

3.6 EØSU bifalder Kommissionens generelle tilgang, idet den anerkender, at målene med den kodificerede udgave af direktiv 95/46/EF stadig er aktuelle, skønt en grundig revision nu 17 år efter trænger sig på med alle de teknologiske og sociale ændringer, der er sket på det digitale område. For eksempel omhandlede direktiv 95/46/EF ikke visse aspekter af udvekslingen på tværs af grænser af informationer og data mellem myndigheder med ansvar for retsforfølgelse af lovovertrædelser og for fuldbyrdelse af domme inden for rammerne af det politimæssige og retlige samarbejde. Dette spørgsmål behandles i forslaget til direktiv, der indgår i pakken om databeskyttelse, og som udvalget ikke er blevet hørt om.

3.7 EØSU godkender principielt målene med forslaget, som er et led i beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder, og som lægger sig tæt op ad udvalgets udtalelse (7), især hvad angår:

- fastlæggelsen af ét sæt regler om databeskyttelse, der skal gælde i hele Unionen og give det højst mulige beskyttelsesniveau
- den udtrykkelige bekræftelse af fri udveksling af personoplysninger i Unionen
- ophævelsen af en række administrative forpligtelser, hvilket ifølge Kommissionen vil betyde årlige besparelser på omkring 2,3 milliarder EUR for virksomhederne
- kravet til virksomheder og organisationer om, at alvorlige brud på persondatasikkerheden straks skal anmeldes til tilsynsmyndigheden (om muligt inden 24 timer)
- den mulighed, som borgerne får for at henvende sig til tilsynsmyndigheden i deres hjemland også i de tilfælde, hvor deres data behandles af en virksomhed, der er etableret uden for EU

- den lettere adgang for registrerede til at få indsigt i deres egne data samt lettere overførsel af personoplysninger fra én tjenesteyder til en anden (ret til dataportabilitet)
- indførelsen af en »ret til at blive glemt« for at sikre borgerne den bedst mulige risikostyring i forbindelse med beskyttelsen af online data, hvilket indebærer ret til at få sine data slettet, hvis der ikke er nogen lovlig grund til at bevare dem
- styrkelsen – i forhold til den nuværende situation – af de uafhængige nationale tilsynsmyndigheders rolle, så de får bedre muligheder for at sikre, at EU-reglerne bliver anvendt og håndhævet i de respektive medlemsstater, især ved at de får kompetence til at pålægge de virksomheder, der overtræder reglerne, bøder, som kan beløbe sig til op til 1 million EUR eller 2 % af virksomhedens samlede omsætning
- den teknologiske neutralitet og anvendelsen af forordningen på alle former for databehandling, hvad enten de er automatiske eller manuelle
- forpligtelsen til at gennemføre konsekvensanalyser vedrørende databeskyttelse.

3.8 EØSU glæder sig over den vægt, der lægges på beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder, og er helt enig i det foreslåede valg af retsgrundlag, som anvendes for første gang i lovgivningen. Det understreger også dette forslags store betydning for gennemførelsen af det indre marked og dets positive effekt i forbindelse med Europa 2020-strategien. Angående valget af en forordning er en del af EØSU's medlemmer, uanset gruppertilhørsforhold, enige med Kommissionen i, at det er det bedst egnede retsinstrument til at sikre en mere ensartet gennemførelse og samme høje beskyttelsesniveau i alle medlemsstater. En anden del af EØSU's medlemmer er af den opfattelse, at et direktiv er det instrument, som bedst kan værne om nærhedsprincippet og give en bedre databeskyttelse, især i de medlemsstater, som allerede har et højere beskyttelsesniveau end det, der fastlægges i Kommissionens forslag. EØSU er også klar over, at medlemsstaterne har forskellige holdninger i dette spørgsmål. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at begrunde sit forslag bedre ved at præcisere, hvorledes valget af en forordning kan forliges med nærhedsprincippet, og hvorfor det er nødvendigt at vælge en forordning for at nå de opstillede mål.

3.8.1 Eftersom der er tale om en forordning, som finder omgående anvendelse i sin fulde udstrækning i alle medlemsstater, uden at den skal omsættes, henleder EØSU Kommissionens opmærksomhed på behovet for at sikre overensstemmelse mellem oversættelserne til alle sprog – hvilket ikke er tilfældet med dette forslag.

3.9 EØSU mener, at forslaget på den ene side godt kunne være gået længere i beskyttelsen af visse rettigheder, som bliver næsten helt udhulet af utallige undtagelser og begrænsninger, og at det på den anden side burde sikre en bedre balance mellem forskellige parter rettigheder. Der er således fare for, at målene

(7) Se EØSU's udtalelse, EUT C 248 af 25.8.2011, s. 123.

vedrørende den grundlæggende ret til databeskyttelse bliver overskygget af målene for det indre marked. EØSU er i det store og hele enig i den udtalelse, som Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse har afgivet ⁽⁸⁾.

3.10 EØSU havde gerne set, at Kommissionen havde valgt en tilgang, som var mere i samklang med borgernes reelle behov og ønsker og bedre afpasset efter karakteren af visse økonomiske og sociale aktivitetsområder som for eksempel e-handel, direkte markedsføring, arbejdsrelationer, offentlige myndigheder, overvågning og sikkerhed, dna osv., ved at differentiere ordningen i forhold til disse meget forskellige aspekter af håndteringen af oplysninger.

3.11 Hvad angår forslagens forskellige bestemmelser (som alle er opregnet i artikel 86) er der meget vigtige aspekter af retsakten og systemets funktion, som er afhængige af fremtidige delegerede retsakter (26 delegationer af beføjelser for et ubestemt tidsrum). EØSU mener, at dette langt overskrider de grænser, der er fastlagt i artikel 290 i traktaten og defineret i Kommissionens meddelelse om anvendelse af artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde ⁽⁹⁾, hvilket har konsekvenser for den retlige sikkerhed og vished i ordningen. EØSU mener, at et vist antal delegationer af beføjelser ville kunne fastsættes direkte af den europæiske lovgiver. Andre kunne falde ind under de beføjelser, der er tillagt de nationale tilsynsmyndigheder eller deres sammenslutning på europæisk niveau ⁽¹⁰⁾. Det ville bidrage til gennemførelsen af nærhedsprincippet samt til større retssikkerhed.

3.12 EØSU forstår Kommissionens begrundelse for, at dette forslag kun skal dreje sig om fysiske personers rettigheder i betragtning af forslagens særlige juridiske karakter, men anmoder om, at Kommissionen også interesserer sig for oplysninger om juridiske enheder, især dem, som samtidigt er juridiske personer.

4. Særlige bemærkninger

Positive elementer:

4.1 Forslaget er i overensstemmelse med sit formål og med målene i direktiv 95/46/EF, især når det gælder visse definitioner, de vigtigste principper om datakvalitet og retsgrundlaget for behandling, behandling af særlige kategorier af personoplysninger og visse rettigheder til information samt adgang til oplysninger.

4.2 Forslaget er positivt fornyende i grundlæggende aspekter vedrørende nye definitioner, en bedre præcisering af bestemmelserne om den registreredes samtykke, især når der er tale om børn, og kategoriseringen af nye rettigheder såsom retten til berigtigelse og til sletning, herunder især retten til at blive glemt, indholdet af retten til indsigelse samt profilering og de

meget detaljerede forpligtelser for registeransvarlige og registerførere, datasikkerheden og de generelle rammer for sanktioner, som hovedsageligt er af administrativ art.

4.3 Udvalget glæder sig over den vægt, der lægges på at skabe effektive institutionaliserede rammer for at sikre, at retsreglerne kommer til at fungere effektivt såvel på virksomhedsplan (databeskyttelsesansvarlige) som i den offentlige administration i medlemsstaterne (uafhængige tilsynsmyndigheder). Det er også positivt, at samarbejdet mellem disse myndigheder og med Kommissionen styrkes (oprettelse af Det Europæiske Databeskyttelsesråd). Udvalget understreger imidlertid, at de beføjelser, der er tillagt de nationale og til dels de regionale databeskyttelsesansvarlige, skal opretholdes.

4.4 Endelig anser udvalget det for positivt, at der tilskyndes til udarbejdelse af adfærdskodekser, og at certificering og databeskyttelsesmærkning tillægges betydning.

Hvad der kan forbedres:

4.5 Artikel 3 – Territorialt anvendelsesområde

4.5.1 De betingelser for anvendelsen, der er fastsat i stk. 2, er for restriktive; man må ikke glemme, at der er farmaceutiske virksomheder med sæde uden for Europa, som med henblik på kliniske forsøg ønsker adgang til kliniske data for registrerede, der er bosiddende i EU.

4.6 Artikel 4 – Definitioner

4.6.1 Definitionen af »samtykke«, som er hovedhjørnestenen i hele ordningen for databeskyttelse, bør præciseres bedre mht. de forskellige elementer i et samtykke og frem for alt med hensyn til, hvad der menes med »klar bekræftelse fra den registrerede« (gælder især den franske version).

4.6.2 Begrebet »videregivelse af oplysninger«, som ikke er defineret nogen steder, bør defineres i artikel 4.

4.6.3 Udtrykket »loyalt«, som nævnes i artikel 5, litra a), bør defineres.

4.6.4 Udtrykket »som tydeligvis er offentliggjort« (artikel 9, stk. 2, litra e)) bør også defineres præcist.

4.6.5 Begrebet »profilering«, som bruges i hele forslaget, bør også defineres.

4.7 Artikel 6 – Lovlig behandling af personoplysninger

4.7.1 I litra f) forekommer bestemmelsen om, at »den registeransvarlige kan forfølge en legitim interesse«, som ikke nævnes i nogen af de foregående litraer, at være vag og subjektiv. Den bør præciseres bedre i selve teksten og ikke overlades til

⁽⁸⁾ Udtalelse fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse om pakken om databeskyttelse, 7. marts 2012.

⁽⁹⁾ COM(2009) 673 final af 9.12.2009.

⁽¹⁰⁾ Se det franske senats klage vedrørende subsidiaritet.

en delegeret retsakt (stk. 5), så meget mere som litra f) ikke nævnes i stk. 4 (det er vigtigt f.eks. for posttjenester og direkte marketing ⁽¹¹⁾).

4.8 Artikel 7 – Samtykke

4.8.1 I stk. 3 bør det anføres, at tilbagetrækning af et samtykke forhindrer enhver fremtidig behandling, og at det kun berører lovligheden af den behandling, der har fundet sted, fra det tidspunkt, hvor samtykket blev trukket tilbage.

4.9 Artikel 14 – Information

4.9.1 I stk. 4, litra b), bør der fastsættes en maksimal tidsfrist.

4.10 Artikel 31 – Anmeldelse af brud på persondatasikkerheden til tilsynsmyndigheden

4.10.1 Anmeldelsen af brud på persondatasikkerheden, uanset at der er tale om brud, som kan true systemets funktion og i sidste ende være en hindring for, at de skyldige reelt stilles til ansvar.

4.11 Afdeling 35 – Databeskyttelsesansvarlige

4.11.1 Vilkårene for udøvelsen af de databeskyttelsesansvarliges (DBO'ernes) funktion bør præciseres bedre. Især bør beskyttelsen mod afskedigelse klart defineres, og den bør strække sig ud over den periode, hvor den pågældende har haft dette hverv. Der bør fastlægges grundlæggende krav til udførelsen af denne opgave. Det bør fastlægges, at DBO'en er fritaget for ethvert ansvar, når denne har anmeldt uregelmæssigheder til arbejdsgiveren eller de nationale datatilsynsmyndigheder. Personalerepræsentanterne bør have ret til at deltage direkte i udpegelsen af DBO'en, og disse repræsentanter ⁽¹²⁾ bør have ret til at blive regelmæssigt underrettet om opståede problemer og om, hvorledes de er blevet løst. Det bør også præciseres, hvor mange ressourcer der skal afsættes til denne opgave.

4.12 Artikel 39 – Certificering

4.12.1 Certificeringen bør være Kommissionens opgave.

4.13 Artikel 82 og 33 – Behandling af oplysninger i forbindelse med ansættelsesforhold

4.13.1 I artikel 82 savnes en udtrykkelig henvisning til en præstationsvurderingsanalyse (som heller ikke nævnes i artikel 20, der omhandler »profilering«). Det er i øvrigt heller ikke præciseret, om denne beføjelse også gælder udformningen af bestemmelser om DBO'er. Forbuddet mod profilering i

forbindelse med ansættelsesforhold bør ligeledes gentages i forbindelse med konsekvensanalysen vedrørende databeskyttelse (artikel 33).

Hvad der mangler, og som bør indføjes:

4.14 Artikel 81, 82, 83 og 84

4.14.1 I stedet for »Under overholdelse af denne forordning ...« burde der stå »I henhold til denne forordning ...«.

4.15 Anvendelsesområdet

4.15.1 Eftersom der er tale om grundlæggende rettigheder, bør harmoniseringen på specifikke områder give medlemsstaterne mulighed for i deres nationale lovgivning at indføre bestemmelser, som ikke findes i forordningen eller som er mere favorable, hvilket allerede er tilfældet for de områder, som er omfattet af artikel 80 til 85.

4.15.2 Personers IP-adresser bør medtages blandt de personoplysninger, der skal beskyttes, og ikke blot nævnes i betragtningerne.

4.15.3 Søgemaskiner, hvis hovedindtægter stammer fra reklamer, og som indsamler personoplysninger om deres besøgende og bruger disse i kommercielt øjemed, bør indgå i forordningens anvendelsesområde, og ikke blot nævnes i betragtningerne.

4.15.4 Det bør præciseres, at de sociale netværk er omfattet af anvendelsesområdet som sådan, og ikke kun når de foretager profilering i kommercielt øjemed.

4.15.5 Visse metoder til kontrol og filtrering på internettet, som foregiver at bekæmpe forfalskning, mens de i virkeligheden har til formål at profilere netbrugere, at registrere dem og kontrollere alle deres bevægelser uden nogen specifik retlig tilladelse, bør også falde ind under forordningens anvendelsesområde.

4.15.6 Det ville også være ønskeligt, at Unionens institutioner og organer bliver underkastet forordningens krav.

4.16 Artikel 9 – Særlige kategorier af oplysninger

4.16.1 Den bedste fremgangsmåde vil være at udforme specifikke ordninger, som tager højde for forskellige omstændigheder, situationer og formål med behandlingen af oplysningerne. Der bør også indføres et forbud mod »profilering« på disse områder.

4.16.2 Princippet om forbud mod forskelsbehandling bør også gælde i forbindelse med behandling af følsomme data til statistiske formål.

4.17 Andre (uudnyttede) muligheder bør indføres på følgende områder:

— personalerepræsentanters deltagelse på alle nationale niveauer og på europæisk plan i udarbejdelsen af »bindende virksomhedsregler«, som fremover bør være en forudsætning for videregivelse af personoplysninger til andre lande (artikel 43)

⁽¹¹⁾ Spørgsmålet om kundesøgning via nominelt adresserede breve bør undersøges mere indgående, eftersom forordningen vil betyde, at denne fremgangsmåde bliver forbudt, skønt den er meget lidt pågående og målrettet mod potentielle nye kunder.

⁽¹²⁾ For eksempel via en periodisk aktivitetsrapport fra DBO'en til personalerepræsentanterne, til de valgte arbejdstagerrepræsentanter i bestyrelsen eller i tilsynsrådet på nationalt og/eller europæisk plan, hvor sådanne findes.

— information og høring af Det Europæiske Samarbejdsudvalg i forbindelse med videregivelse af oplysninger om ansatte til andre lande, især tredjelande

— ret for arbejdsmarkedets parter og forbruger- og menneskerettighedsorganisationer på europæisk plan til at blive informeret om og deltage i udpegelsen af medlemmer til »Det Europæiske Databeskyttelsesråd«, som skal erstatte »Artikel 29-gruppen«

— ret for ovennævnte parter og organisationer på nationalt plan til at blive informeret om og deltage i udpegelsen af medlemmerne af de nationale datatilsynsmyndigheder, hvilket ikke indgår i forslaget.

4.18 Artikel 74 til 77 – Gruppesøgsmål vedrørende ulovlige registre og skadeerstatning

4.18.1 De fleste krænkelse af retten til databeskyttelse er af kollektiv art, dvs. at i tilfælde af sådanne krænkelse er det ikke kun én person, der rammes, men en gruppe eller samtlige registrerede personer. Den traditionelle adgang til domstolsprøvelse, der står til rådighed for enkeltpersoner, egner sig ikke til at reagere mod denne form for krænkelse. Ganske vist har alle organer, organisationer eller sammenslutninger, der har til formål at beskytte registreredes rettigheder, i henhold til artikel 76 ret til på vegne af en eller flere registrerede at iværksætte de procedurer, der er omhandlet i artikel 74 og 75. Men dette gælder ikke, når der er tale om at kræve erstatning, for i artikel 77 gives denne mulighed kun til enkeltpersoner, og der åbnes ikke op for en procedure for kollektiv repræsentation eller gruppesøgsmål.

4.18.2 I denne forbindelse minder udvalget om, at det i årevis i flere udtalelser har peget på, at der er et presserende behov for at udstyre EU med et harmoniseret retsmiddel for kollektive søgsmål på europæisk plan på mange områder af EU-retten. Denne mulighed findes allerede i flere medlemsstater.

Hvad der er uacceptabelt:

4.19 Artikel 8 – Behandling af et barns personoplysninger

4.19.1 Efter at have defineret »barn« som en person under atten år (artikel 4, stk. 18) i henhold til New York-konventionen er det ikke acceptabelt, at der i artikel 8, stk. 1, gives mulighed for, at børn på 13 år kan give »samtykke« til behandling af deres personoplysninger.

4.19.2 Skønt EØSU har forståelse for nødvendigheden af at fastlægge specifikke regler for SMV'er, er det ikke acceptabelt, at Kommissionen via delegerede retsakter uden videre kan fritage SMV'erne for forpligtelsen til at respektere børns rettigheder.

4.20 Artikel 9 – Særlige kategorier af personoplysninger

4.20.1 Ligeledes er der heller ingen grund til, at børn i henhold til artikel 9, stk. 2, litra a), skal kunne give deres

»samtykke« til behandling af oplysninger om deres statsborgerskab, politiske holdninger, religion, helbred, seksualliv eller idømte straffe.

4.20.2 De oplysninger, som opgives frivilligt af de berørte personer selv, f.eks. på Facebook, bør ikke udelukkes fra beskyttelse, således som det kan udledes af litra e) i artikel 9, stk. 2, og de bør i det mindste være omfattet af retten til at blive glemt.

4.21 Artikel 13 – Rettigheder i forbindelse med modtagere

4.21.1 Undtagelsen i slutningen af artiklen – »medmindre dette viser sig umuligt eller er uforholdsmæssigt vanskeligt« er hverken berettiget eller acceptabel.

4.22 Artikel 14 – Information til den registrerede

4.22.1 Den samme undtagelse i stk. 5, litra b), er også uacceptabel.

4.23 Artikel 19, stk. 1 – Ret til indsigelse

4.23.1 Den vage formulering af undtagelsen – »vægtige legitime grunde« – er ikke acceptabel og udhuler retten til indsigelse.

4.24 Artikel 20 – Foranstaltninger baseret på profilering

4.24.1 Forbuddet mod profilering bør ikke begrænses til automatisk databehandling ⁽¹³⁾.

4.24.2 I stk. 2, litra a), bør udtrykket »... der findes passende foranstaltninger ...« erstattes med »... der er truffet passende foranstaltninger ...«.

4.25 Artikel 21 – Begrænsninger

4.25.1 Ordlyden af stk. 1, litra c), er helt uacceptabel, da den indeholder vage og uklare udtryk såsom »økonomiske eller finansielle interesser«, »valuta-, budget- og skatteanliggender« og endog »markedets stabilitet og integritet«, hvoraf den sidste er en tilføjelse til direktiv 95/46.

4.26 Artikel 25, 28 og 35 – Grænsen på 250 ansatte

4.26.1 Tærsklen på 250 ansatte, som er afgørende for, om visse beskyttelsesforanstaltninger finder anvendelse, f.eks. mht. udpegelse af en databeskyttelsesansvarlig, vil betyde, at kun knap 40 % af arbejdstagerne vil nyde godt af denne bestemmelse. Den samme grænse med hensyn til dokumentationskravet vil betyde, at hovedparten af de ansatte fremover ikke vil have nogen mulighed for at overvåge anvendelsen af deres personoplysninger, og der vil altså ikke længere være nogen

⁽¹³⁾ Jf. henstilling CM/Rec(2010)13 fra Europarådets Ministerkomité af 23. november 2010.

som helst kontrol. Udvalget foreslår at overveje muligheden for at fastlægge en lavere tærskel, f.eks. det antal arbejdstagere i en virksomhed, som generelt i medlemsstaterne er bestemmende for, om der skal nedsættes et personaleudvalg. En anden tilgang baseret på objektive kriterier, der kunne overvejes, er at tage udgangspunkt i antallet af filer med beskyttede oplysninger, der er blevet behandlet inden for et bestemt tidsrum, som skal fastlægges nærmere, uafhængigt af den berørte virksomheds eller enheds størrelse.

4.27 Artikel 51 – »Centralt kontaktpunkt«

4.27.1 Princippet om et »centralt kontaktpunkt« indføres ganske vist for at gøre livet lettere for virksomhederne og databeskyttelsesmekanismerne mere effektive, men det kan ikke

desto mindre forringe databeskyttelsen for borgerne generelt og især beskyttelsen af arbejdstagernes personoplysninger ved at ophæve det hidtidige krav om, at videregivelser af personoplysninger skal være omfattet af en virksomhedsaftale og godkendes af en national databeskyttelseskommission ⁽¹⁴⁾.

4.27.2 I øvrigt forekommer dette system at gå imod ønsket om nærforvaltning og risikerer at fratage borgerne muligheden for at få deres sag behandlet af den kontrolmyndighed, der er nærmest og lettest tilgængelig.

4.27.3 Der er således grunde, som taler for at opretholde bestemmelsen om, at en klage skal behandles af myndigheden i den medlemsstat, hvor klageren har sin bopæl.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ Nærmere bestemt de uafhængige myndigheder, som skal give tilladelse til og kontrollere oprettelsen af personregistre. Tværtimod burde deres beføjelser udvides i det digitale samfund og når det gælder sociale netværk ikke mindst på baggrund af den værdi, som udveksling af individuelle profiler har i forbindelse med markedsundersøgelser.

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag fik mere end en fjerdedel af de afgivne stemmer, men blev i henhold til forretningsordenens artikel 54, stk. 3, forkastet under debatten:

Punkt 4.25 og 4.25.1 slettes**~~»4.25 Artikel 25, 28 og 35 — Grænsen på 250 ansatte~~**

~~4.25.1 Tærsklen på 250 ansatte, som er afgørende for, om visse beskyttelsesforanstaltninger finder anvendelse, f.eks. mht. udpegelse af en databeskyttelsesansvarlig, vil betyde, at kun knap 40 % af arbejdstagerne vil nyde godt af denne bestemmelse. Den samme grænse med hensyn til dokumentationskravet vil betyde, at hovedparten af de ansatte fremover ikke vil have nogen mulighed for at overvåge anvendelsen af deres personoplysninger, og der vil altså ikke længere være nogen som helst kontrol. Udvalget foreslår at overveje muligheden for at fastlægge en lavere tærskel, f.eks. det antal arbejdstagere, som generelt i medlemsstaterne er bestemmende for, om der skal nedsættes et samarbejdsudvalg, en faglig klub eller et tilsynsråd. Der kunne overvejes en anden tilgang baseret på objektive kriterier, såsom antallet af filer med beskyttede oplysninger, der er blevet behandlet inden for et bestemt tidsrum, som skal fastlægges nærmere, uafhængigt af den berørte virksomheds eller enheds størrelse.«~~

Resultat af afstemningen

Stemmer for: 87

Stemmer imod: 89

Stemmer hverken for eller imod: 26

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En kvalitetsramme for tjenesteydelser af almen interesse i Europa

COM(2011) 900 final

(2012/C 229/18)

Ordfører: **Jan SIMONS**

Kommissionen besluttede den 20. december 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Social Udvalg og Regionsudvalget: En kvalitetsramme for tjenesteydelser af almen interesse i Europa«

COM(2011) 900 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 10. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 145 stemmer for, 2 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget beklager meget meddelelsens titel, som er forvirrende og lover mere, end indholdet kan holde. Forvirrende, fordi ordet »kvalitetsramme« i dette tilfælde øjensynligt skal tillægges en anden betydning end Unionens anerkendte fælles værdinorm »kvalitet« i artikel 14 i TEUF og protokol 26 – en værdi, der hverken behandles i meddelelsen generelt eller på sektorspecifikt plan.

1.2 Udvalget tilslutter sig, at der er behov for at udarbejde denne forklarende note om tjenesteydelser af almen interesse. Hvad angår forklaringen i Kommissionens meddelelse tilslutter udvalget sig denne under hensyntagen til de fremsatte bemærkninger. Udvalget har i de senere år gentagne gange henvist til behovet for kvalitativt gode, effektive og moderne tjenesteydelser af almen interesse.

1.3 Udvalget anser det stadig for nødvendigt at omsætte primærrettens nye bestemmelser om tjenesteydelser af almen interesse til sekundær sektorspecifik og eventuelt tværsektoriel lovgivning.

1.4 Den nuværende finansielle og økonomiske krise har igen gjort det helt klart, hvilken central rolle tjenesteydelser af almen interesse spiller i forbindelse med sikring af social og territorial samhørighed. I den forbindelse må det ikke glemmes, at den offentlige sektors muligheder er under pres på grund af politiske beslutninger. Udvalget tilslutter sig, at det haster med at iværksætte passende foranstaltninger, således at udførelsen af tjenesteydelser håndhæves, og kvaliteten heraf forbedres.

1.5 Udvalget anser den institutionelle ramme (artikel 14 i TEUF, protokol nr. 26 og artikel 36 i charteret om grundlæg-

gende rettigheder) for at være et godt grundlag for den nærmere gennemførelse, men mener, at denne meddelelse ikke indeholder den sammenhængende og specifikke tilgang til tjenesteydelser af almen interesse, der kræves.

1.6 Levering, udlægning og finansiering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse er og bliver efter udvalgets opfattelse, via sektorspecifik lovgivning, som muliggør målrettede løsninger, et anliggende, som henhører under medlemsstaters kompetence, hvorimod EU's lovgivende beføjelse først og fremmest vedrører fastlæggelsen af de økonomiske og finansielle rammebetingelser og kontrol med åbenlyse fejl.

1.7 Udvalget argumenterer for, at der ved revisionen af sektorspecifik lovgivning, som omfatter universaltjenesteforpligtelser, kræves løbende undersøgelser på basis af de nye bestemmelser i primærretten, ændrede brugerbehov samt teknologiske og økonomiske forandringer. Dette bør ske i samarbejde med de forskellige interessenter og civilsamfundet. I forbindelse med denne revision bør man efter udvalgets vurdering benytte en tilgang, hvor man både tager hensyn til beskæftigelse og den sociale og territoriale samhørighed, da disse aspekter indtil videre har været forsømt.

1.8 I protokol nr. 26 understreges medlemsstaternes skønsmæssige beføjelser med hensyn til at levere, udlægge og tilrettelægge ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse. Udvalget mener derfor, at det først og fremmest er medlemsstaterne, der er ansvarlige for evalueringerne heraf på nationalt, regionalt og lokalt niveau, og at Kommissionen blot har pligt til at dele de bedste praksisser og kontrollere disse i overensstemmelse med de generelle principper i EU-traktaterne.

1.9 Udvalget værdsætter, at Kommissionen i meddelelsen gør et forsøg på at give en forklaring på de grundlæggende begreber, der behandles i forbindelse med drøftelserne af tjenesteydelser af almen interesse, som direkte berører kunder og brugere, altså borgerne i al almindelighed. Desværre lykkes det ikke fuldstændigt. Efter udvalgets opfattelse bør definitionen af tjenesteydelser af almen interesse omfatte mere end en henvisning til, at der eksisterer et marked. Man kommer her bl.a. til at tænke på den demokratisk legitimerede politiske beslutningstagning i medlemsstaterne. Det anbefales, at dette drøftes bredt, og at der igen, uden plads til fortolkninger på de forskellige sprog, udsendes en forklarende begrebsliste, således at man undgår fejlfortolkninger.

1.10 Udvalget kan give sit samtykke til, at der skabes større tydelighed og større retssikkerhed med hensyn til de EU-bestemmelser, der gælder for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse. Dette gælder også offentliggørelsen af Kommissionens »vejledninger« – navnlig hvis disse er udarbejdet af relevante eksperter – som er beregnet til at fremme en bedre forståelse og anvendelse af EU-bestemmelserne for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse.

1.11 Med hensyn til den fortsatte garanti for adgang til væsentlige tjenesteydelser, såsom postvæsen, basale banktjenesteydelser, offentlig transport, energi og telekommunikation, bør der, ifølge udvalget, især for sårbare brugere, såsom handicappede eller personer, der lever under fattigdomsgrænsen, altid være universel adgang. Medlemsstaterne skal til enhver tid, på grundlag af det gældende retssystem og under overvågning af Kommissionen, foretage en afvejning af, hvorvidt disse tjenesteydelser skal bibeholdes hos eller overføres til myndighederne eller (delvist) overlades til markedet på strenge betingelser.

1.12 Udvalget er af den opfattelse, at der i denne meddelelse i højere grad burde have været taget hensyn til tjenesteydelser af almen interesse på det sociale, sundhedsmæssige og arbejdsmarkedsrelaterede område. Det opfordrer også Kommissionen til at intensivere sit arbejde med specificering af sociale tjenesteydelser af almen interesse. Udvalget mener også, i lighed med Kommissionen, at sociale tjenesteydelser af almen interesse, f.eks. i sektorerne for sundhedspleje, børnepasning, ældrepleje, hjælp til handicappede, sociale boliger og arbejdsmarkedstjenester, spiller en afgørende rolle.

1.13 Udvalget opfordrer Kommissionen til på kort sigt at fremsætte forslag med hensyn til fremme af initiativer på det kvalitetsmæssige område, navnlig vedrørende sociale tjenesteydelser af almen interesse, idet der i denne meddelelse tages meget lidt hensyn til dette, og fordi der er en stigende efterspørgsel efter det, og finansieringen heraf bliver stadig mere problematisk. Desuden bør Kommissionen bygge videre på »Voluntary European Quality Framework for Social Services« (en frivillig europæisk kvalitetsramme for sociale tjenesteydelser) på medlemsstatsniveau.

2. Indledning

2.1 Med ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten er der indført nye bestemmelser med hensyn til tjenesteydelser af almen inter-

esse, dvs. artikel 14 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) og protokol nr. 26 om fortolkningen af Unionens »fælles værdinormer« i artikel 14 i TEUF samt ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse. Desuden opnåede artikel 36 i charteret om grundlæggende rettigheder samme retlige betydning som traktaterne.

2.2 Derudover viser den langvarige finansielle og økonomiske krise tydeligt, hvilken central rolle tjenesteydelser af almen interesse spiller i forbindelse med sikring af social og territorial samhørighed og den effekt, krisen har på den offentlige sektor. Det fremgår af undersøgelser, at »offentlige tjenesteydelser«, hvilket omfatter mere end blot tjenesteydelser af almen interesse, udgør mere end 26 % af BNP i de 27 EU-medlemsstater, mens de skaffer arbejde til 30 % af den europæiske arbejdsstyrke.

2.3 Dette er jo også den vigtigste grund til, at Kommissionen har besluttet at udarbejde denne meddelelse.

3. Indholdet i Kommissionens dokument

3.1 Kvalitetsrammen bør efter Kommissionens opfattelse sørge for, at rammerne for love og bestemmelser på EU-plan betyder en yderligere forstærkning af det indre markeds sociale dimension, at der tages større hensyn til tjenesteydernes specifikke karakter, og at der gives svar på udfordringen i, at der ved udlægningen af disse tjenester tages hensyn til de i protokollen anerkendte værdinormer, såsom kvalitet, sikkerhed og overkommelige priser, lige behandling, universel adgang og brugernes rettigheder.

3.2 Kommissionen konstaterer, at der i årenes løb er der sket en væsentlig ændring i efterspørgslen efter tjenesteydelser af almen interesse og måden, hvorpå disse leveres. Ifølge Kommissionen blev tjenesteydelserne tidligere udbudt af staten, men nu bliver disse tjenesteydelser i vidt omfang udbudt af decentrale offentlige organer eller af den private sektor via særlovgivning.

3.3 Via liberaliseringsprocesser, andre prioriteringer i den statslige politik og ændrede behov og forventninger hos brugerne forstærkes den tendens, der er omtalt i punkt 3.2. Og eftersom mange af disse tjenesteydelser er af økonomisk karakter, falder de ind under bestemmelserne for det indre marked og konkurrencereglerne »i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem«.

3.4 Selv om der er bekymringer med hensyn til virkningerne af disse bestemmelser, navnlig på leveringen af sociale tjenesteydelser, mener Kommissionen, at bestemmelserne kan anvendes på en måde, hvor der tages større hensyn til specifikke behov, og udbuddet af tjenesteydelser forøges, især ved anvendelse af den nødvendige fleksibilitet.

3.5 Den såkaldte kvalitetsramme, som Kommissionen præsenterer, består af tre indsatsområder, som den imidlertid ikke omsætter til konkrete forslag.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udvalget beklager meget meddelelsens titel, som er forvirrende og lover mere, end indholdet kan holde. Forvirrende fordi ordet »kvalitetsramme« i dette tilfælde øjensynligt skal tillægges en anden betydning end Unionens anerkendte fælles værdinorm »kvalitet« i artikel 14 i TEUF og protokol 26, – en værdi, der hverken behandles i meddelelsen generelt eller på sektorspecifikt plan. Det samme er tilfældet for de øvrige værdinormer, såsom sikkerhed, overkommelig pris, lige behandling, universel adgang og brugerrettigheder.

4.2 Det er også meget alvorligt, at meddelelsen ikke indeholder en konsekvensanalyse, da der er mange ting at få rede på i Kommissionens påstande og konstateringer, der er omtalt i punkt 3.2. F.eks. har der ifølge udvalget og eksperter altid været et regionalt og lokalt udbud af disse tjenesteydelser.

4.3 Udvalget tilslutter sig behovet for, at der udarbejdes denne forklarende note om tjenesteydelser af almen interesse. Det har allerede i tidligere udtalelser ⁽¹⁾ peget på behovet for tjenesteydelser af almen interesse, der er effektive, moderne, tilgængelige og overkommelige i pris, idet dette er en af søjlerne i den europæiske sociale model og i den sociale markedsøkonomi og for fortsat at tage hensyn til dette, især nu hvor den finansielle og økonomiske krise hærger Europa.

4.4 I den forbindelse støtter udvalget Kommissionens fremgangsmåde og opfordrer den til yderligere at arbejde på godkendelse af de specifikke karaktertræk ved de sociale tjenesteydelser af almen interesse i forbindelse med eksempelvis reglerne om statsstøtte og arbejdsmarkedstjenester.

4.5 Udvalget anser det stadig for nødvendigt at omsætte primærrettens nye bestemmelser om tjenesteydelser af almen interesse til sekundær sektorspecifik og eventuelt tværsektoriel lovgivning.

4.6 Udvalget er af den opfattelse, at der i denne meddelelse burde have været taget mere hensyn til tjenesteydelser af almen interesse på det sociale og sundhedsmæssige område. Det opfordrer også Kommissionen til at intensivere sit arbejde med specificering af sociale tjenesteydelser af almen interesse. Desuden peges der på, at der også kunne være andre tjenesteydelser af almen interesse, som Kommissionen ikke nævner, f.eks. inden for sektorerne kultur, uddannelse, offentlig radio- og tv-virksomhed mm. Udvalget mener ligesom Kommissionen, at sociale tjenesteydelser af almen interesse, såsom i sektorerne for sundhedspleje, børnepasning, ældrepleje, hjælp til handicappede, sociale boliger og arbejdsmarkedstjenester, spiller en afgørende rolle.

4.7 Med indførelsen af nye bestemmelser i forbindelse med ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten, artikel 14 i traktaten om

Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) samt protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse og artikel 36 i charteret om grundlæggende rettigheder, hvorved denne opnåede samme retlige betydning som traktaterne, blev der skabt plads for Kommissionen til at samle alle initiativer, som den har iværksat med hensyn til tjenesteydelser af almen interesse. Udvalget anser dette for en værdifuld begyndelse, hvortil det bør bemærkes, at denne meddelelse dog ikke indeholder den nødvendige sammenhængende og specifikke tilgang til tjenesteydelser af almen interesse, der kræves, f.eks. vedrørende adgang til tjenesteydelserne. Det opfordrer derfor Kommissionen til at komme med konkrete forslag.

4.8 Med artikel 14 i TEUF har EU fået lovgivningsbeføjelser på området for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse og mulighed for, i form af forordninger, at fastlægge de nødvendige principper, og navnlig de økonomiske og finansielle betingelser, for at disse tjenester kan fungere. Af artiklens sammenhæng fremgår det ifølge udvalget tydeligt, at der her ikke menes betingelserne for selve tjenesteydelsen, som altid fastlægges nationalt af myndighederne, men derimod rammebetingelserne og de sektorspecifikke betingelser inden for EU's kompetenceområder (i den forbindelse forstås nationale myndigheder som de nationale, regionale og lokale myndigheder).

4.9 Det fremgår også klart af artiklen, at det er og forbliver medlemsstaternes myndigheders beføjelse at levere, udlægge og finansiere sådanne tjenesteydelser. Dette har udvalget også altid tidligere argumenteret for. Kommissionen bør derfor også opbygge kendskab til disse tjenesteydelser på nationalt plan for at kunne vurdere anvendelsen af EU-reglerne.

4.10 Kommissionen anfører, at den løbende vil lade behovet for en revision af eksisterende sektorspecifik lovgivning, som omfatter universelle tjenesteydelsesforpligtelser, undersøge. Udvalget vil i den forbindelse anføre, at det er påkrævet, at denne løbende undersøgelse sker på basis af de nye bestemmelser i primærretten, ændrede brugerbehov samt teknologiske og økonomiske forandringer, og at den foregår i samarbejde med de forskellige interessenter og civilsamfundet. Det gælder særligt, når det drejer sig om at undersøge behovet for nye universaltjenesteforpligtelser inden for andre sektorer. Udvalgets mening om dette er allerede gengivet i en anden udtalelse ⁽²⁾.

4.11 I artikel 1 i protokol nr. 26 gengives de grundprincipper, der finder anvendelse på tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, og i artikel 2 medlemsstaternes beføjelser til at levere, udlægge og tilrettelægge ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse. Udvalget mener derfor, at det først og fremmest er medlemsstaterne, der er ansvarlige for evalueringerne af de i artikel 2 anførte tjenesteydelser på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Kommissionen har blot til opgave, inden for rammerne af kontrol med åbenlyse fejl, at kontrollere disse tjenesteydelser i overensstemmelse med de generelle principper i EU-traktaterne.

⁽¹⁾ EUT C 48 af 15.2.2011, s. 77-80; EUT C 128 af 18.5.2010, s. 65-68; EUT C 162 af 25.6.2008, s. 42-45; EUT C 309 af 16.12.2006, s. 135-141.

⁽²⁾ EUT C 48 af 15.2.2011, s. 77-80.

4.12 Udvalget værdsætter Kommissionens forsøg på at give en forklaring på de forskellige begreber, der behandles i drøftelserne af tjenesteydelserne af almen interesse. Desværre lykkes det ikke fuldstændigt, og forklaringen er ikke altid korrekt. F.eks. mangler der bl.a. som helhed en betegnelse for og plads til begrebet »væsentlige tjenesteydelser«, og det er uklart, hvorvidt »vigtigt« (s. 3, anden tankestreg) er lig med »væsentligt«. Desuden er sammenfatningen af specifikke universelle tjenesteydelsesforpligtelser ikke fuldstændig. I Kommissionens meddelelse er der et eksempel på forvirringen: F.eks. henvises der i titlen og første punktum i aktionspunkt 2 til »væsentlige«, men hele den efterfølgende tekst i denne titel drejer sig om »universaltjenesteforpligtelser«. Kommissionen bør ikke undlade at søge assistance fra kendte eksperter på området med henblik på at få de grundlæggende begreber, der anvendes i forbindelse med tjenesteydelser af almen interesse, entydigt fastlagt.

4.13 Det er også oplyst, at der mellem de forskellige sprogversioner er plads til fortolkninger og ikke kun med hensyn til listen over grundlæggende begreber. F.eks. er spørgsmålet, om der med brug af begreber som »universel adgang« ved siden af »forsyningspligt«, »forsyningspligt« ved siden af »forpligtelser til offentlig tjeneste« og »offentlig tjeneste« hver gang menes noget andet. Typisk for forvirringen er, at Kommissionen i sin ramme for grundlæggende begreber anfører, at den ikke længere vil bruge betegnelsen offentlig tjenesteydelse i meddelelsen, selv om der i det fjerde afsnit derefter står »... for særlige offentlige tjenester at opfylde deres opgaver«.

4.14 Det anbefales derfor også, at alle disse punkter drøftes bredt, og at der igen udsendes en forklarende liste over begreber med henblik på at undgå fejlfortolkninger. I den forbindelse skal der tages hensyn til forskellene mellem de sociale systemer i medlemsstaterne.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Den tilgang i form af tre indsatsområder, som anført i punkt 3.5, som Kommissionen har benyttet ved udarbejdelsen af denne meddelelse, er efter udvalgets opfattelse en hensigtsmæssig ramme for nærmere gennemførelse.

5.2 Det første indsatsområde vedrører tilvejebringelse af større tydelighed og større retssikkerhed med hensyn til de EU-bestemmelser, der gælder for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse. Udvalget finder tydeligvis dette positivt, da det har argumenteret herfor i flere år. Desværre må udvalget konstatere, at der ikke udformes nye konkrete forslag.

5.3 Hvad angår revisionen af bestemmelserne om statsstøtte til tjenesteydelser af almen interesse, har Kommissionen allerede vedtaget eller fremlagt følgende justeringer:

5.3.1 En ny meddelelse om nærmere behandling af de fortolkningsproblemer, der forekommer på nationalt, regionalt og lokalt niveau.

5.3.2 Udbredelse af en række sociale tjenester, der ikke er underlagt forpligtelsen til forhåndsanmeldelse efter Kommissionens vurdering, forudsat at en række betingelser er opfyldt. Ud over hospitaler og sociale boliger omfatter denne liste nu tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, hvormed der opfyldes samfundsmæssige behov inden for sundhedsområdet og langtidspleje, børnepasning, adgang til og indtræden på arbejdsmarkedet og omsorg for og social inklusion af sårbare grupper.

5.3.3 En grundig og målrettet undersøgelse af omfattende støtteforanstaltninger, som kan have en stor indvirkning på det indre markeds funktion.

5.3.4 Et forslag til en ny bagatelbestemmelse, der er specielt beregnet på tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, der siger, at det, for støttebeløb op til et beløb på 500 000 EUR pr. år over en periode på tre år, udelukkes, at der er tale om støtte. For bestemte sektorer, hvor Kommissionen nævner transportsektoren og offentlige radio- og tv-virksomheder, finder sektorspecifikke bestemmelser anvendelse.

5.4 I forbindelse med Kommissionens forslag hvad angår revisionen af reglerne om offentlige indkøb og koncessioner med henblik på en forbedring af kvaliteten af udførelsen af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse er følgende forhold relevante:

5.4.1 Der kommer en særlig – lettere – lovgivning for sociale tjenesteydelser og for tjenesteydelser inden for sundhedsplejen, hvor der tages hensyn til disse tjenesteydelsers særlige rolle og karakteristika. Der skal anvendes højere lofter, og disse tjenester skal blot opfylde forpligtelserne til gennemsigtighed og lige behandling. Der opfordres til at anvende kriteriet »det økonomisk mest fordelagtige bud« (ifølge Kommissionen inddrager dette kriterium også sociale og miljømæssige aspekter).

5.4.2 Der kommet mere retssikkerhed i forbindelse med spørgsmålet om, hvordan EU-reglerne vedrørende offentlige udbud finder anvendelse i forbindelserne mellem offentlige instanser. I dette spørgsmål henvises til den nylige udtalelse fra udvalget om offentlige indkøb og koncessioner.

5.5 Udvalget er meget tilfreds med offentliggørelsen af Kommissionens »vejledninger«, navnlig når de er udarbejdet sammen med kendte eksperter, med henblik på at få en bedre en bedre forståelse og anvendelse af EU-reglerne vedrørende tjenesteydelser af almen økonomisk interesse.

5.6 Det andet indsatsområde vedrører garantien for fortsat adgang til væsentlige tjenesteydelser, i hvilket Kommissionen forsøger at bevare en balance mellem på den ene side indrømmelser i behovet for større konkurrence og på den anden side den enkelte borgers adgang til væsentlige tjenesteydelser af høj kvalitet og til overkommelige priser, således som det også allerede er forklaret i hvidbogen om dette emne fra 2004.

5.7 I den forbindelse anfører Kommissionen følgende eksempler på væsentlige tjenesteydelser: posttjenester, basale banktjenester, offentlig (person)transport, energi og telekommunikation. Udvalget går, under henvisning til punkt 4.6, ud fra, at denne sammenfatning ikke er udtømmende. Udvalget mener også, at de nævnte eksempler er væsentlige tjenesteydelser, der skal være overkommelige i pris og omfattet af en universel adgangsret. Dette bør navnlig gælde for personer, der har behov for beskyttelse eller støtte, såsom personer med handicap og personer, der er ramt af fattigdom og udelukkelse. I tilfælde af konflikt med konkurrencereglerne skal den almene interesse have forrang.

5.8 Det tredje indsatsområde vedrører fremme af initiativer på det kvalitetsmæssige område, navnlig vedrørende sociale tjenesteydelser af almen interesse, som samfundet i stigende grad efterspørger, og hvis finansiering på den ene side på grund af den finansielle og økonomiske krise og på den anden side på grund af aldringen bliver stadig mere problematisk.

5.9 Udvalget minder her først og fremmest om, at det stadig efterlyser en meddelelse fra Kommissionen om sundhedstjenesteydelser, som den havde lovet i forbindelse med sociale tjenesteydelser af almen interesse.

5.10 Som eksempler på det tredje indsatsområde fremfører Kommissionen fire initiativer. Udvalget vil med hensyn til disse initiativer bemærke, at tre af de fire initiativer vedrører initiativer, der allerede er iværksat. Støtten til nye tværnationale projekter, der er forudsat i Progressprogrammet, bør derfor ikke blot vedrøre gennemførelsen af frivillige kvalitetsrammer, men også tage højde for inddragelsen af projektresultater.

5.11 Udvalget bifalder Kommissionens fokus på det faktum, at offentlige kontrakter tildeles ud fra princippet om de »laveste omkostninger for samfundet« og ikke nødvendigvis ud fra det laveste bud. Dette er især vigtigt med henblik på at sikre det bedst mulige samspil mellem områderne socialpolitik og arbejdsmarkedstjenester, der påvirker hinanden i betydelig grad. Det sociale aspekt ved offentlige indkøb skal imidlertid styrkes i samfundet som helhed.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om et instrument for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område

COM(2011) 841 final

(2012/C 229/19)

Ordfører: **Richard ADAMS**

Kommissionen besluttede den 7. december 2011 under henvisning til artikel 203 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets forordning om et instrument for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område«

COM(2011) 841 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 10. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 146 stemmer for, 5 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder forslaget til forordning og støtter på visse betingelser, at EU's ekspertise om sikkerhed på det nukleare område finder bredere anvendelse i tredjelande.

1.2 Udvalget konstaterer, at det betydelige finansielle referencgrundlag på 631 mio. EUR i perioden 2014-2020 forvaltes af EuropeAid – Generaldirektoratet for Udvikling og Samarbejde – og omfattes af regler og procedurer, der gælder for alle hjælpe- og udviklingspolitikker. Udvalget forventer, at dette styrker ansvarligheden for, gennemsigtigheden af og sammenhængen med andre hjælpeprogrammer.

1.3 Udvalget forventer at modtage en rapport fra Kommissionen om gennemførelsen, resultaterne og de vigtigste følger og virkninger af dette program inden for EU's eksterne finansielle bistand hvert andet år fra og med 2016, og ser frem til at blive inddraget fuldt ud i denne overvågnings- og revideringsproces. Med en rettidig planlægning af programmernes midtvejsevaluering bør man kunne opnå og fremvise de bedst mulige resultater. Planlægningen vil utvivlsomt foregå i samarbejde med de geografiske programmer eller EU-delegationerne i partnerlandene.

1.4 Det konstateres, at det europæiske civilsamfunds holdning til udviklingen af atomenergi generelt varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat, og at dette bør komme klarere til udtryk i visse aspekter af forordningen.

1.5 Det bør navnlig præciseres over for EU's borgere og skatteydere, at størstedelen af programmets midler hovedsagelig anvendes til oprydning, og at det kun er en lille del af udgifterne, der går til rådgivningsprogrammer for nuklear sikkerhed i vækstøkonomier, hvor den politiske og civile stabilitet kan garanteres.

1.6 Hvad angår bistand til nye vækstlande bør Kommissionen foreslå, at der udarbejdes en international konvention mellem de få stater, der er i stand til at levere rådgivning om nuklear sikkerhed, som fastlægger kriterierne og betingelserne for denne type rådgivningsarbejde. Uafhængigt af en sådan konvention bør der anvendes klare kriterier i instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område (INSC), der skal gøre det muligt at fastslå, hvorvidt et nyt vækstland:

- opfylder minimumskriterierne for national og international stabilitet
- er i stand til og indstillet på at sikre, at der indføres de administrative, videnskabelige og tekniske strukturer, der er påkrævede for at udnytte atomkraft
- på lang sigt er i stand til at tilvejebringe de finansielle ressourcer, der er nødvendige for at sikre et højt niveau af reguleringskompetence, så alle forudsætningerne for sikker drift og et langsigtet program for sikker affaldshåndtering er til stede.

1.7 Disse kriterier bør ikke indgå i forordningens bilag, men i stedet indarbejdes i hovedteksten, eftersom de omfatter generelle principper vedrørende international nuklear sikkerhed, stabile internationale forbindelser og afgørende internationale sikkerhedsspørgsmål.

1.8 Der bør kun gennemføres bistandsprojekter i et nyt vækstland, hvis det pågældende land deltager i ikke-sprednings-traktaten og dens protokoller, konventionen om nuklear sikkerhed og den fælles konvention om sikker håndtering af radioaktivt affald.

1.9 Midler til anskaffelse af teknisk udstyr bør kun tildeles i ekstraordinære tilfælde, hvor det gælder om at garantere sikkerheden. Kommissionen bør udvikle kriterierne, og der bør følges op med rapporter. Der bør ikke ydes assistance til operatørerne.

1.10 For at bidrage til gennemsigtigheden anbefales det, at man offentliggør casestudier fra det nuværende program samt forbedrer præsentationen og krydshenvisningerne på EuropeAid's website.

1.11 Med INSC-programmet bør man fremme og evaluere muligheden for lovmæssig forankring af obligatoriske instrumenter i lande med nuklear aktivitet, hvis disse kan bidrage til at gennemføre eller styrke Den Internationale Atomenergior-ganisations (IAEA) traktater, konventioner og aftaler.

1.12 Udvalget anbefaler i særdeleshed at inkludere støtte til uafhængige civilsamfundsorganisationer i stater, der modtager støtte, eller i lande opgrænsende til stater, der modtager støtte, og som ønsker at forbedre ansvarligheden og åbenheden omkring den nukleare sikkerhedskultur gennem særlige foranstaltninger.

2. Indledning

2.1 Fra tid til anden kommer den nukleare sikkerhed uden for Europa i særlig høj grad i søgelyset. Det skete navnlig i forbindelse med de ulykker, der ramte Three Mile Island i 1979, Tjernobyl i 1986 og Fukushima i 2011. Den slags uheld har globale følger og understreger de katastrofale konsekvenser, der udspringer af mangelfuld udformning, dårlig sikkerhedskultur, utilfredsstillende driftssikkerhed og utilstrækkelige lovgivningsmæssige rammer.

2.2 I 2010 var der 441 kommercielle atomreaktorer i drift i 30 lande verden over. Mange af dem blev bygget i 1970'erne og 1980'erne og har en gennemsnitlig levetid på omkring 35 år. Derudover er der omkring 250 civile forskningsreaktorer i drift, fordelt på 56 lande. Yderligere godt 60 atomkraftreaktorer er under opførelse, mens 150 er under planlægning. De nye reaktorer bliver først og fremmest opført i Kina, Indien og Rusland, og muligvis også i Sydøstasien, Sydamerika og Mellemøsten. Efterspørgslen på elektricitet er stadig stigende, og nogle lande vil sandsynligvis også forsøge at øge eksporten af atome-nergi.

2.3 Uanset om atomeenergien får en »renæssance« vil vi altid stå over for væsentlige nukleare sikkerhedsspørgsmål med potentielle globale følger, så længe der er atomkraftværker i drift. EU betragter aspekter af den internationale nukleare sikkerhed som et problem, der vedrører og involverer Unionen,

navnlig fordi EU siden Euratom-traktatens ikrafttræden i 1957 har udviklet ekspertise inden for forskning, teknik, drift og regulering på dette område. Med omkring en tredjedel af verdens atomkraftkapacitet og den bredeste erfaring inden for mangfoldige og dynamiske regulerings- og sikkerhedsordninger, råder EU over store mængder af viden på området. Tjernobyl-ulykken udstillede på tragisk vis de potentielle svagheder i sikkerhedsordningerne i tredjelande og gav dermed anledning til en dynamisk og proaktiv tilgang til samarbejdet om og udbredelsen af nuklear sikkerhed.

2.4 Fra og med 1991 er der blevet ydet betydelig støtte til nuklear sikkerhed i tredjelande inden for rammerne af EU's program for faglig bistand til Samfundet af Uafhængige Stater (TACIS). Støtten var koncentreret omkring sikkerhedsanalyse, lokal assistance til atomkraftværker og i visse tilfælde levering af udstyr for at forbedre kontrollen med værkernes drift, foranstaltninger vedrørende regulering og udstedelse af tilladelser samt affaldshåndtering. Der blev også ydet bidrag til større internationale initiativer, navnlig foranstaltninger i Tjernobyl. Der blev afsat omkring 1,3 mia. EUR til støtte til nuklear sikkerhed i navnlig Rusland og Ukraine samt, i væsentligt mindre omfang, til Armenien og Kasakhstan.

2.5 Fra 2007 blev TACIS afløst af INSC⁽¹⁾, som har særligt fokus på fremme og udvikling af nuklear sikkerhed og ikke længere er begrænset til de stater, der opstod ved Sovjetunionens opløsning. INSC råder over et budget på 524 mio. EUR for perioden 2007-2013 og finansierer foranstaltninger til at forbedre nuklear sikkerhed, sikker transport, behandling og deponering af radioaktivt affald, oprydning på tidligere nukleare anlæg og beskyttelse mod ioniserende stråling fra radioaktivt materiale, katastrofeberedskab samt fremme af internationalt samarbejde omkring nuklear sikkerhed.

2.6 EU indgår i et tæt samarbejde med IAEA og yder ofte støtte til gennemførelse af anbefalede programmer, som ellers ville stå uden midler.

2.7 Visse tredjelandes planer om at opbygge atomkraftkapacitet giver nye udfordringer. Nogle af disse vækstlande råder måske ikke altid over stabile politiske strukturer og mangler måske magtdeling, demokratisk kontrol, erfarne administrative strukturer og ekspertise inden for styring af højrisikoteknologi. Hvis disse lande opmuntres indirekte til at udvikle nuklear teknologi ved at man giver deres atomprogrammer et strejf af troværdighed i form af EU-midler, kan der opstå nye risici for den nukleare sikkerhed.

2.8 Udover det og uanset de intentioner, nogle tredjelande måtte have om at opbygge atomkraftkapacitet, er EØSU bevidst om, at civil anvendelse af atomkraft er forbundet med produktion af plutonium eller andre radioaktive materialer samt med udvikling af teknisk knowhow, der kan skabe internationale atomtrusler og øge de internationale spændinger. Disse risici kan blive endnu større i ustabile tredjelande.

⁽¹⁾ EUT L 81 af 22.3.2007, s. 1.

3. Resumé af forordningsforslaget

3.1 Det nuværende forslag til forordning, som er en omarbejdning af INSC-forordningen fra 2007, fastlægger bl.a. en revision af det geografiske anvendelsesområde, så det omfatter alle tredjelande i verden og præciserer samarbejdets prioriteter og kriterier. Ansvar for gennemførelsen af foranstaltningerne ligger hos EuropeAid – GD for Udvikling og Samarbejde (GD DEVCO), i samarbejde med EU's udenrigstjeneste, Kommissionens GD for Energi og Det Fælles Forskningscenter. Forordningen vil især også blive underlagt de fælles regler og procedurer for gennemførelsen af EU's instrumenter for dens optræden udadtil (COM(2011) 842 final). De indebærer også en forenklet gennemførelsesstrategi for instrumentet til finansiering af udviklingssamarbejdet (DCI), Det Europæiske Instrument for Demokrati og Menneskerettigheder (EIDHR), det europæiske naboskabsinstrument (ENI), stabilitetsinstrumentet (IFS), instrumentet for førtiltrædelsesbistand (IPA) samt partnerskabsinstrumentet (PI).

3.2 Forordningen støtter fremme af et højt nukleart sikkerhedsniveau, strålingsbeskyttelse og gennemførelse af en effektiv sikkerhedskontrol med nukleart materiale i tredjelande. Den omfatter aspekter som brydning af malm til brændsel, drift, nedlukning og affaldshåndtering – en omfattende tilgang. Ifølge Kommissionen vil udviklingen blive evalueret gennem IAEA-peer reviews, på grundlag af status over udviklingen af strategierne for brugt brændsel, nukleart affald og nedlukning, de respektive lovgivnings- og forskriftsmæssige rammer og gennemførelse af projekter samt antallet og vigtigheden af spørgsmål, der er identificeret i relevante IAEA-rapporter om nuklear sikkerhed.

3.3 Forordningen har til formål at sikre sammenhæng med EU's politiske målsætninger og andre udviklingsforanstaltninger i tredjelande gennem udarbejdelse af strategipapirer, der følges op af flerårige vejledende programmer, som dækker en periode på fire år, efterfulgt af en periode på tre år.

3.4 I et bilag præciseres de specifikke støttede foranstaltninger og kriterier for samarbejde, herunder prioriteterne for, hvordan budgettet på 631 mio. EUR skal fordeles i de næste syv år.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udvalget konstaterer, at samarbejdsprogrammerne og bistanden vedrørende nuklear sikkerhed har udviklet sig i de sidste 20 år. I det foreliggende forslag til forordning føres denne udvikling videre, og det gøres så vidt muligt klart, at det er sikkerheden, der er i højsædet, og ikke fremme af atomenergi (COM(2011) 841 final; bilag, kriterier, sidste punkt). Efter udvalgets forståelse er formålet med programmet ikke at opmuntre vækstlande til at anvende nuklear teknologi. Derfor bør man lægge større vægt på en mere detaljeret udarbejdelse af

udgiftssaldoen under foregående og foreslåede INSC-programmer. Det vil navnlig medvirke til at dæmpe visse bekymringer, hvis man kan gøre det klart, at størstedelen af programmets midler hovedsagelig anvendes til oprydning, og at det kun er en lille del af udgifterne, der går til rådgivningsprogrammer for nuklear sikkerhed i vækstøkonomier.

4.2 Dermed ville man også anerkende, at de dominerende sikkerhedsovervejelser omkring støtte af visse driftsforanstaltninger, som uvægerligt medvirker til udvidet og sikker drift af atomkraftværker, muligvis ikke har været helt tydelige eller er blevet forklaret fuldt ud i tidligere programfaser. Udnyttelse af atomenergi er stadig et tema, der splitter befolkningen i Europa, mens der derimod er bred støtte til at fremme de højeste sikkerhedsnormer.

4.3 Efter udvalgets opfattelse er spørgsmålet om, hvorvidt EU's engagement gennem INSC giver stiltiende støtte til og opmuntring af nye atomprogrammer, særligt i ustabile vækstøkonomier, endnu ikke behandlet fyldestgørende. Udvalget er klar over, at specifik projektf finansiering under INSC er underlagt strenge betingelser, men er fortalende for en indledende dialog og debat om atomkraftsspørgsmål med ethvert tredjeland, helt uden betingelser.

4.4 EU må stræbe efter at undgå at medvirke til at udvikle atomkapacitet i et tredjeland, hvis det kan medføre nye risici for den nukleare sikkerhed eller skabe atomtrusler, der kan påvirke den internationale sikkerhed. I punkt 1.6 foreslås der særlige kriterier for dette. Ved at anvende de højeste nukleare sikkerhedsnormer inden for EU kan vi indtage den førende position som det område, der har verdens sikreste civile brug af atomkraft.

4.5 INSC-programmets bidrag til lande med et mere begrænset industrielt, videnskabeligt og forskningsteknisk grundlag, og som enten allerede har eller har planer om at iværksætte programmer for kommerciel udnyttelse af atomkraft, og som opfylder minimumskriterierne for stabilitet, anses også for at være nyttige og i offentlighedens interesse. Det er tænkeligt, at støtten til god praksis i tilknytning til IAEA har styrket de tekniske og lovgivningsmæssige rammer i tredjelande med begrænsede ressourcer. Det er imidlertid svært at danne sig et overblik over, hvordan de nuværende og fremtidige INSC-programmer kan opnå disse fordele.

4.6 Derfor foreslås det, at Kommissionen iværksætter yderligere foranstaltninger for at gøre det klart, at sikkerhed spiller en afgørende rolle i det kommende INSC-program. Det kan ske ved at offentliggøre casestudier fra det nuværende program, forbedre præsentationen og krydshenvisningerne på EuropeAid's website og generelt skærpe profilen for dette omfattende program. En sådan tilgang vil også skabe større gennemsigtighed og tilskynde til ansvarlighed. Eftersom forordningen støtter fremme af et højt sikkerhedsniveau, foreslås det, at der

henvises til mønstereksempler på dette høje niveau, f.eks. erklæringen fra De Vesteuropæiske Nukleare Tilsynsmyndigheders Sammenslutning (WENRA) om sikkerhedsmål for nye atomkraftværker (*«Safety Objectives for New Nuclear Plants»*).

5. Særlige bemærkninger

5.1 Det skal bemærkes, at EU's retningslinjer om nuklear sikkerhed, i modsætning til det indtryk, man kunne få i den foreslåede forordning, ikke indeholder tekniske sikkerhedsnormer, lige som forpligtelserne i de nuværende retsakter kun omfatter nogle generelle krav, der er i overensstemmelse med konventionen om nuklear sikkerhed.

5.2 I forslaget fastlægges det også, at der foretages omfattende sikkerhedsvurderinger inden for EU. De igangværende »stress test« er imidlertid kun en supplerende sikkerhedsvurdering uden underliggende sikkerhedskriterier. De skal forsøge at besvare spørgsmålet om, hvad der sker, når sikkerhedssystemerne bryder sammen. Det anerkendes også, at processen begrænses af den ekstremt snævre tidsfrist. Trods disse begrænsninger skal styrken af EU's koncept for nuklear sikkerhed findes i hensigten om at foretage »stress test« som et første skridt hen mod videre udvikling og forbedring af sikkerhedskulturen samt realiseringen af de højeste nukleare sikkerhedsstandarder. Foreløbige konklusioner fra de igangværende »stress test« af atomkraftværker i EU afslører, at der er behov for yderligere forandringer, forbedringer og reguleringsforanstaltninger. De bør hurtigst muligt indarbejdes i INSC-programmets gennemførelse og rådgivningsarbejde.

5.3 Man bør også tage i betragtning, at EU som institution råder over yderst begrænset ekspertise på det nukleare område, og at projekterne under INSC i vid udstrækning gennemføres af organisationer fra medlemsstaterne. Kommissionen er sikkert i stand til at bidrage med vigtige, kritiske analyser af og overvejelser om mangfoldigheden af europæiske normer og praksis, men bør imidlertid også stræbe efter at opbygge sin egen interne kapacitet og uafhængige ekspertise.

5.4 Ifølge INSC-forslaget er målet med INSC at fjerne den nukleare risiko, men det må konstateres, at det teknisk set er umuligt – hvilket gælder for udryddelse af risiko i enhver kompleks industriel proces – at realisere dette mål, navnlig når det gælder om at undgå atomkatastrofer. Det bør gøres klart, at målet er at forebygge episoder og uheld i henhold til de bedste kendte standarder. Det skal også bemærkes, at troen på, at en risiko er fjernet, ikke virker befordrende på en høj sikkerhedskultur.

5.5 Kommissionen foreslår, at der foretages missioner inden for rammerne af en integreret evaluering af bestemmelserne (IRSS) og IAEA's OSART (Operational Safety Review Team) som indikatorer, men disse har begrænset værdi, fordi de ikke er beregnede til tilsynsformål. De formåede f.eks. ikke at

forhindre Fukushima-ulykken. Desuden har ingen af disse missioner fokus på atomkraftværkers sikkerhedsstatus. Det internationale tilsyn med atomkraftværker er og bliver et komplekst og omstridt tema.

5.6 I forbindelse med INSC-programmerne bør man i givet fald overveje at opmuntre til at indføre bindende instrumenter i lovgivningen i alle lande med nukleare anlæg i de tilfælde, hvor de vil kunne understøtte IAEA's traktater, konventioner og aftaler.

5.7 I forordningens begrundelse hedder det, at det overvejende flertal af deltagerne i den offentlige høring om EU's optræden udadtil støttede et stærkere fokus på overvågnings- og evalueringssystemer i de fremtidige instrumenter og i gennemførelsen af projekter/programmer. Udvalget anerkender, at EuropeAid – GD for Udvikling og Samarbejde, selv om det først blev etableret for nylig, har bred erfaring og ekspertise inden for dette område, som utvivlsomt vil finde fuld anvendelse.

5.8 Udvalget konstaterer imidlertid, at listen over særlige støttede foranstaltninger ikke omfatter støtte til uafhængige civilsamfundsorganisationer inden for eller uden for stater, der modtager støtte, og som ønsker at forbedre ansvarligheden og åbenheden omkring den nukleare sikkerhedskultur gennem særlige foranstaltninger. Dette er tilladt under både stabilitetsinstrumentet og Det Europæiske Instrument for Demokrati og Menneskerettigheder, og EØSU anbefaler på det kraftigste, at denne form for støtte bliver en del af INSC-programmets tilladte foranstaltninger.

5.9 Udvalget noterer sig den fleksibilitet, der skabes ved at gruppere de støttede foranstaltninger og samarbejdskriterierne i bilaget, som kan ændres i overensstemmelse med undersøgelsesproceduren i den fælles gennemførelsesforordning. Man bør imidlertid overveje, om man burde indarbejde centrale principspørgsmål vedrørende international nuklear sikkerhed i selve forordningen.

5.10 Kriterierne for samarbejde kan fortolkes relativt bredt. Udvalget bifalder dette for alle de landes vedkommende, der driver atomkraftværker. Det kan også være på sin plads at blive aktiv i en lang række forskellige tredjelande i den forberedende og indledende fase. Hvad sikkerheden angår, er det ikke i den europæiske offentligheds interesse at indføre yderligere restriktive kriterier for, hvilke lande der kan modtage INSC-støtte. Når det gælder lande, som har besluttet sig for at begynde at anvende nuklear elproduktion, mener vi, at EU's adgang, ekspertise, analyse og rådgivning kan og skal anvendes, hvis den styrke, der udgår fra et aktivt, uafhængigt og organiseret civilsamfund, er til stede. Man bør imidlertid lægge stor vægt på spørgsmålet om langsigtet politisk stabilitet og kapaciteten til at garantere den civile sikkerhed i partnerlandene.

5.11 Derfor foreslår EØSU, at der fastlægges minimumsbetingelser for bistand inden for rammerne af INSC, og at der udarbejdes en international konvention mellem EU og de få stater, der er i stand til at levere rådgivning om nuklear sikkerhed, som fastlægger betingelserne for denne type rådgivningsarbejde (diskussionerne i G8-gruppens arbejdsgruppe for nuklear sikkerhed og lignende diskussioner inden for IAEA og EU vil være et godt udgangspunkt).

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om Den Europæiske Unions strategi for dyrebесkyttelse og dyrevelfærd (2012-2015)

COM(2012) 6 final

(2012/C 229/20)

Ordfører: **José María ESPUNY MOYANO**

Kommissionen besluttede den 19. januar 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om Den Europæiske Unions strategi for dyrebесkyttelse og dyrevelfærd (2012-2015)«

COM(2012) 6 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 11. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 146 stemmer for, 3 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 EØSU er generelt enig i Kommissionens strategi for dyrevelfærd og støtter forbrugernes legitime ønske om fødevarer-sundhed. Udvalget støtter desuden en europæisk produktionsstrategi, der er baseret på kvalitet.

1.2 EØSU er af den opfattelse, at der er problemer med gennemførelsen af de gældende regler på grund af den manglende opbakning til anvendelsen heraf og på grund af EU-producenternes tab af konkurrenceevne.

1.2.1 Der mangler instrumenter, der kan kompensere for den europæiske husdyrproduktions tab af konkurrenceevne, eftersom de ekstraomkostninger, som EU's dyrevelfærdspolitik medfører, ikke absorberes af markedet. Der er risiko for et endnu større tab af markedsandele i såvel det indre marked som på eksportmarkederne. Man har hverken gjort sig overvejelser om arbejdsmarkedet eller arbejdsvilkårene.

1.2.2 EØSU understreger endnu en gang, at alle importerede produkter skal opfylde de samme produktionsstandarder som dem, EU-producenterne er pålagt, med særlig fokus på gensidigheden i handelsaftalerne.

1.3 Efteruddannelse på dyrevelfærdsområdet for erhvervsdrivende, arbejdstagere og myndigheder er en væsentlig del af strategien. EØSU gør ligeledes opmærksom på vigtigheden af at afsætte en del af samarbejdsmidlerne til uddannelse af myndigheder, erhvervsdrivende og arbejdstagere i tredjelande i dyrevelfærd i forbindelse med animalsk produktion.

1.4 Indførelse af EU-regler gør det nødvendigt at tilpasse de finansielle midler, så producenterne kan foretage de nødvendige

investeringer og kompensere for de ekstra omkostninger. Den fælles landbrugspolitik bør være et nødvendigt supplement i forbindelse med denne strategi og tillægge den behørig vægt.

1.5 Der bør udarbejdes en kommunikationsstrategi, som fokuserer på samfundets bekymringer og tager højde for de videnskabelige undersøgelser og fremskridt på området samt producenternes, arbejdstagernes og forbrugernes forskellige synspunkter. Det er ikke tilstrækkeligt, at kommunikationen udelukkende er baseret på obligatorisk mærkning. Der skal være sammenhængende oplysningsprogrammer rettet mod forbrugerne, som hjælper dem med at træffe beslutninger på et så oplyst grundlag som muligt. Fondene til fremme af fødevarerprodukter spiller en central rolle for at få produktionssektorerne til at tage aktiv del i denne opgave.

1.6 EØSU mener, at alle sociale aktører og forbrugere bør deltage i det europæiske netværk af referencecentre, som spiller en afgørende rolle for udviklingen af dyrevelfærdsstrategien:

- a) ved at koordinere de forskellige forskningscentre i EU
- b) ved at lette implementeringen af reglerne (udformning af praktiske indikatorer, uddannelse af de erhvervsdrivende, arbejdstagerne og myndighederne)
- c) ved at bidrage til en vurdering af reglernes samfundsøkonomiske konsekvenser og deres indvirkning på konkurrenceevnen og
- d) ved at støtte oplysnings- og kommunikationstiltag.

1.7 En styrkelse af de svageste led i fødevarerekæden vil bidrage til en mere retfærdig fordeling af ekstraomkostningerne som følge af anvendelse af dyrevelfærdsreglerne, hvorved man opretholder produktionsapparatet og udviklingen i landdistrikterne.

1.8 Kommissionens prisværdige indsats for forenkling hænger dårligt sammen med Kommissionens hensigt om at udvide anvendelsesområdet til flere arter og udbygge de nuværende regler.

2. Sammendrag af meddelelsen

2.1 Kommissionens meddelelse har til formål at skitsere grundlaget for den videre udvikling af EU's dyrevelfærdspolitik i fortsættelse af handlingsplanen 2006-2010.

2.2 Det bekræftes i dokumentet, at EU har gjort en stor indsats for at støtte dyrevelfærden. Det konstateres, at EU's dyrevelfærdspolitik ikke anvendes på en ensartet måde i alle medlemsstaterne, og at de obligatoriske regler ikke er blevet indført inden for de fastsatte frister. Det bør dog overvejes, om en tilgang med de samme regler for alle kan føre til bedre dyrevelfærd i hele Unionen.

2.3 I evalueringen af EU's dyrevelfærdspolitik konkluderes det, at velfærdsstandarder har betydet ekstraomkostninger i sektorerne for husdyrhold og forsøg.

2.4 Det konstateres endvidere, at forbrugerne hovedsagelig træffer deres beslutninger ud fra prisen, og at dyrevelfærd kun er en af de faktorer, der afgør valget af produkter.

2.5 Det bekræftes i dokumentet, at det er nødvendigt at forenkle lovgivningen, samtidig med at det anføres, at det er nødvendigt at tage fat på områder som f.eks. kompetencekrav til personer, der håndterer dyr i forbindelse med visse arter eller produktionssystemer, og uddannelse af medlemsstaternes inspektører og teknikere, og det konstateres, at dyrevelfærdsstandarderne omfatter visse arter og ikke andre.

2.6 På denne baggrund fremlægges der strategiske tiltag, der går i to retninger:

- forenkle lovgivningen og lette anvendelsen heraf
- styrke de tiltag, som Kommissionen allerede har påbegyndt.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Udvalget glæder sig over det forelagte strategidokument og Kommissionens hensigt om at forbedre de aspekter, der kan bidrage til at nå EU's mål på dette område.

3.2 EØSU støtter forbrugernes legitime ønske om dyresundhed og støtter desuden en europæisk produktionsstrategi, der er baseret på kvalitet. Udvalget opfordrer dog Kommissionen til at notere sig, at de øgede omkostninger, som dyrevelfærdsstrategien betyder for producenterne, sjældent kompenseres ved en stigning i salgsprisen. Derudover rammes det europæiske husdyrbrug på grund af den manglende gensidighed i handelsaftalerne med tredjelande.

3.3 EØSU beklager, at Kommissionen i sin meddelelse ikke udtrykkeligt nævner arbejdstagernes arbejdsvilkår, da det i sidste instans er dem, der håndterer dyrene. Det er desuden nødvendigt at stå fast på behovet for efteruddannelse og erhvervelse af nye kompetencer, som er nødvendige på grund af de ændringer, som forslaget medfører.

3.4 Udvalget glæder sig over ønsket om at forenkle EU-lovgivningen om dyrevelfærd samt forbedre konkurrenceevnen for EU's landbrug. Imidlertid behandler strategien ikke tilstrækkeligt indgående flere af de relevante punkter, der fremhæves i rapporten om EU's dyrevelfærdspolitik, og som bør prioriteres i perioden 2012-2015.

3.5 Kommissionen anerkender nogle af manglerne i forbindelse med handlingsplanen og EU's dyrevelfærdspolitik og fremhæver det, den betegner som »de vigtigste fælles determinanter for dyrs velfærdsstatus i Unionen«. Den foretager imidlertid ikke en dybtgående diagnose og kommer derfor heller ikke med passende løsninger på de konstaterede problemer.

3.5.1 Det konstateres, at medlemsstaterne ikke anvender lovgivningen fuldt ud til trods for »overgangsperioder på flere år« og støtte. Men der foretages ikke en kritisk analyse af den samfundsøkonomiske og produktionsmæssige virkelighed i de forskellige EU-lande, og den nævner kun »den kulturelle opfattelse af dyrevelfærdsaspekter« som årsag til forskellene mellem medlemsstaterne. Kommissionen undlader i teksten at nævne de mange forskellige husdyrproduktionssystemer, borgernes krav, handelsfordelene ved at indføre minimumsstandarder for dyrevelfærd eller støtte til tilpasning, der ikke er ens i de forskellige områder af EU.

3.5.2 EU's dyrevelfærdspolitik bør være meget mere rettet mod såvel markedet som forbrugernes sikkerhed. Det er vigtigt, at producenterne får kompensation for deres ekstra produktionsomkostninger, og at forbrugerne er klar over producenternes forbedringer og indsats og den højere merværdi, som fødevarer produceret i henhold til den europæiske model har, ligesom de kan regne med, at der er balance i fødevarekæden, hvilket der ikke er i dag.

3.5.3 Hensigten om at forenkle dyrevelfærdsstandarderne, der kommer til udtryk i Kommissionens meddelelse, er i strid med omtalen af behovet for at udvide anvendelsesområdet til flere arter og gøre de nuværende regler mere detaljerede. Strategien medtager ikke anbefalingen i evalueringsrapporten om EU's dyrevelfærdspolitik om at undersøge andre måder end lovgivning til at supplere den nuværende lovgivning, f.eks. aftaler mellem sektorens parter eller mellem værdikædens led, de sociale aktører og forbrugerorganisationerne og forvaltningerne, der kan føre til de ønskede resultater uden at øge lovgivningsbyrden.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EU's budget for dyrevelfærd (70 mio. EUR/år) er klart i strid med de beløb til investeringer, der er nødvendige for at implementere den, og i endnu højere grad med de lovgivningsmæssige omkostninger for husdyrsektoren (2,8 mia. EUR i

henhold til evalueringen af EU's dyrevelfærdspolitik). Strategien indeholder ikke forslag til konkrete og realistiske foranstaltninger, der løser de stigende omkostninger og den manglende støtte til implementeringen.

4.2 For at forbedre producenternes konkurrenceevne bør synergiene mellem EU's dyrevelfærdspolitik og den fælles landbrugspolitik optimeres. I forbindelse med den fælles landbrugspolitik for tiden efter 2013 bør EU indtage en afbalanceret holdning til dyrevelfærd. Det bør sikres, at husdyrproducenterne og de erhvervsdrivende kan få adgang til støtteforanstaltninger, der har så stort et budget, at EU's dyrevelfærdspolitik kan håndhæves. Der skal tages hensyn til de økonomiske konsekvenser i form af ekstraomkostninger for producenterne, og der skal afsættes tilstrækkelig støtte til deres indkomster ved hjælp af pris- og markedspolitikken og/eller direkte støtte.

4.3 EØSU er enig i, at det er nødvendigt at forenkle lovgivningen. Hvis det gøres på passende vis, vil det fremme implementeringen af EU's dyrevelfærdspolitik. I forbindelse med fremtidige tiltag inden for rammerne af EU's dyrevelfærdspolitik er det derfor nødvendigt at undersøge de foreslåede foranstaltningers effekt samt den risiko for tab af produktionsstruktur, de enkelte foranstaltninger kan medføre, og de nødvendige kompensationer i tilfælde af, at de indføres. Det er ligeledes nødvendigt at understrege den værdi, som forbrugernes sundhed og sikkerhed har i EU.

4.4 Indarbejdelse af videnskabelige indikatorer baseret på resultater og ikke produktionsfaktorer vil muliggøre den nødvendige forenkling og fleksibilitet med henblik på at forbedre de europæiske husdyrproducenters konkurrenceevne, såfremt der tages hensyn til de samfundsøkonomiske virkninger, og såfremt de afspejler bedriftens generelle situation og ikke enkeltstående hændelser. De bør udformes i samarbejde med de erhvervsdrivende og være enkle, praktiske og nemme at anvende, og de må ikke skabe ekstraomkostninger for bedrifterne. De skal kunne anvendes på forskellige arter og produktionssystemer og være let fortolkelige og reproducerbare (de må ikke være subjektive for så vidt angår den menneskelige opfattelse af dyrevelfærd).

4.5 Arbejdet i forbindelse med Welfare Quality-projektet er interessant som reference, men indikatorerne for dyrevelfærd bør forbedres og forenkles for at kunne anvendes på bedrifterne. Fortolkningen og anvendelsen af kriterierne bør harmoniseres i de forskellige medlemsstater for at sikre deres gyldighed og anvendelighed i alle situationer.

4.6 Strategien bør tage fat på den udfordring, der består i at forbedre koordineringen, sporbarheden, gennemsigtigheden og kommunikationen på dyrevelfærdsområdet i EU med deltagelse af forvaltningerne, de samfundsøkonomiske aktører og forbrugere, hvilket vil resultere i bedre viden, ordentlig information og korrekt anvendelse af reglerne. Referencecentrene kan og bør spille en afgørende rolle i forbindelse med dette mål. Deres

aktivitet bør ud over det, der nævnes i dokumentet (støtte til myndighederne, uddannelse og formidling), omfatte koordinering, overvågning og informationsudveksling. De bør benytte sig af de eksisterende strukturer for ikke at skabe ekstra omkostninger.

4.7 Referencecentrene kan også rådgive og evaluere den praktiske anvendelse af dyrevelfærdsstandarderne. Den videnskabelige forskning bør supplere den anvendte forskning med henblik på at komme med anbefalinger. I lyset af det arbejde, der allerede er udført af GD for Sundhed og Forbrugere og Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets Ekspertpanel for Dyr Sundhed og Velfærd (AHAW), bør netværket koordinere forsøg med nye teknikker og vurdere standardernes indvirkning på dyrevelfærden. Sektorens erhvervsdrivende bidrager i stort omfang til den anvendte forskning. De bør spille en fremtrædende rolle i forbindelse med EU-finansierede lovgivnings- og forskningsprioriteter på dyrevelfærdsområdet.

4.8 Det anbefales i evalueringen af EU's dyrevelfærdspolitik at udarbejde en plan for forpligtelserne over for de berørte parter inden for de enkelte områder af EU's dyrevelfærdspolitik og i samråd med de berørte grupper at vurdere behovet for at udvikle nye former for forpligtelser på længere sigt. Det er nødvendigt at fastsætte køreplaner for de kompetente myndigheder og de berørte erhvervsdrivende for at sikre en gradvis anvendelse af reglerne, inden de bliver obligatoriske, og fremme den forudgående koordinering og problemløsning. Der bør også indføres efterfølgende tilsyns- og kontroltiltag samt uddannelse og information af de erhvervsdrivende og ansvarlige i medlemsstaterne med henblik på en passende implementering af reglerne.

4.9 Det er vigtigt at støtte det internationale samarbejde for at forbedre EU-produktionens konkurrenceevne. Der bør derfor defineres konkrete tiltag i strategien for 2012-2015 for at sikre, at dyrevelfærd bliver indeholdt i de bilaterale aftaler, som EU forhandler, og i Verdenshandelsorganisationen. I mellemtiden bør der tages højde for følgende:

4.9.1 Det nævnes i evalueringen, at der bør fastsættes mekanismer med det formål at hjælpe de sektorer i EU, der er mest følsomme over for import, eller som sandsynligvis vil miste markedsandele, navnlig æg- og ægproduktsektoren. Strategien kommer ikke med forslag til løsning af tab af konkurrenceevne for så vidt angår import fra tredjelande, som ikke efterlever de samme produktionsstandarder som i EU.

4.9.2 EU bør afsætte en del af samarbejdsmidlerne til uddannelse af myndigheder, erhvervsdrivende og arbejdstagere i tredjelande vedrørende dyrevelfærd i den animalske produktion.

4.10 Der bør udarbejdes en kommunikationsstrategi, som omhandler de punkter, der er anført i evalueringen af EU's dyrevelfærdspolitik. Strategien bør omfatte en seriøs og objektiv plan for uddannelse, oplysning og kommunikation, som begynder allerede i skolen, så såvel de nuværende som

kommende forbrugere kender de høje dyrevelfærdsstandarde, som pålægges i henhold til EU's dyrevelfærdspolitik, idet der tages udgangspunkt i den gældende lovgivning. Det vil muliggøre købsvalg, der er baseret på sandfærdige oplysninger om dyrevelfærden.

4.10.1 Det er vigtigt, at stringente og anerkendte kilder (f.eks. netværket af referencecentre) deltager i samarbejdet om disse opgaver, så forbrugere kender og påskønner fordelene ved EU's dyrevelfærdspolitik samt omkostningerne ved en produktion, der følger den europæiske model.

4.10.2 Forbrugeroplysning om dyrevelfærd bør ikke begrænses til mærkning eller reklame for produkterne, men bør udvides til oplysningskampagner fra sektororganisationerne og institutionernes side for at formidle, hvilke foranstaltninger der er blevet truffet og virkningen heraf på produktionsomkostningerne. Mekanismerne og fondene til fremme af fødevareprodukter i det indre marked er meget velegnede instrumenter til at informere om EU's dyrevelfærdspolitik.

4.11 Ud over de foranstaltninger, der er indeholdt i Kommissionens forslag, bør der overvejes andre lige så vigtige, som nævnes i evalueringen af EU's dyrevelfærdspolitik, hvor der står, at der skal sikres en passende stigning i finansieringen af EU's dyrevelfærdspolitik i den kommende periode i overensstemmelse med politikens stigende behov og for at tilfredsstille de behov, der er blevet identificeret i forbindelse med evalueringen, herunder støtte til iværksættelse og gennemførelse af den nye lovgivning.

4.11.1 Dyrevelfærdspolitikken negative virkning på konkurrenceevnen er en af de største hindringer for anvendelsen af reglerne og for at fastholde væksten og beskæftigelsen i landdistrikterne, især fordi det er vanskeligt for producenterne at vælte de øgede produktionsomkostninger (og merværdien) over på de efterfølgende led i fødevarekæden. Strategien kommer ikke med noget bud på, hvordan svaghederne i fødevarekædens funktionsmåde skal løses, og den indeholder heller ikke noget om reglernes konkurrencebegrænsende effekt i de kanaler eller markeder, der ikke er detaillerede (restauration, industri, eksport).

4.11.2 Med hensyn til midlerne til udvikling af landdistrikterne er de centrale spørgsmål:

— at øge finansieringen af programmerne for udvikling af landdistrikterne og støtte til dyrevelfærd (såvel til investeringer som til de stigende løbende omkostninger)

— at yde støtte til implementering af de obligatoriske dyrevelfærdsstandarde med støtte fastsat af EU i den fælles landbrugspolitik, som samtidig er obligatoriske for medlemsstatene.

4.11.3 Det skal desuden sikres, at der er sammenhæng mellem dyrevelfærdspolitikken og miljø-, dyresundheds- og bæredygtighedspolitikken, herunder konkurrenceevnen, som bør hænge tæt sammen, uden at glemme fordelene for forbrugere, arbejdstagerne og de erhvervsdrivende. Disse punkter bør medtages i strategidokumentet.

4.12 I lyset af den vilje til forenkling, der kommer til udtryk i strategien for 2012-2015, samt ønsket om at udarbejde en lovgivning, som indeholder alle dyrevelfærdsstandarde for forskellige dyrearter og produktionssystemer, er der på nuværende tidspunkt ikke behov for at gå videre ad nye lovgivningsspor eller uddybe de eksisterende, så længe det ikke er blevet besluttet, hvilken vej man vil gå, og hvorvidt man i den forbindelse vil medtage vandlevende dyr eller andre arter.

4.13 Med hensyn til det følsomme spørgsmål om rituelle slagtninger vil udvalget gerne benytte lejligheden til at gentage den holdning, det gav udtryk for i sin udtalelse⁽¹⁾ om, at undtagelser, når der er tale om rituelle slagtninger, er helt i modstrid med det generelle mål [om at forbedre dyrebeskyttelsen]. De nye teknologier, f.eks. den kontrolanordning, der garanterer, at dyret bedøves, gør det muligt for alle dem, der ønsker at foretage slagtningen med en forudgående elektrisk bedøvelse, der respekterer halalreglerne, præcist at kontrollere den strømstyrke, som dyret modtager. På denne måde sikres det, at dyret er ordentligt bedøvet, men fortsat i live før slagtningen. Anordningen registrerer alle de foretagne bedøvelser og den spænding, som det enkelte dyr har været udsat for. Det er et reelt bidrag til dyrevelfærden. Indførelse af et mærknings-system med angivelse af slagtemetoden vil desuden tilskynde til brug af kontrolanordningen for at garantere, at dyret bedøves. Det er vigtigt, at Kommissionen aktivt støtter forskningen i systemer, der kan overbevise de religiøse grupper om at anvende bedøvelse.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 218 af 11.9.2009, 65.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse foranstaltninger over for lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, med henblik på bevarelse af fiskebestande

COM(2011) 888 final — 2011/0434 (COD)

(2012/C 229/21)

Ordfører: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 17. januar 2012 og den 19. januar 2012 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse foranstaltninger over for lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, med henblik på bevarelse af fiskebestande«

COM(2011) 888 final — 2011/0434 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 11. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 149 stemmer for, ingen imod og 11 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 EØSU er helt enig i forslaget til forordning og påskønner, at Kommissionen har fremlagt det. Udvalget opfordrer til, at det gennemføres nøje.

1.2 EØSU mener, at det er klart defineret, hvilke lande der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri. EØSU mener dog, at betingelsen i artikel 3, stk. 1, litra b), andet afsnit, bør have følgende ordlyd »fører til fiskeri, som resulterer i, at bestanden kommer under **eller forhindres i at nå** det niveau, der kan give et maksimalt bæredygtigt udbytte«.

2. Baggrund

2.1 Ifølge FN's havretskonvention (UNCLOS) af 10. december 1982 og aftalen om gennemførelse af bestemmelserne i UNCLOS om bevarelse og forvaltning af fælles fiskebestande og stærkt vandrende fiskearter af 4. august 1995 (i det følgende benævnt »FN's aftale om fiskebestande«) skal alle lande, hvis flåder udnytter disse bestande, samarbejde om forvaltningen heraf.

2.2 Samarbejdet skal etableres inden for rammerne af regionale fiskeriforvaltningsorganisationer (RFFO).

2.3 I tilfælde, hvor RFFO ikke er kompetente i forhold til den pågældende bestand, kan samarbejdet etableres ved hjælp af ad hoc-ordninger mellem de lande, der har en interesse i dette fiskeri.

3. Indledning

3.1 Forslaget til forordning henvender sig til tredjelande, der har en interesse i et fiskeri, der omfatter bestande af fælles interesse for disse lande og Unionen, og som uden behørig

hensyntagen til eksisterende fiskerimønstre og/eller andre staters og Unionens rettigheder, pligter og interesser tillader fiskeri, som udgør en fare for bestandens bæredygtighed, og undlader at samarbejde med Unionen om forvaltningen.

3.2 Med henblik på at fremme disse landes bidrag til bestandens bevarelse fastsættes der i forslaget til forordning specifikke foranstaltninger til vedtagelse af Unionen.

3.3 Rammerne for vedtagelsen af disse foranstaltninger fastsættes med henblik på at sikre en langsigtet bæredygtighed af fiskebestande af fælles interesse for Unionen og disse tredjelande.

3.4 Hvad angår anvendelsen af foranstaltningerne er der i forslaget fastsat betingelser for, hvornår et land kan anses for at give tilladelse til ikke-bæredygtigt fiskeri, de pågældende lande ret til at blive hørt og mulighed for at vedtage afhjælpende foranstaltninger, en evaluering af foranstaltningernes miljømæssige, handelsmæssige, økonomiske og sociale konsekvenser inden vedtagelsen af dem samt hurtig ophævelse af dem, hvis det pågældende land har truffet de nødvendige foranstaltninger til at bidrage til bevarelsen af fiskebestanden af fælles interesse.

3.5 EU, der er et lukrativt marked for fiskerivarer, har et særligt ansvar for at sikre, at denne forpligtelse til samarbejde respekteres, og der fastsættes derfor i forordningen hurtige og effektive handelsforanstaltninger mod de stater, der er ansvarlige for foranstaltninger og praksis, der fører til overfiskning af bestande.

3.6 Det foreslås derfor at indføre importrestriktioner på fiskerivarer, som er fanget med fartøjer, der fisker bestande af fælles interesse, og som hører under et lands ansvar, der giver

tilladelse til ikke-bæredygtigt fiskeri, samt at begrænse ydelsen af havnetjenester til disse fartøjer, medmindre der er tale om nødstilfælde. Det foreslås ligeledes at forhindre, at Unionens fiskerifartøjer eller Unionens fiskeredskaber anvendes til at fiske bestande af fælles interesse, som hører under et lands ansvar, der giver tilladelse til ikke-bæredygtigt fiskeri.

3.7 I forslaget til forordning defineres den type af foranstaltninger, som kan træffes, og der fastsættes overordnede betingelser for vedtagelsen af disse foranstaltninger, så de er baseret på objektive kriterier, der er omkostningseffektive og forenelige med folkeretten, navnlig overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen.

3.8 For at sikre en effektiv og sammenhængende EU-indsats er der ligeledes taget behørigt hensyn til foranstaltningerne i forordning (EF) nr. 1005/2008 af 29. september 2008 om en EF-ordning, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri.

3.9 Endelig mener Kommissionen, at gennemførelsesbeføjelserne bør tillægges Kommissionen, så der kan skabes ens betingelser for forordningens gennemførelse. Beføjelserne bør udøves ved hjælp af gennemførelsesretsakter med bestemmelser om en undersøgelsesprocedure i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser.

3.10 På grund af sagens hastende karakter bør afgørelser om ophævelse af foranstaltningerne vedtages som gennemførelsesretsakter, der finder anvendelse straks, i overensstemmelse med ovennævnte forordning om kontrol.

3.11 EØSU er fuldstændig enig i de handlingsforanstaltninger, der fremgår af forslaget til forordning.

4. Analyse af forslaget og EØSU's bemærkninger

4.1 Formål og anvendelsesområde

4.1.1 Forslaget til forordning fastlægger en ramme for vedtagelsen af visse foranstaltninger vedrørende tredjelands fiskerirelaterede aktiviteter og politikker med henblik på at sikre den langsigtede bæredygtighed af fiskebestande, som er af fælles interesse for Den Europæiske Union og disse tredjelande.

4.1.2 Det omfatter derfor og i henhold til FN's havretskonvention samtlige fiskebestande, hvis langsigtede bæredygtighed er af fælles interesse for Unionen og disse tredjelande, og hvis forvaltning er sikret gennem fælles foranstaltninger.

4.1.3 De foranstaltninger, der vedtages i henhold til dette forslag til forordning, kan gælde i alle tilfælde, hvor et samarbejde med Unionen er påkrævet i den fælles forvaltning af bestande af fælles interesse, herunder de tilfælde, hvor samarbejdet finder sted inden for rammerne af regionale fiskeriforvaltningsorganisationer eller et tilsvarende organ.

4.2 Lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri

4.2.1 Et tredjeland kan identificeres som et land, der giver tilladelse til ikke-bæredygtigt fiskeri:

4.2.1.1 hvis det undlader at samarbejde med Unionen om forvaltning af en bestand af fælles interesse i fuld overensstemmelse med bestemmelserne i FN's havretskonvention som angivet i punkt 2.1 ovenfor, og

4.2.1.2 hvis det har undladt at vedtage foranstaltninger for fiskeriforvaltning, eller

4.2.1.3 har vedtaget sådanne foranstaltninger uden behørig hensyntagen til andres rettigheder, interesser og pligter, herunder Den Europæiske Union, og foranstaltningerne for fiskeriforvaltningen fører til fiskeri, som resulterer i, at bestanden kommer under det niveau, der kan give et maksimalt bæredygtigt udbytte, når de ses i sammenhæng med foranstaltninger, der enten træffes autonomt af Unionen eller i samarbejde med andre lande.

4.2.1.4 Det bestandsniveau, der kan give et maksimalt bæredygtigt udbytte, fastsættes på baggrund af den bedst mulige rådgivning.

4.2.2 EØSU mener, at det er klart defineret, hvilke lande der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, men mener dog, at betingelsen i artikel 3, stk. 1, litra b), andet afsnit, bør have følgende ordlyd: »fører til fiskeri, som resulterer i, at bestanden kommer under **eller forhindres i at nå** det niveau, der kan give et maksimalt bæredygtigt udbytte«.

4.3 Mulige foranstaltninger over for lande, der giver tilladelse til ikke-bæredygtigt fiskeri

4.3.1 Kommissionen kan ved hjælp af gennemførelsesretsakter vedtage følgende foranstaltninger over for de pågældende lande:

4.3.1.1 identificere, hvilke lande der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri,

4.3.1.2 om nødvendigt, identificere specifikke fartøjer eller flåder, som visse foranstaltninger gælder for,

4.3.1.3 indføre kvantitative importrestriktioner i Unionen på fisk og fiskerivarer, der er fremstillet af, eller som indeholder fisk fra bestande af fælles interesse, og som er fanget under

kontrol af et land, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri; dette forbud omfatter import til Unionen fra et hvilket som helst andet land af fisk eller fiskerivarer fra fiskebestande af fælles interesse,

4.3.1.4 indføre kvantitative importrestriktioner i Unionen på fisk af alle tilknyttede fiskearter og fiskerivarer, der er fremstillet af, eller som indeholder sådanne fisk, når de fanges under samme betingelser som angivet ovenfor; alle andre lande er ligeledes omfattet af forbuddet mod import af tilknyttede arter fanget i forbindelse med fiskeri af fælles interesse af et land, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri,

4.3.1.5 indføre restriktioner på anvendelse af Unionens havne for fartøjer, der fører et lands flag, som tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, og som fisker efter en bestand af fælles interesse, samt for fartøjer, der transporterer fisk og fiskerivarer, der stammer fra en bestand af fælles interesse, som er fanget enten af fartøjer, der fører et lands flag, som tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, eller af fartøjer, der fører et andet flag, men som har fået tilladelse af dette land; restriktionerne gælder ikke tilfælde af *force majeure* eller nød, jf. artikel 18 i UNCLOS (*force majeure* eller nød) for så vidt angår tjenester, der er strengt nødvendige for at afhjælpe disse situationer,

4.3.1.6 forbyde økonomiske operatører i EU at købe fiskerfartøjer, der fører et lands flag, som tillader ikke-bæredygtigt fiskeri,

4.3.1.7 forbyde omflagning af fiskerfartøjer, der fører en medlemsstats flag, til lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri,

4.3.1.8 forbyde medlemsstater at give tilladelse til, at der indgås charteraftaler med økonomiske operatører i lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri,

4.3.1.9 forbyde eksport af fiskerfartøjer, der fører et medlemsstats flag, eller af fiskeredskaber og forsyninger, som er nødvendige for at fiske efter bestande af fælles interesse, til lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri,

4.3.1.10 forbyde indgåelse af private handelsaftaler mellem statsborgere i en medlemsstat og lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, med henblik på at give et fiskerfartøj, der fører den pågældende medlemsstats flag, mulighed for at udnytte fiskerimulighederne i disse lande, og

4.3.1.11 forbyde fællesfiskeri mellem et fiskerfartøj, der fører en medlemsstats flag, og et fiskerfartøj, der fører et lands flag, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri.

4.3.2 EØSU mener, at alle disse foranstaltninger skal få de lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, til at ophøre hermed. EØSU mener endvidere, at disse foranstaltninger er de mest

effektive, der kan vedtages af EU, og bifalder derfor Kommissionens beslutning om at fremlægge dette forslag til forordning, der udvider og udvikler de fastsatte foranstaltninger i forordningen mod ulovligt fiskeri. EØSU opfordrer Kommissionen til en nøje gennemførelse af forslaget og en retfærdig kontrol heraf. Selv om der måtte komme klager fra Verdenshandelsorganisationen, må Kommissionen ikke tøve med fortsat at anvende denne forordning, da den bidrager til at sikre den langsigtede bæredygtighed af fiskebestande af fælles interesse for Den Europæiske Union og tredjelande.

4.4 *Generelle krav til de foranstaltninger, der vedtages i henhold til dette forslag til forordning*

4.4.1 De generelle krav omfatter:

4.4.1.1 at de vedtagne foranstaltninger altid vedrører bevarelsen af en bestand af fælles interesse og bringes i anvendelse sammen med fiskerirestriktioner for EU-fartøjer eller restriktioner af produktion eller konsum i Unionen af fisk og fiskeprodukter, der fremstilles af, eller som indeholder sådanne fisk, der er af en art, som er omfattet af foranstaltninger vedtaget i henhold til denne forordning. For så vidt angår tilknyttede arter finder restriktionerne kun anvendelse, når disse fanges i forbindelse med fiskeri efter bestande af fælles interesse,

4.4.1.2 at de vedtagne foranstaltninger er forenelige med de forpligtelser, der pålægges i henhold til de internationale aftaler, som Unionen er part i, og andre relevante normer i folkeretten,

4.4.1.3 at de vedtagne foranstaltninger tager hensyn til de foranstaltninger, der allerede er truffet i henhold til forordning (EF) nr. 1005/2008 om ulovligt fiskeri,

4.4.1.4 at de vedtagne foranstaltninger ikke udgør et middel til forskelsbehandling mellem lande, hvor ensartede forhold gør sig gældende, eller at disse foranstaltninger bliver en maskeret begrænsning af den internationale samhandel, og

4.4.1.5 at Kommissionen, når den vedtager foranstaltninger, evaluerer deres miljømæssige, handelsmæssige, økonomiske og sociale konsekvenser.

4.4.1.6 De vedtagne foranstaltninger skal indeholde bestemmelser om et passende håndhævelsessystem for de kompetente myndigheder.

4.4.2 EØSU finder disse krav logiske og tilslutter sig dem derfor fuldt ud.

4.5 *Procedurer inden vedtagelsen af foranstaltninger*

4.5.1 Når Kommissionen finder det nødvendigt at vedtage foranstaltninger i henhold til dette forslag, meddeler den det forinden til det pågældende land, informerer det om årsagerne hertil og beskriver de mulige foranstaltninger, der kan træffes

over for det i henhold til denne forordning. Inden der vedtages foranstaltninger, giver Kommissionen det pågældende tredjeland en rimelig mulighed for skriftligt at følge op på meddelelsen og for at afhjælpe situationen.

4.6 Gyldighedsperioden for foranstaltninger

4.6.1 De vedtagne foranstaltninger finder ikke længere anvendelse, når det pågældende land har vedtaget passende korrigerende foranstaltninger, der er aftalt med Unionen og i påkommende tilfælde andre berørte lande, eller ikke undergraver effekten af foranstaltninger, som EU træffer enten autonomt eller i samarbejde med andre lande, om at bevare de berørte fiskebestande.

4.6.2 Kommissionen fastslår ved hjælp af gennemførelsesretsakter, om de på forhånd fastsatte aftaler med landet er opfyldt, og beslutter om nødvendigt, at de vedtagne foranstaltninger ikke længere finder anvendelse.

4.6.3 I behørigt begrundede særligt hastende tilfælde i forbindelse med uforudsete økonomiske forstyrrelser eller forstyrrelser i samfundet vedtager Kommissionen gennemførelsesretsakter, der finder anvendelse straks med henblik på at fastslå, at de vedtagne foranstaltninger ikke længere finder anvendelse.

4.6.4 For at sikre en korrekt anvendelse af denne forordning bistår Kommissionen af et udvalg i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011 om regler for medlemsstaternes kontrol.

4.6.5 EØSU godkender den fastsatte form for ophævelse af de vedtagne foranstaltninger og finder den øjeblikkelige anvendelse heraf logisk i forbindelse med hastesager, navnlig når der er tale om udviklingslande.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2000/60/EF og 2008/105/EF for så vidt angår miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken

COM(2011) 876 final — 2011/0429 (COD)

(2012/C 229/22)

Ordfører: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 14. februar og den 22. februar 2012 under henvisning til artikel 192, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2000/60/EF og 2008/105/EF for så vidt angår miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken«

COM(2011) 876 final — 2011/0429 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 11. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 135 stemmer for, 15 imod og 14 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder det foreliggende forslag til direktiv, da det udvider listen over prioriterede stoffer og anvender den mest omfattende af de løsningsmodeller, der foreslås i konsekvensanalysen ⁽¹⁾.

1.2 EØSU går ind for den foreslåede nye mekanisme, der skal give Kommissionen målrettet overvågningsinformation af høj kvalitet om koncentrationerne af stoffer i vandmiljøet med særlig fokus på nyfremkomne forurenende stoffer og stoffer, for hvilke de foreliggende overvågningsdata ikke er af tilstrækkelig kvalitet til at kunne anvendes til risikovurdering. EØSU mener, at denne nye mekanisme bør lette indsamlingen af denne type oplysninger i alle EU's vandområder og gøre det muligt at holde overvågningsomkostningerne på et rimeligt niveau.

1.3 EØSU anbefaler ikke desto mindre, at forslaget til direktiv også omfatter specifikke analyser af følgende områder, som endnu kun er udforsket i ringe grad:

i. Nanopartikler, herunder navnlig deres vekselvirkning med de prioriterede stoffer, da dette emne rejser flere og flere spørgsmål – som bringes på bane af Det Europæiske Miljøagentur ⁽²⁾.

ii. Virkningerne af kemiske kombinationer af stoffer, der er til

stede i de indre vandområder, da disse kombinationer kan have en betydelig indvirkning på vandmiljøet, selv hvor der er tale om meget små koncentrationer af kemiske stoffer.

1.4 Med henblik på en effektiv gennemførelse af vandrammedirektivet foreslår EØSU, at det her behandlede direktivfor-slag indeholder henvisninger til bedste praksis for forvaltning af vandområder.

1.5 EØSU mener, at bly og nikkel, da de er persistente og bioakkumulerbare, bør klassificeres som prioriterede farlige stoffer med henblik på at eliminere alt udslip heraf inden for 20 år, selv hvis omkostningerne herved anslås til at blive meget høje.

1.6 For at kunne beskytte vandressourcerne og kortlægge problemerne, de mest hensigtsmæssige løsninger og de dermed forbundne udgifter anser EØSU det for nødvendigt at inddrage befolkningen. Uden støtte i befolkningen vil reguleringsforanstaltningerne slå fejl. Civilsamfundet spiller en nøgle-rolle i gennemførelsen af et hensigtsmæssigt vandrammedirektiv, og dets rolle er endvidere vigtig, når det gælder om at hjælpe regeringerne med at finde en ligevægt mellem de sociale, miljømæssige og økonomiske aspekter, som der skal tages hensyn til ⁽³⁾.

1.7 EØSU understreger endvidere, at der må opnås en god økologisk og kemisk status for at beskytte folkesundheden, vandforsyningen, de naturlige økosystemer og biodiversiteten ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1547 final.

⁽²⁾ Teknisk rapport fra Det Europæiske Miljøagentur om farlige stoffer i Europas ferskvands- og havvandsområder (EEA Technical Report, n° 8/2011 – Hazardous substances in Europe's fresh and marine waters, an overview).

⁽³⁾ EUT C 224 af 30.08.2008, s. 67, EUT C 97, 28.4.2007, s. 3.

⁽⁴⁾ EUT C 248, 25.8.2011, s. 1.

1.8 EØSU konstaterer, at det nye direktiv skulle forenkle og rationalisere medlemsstaternes indberetningsforpligtelser.

2. Indledning

2.1 Det her behandlede forslag til direktiv har til formål at ændre direktiv 2000/60/EF og 2008/105/EF om prioriterede stoffer inden for vandpolitikken (ekskl. havmiljøet) i overensstemmelse med bestemmelserne i vandrammedirektivet ved:

- i. mindst hvert fjerde år at revidere listen over prioriterede stoffer og om nødvendigt opstille en liste over nye prioriterede stoffer og nye prioriterede farlige stoffer,
- ii. fastsætte nye miljøkvalitetskrav til overfladevand, grundvand, sediment eller biota, alt efter hvad der er relevant på basis af den seneste information.

2.2 Denne revision blev gennemført med bistand fra en arbejdsgruppe og efter en omfattende høring af Kommissionens og medlemsstaternes eksperter, interesserede parter (erhvervs-sammenslutninger og ngo'er) og Den Videnskabelige Komité for Sundheds- og Miljørisici (VKSM).

2.3 Som følge af dette arbejde og af den konsekvensanalyse (SEC(2011) 1547 final), der blev gennemført til dette formål, er listen på 33 prioriterede stoffer udvidet til 48 i det foreliggende forslag til direktiv, idet man har fulgt den mest omfattende af konsekvensanalysens løsningsmodeller.

2.4 Formålet med direktivforslaget er at opnå en god kemisk status for de indre vandområder, dvs. overholde de miljøkvalitetskrav, der fastlægges i bilaget til forslaget, ved at

- i. reducere de prioriterede stoffer
- ii. og eliminere udslippet af prioriterede farlige stoffer inden for 20 år fra vedtagelsen af datterdirektivet.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU mener helt klart, at vand ikke udelukkende er et forbrugsprodukt, men også en værdifuld naturressource, som er af afgørende betydning for nuværende og kommende generationer. Af denne årsag, og fordi mange forurenende stoffer bruges i hele EU, er det hensigtsmæssigt at fastlægge harmoniserede miljøkvalitetskrav for dem på EU-niveau.

3.2 Persistente, bioakkumulerende og giftige stoffer udgør et særligt problem, fordi de findes overalt, kan overføres over store

afstande, er næsten allestedsnærværende i miljøet og er persistente. Disse stoffer klassificeres generelt som prioriterede farlige stoffer. Da deres tilstedeværelse truer med at overskygge den forbedring af vandkvaliteten, der er opnået for andre stoffer, har medlemsstaterne mulighed for at foretage en separat indberetning af deres indvirkning på vandområdernes kemiske status.

3.3 Gennemførelsen af direktivet beror på vandområdeplanerne og i sidste ende på medlemsstaterne. I den forbindelse forekommer det endvidere klart, at ikke alle medlemsstater befinder sig på samme niveau, selv om Kommissionen viser eksemplariske tilfælde og en generel forbedring af overvågningen og informationsformidlingen ⁽⁵⁾. Direktivet kunne således være mere effektivt på dette område.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Med hensyn til retsgrundlaget tager Kommissionen udgangspunkt i farlighed frem for risiko, hvorfor forslaget til direktiv omfatter stoffer med faste koncentrationsgrænser, men ikke risikoen for vekselvirkning mellem de stoffer, der er til stede i vandområder, selv i meget lave koncentrationer.

- i. Denne risiko for vekselvirkning kan vedrøre både kemiske blandinger og nanopartikler.
- ii. Der er endnu kun forsket lidt i disse fænomener, men mistanken om giftighed er tilstrækkelig stor til, at Det Europæiske Miljøagentur har udarbejdet en rapport herom for nylig ⁽⁶⁾.
- iii. Det kan forekomme vanskeligt at lovgive om elementer, som der endnu kun er ringe kendskab til, men det er vigtigt for vandøkosystemernes fremtid, at medlemsstaterne gennem et EU-direktiv om prioriterede stoffer i vandområder forberedes på at tage fat på fænomenerne.

4.2 Nikkel og bly indgår i listen over prioriterede stoffer, men endnu ikke i listen over prioriterede farlige stoffer.

- i. Disse stoffer er imidlertid persistente (nikkel er både allestedsnærværende og persistent) og bioakkumulerende, hvilket gør dem egnede til at blive optaget på denne liste i henhold til Kommissionens definition af prioriterede farlige stoffer.
- ii. REACH-forordningen henviser til disse stoffer som meget problematiske og som værende omfattet af et krav om tilladelse, da de kan være kræftfremkaldende, reproduktionstoksiske (CMR 1 og 2) og/eller persistente og bioakkumulerende.

⁽⁵⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet – Bæredygtig vandforvaltning i Den Europæiske Union, COM(2007) 128 final; Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet, COM(2009) 156 final.

⁽⁶⁾ Teknisk rapport fra det Europæiske Miljøagentur (EEA Technical report, n° 8/2011).

- iii. Af hensyn til sammenhængen med definitionen af prioriterede farlige stoffer og med REACH-forordningen bør disse stoffer klassificeres som prioriterede farlige stoffer med det mål for øje at eliminere udslippet af dem inden for 20 år.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ikke-kommerciel transport af selskabsdyr

COM(2012) 89 final — 2012/0039 (COD)

og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/65/EØF for så vidt angår de dyresundhedsmæssige betingelser for samhandel inden for Unionen med og indførsel til Unionen af hunde, katte og fritter

COM(2012) 90 final — 2012/0040 (COD)

(2012/C 229/23)

Ordfører: **Nikolaos LIOLIOS**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 16. marts 2012 og den 13. marts 2012 under henvisning til artikel 43, stk. 2, artikel 168, stk. 4, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ikke-kommerciel transport af selskabsdyr«

COM(2012) 89 final — 2012/0039 (COD)

og

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/65/EØF for så vidt angår de dyresundhedsmæssige betingelser for samhandel inden for Unionen med og indførsel til Unionen af hunde, katte og fritter«

COM(2012) 90 final — 2012/0040 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 11. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 155 stemmer for, 2 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

EØSU erkender, at der er behov for at ophæve og erstatte forordning (EF) nr. 998/2003, som regulerer spørgsmål vedrørende ikke-kommerciel transport af selskabsdyr, af følgende grunde:

1.1 Beskyttelsen af folkesundheden har højeste prioritet, og indførelse af regler for aktiviteter som ikke-kommerciel transport af selskabsdyr bidrager til opfyldelsen af dette mål. Med Kommissionens forslag vedrørende ophævelse og erstatning af forordning (EF) nr. 998/2003 fastsættes dyresundhedsmæssige krav og regler for mærkning, kontrol samt forebyggende foranstaltninger under transport af selskabsdyr, samtidig med at forordning (EF) nr. 998/2003 bringes i overensstemmelse med artikel 290 og 291 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde for at åbne op for undtagelser, idet Kommissionen får beføjelse til at vedtage delegerede retsakter, som kan fjerne eventuelle hindringer for sådan transport.

1.2 De ændringer, som det har været nødvendigt at foretage i de dyresundhedsmæssige krav, som fastsættes i forordning (EF) nr. 998/2003, og det faktum, at forordningen om ikke-

kommerciel transport af selskabsdyr skal være tilstrækkelig klar og forståelig for almindelige borgere, bekræfter nødvendigheden af at ophæve og erstatte den.

1.3 Et andet vigtigt punkt er udløbet af overgangsperioden på 8 år for metoder til identifikation af selskabsdyr (jf. art. 4, stk. 1). Der er behov for klart at beskrive det nye system, som vil gælde fremover, for almindelige borgere, hvilket medfører, at forordning (EF) nr. 998/2003 må erstattes med en ny forordning.

1.4 Efter EØSU's mening definerer Kommissionen i sit forslag til ophævelse og erstatning af forordning (EF) nr. 998/2003 fyldestgørende den fremtidige ramme for ikke-kommerciel transport af selskabsdyr. Transport af borgere, som ledsages af kæledyr, vil fremover foregå på klarere vilkår, og hvis disse vilkår følges, vil det ske uden risiko for folkesundheden.

1.5 EØSU er enig i, at det af konsekvenshensyn er nødvendigt at ændre Rådets direktiv 92/65/EØF for at erstatte henvisningerne til forordning (EF) nr. 998/2003 med henvisninger til den foreslåede retsakt.

2. Baggrund

2.1 Forordning (EF) nr. 998/2003 fastsatte en tidsgrænse for overgangsperioden for et system for identifikation af hunde, katte og fritter. Udløbet af fristen og behovet for at bringe forordning (EF) nr. 998/2003 i fuld overensstemmelse med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, samt udviklingen inden for sundhedsdata og nye krav til ikke-kommerciel transport, som går hånd i hånd med behovet for også at gøre mobiliteten lettere for de borgere, der ledsager selskabsdyrene, såvel som bestræbelserne på at udarbejde lovgivning, der er tilstrækkelig klar og letforståelig for disse borgere, ligger bag Kommissionens forslag om at ophæve og erstatte forordning (EF) nr. 998/2003.

2.2 Kommissionen har tillige foreslået at ændre Rådets direktiv 92/65/EØF for at erstatte henvisningerne til forordning (EF) nr. 998/2003 med henvisninger til den foreslåede retsakt.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Sygdomme, som kan overføres fra selskabsdyr til mennesker, har krævet indførelse af bestemmelser vedrørende kontrol og transport af disse dyr, som kan garantere den nødvendige sikkerhed for folkesundheden. Systemet for ikke-kommerciel transport af selskabsdyr er blevet ændret efter en forbedring af situationen for rabies i EU. Systemet og de procedurer, der skal overholdes, præciseres i forslaget til forordning.

3.2 Gennemførelsen af vaccinationer mod rabies har i vidt omfang ændret det epidemiologiske billede af sygdommen. Med udgangspunkt i de videnskabelige vurderinger af selskabsdyrenes immunisering indfører forordningen forebyggende foranstaltninger for transport af selskabsdyr – herunder på vilkår, der afviger fra reguleringen, for at lette transporten – idet den fastsætter såvel betingelserne for undtagelser som de forebyggende foranstaltninger, som skal træffes.

3.3 Listerne over dyr dækker alle dyr, der potentielt kan transporteres, med undtagelse af dem, hvis transport er omfattet af bestemmelserne i EU's direktiver. De nationale regler skal gøre lettere at transportere dyr, der er defineret som selskabsdyr, end dyr, som transporteres med kommercielle formål.

3.4 Ud over rabies er der også andre sygdomme, som truer folkesundheden. Kravet om identifikationsdokumenter begrænser risikoen for smitte, eftersom proceduren bringer eksperter i kontakt med dyrene. På den måde attesteres deres helbredstilstand, da der gives dokumentation for, at transporten foregår sikkert til eller i Europa.

3.5 Et vigtigt element i forslaget er, at implantation af en transponder bevares som eneste identifikationsmetode for hunde, katte og fritter, og at mærkning med tatovering afskaffes, således at sidstnævnte metode fremover kun vil blive accepteret for allerede mærkede dyr.

3.6 Det kan lettere kontrolleres, om de mærkede dyr overholder de forebyggende sundhedsmæssige foranstaltninger, der skal forhindre, at de smittes. Disse foranstaltninger udformes i overensstemmelse med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet i medlemsstaterne eller efter en kategorisering i grupper af medlemsstater, når der er særlige grunde til det, i henhold til pålidelige videnskabelige data. På den måde gennemføres en fælles indsats mod risici for folkesundheden.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Selv om det videnskabelige niveau hos de mennesker, der beskæftiger sig med selskabsdyr, er tilstrækkeligt højt, og de ydede tjenester kan sikre sundheden hos selskabsdyr – og dermed folkesundheden – må man hele tiden være på vagt for at undgå enhver form for smitte. Forordningen garanterer beskyttelse mod risikoen for forskellige sygdomme ved at fastsætte krav til ikke-kommerciel transport.

4.2 Den indfører dog samtidig mulighed for undtagelser med henblik på at lette sådan transport og foreslår en revision af forordning (EF) nr. 998/2003 især for så vidt angår beføjelserne til at vedtage delegerede og gennemførende retsakter. EØSU er enig i, at urimelige hindringer i forbindelse med transport af denne art må fjernes, forudsat at det sker under hensyntagen til gyldige forskningsresultater og at Kommissionen foretager de nødvendige høringer af eksperter inden indførelsen af undtagelser, der skal dække særlige tilfælde af ikke-kommerciel transport af selskabsdyr, og med hensyn til de sundhedsmæssige krav og regler samt ledsagedokumenternes form.

4.3 Det skal dog vurderes, om gyldighedsperioden er overholdt. Ifølge forslaget kan delegerede retsakter tilbagekaldes ved indsigelse fra Europa-Parlamentet og Rådet inden for en frist af to måneder, eller i tilfælde af forlængelse, inden yderligere to måneder. Men eftersom spørgsmål med relation til folkesundheden har stor betydning, bør der være en klar afgrænsning af delegationens varighed, ligesom det er fastsat i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, således at kontrollen med Kommissionen bliver mere effektiv og retten til tilbagekaldelse kommer til at fungere som en ekstra sikkerhedsventil.

4.4 Ved udarbejdelsen af listen over tredjelande og -territorier, hvor undtagelser som følge af gennemførelse af regler,

der svarer til medlemsstaternes, også kan gælde, bør Kommissionen træffe beslutning på grundlag af garantier fra sundhedsmyndighederne i de pågældende lande. Det er legitimt, at selskabs- og kæledyr skal kunne transporteres let og ubesværet uden indviklede procedurer, men folkesundheden må altid komme i første række.

4.5 Hvis procedurerne for at undtage tredjelande eller dele af disse fra de sædvanlige betingelser (efter at disse har givet de nødvendige garantier) viser sig at blive for tidskrævende og dyre og indviklede at administrere, er det bedre at bevare de eksisterende retningslinjer og undgå anvendelsen af undtagelser, hvis dette ikke står i et rimeligt forholdt til risikoen under transport.

4.6 På samme måde vil også transport af dyr, der ikke er vaccinerede, mellem EU's medlemsstater udgøre en risiko. Forordningen fastsætter procedurerne, og efter EØSU's mening er det afgørende, at disse overholdes for at undgå enhver risiko for sygdomssmitte. Kommissionen bør under udøvelsen af sine beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med de vilkår, som fastsættes i forordningen, tage med i beregning, at den administrative byrde og forholdet mellem årsag og virkning skal modsvare den risiko, som er forbundet med transporten.

4.7 Udstedelsen af identifikationsdokumenter for ikke-kommerciel transport er af afgørende betydning. Der er vigtigt for at forbedre registrering og kontrol med dyrene, at der indføres et mærkningssystem med implantering af en transponder.

4.8 Implantering af en transponder skal udføres af dyrlæger, så disse i forbindelse med implantationen på grundlag af deres

faglige viden kan undersøge dyrene for sygdomme, inden de udfylder identifikationsdokumentet. Arten af de oplysninger, som skal angives i identifikationsdokumentet, kræver, at den person, der bemyndiges af myndighederne til at udfylde dokumentet, er uddannet dyrlæge.

4.9 I kraft af medlemsstaternes gennemførelse af procedurerne for mærkning og registrering opbygges databaser med væsentlige oplysninger om den epidemiologiske situation, om udviklingen i vaccinationsprogrammer og om antallet og fordelingen af selskabsdyr og transporten af dem.

4.10 Kontrol af dokumenter og identitet samt fysisk kontrol, der udføres i forbindelse med transport af ikke-kommerciel karakter til en medlemsstat fra en anden medlemsstat, et tredjeland eller -territorium er af altafgørende betydning. Kontrollen bør være uangribelig og udføres af personale, som har den fornødne viden om proceduren og dens betydning.

4.11 Hvis procedurerne vedrørende overholdelse af sundhedsmæssige krav og reglerne for transport af selskabsdyr ikke er fulgt, skal man ud over at følge forordningens bestemmelser sørge for, at sundhedsmyndighederne i afsendelseslandet bliver underrettet, for at disse kan undersøge, om forordningen eventuelt heller ikke er blevet overholdt i andre tilfælde.

4.12 Det kan beslutes at aflive et dyr, hvis det ikke er muligt at sende det tilbage eller isolere det. Denne beslutning kunne også træffes af eksperter, når de vurderer, at tilbagesendelse eller isolation ikke bare er vanskelig, men også forbundet med yderligere risici.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — En europæisk vision for passagerer: Meddelelse om passagerrettigheder inden for samtlige transportformer

COM(2011) 898 final

(2012/C 229/24)

Ordfører: **Raymond HENCKS**

Kommissionen besluttede den 19. januar 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — En europæisk vision for passagerer: Meddelelse om passagerrettigheder inden for samtlige transportformer«

COM(2011) 898 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 10. maj 2012

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, følgende udtalelse med 135 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bakker generelt op om EU's politik, der har til formål at sikre, at alle passagerer, der rejser med jernbane, fly, skib eller bus, nyder samme og sammenlignelige rettigheder samt rejsebetingelser i alle disse kollektive transportformer og støtter alle fastlagte foranstaltninger for at fjerne hindringer, så borgerne effektivt kan udøve deres rettigheder i forbindelse med intermodalitet.

1.2 Udvalget mener, at de ti specifikke rettigheder, der er anført i den meddelelse, der ligger til grund for udtalelsen, bør suppleres med tre yderligere rettigheder, nemlig retten til sikkerhed og pålidelighed, dvs. såvel den tekniske sikkerhed af transportmateriel, passagerernes fysiske sikkerhed og retten til minimumsstandarder for tjenestens kvalitet, komfort, miljøbeskyttelse og tilgængelighed.”

1.3 På baggrund af disse 13 rettigheder bør den dermed forbundne aktuelle lovgivning revideres og om nødvendigt forbedres og styrkes.

1.4 I den forbindelse bør der lægges særlig vægt på forbedret information af passagererne, vilkår og rettigheder for handicappede og bevægelseshæmmede, compensation til passagerer i tilfælde af forstyrrelser, aflysning af rejse eller mistet bagage, præcision af hvilke elementer der udgør den endelige pris, opsigelse af rejseaftale og klageadgang og retsmidler, foruden fastlæggelse af passagerorganisationernes rettigheder, da disse organisationer er bedst placeret til at informere og støtte folk i at udøve deres rettigheder.

1.5 For at lette kontrollen og effektiviteten i transporttjenesterne og deres tilpasning til udviklingen af passagerens behov samt overholdelse af deres rettigheder, foreslår EØSU at iværk-

sætte en uafhængig evalueringsprocedure i henhold til nærhedsprincippet. Det bør ske ved at udarbejde en harmoniseret evalueringsmetode på europæisk plan med udgangspunkt i fælles indikatorer. Evalueringsmetoden bør fastlægges i samarbejde med repræsentanter fra de berørte aktører, navnlig de organisationer, der repræsenterer passagerne (herunder handicappede eller bevægelseshæmmede passagerer).

1.6 For så vidt angår klagebehandling foreslår EØSU, at alle transportselskaber anvender en standardiseret e-mailadresse til brug ved klager (klageprocedure@...) som supplement til andre metoder for indgivelse af klager, og at man fastsætter en maksimal frist for behandling af klagen.

1.7 Endelig foreslår EØSU, at man generaliserer procedurerne for udenretlig bilæggelse af tvister uden dog at fratage passagerne retten til at anlægge sag ved en domstol. Udvalget anbefaler desuden, at man i lovgivningen klart anfører muligheden for en juridisk mekanisme for kollektive søgsmål i EU, og at ordningen for en sådan mekanisme defineres ordentligt.

2. Indledning

2.1 Man bør først og fremmest præcisere, at meddelelsen, der ligger til grund for udtalelsen, vedrører passagerens rettigheder i alle **kollektive** transportformer, det være sig offentlige eller private, og at **individuelle** rejser, der foretages med professionelle transportselskaber (taxa, minibus med færre end 12 passagerer osv.) ikke falder ind under nedenstående bestemmelser anvendelsesområde. Det er så meget desto mere beklageligt, at man i »Handlingsplan for bytrafikken« (COM(2009) 490 final), der vedrører såvel kollektiv som individuel professionel transport, hævder, at man bør være opmærksom på bytrafikafgifter, kvalitet og tilgængelighed for bevægelseshæmmede, bedre rejseinformation og passagerernes rettigheder.

2.2 Målene for bæredygtig udvikling i EU indebærer fremme og udvikling af kollektiv transport for i videst muligt omfang at mindske individuel transport.

2.3 Anerkendelse og garanti af passagerernes rettigheder er en forudsætning for at udvikle og fremme den kollektive transport ved at afbalancere forholdet mellem brugere og transportselskaber.

2.4 Siden 2001 har EU lagt stor vægt på beskyttelse af passagerer og styrkelse af deres rettigheder i de forskellige transportformer. Med henblik herpå har EU skabt en lovgivning, der skal sikre et højt beskyttelsesniveau, for at passagerer, der rejser med jernbane, fly, skib eller bus har samme rettigheder og vilkår i hele EU, også for så vidt angår handicappede og bevægelseshæmmede. Forordningerne vedrørende transport ad vandveje og med bus/turistbus gælder først fra henholdsvis december 2012 og marts 2013.

2.5 I 2010 iværksatte Kommissionen en større toårig kampagne under overskriften: *»Tag hånd om dine passagerrettigheder«*, navnlig gennem oprettelsen af webstedet: <http://ec.europa.eu/transport/passenger-rights> med en gennemgang af brugerrettigheder for de enkelte transportformer og på alle officielle EU-sprog. Der blev ligeledes omdelt gratis pjecer, der oplyste de rejsende om deres rettigheder, og der blev sat plakater op på alle stationer og lufthavne i medlemsstaterne. Kommissionen har netop besluttet at fortsætte kampagnen indtil 2014.

2.6 Den kollektive transport er dog fortsat præget af afvigende information, beføjelser og situationer mellem på den ene side passagererne og på den anden side transportselskaberne. Man kan ikke lade være med at få det indtryk, at mange rejsende endnu ikke er fuldt bevidste om deres rettigheder eller ikke er klar over, hvordan de i et givent tilfælde kan gøre dem gældende eller gøre effektivt brug af dem. Kommissionens undersøgelser og analyser viser, at for en tvist med en værdi på under tusinde euro vil kun en ud af fem europæiske forbrugere forsøge at opnå erstatning ved retten på grund af de høje omkostninger, kompleksiteten og procedures længde.

2.7 Hertil kommer, at de nationale myndigheder ifølge Kommissionen fortsat anvender den nationale lovgivning på forskellige måder, hvilket fører til forvirring blandt passagererne og hos transportselskaberne og skaber forvridninger på markedet.

2.8 Kommissionen vil derfor styrke gennemførelsen af de eksisterende regler og om nødvendigt forbedre dem. Til dette formål har Kommissionen netop iværksat en offentlig høring om en mulig revision af forordningen om flypassagerers rettigheder.

3. Meddelelsens indhold

3.1 Meddelelsen opsummerer de rettigheder og principper, der gælder i alle former for kollektiv transport. Den pæger

nogle huller, der måske kan udfyldes, og har til hensigt at fjerne de barrierer, der forhindrer borgerne i effektivt at udøve deres rettigheder i henhold til EU-lovgivningen.

3.2 Meddelelsen fastholder tre grundsten: forbud mod forskelsbehandling; nøjagtig, aktuel og tilgængelig information; omgående og passende assistance. Heraf udspringer følgende 10 rettigheder, der med tanke på en mere intermodal vision, finder anvendelse for alle transportmåder:

- 1) ret til ikke-diskrimination i adgang til transport
- 2) ret til mobilitet: tilgængelighed og assistance uden ekstraomkostninger for personer med handicap og passagerer med bevægelseshæmning
- 3) ret til information før køb samt i løbet af rejsen, særligt i tilfælde af afbrydelser
- 4) ret til at aflyse rejsen (tilbagebetaling af billetens fulde pris), når rejsen ikke gennemføres som planlagt
- 5) ret til opfyldelse af befordringsaftalen i tilfælde af afbrydelse (omlægning af ruten og ombooking).
- 6) ret til assistance ved lange forsinkelser ved afgang eller ved skift
- 7) ret til kompensation under visse omstændigheder
- 8) transportselskabers erstatningsansvar i forhold til passager og deres bagage
- 9) ret til hurtig og tilgængelig klagebehandling
- 10) ret til fuld anvendelse og håndhævelse af EU-lovgivningen.

3.3 Selv om vilkår og betingelser for anvendelsen varierer og afhænger af de forskellige transportformers særlige karakteristika, så er hovedformålet at gøre reglerne lettere at forstå samt at konsolidere deres anvendelse og kontrollen af alle transportformer for at sikre en ensartet strategi på området.

3.4 Med henblik på at forbedre passagerernes beskyttelse uden for EU's grænser vil spørgsmål vedrørende passagerernes rettigheder blive behandlet inden for bilaterale og internationale aftaler.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Kommissionen skal roses for at have iværksat en politik, der vil sikre passagererne et sæt rettigheder og fælles eller sammenlignelige betingelser på tværs af de kollektive transportformer, der svarer til såvel målene i traktaterne om forbrugerbeskyttelse (artikel 169, afsnit XV i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) som til retningslinjerne i chartret om grundlæggende rettigheder og retspraksis ved Den Europæiske Unions Domstol.

4.2 Udvalget bifalder, at meddelelsen i et enkelt dokument gennemgår alle regler og bestemmelser, der allerede eksisterer for brugere af kollektive transportmidler, men beklager manglen på data for de konstaterede hindringer.

4.3 EØSU støtter alle foranstaltninger, der kan fjerne de barrierer, der forhindrer borgerne i effektivt at udøve deres rettigheder og bifalder Kommissionens planlagte tiltag for at sikre, at alle passagerer, der rejser med jernbane, fly, skib eller bus, nyder samme og sammenlignelige rettigheder samt rejsebetingelser, uanset hvilken transportform, de anvender.

4.4 En af disse hindringer er som oftest mangelfulde, ufuldstændige eller uforståelige oplysninger om passagerernes rettigheder og pligter, når de køber en billet samt før rejsen og i tilfælde af forstyrrelser i løbet af rejsen.

4.5 For at give alle passagerer klar information om deres rettigheder foreslår EØSU, at den enkelte passager ved booking af en rejse eller køb af billet via et link på hver enkelt billet henvises til en webside, som også skal være tilgængelig for handicappede, hvor man på et klart, kortfattet og let forståeligt sprog oplyser om, hvor man kan indhente de pågældende informationer enten gennem brochurer, der kan uddeles ved salgsstederne, eller gennem internettet. Informationskampagnen over for passagerne, der blev lanceret i 2010 af Kommissionen, bør gennemføres i tæt samarbejde med forbrugerorganisationerne.

4.6 Hertil kommer, at der er væsentlige forskelle mellem de forskellige transportformer, hvilket går ud over brugerne og navnlig gør sig gældende i luftfarten. EØSU har i sin sonderende udtalelse ⁽¹⁾ om sagen konstateret, at flypassagerers rettigheder på nogle områder er ringere i forhold til bestemmelserne for andre transportformer og har derfor bedt Kommissionen om at:

- definere, hvortil retten til assistance går,
- forbedre informationen til passagererne også under rejsen,
- udvide retten til information til også at gælde i boarding-områderne,
- præcisere, hvad der forstås ved »usædvanlig omstændighed«,

- i samarbejde med organisationer, der repræsenterer handicappede, at udvikle retningslinjer til fortolkning af definitionerne i forordning 1107/2006 vedrørende handicappedes eller bevægelseshæmmedes rettigheder og forbedre dens gennemførelse,

- præcisere de delelementer, der udgør den endelige pris,

- fastsætte en forpligtelse til at yde erstatning til de berørte passagerer, hvis et luftfartselskab erklærer sig konkurs, indføre princippet om »solidarisk ansvar« for at kunne fragte passagererne hjem med andre selskaber samt etablere en fond, som kan yde erstatning til passagererne,

- skabe mulighed for gratis at overføre befordringskontrakten til tredjepart.

Alle disse bestemmelser bør ligeledes gælde for andre transportformer i det omfang, der endnu ikke findes bestemmelser herfor.

4.7 De ti specifikke rettigheder, der nævnes i den meddelelse, udtalelsen omhandler, udgør et relevant grundlag for at hjælpe passagererne til at vide, hvad de som et minimum kan forvente fra transportselskabets side, og bistå luftfartsselskaberne med en mere sammenhængende og effektiv anvendelse af EU-lovgivningen.

4.8 EØSU mener dog, at de ti anførte rettigheder bør suppleres med tre yderligere rettigheder, nemlig:

- 1) retten til sikkerhed og pålidelighed, herunder såvel den tekniske sikkerhed af transportmateriel som passagerernes fysiske sikkerhed,
- 2) retten til minimumsstandards for tjenestens kvalitet, komfort og tilgængelighed samt til forhåndsoplysninger fra transportselskabets side i tilfælde af overbooking. EØSU minder om, at Kommissionen i sin meddelelse COM(2009) 490 om »handlingsplan for bytrafikken« bebudede planer om at supplere retsreglerne med fælles kvalitetsindikatorer for at beskytte passagerernes og de bevægelseshæmmedes rettigheder,
- 3) retten til, at transportselskaberne overholder princippet om at bevare, beskytte og forbedre miljøkvaliteten som nævnt i traktaten.

4.9 Med udgangspunkt i disse 13 rettigheder bør den aktuelle lovgivning på området revideres. Man bør i den forbindelse analysere og afskaffe de velkendte problemer, såsom de hindringer, der fortsat findes for handicappede og bevægelseshæmmede, manglende gennemsigtighed i prisstrukturer, mangelfulde eller uforståelige oplysninger, uklar og kompliceret klageadgang, utilstrækkelig økonomisk kompensation og overdreven lang behandlingstid af klager.

⁽¹⁾ EUT 2012/C 24/28 af 28.1.2012, s. 125-130.

4.10 Som Kommissionen selv erkender i den forelagte meddelelse vil offentliggørelse af evalueringer af transportselskaberne og tilfredshedsundersøgelser blandt passagererne lette de nationale kontrolorganers overvågning og tilsyn. EØSU argumenterer for en sådan evaluering og mener, at repræsentanter for alle aktører bør inddrages i en behovsanalyse og en evaluering af ydeevne og overholdelse af passagerernes rettigheder.

4.11 EØSU foreslår derfor, at der indføres en regelmæssig evalueringsordning for at øge transportydelseernes effektivitet og deres tilpasning til passagerernes skiftende behov og for at kontrollere overholdelsen af passagerernes rettigheder. Det drejer sig om på EU-niveau at fastlægge metoder for udveksling, sammenligning og koordinering og at øge dynamikken i den uafhængige evaluering i overensstemmelse med nærhedsprincippet ved i dialog med repræsentanter for de berørte parter, navnlig organisationer, der repræsenterer passagererne (herunder handicappede eller bevægelseshæmmede passagerer), at udarbejde en harmoniseret evalueringsmetode på europæisk plan på grundlag af fælles indikatorer.

4.12 EØSU anerkender Kommissionens hensigt om ikke at begrænse sig til sektorspecifikke foranstaltninger, som det indtil nu har været tilfældet, men at sigte mod at udvikle en intermodal tilgang under hensyntagen til brugernes behov for mobilitet og transport, uanset hvilke transportmidler de benytter eller kombinerer for at sikre en intermodal kontinuitet. Det er kun gennem større harmonisering af passagerernes rettigheder, at konkurrenceforvridning mellem forskellige transportformer kan undgås.

4.13 For de fleste af de svagheder og mangler, der er nævnt i meddelelsen, henvises enten til konsekvensanalysen med henblik på revision af forordningen om »luftfart«, hvor der er planer om enten bindende foranstaltninger eller frivillige aftaler med flyselskaberne. EØSU havde ønsket en mere bestemt tilgang med fokus på bindende foranstaltninger.

4.14 EØSU beklager, at meddelelsen ikke siger noget om rettigheder og beføjelser i de organisationer, der repræsenterer passagererne, især da disse er bedst i stand til at informere og støtte borgerne i at udøve deres rettigheder, herunder organisationer, der repræsenterer handicappede og bevægelseshæmmedes interesser.

4.15 Med hensyn til klager bør passagererne informeres klart og tydeligt om, hvordan og hvorledes klagen kan indgives, samt hvilke klagemuligheder der findes. Udvalget foreslår, at alle transportselskaber anvender en standardiseret e-mailadresse til brug ved alle former for klager (klageprocedure@...), forudsat at andre midler til at indgive en ansøgning (almindelig post, indlevering ved et salgssted mv.) ikke er mulig. Hertil kommer, at der bør indføres en maksimal frist for behandling af klagen.

4.16 EØSU opfordrer til, at meddelelsen suppleres med oplysninger om, hvilke retsmidler der findes i tilfælde af, at passagerer får afslag på klager og reklamationer fra de instanser i de enkelte medlemsstater og på europæisk plan, der har beslutnings- og tvangsbeføjelser. Retten til klageadgang bør under ingen omstændigheder være knyttet til den pris, der betales for rejsen.

4.17 EØSU minder om, at retten til erstatning ofte vil være teoretisk, især når der er tale om små spredte krav på grund af de praktiske vanskeligheder ved at udøve denne ret. Da det er vigtigt, at klagemulighederne kan benyttes uden kompleksitet og omkostninger, der ville afholde folk fra at klage, opfordrer EØSU til, at man generaliserer procedurerne for udenretlig bilæggelse af tvister uden at fratage passagererne deres ret til at anlægge sag ved en domstol.

4.18 EØSU bemærker (i sin udtalelse CESE 803/2012), at proceduren for alternativ tvistbilæggelse kan finde anvendelse på kollektive tvister som et første skridt på vejen mod konkretisering af en juridisk mekanisme for gruppesøgsmål i EU men anbefaler, at denne mulighed anføres klart i lovgivningen, og at ordningen defineres ordentligt.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Energikøreplanen 2050

COM(2011) 885 final

(2012/C 229/25)

Ordfører: **Pierre-Jean COULON**

Medordfører: **Richard ADAMS**

Kommissionen besluttede den 15. december 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Energikøreplanen 2050«

COM(2011) 885 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 10. maj 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj 2012, følgende udtalelse med 137 stemmer for, 6 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU noterer sig med stor interesse Energikøreplanen 2050 og målsætningen om at fastsætte en EU-ramme for den aftalte politik om væsentlig dekarbonisering af energisektoren i Europa inden udgangen af 2050 (Det Europæiske Råd oktober 2009). Det er ikke blot en udfordring at opnå en bæredygtig, sikker og CO₂-besparende energimiks på et konkurrencepræget marked, men også at overbevise civilsamfundet om, at det er et opnåeligt mål.

1.2 EU-medlemsstaterne har forskellige energiressourcer og infrastruktur og dekarboniseringsmålet er en langt større udfordring for nogle lande end for andre. Køreplanen giver stor fleksibilitet i sin tilgang, som gør det muligt for landene at udvikle passende handlingsplaner. Dette vil indebære en betydelig byrdefordeling for at opnå dekarboniseringsmålet.

1.3 Det er et ambitiøst, men uhyre vigtigt mål, hvis Europa skal spille en rolle i bekæmpelsen af klimaændringerne og opnå større energiforsyningsikkerhed. Det vil være nødvendigt at skabe en omfattende debat blandt de europæiske borgere, og udvalget mener, at køreplanen kan være et effektivt redskab med henblik på indledning af en dialog. Men køreplanen skal fremme engagement på alle planer – personligt plan, samfundsmæssigt plan, regionalt og nationalt plan samt EU-plan og vigtigst af alt med supplerende globalt engagement.

1.4 Køreplanen omfatter 10 forhold eller prioriteter for umiddelbar handling. EØSU kan tilslutte sig alle disse og navnlig sidstnævnte med anbefalingen om at etablere konkrete og specifikke milepæle til opnåelse af fremskridt i løbet af de

næste par år. Udvalget er endvidere enig i, at det nu er vigtigt at fastlægge en politisk ramme for 2030 for at skabe et pålideligt grundlag for beslutninger om investeringer i de næste par år, som skal omfatte en beregning af fordele og afkast efter 2020.

1.5 EØSU anbefaler, at der forinden foretages en gennemgang af energistrategien 2020 hurtigst muligt. Dette er uhyre vigtigt for at tilpasse den endelige kurs i perioden indtil 2030 eller 2050. Udvalget ønsker, at der udarbejdes rapporter på nationalt plan og sektorplan om de tre vigtigste mål for det nuværende årti.

1.6 Det er vigtigt at få en tidlig fornemmelse af, om det er realistisk at opnå de vanskelige mål i køreplanen, og at vurdere virkningen heraf på EU's økonomi, herunder EU's globale konkurrenceevne, beskæftigelse og sociale sikkerhed.

1.7 Inddragelse af offentligheden i spørgsmål om overgangen til anden energi er væsentlig. Et europæisk civilsamfundsforum og aktive skridt hen imod oprettelse af et europæisk energifællesskab vil udgøre konstruktive skridt i retningen mod at nå det ønskede mål om en bæredygtig energifremtid.

2. Indledning

2.1 Energikøreplanen 2050 er det endelige forslag til en politisk ramme i en række forslag fra Kommissionen for at understøtte de europæiske energi- og klimaændringspolitikker (se navnlig køreplan for omstilling til en konkurrencedygtig lavemissionsøkonomi 2050 – COM(2011) 112 final). Køreplanen indeholder en ramme, hvorunder de tre mål for dekarbonisering, forsyningsikkerhed og konkurrenceevne i den europæiske energipolitik kan realiseres. Køreplanen indeholder ikke

specifikke anbefalinger om politiske tiltag eller umiddelbare mål, og de fremlagte scenarier bør ikke opfattes som politiske forslag.

2.1.1 Globalt forventes den primære efterspørgsel efter energi – baseret på nuværende tendenser og politikker – at stige med en tredjedel mellem 2010-2035, en stigning som kun marginalt vil blive påvirket af lavere økonomisk vækst. Andelen af fossile brændstoffer i det globale primære energiforbrug vil kun falde en smule (fra 81 % i 2010 til 75 % i 2035), således at energirelaterede CO₂-emissioner vil stige med yderligere 20 % i denne periode, hvilket vil medføre en gennemsnitlig global temperaturstigning på over 3,5 °C på lang sigt (IEA World Energy Outlook, november 2011).

2.1.2 Selv om der i køreplanen fokuseres på dekarbonisering af energisystemet, peges der også på to store svagheder. Energiimport udgør ca. 55 % af EU's energimiks, og det internationale energimarked er præget af stor konkurrence og prisvolatilitet. I sidste ende vil det kun være gennem koordineret global handling, at man kan løse det, der er blevet et globalt problem. Europa kan spille en vigtig rolle ved at vise, hvordan energiomdannelsen kan forvaltes i ét stort område i verden, eventuelt med fordel af at være først på markedet under processen og reducere importafhængigheden.

2.2 Der er tale om en stor og presserende udfordring. Typisk går der mindst 40 år, før investeringer i energi giver resultater. For at opnå den form for energiomdanning, der er nødvendig, med betydelige ændringer i udbud og efterspørgsel skal vi i gang nu og undgå at fastholde kulstofintensive investeringer. Den politiske, tekniske og økonomiske usikkerhed betyder, at køreplanen ikke indeholder en enkelt plan for udviklingen indtil 2050. I køreplanen udforskes der eventuelle omdannelsesmetoder, og behovet for fleksibilitet i en usikker verden i forandring understreges. Selv om Kommissionen i henhold til Lissabontraktaten har udvidede beføjelser med hensyn til energipolitik, hører spørgsmålet om energimiks helt specifikt under de nationale regeringers ansvarsområde, og denne ansvarsfordeling skal indgå i ethvert tiltag på europæisk plan. I køreplanen peges der imidlertid på behovet for at etablere et praktisk samarbejde for at nå de bedste resultater, og udvalget går stærkt ind for denne pragmatiske tilgang, f.eks. med oprettelsen af et europæisk energifællesskab.

3. Sammendrag af energikøreplanen 2050

3.1 Indtil 2020 er vejen frem stort set allerede fastlagt med de eksisterende planer og politikker, der er udviklet for at opfylde kravene i 20-20-20-strategien. I køreplanen fremhæves det presserende behov for at udvikle energistrategier for årene efter 2020. Regeringerne skal handle nu for at skabe forsyningskontinuitet og sikkerhed for investorer og minimere fastholdelseseffekterne. Forsinkelse vil både medføre større omkostninger og efterfølgende indsats til kulstofminimering.

3.2 I erkendelse af, at det er vanskeligt med sikkerhed at forudsige fremtiden med hensyn til energi, er der udviklet syv alternative illustrative scenarier. I de første to fremlægges det sandsynlige resultat af blot fortsat at følge de eksisterende politikker og de nuværende politiske initiativer – ingen af disse vil kunne opfylde målet om nedbringelse af CO₂ inden udgangen af 2050. De øvrige fem scenarier indeholder alternative metoder til opnåelse af målet inden udgangen af 2050 på grundlag af forskellige teknologiske og politiske muligheder:

- meget målrettede energieffektivitetsforanstaltninger,
- omfattende anvendelse af priserne på CO₂ med henblik på at indføre konkurrencedygtige CO₂-besparende løsninger på markedet,
- omfattende støtteforanstaltninger til udvikling af vedvarende energi,
- mere atomenergi og mindre CO₂-opsamling og -lagring (CCS),
- mere CO₂-opsamling og mindre atomenergi.

3.3 Kommissionen drager 10 konklusioner om strukturændringer for energisystemet ud fra scenariemodellerne. Det billede, der tegner sig, er, at dekarbonisering er mulig og mindre omkostningskrævende end de nuværende politikker i det lange løb. Det skal involvere en energimiks, hvor elektricitet spiller en stigende rolle med stigende faste priser og som en del af husholdningsudgifterne indtil 2030. Kapitalomkostningerne vil være højere, men brændstofomkostningerne lavere, og de meget store energibesparelser i systemet vil være af afgørende betydning. Andelen af vedvarende energi vil stige betydeligt i alle scenarier, og det formodes, at CO₂-opsamling og -lagring vil spille en betydelig og afgørende rolle i omdannelsen af energisystemet, og at atomenergi fortsat vil yde et vigtigt bidrag med stigende anvendelse af decentraliserede og centraliserede systemer i takt med de yderligere muligheder, der opstår.

3.4 I køreplanen fastslås det, at det er nødvendigt med en specifik **europæisk** politik for energiforsyningsikkerhed og udvikling af infrastrukturer og relationer i forhold til transit og producerende tredjelande. Politikker til udvikling af nye teknologier, integration af vedvarende energi på markedet, energieffektivitet og besparelser og udvikling af infrastrukturer vil være mere effektive, hvis de koordineres på europæisk plan.

3.5 Alle scenarier vil involvere ændringer og tilpasning fra energiforbrugernes side, og Kommissionen fremhæver behovet for offentlig inddragelse og anerkendelse af den sociale betydning. Det er nødvendigt med øget investering i forskning og udvikling og teknologisk innovation, og de udestående spørgsmål om det indre marked og lovgivningen skal tackles. Energiinfrastrukturen har brug for betydelig opgradering og ny kapacitet, og medlemsstaterne og investorerne har brug for konkrete milepæle. Kommissionen har planer om at udarbejde yderligere relevante meddelelser – om vedvarende energi, det

indre marked, CCS, nuklear sikkerhed og energiteknologier. I meddelelserne vil de politiske rammer for 2030 blive udformet.

4. Generelle bemærkninger

4.1 På grund af den store tekniske og politiske usikkerhed om fremtiden er udvalget enig i, at køreplanens tilgang med en beskrivelse af alternative scenarier for 2050 er fornuftig og vil gøre det muligt at sammenligne og evaluere virkningen af forskellige former for teknisk udvikling og forskellige politiske sammensætninger og forskellige eksterne begivenheder.

4.2 Der er nogen mangel på gennemsigtighed i forbindelse med metodologien og de forudsætninger, der er forbundet hermed. Der skal være flere oplysninger til rådighed, således at andre eksperter kan vurdere tilgangen og udvikle andre scenarier om forskellige forudsætninger om input. Udvalget mener dog, at oplysningerne i køreplanens bilag er et positivt skridt, og tilslutter sig køreplanens vigtigste konklusion om, at det er muligt at opnå en betydelig dekarbonisering inden udgangen af 2050, og at resultaterne på lang sigt vil give Europa et mere sikkert, bæredygtigt og fremadrettet energigrundlag i forhold til videreførelse af de eksisterende politikker og med sammenlignelige omkostninger i løbet af de 40 år indtil 2050. Men selvom det er muligt, er køreplanens udfordringer om dekarbonisering meget omfattende og medfører i øjeblikket mange forhindringer.

4.3 Køreplanen viser, at der er forskellige metoder til opnåelse af dekarbonisering. Alle metoder har de samme vigtige elementer til fælles – større vægtning af energieffektivitet, betydelig udvidelse af vedvarende energi, øget anvendelse af elektricitet i blandingen af brændstoffer, et mere omfattende og mere intelligent forsyningsnet og nye ordninger for lagring af elektricitet eller reservekapacitet. Andre elementer afhænger mere af den tekniske udvikling, der endnu ikke er fuldt ud dokumenteret, eller af ressourcegrundlaget og de enkelte landes valg (rent kul, atomenergi osv.). Offentlig accept og varierende priser er begge vigtige grundlæggende faktorer i forbindelse med alle muligheder, og ingen af metoderne er uden risiko.

4.4 Udvalget er enig i denne analyse og den implicite konklusion om, at EU primært skal fokusere på at fremme de fælles elementer, som er nødvendige i Europa, så hurtigt, sammenhængende og effektivt som muligt.

4.5 Udvalget kan endvidere tilslutte sig køreplanens analyse af de vigtigste udfordringer og muligheder, som skal tackles på europæisk plan, for at omdanne energisystemet, revurdere energimarkederne, mobilisere investorer, engagere offentligheden og fremme ændringer på internationalt plan. Udvalget vil kunne acceptere de foreslåede prioriteter som fornuftige under hensyntagen til nedenstående indvendinger og bemærkninger, navnlig det sidste afsnit, som indeholder en beskrivelse af de 10 vigtigste forhold eller spørgsmål, som skal tackles hurtigst muligt for at opnå fremskridt.

4.6 Udvalget er imidlertid bekymret over de manglende fremskridt i EU og nogle af medlemsstaterne, der allerede sakker bagud i forhold til opnåelse af de eksisterende mål. Udvalget opfordrer indtrængende til, at man erkender, at disse manglende fremskridt i høj grad skjules bag begrænsning af kulstofintensive produktionsprocesser i EU og øget anvendelse af disse produktionsprocesser i andre dele af verden og deraf følgende import til EU.

4.7 Det tager tid for den teknologiske udvikling at være fuldt tilgængelig til konkurrencedygtige priser. Investeringer i energi har en særlig lang cyklus, typisk 40 år, således at det er nødvendigt for EU og medlemsstaterne hurtigst muligt at fastsætte vejledende mål for 2030 og indføre underbyggende politikker for at undgå fastholdelse af kulstofintensive anlæg. Det er netop tidscyklussen for disse investeringer, der kan være afgørende for tidshorizonten for opnåelse af det endelige mål i 2050 – og hvorvidt det er realistisk. Det vil blive nødvendigt at omlægge politisk og erhvervsmæssig goodwill til praktiske tiltag gennem støttende programmer og lovgivning.

4.8 På nuværende tidspunkt fremmes opnåelse af energi-effektivitet og energibesparelse ikke hurtigt nok. Især i lyset af de interinstitutionelle forhandlinger om det nuværende forslag til direktiv om energieffektivitet. Kommissionens kommende gennemgang af nationale programmer for energieffektivitet har til formål at stimulere yderligere tiltag, men man skal være opmærksom på, at faldende efterspørgsel også kan påvirke investeringer i energi. Fremskridt i forbindelse med vedvarende energi hæmmes af svingende regeringsstøtte og i nogle tilfælde lokal modstand. Moderniseringen af forsyningsnet og energilagre skrider for langsomt frem. Et fuldt fleksibelt »intelligent« forsyningsnet indebærer yderligere investeringsomkostninger, men udvalget mener, at fordelene ved oprettelsen af et europæisk energifællesskab med fælles fordele er af størst betydning. Vi har kommenteret situationen yderligere i udtalelsen om forordningen om infrastruktur⁽¹⁾.

4.9 Prisen for kulstofemissioner, der skulle have været etableret med emissionshandelssystemet, er alt for lav og svingende til at sende et brugbart signal til investorerne. De konsekvenser, der er forbundet med formodninger om høje enhedspriser i henhold til emissionshandelssystemet i fremtiden (200-300 EUR/t i 2040-2050) forudsætter yderligere analyser. Disse og andre uløste spørgsmål skaber hindringer for opfyldelsen af de 10 betingelser for fremskridt, der er beskrevet i køreplanen. Det skal være en førsteprioritet at undersøge disse problemer åbent og ærligt og løse dem hurtigst muligt, så der kan opnås yderligere fremskridt.

4.10 På længere sigt vil dette gøre den europæiske økonomi stærkere og mere konkurrencedygtig globalt i forhold til en situation, hvor de nuværende politikker videreføres. Men på kortere sigt vil de nødvendige investeringer uundgåeligt føre til energiprisstigninger og ekstraomkostninger for forbrugere, virksomhederne eller regeringerne (eller formentlig en blanding af alle tre). Det er endvidere sandsynligt, at der vil være forskellige virkninger i forskellige medlemsstater, som allerede på

⁽¹⁾ Retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur, EUT C 143 af 22.5.2012, s. 125.

nuværende tidspunkt varierer betydeligt i relation til afhængighed af fossile brændstoffer, medlemsstaternes nuværende energieffektivitet og deres potentiale for udvikling af vedvarende energi.

4.11 I denne sammenhæng vil den sandsynlige afhængighed af kul i elektricitetsproduktion i mange dele af Europa sammen med den stigende interesse i potentialet for skifergas kræve fælles forskning og finansiering for at gennemføre supplerende CCS-programmer. Skifergas, der ganske vist er nyttig til at nedbringe tredjelandes energiforsyningsafhængighed, medfører betydelige miljømæssige risici, der skal evalueres fuldt ud. Fastsættelse af principper om byrde- og omkostningsfordeling af store infrastrukturprogrammer blandt landene er nødvendige forudsætninger. Lande, der er afhængige af kul til energifremstilling har brug for opmuntring og incitamenter til at gøre maksimal indsats for dekarbonisering.

4.12 Det er efter EØSU's opfattelse af afgørende betydning, at omkostningerne forbundet med disse virkninger beregnes, og at virkningerne drøftes og accepteres af alle de berørte, samt at der træffes foranstaltninger for at fordele tilpasningsbyrden i forhold til kapacitet og med udvisning af solidaritet på både europæisk plan og medlemsstatsplan. Erfaringerne viser, at offentligheden kan bringes til at acceptere behovet for ændringer og de omkostninger, der er forbundet med sådanne omdannelser – men kun hvis borgerne er fuldt ud engagerede, ikke mener, at de påtvinges uretfærdige byrder, og kan forstå og acceptere begrundelserne herfor. De nationale regeringer skal give deres borgere de nødvendige redskaber til at deltage i disse forventede ændringer, fastsætte klare målsætninger og klarlægge begrundelsen for disse skridt.

4.13 Det er endvidere uhyre vigtigt, at sårbare forbrugere beskyttes imod virkningerne af højere energipriser, og at sårbare virksomheder beskyttes mod uretfærdig konkurrence fra regioner uden for EU, som ikke er pålagt samme restriktioner. Medlemsstater eller regioner med særlige problemer i forbindelse med gennemførelsen af energiomdannelsen skal også modtage ekstra støtte gennem strukturfondene eller andre mekanismer, men de forskellige støtteordninger må ikke skabe ulige konkurrencevilkår blandt landene og regionerne. Der skal frem for alt fokuseres på harmonisering af berettigede støtteordninger og principper for omkostningsfordeling i relation til store infrastrukturprojekter blandt landene. De risici, der er forbundet med de centrale planlægningsprocesser, som alt dette kræver, bør vurderes.

4.14 Kommissionen bør nøje overvåge EU-medlemsstaternes strategier for at sikre, at forbrugernes interesser garanteres, og at gennemførelsen af intelligent og CO₂-besparende teknologier er baseret på omkostningseffektivitet. Det er uhyre vigtigt, at et velfungerende indre marked, styrkelse af energilovgiveres beføjelser og uafhængighed og forsyningspligt er forbundet med gennemsigtighed, ansvarlighed og formidling af offentlig information om bæredygtigt forbrug.

4.15 Yderligere udvidelse af vedvarende energi er også forbundet med problemer på nuværende tidspunkt. I teknisk sammenhæng er der endnu ikke fastlagt planer og investeringer med henblik på at tilpasse yderligere udvidelse af variable og

bredt distribuerede forsyningskilder i forsyningsnettet og lagringssystemet. Selv om den gennemsnitlige enhedsomkostning for vedvarende energi fortsat er faldende, er det i økonomisk sammenhæng fortsat en mere omkostningskrævende mulighed for elektricitetsproduktion end konventionelle metoder (navnlig gasfyrede elektricitetsværker). I forbrugersammenhæng er der lokal modstand imod visse former for installationer (navnlig vindenergi). Selv om scenariet med omfattende vedvarende energi – ud fra et synspunkt om 2050 – i tankerne forekommer at være den bedste mulighed med størst forsynings sikkerhed og næsten ingen omkostninger til de anvendte brændstoffer (sol, vind osv.), er problemerne med at opnå denne mulighed alligevel vanskeligst ud fra den nuværende situation og vil kræve et meget beslutsomt og konsekvent politisk lederskab. Men de forudgående argumenter er alligevel kun relevante, hvis der er CO₂-besparende energilagringssystemer eller elektricitetsværker til at kompensere for usikkerheden omkring de fleste vedvarende energikilder.

4.16 Forvaltning af omdannelsen vil kræve en målbevidst og koordineret indsats på alle planer. Der er behov for en stærk europæisk indsats for at fastlægge fælles standarder for energieffektivitet i alle sektorer, fremme innovation i de vigtigste teknologier, integrere markedet og harmonisere skattemæssige foranstaltninger og tilskyndelsesordninger, reformere emissions-handelsordningen, koordinere planer for et integreret europæisk intelligent forsyningsnet og energilagringssystemer osv. Det er nødvendigt at foretage en forhåndsgennemgang af Europa 2020-strategien inden fastlæggelse af den endelige kurs for Europa i perioden frem til 2030 eller 2050. Udvalget ønsker, at der udarbejdes rapporter på nationalt plan og sektorplan om de tre vigtigste målsætninger for det nuværende årti.

4.17 Udvalget mener, at det er af afgørende betydning, at Kommissionen og medlemsstaterne etablerer en effektiv mekanisme for at fremme samarbejdet omkring omdannelsen. Udvalget går ind for hurtig oprettelse af et integreret europæisk energifællesskab, og i mellemtiden opfordrer udvalget indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til sammen med lovgivere og energioperatører at etablere en kooperativ mekanisme, der vil gøre det muligt at samarbejde – næsten som om energifællesskabet allerede var oprettet.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Energimiks

5.1.1 Dekarboniseringen af Europas energisystem kan være en stor fordel for Europas konkurrenceevne på mellemlang sigt. Det vil indebære store ændringer i medlemsstaternes energimiks og medvirke til et gradvist skift væk fra fossile brændstoffer (olie, gas, kul), som fortsat udgør 80 % af det europæiske energimiks. Disse fossile brændstoffer bliver primært importeret, og det skaber en situation med finansiell og økonomisk afhængighed for EU (næsten 55 % af vores energi stammer fra kilder uden for Europa). EU's årlige køb af olie og gas beløber sig til henholdsvis 270 mia. EUR og 40 mia. EUR, og omkostningerne til opnåelse af disse brændstoffer vil muligvis stige yderligere i de kommende år på grund af olie- og gasprisernes volatilitet.

5.1.2 Overgangen til lokale kilder med CO₂-besparende energi vil være mindre omkostningskrævende for Europa end opretholdelsen af et energisystem, der er afhængig af importeret primær energi navnlig i forbindelse med et konstant voksende globalt behov. Et system med mange forskellige energikilder stimulerer den lokale økonomi og jobskabelsen og gør borgerne mere energibevidste. Udviklingen heraf kunne i høj grad medvirke til opfyldelsen af EU's energi- og klimamål. Fremskridt hen imod indførelse af et system med lokale kilder med CO₂-besparende energi afhænger af medlemsstaternes energi- og finanspolitikker. Kommissionen forventes at træffe mere målrettede foranstaltninger for at støtte nationale politikker om udvikling af lokale energikilder.

5.1.3 Vedvarende energi skal i denne sammenhæng fremmes sammen med teknologier, der kan bidrage til opnåelsen af dekarboniseringsmålet med lavere omkostninger. Biomasse kan også spille en rolle, selv om det er vigtigt at sikre, at de valgte metoder bidrager til nedbringelse af kulstof i en analyse af hele livscyklussen og ikke bidrager til fødevarerensikkerhed. I hele Europa vækker atomenergi bekymring, og der er modstand mod dets udvikling. Atomenergi kan imidlertid bidrage til energiomdannelsesprocessen og nedbringe CO₂-emissioner i de lande, der vælger atomenergi, og dermed gøre det muligt at mindske omkostningerne for elektricitetssystemet og priserne, selv om det endnu ikke er afklaret, om nogle af omkostningerne til f.eks. sikkerhed, lagring af affald, nedlukning og ansvar fortsat er eksternaliseret eller socialiseret.

5.1.4 Elektricitet bør spille en større rolle end den gør i dag, da elektricitet kan yde et stort bidrag til dekarboniseringen af transport og opvarmning/køling. Den planlagte fordobling af andelen af elektricitet i det endelige energiforbrug bør foregå samtidigt med meget store ændringer i metoderne til elproduktion og ordninger for handel mellem de europæiske lande og med stigende og reel konkurrence mellem producenter og udbydere af elektricitet.

5.1.5 Olie bør fortsat primært anvendes til transport af gods og passagerer over større afstande. Gas kan anvendes som midlertidig erstatning for de mest forurenende energikilder (f.eks. kul eller olie), men den primære rolle for gas i perioden indtil 2050 skal være at fungere som overgangsbrændstof på vejen til CO₂-besparende energikilder. I lyset heraf skal EU's interne gasressourcer vurderes, da de kan medvirke til at fremme EU's energiuafhængighed.

5.1.6 Med hensyn til fossile brændstoffer generelt bør Europa hurtigst muligt forske yderligere i placeringen af og de økonomiske faktorer knyttet til CO₂-opsamling og -lagring og fastlægge en realistisk pris for kulstof og formidle yderligere oplysninger til offentligheden.

5.1.7 Navnlig tre sektorer skal foretage radikale ændringer. Med hensyn til elproduktion skal emissionerne nedbringes med mindst 95 %. Hver enkelt medlemsstat skal have frihed til at skabe sin egen balance mellem vedvarende energi, atomenergi og CO₂-opsamling og -lagring. Beboelses- og kontorejendomme skal også tilpasses med et nedbringelsesmål på 90 % baseret på

strengere standarder for opførelse af nye bygninger og energiforbrug for nye husholdningsapparater samt renovering af eksisterende bygninger. Industrien skal nedbringe sine egne emissioner med 85 % og overvåge den eventuelle risiko for kulstoflækage – gennem flytning af produktion til lande, der har mindre restriktive emissionsstandarder.

5.2 Industrielt og finansielt engagement

5.2.1 Energiomdannelse vil skabe mulighed for at forny den europæiske industri, skabe aktivitet og foretage en omfattende gennemgang af vores produktions- og forbrugsmønstre. Europas konkurrenceevne skal understøttes med forskning, innovation og kapacitet til at markedsføre rene teknologier. EU og medlemsstaterne skal under hensyntagen til dette prioritere omfattende projekter, der involverer europæiske operatører, for at tjene industrien generelt, men med særlig hensyntagen til SMV'er. Den lokale energiproduktions rolle bør også tages i betragtning og evalueres.

5.2.2 Omdannelse til en lavemissionsøkonomi skal kunne fremme beskæftigelsen inden for det indre marked. Samtidig med omdannelsen af energiindustrien skal der skabes de rette betingelser for udvikling af nye arbejdspladser. Produktionssektoren og sektoren for vedvarende energi skal kunne skabe ca. 1,5 millioner yderligere arbejdspladser inden udgangen af 2020.

5.2.3 EØSU tilslutter sig Kommissionens vurdering af, at den yderligere investering (270 mia. EUR om året i perioden indtil 2050 eller 1,5 % af EU's BNP) vil hjælpe Europa med at fremme væksten. Der kan spares så meget som 175-320 mia. EUR om året på import af kulbrinte alene. Investorerne kræver imidlertid en sammenhængende og konsekvent ramme for markedet i Europa og et forstærket samarbejde blandt medlemsstaterne. Innovative finansielle investeringsinstrumenter bør udvikles især for at støtte små og mellemstore virksomheder på energiområdet.

5.2.4 Der er behov for at samle de nødvendige finansielle midler og etablere ordninger, der er mere vidtrækkende end støtteordninger på nationalt plan, som er ineffektive og virker hindrende for konkurrencen. Den planlagte gennemgang i 2013 af rammen for national miljøstøtte skal gøre det muligt at yde støtte til fremme af alle teknologier, som kan medvirke til at nedbringe CO₂-emissioner.

5.3 Bedre udnyttelse og mindskelse af vores forbrug: større energieffektivitet og handel med energi blandt medlemsstaterne

5.3.1 Det er vigtigt at yde en stor indsats for at mindske det europæiske energiforbrug, forbedre udnyttelsen heraf – ved at fremme energibesparende adfærd og mindre energiintensive teknologier – og handle effektivt med energi. I forbindelse med bygninger (39 % af det samlede energiforbrug i Europa), transport (30 %) og industri (25 %) er der brug for fælles, bindende rammebestemmelser. Der er store muligheder for at spare på energien: Industrisektoren kan mindske sit energiforbrug med 19 %, og transportsektoren kan mindske sit energiforbrug med 20 %.

5.3.2 EØSU anbefaler, man på rationel vis følger foranstaltningerne i klima- og energipakken under hensyntagen til behovet for at støtte landene i Central- og Østeuropa.

5.3.3 Den massive vækst inden for vedvarende energi i Nordsøen og sandsynligvis, men i mindre grad, også i Østersøområdet og inden for sol- og vindenergi i Sydeuropa vil forudsætte en ny og mere »intelligent« infrastruktur for at fremme handelen mellem de europæiske regioner og lande. Udviklingen af disse »intelligente forsyningsnet« kan medføre en nedbringelse af forbruget med 9 % og CO₂-emissioner med mellem 9 og 15 %. Dette vil indebære prioriterede investeringer i denne strategiske infrastruktur, der er beregnet til mellem 1,5 og 2,2 trillioner EUR i perioden indtil 2050, med henblik på modernisering og udvikling af europæiske elektricitetsværker og gasnet.

5.3.4 Det vil være gavnligt for grupper af medlemsstater fra en bestemt region at koordinere deres energimiks, infrastruktur og markedsregler for at få fælles gavn af fordelene af de forskellige energikilder, der er til rådighed. Større indbyrdes samarbejde og harmonisering kan gøre medlemsstaternes markeder mere modstandsdygtige over for svingende produktion og forbrug og gøre det lettere at sikre forsyningssikkerheden i forbindelse med EU's energibehov.

5.4 Inddragelse af offentligheden i omdannelsen af energisystemet

5.4.1 Den offentlige accept af energivalg (atomenergi, CCS opbevaring, vindmølleparker, højspændingsledninger osv.) er en udfordring for Europas demokratier. EØSU og de nationale økonomiske og sociale udvalg, forbrugerorganisationer og andre ngo'er spiller en central rolle i at fremme formidlingen af klare, tydelige og gennemsigtige oplysninger om disse politikker og

inddrage offentligheden mere effektivt. Køreplanen giver mulighed for at udvikle deltagelsesdemokrati i forhold til et spørgsmål, der berører alle borgere.

5.4.2 EØSU foreslår, at der lanceres en bred oplysnings- og bevidstgørelseskampagne med henblik på at oplyse de europæiske borgere om de forskellige muligheder for at omdanne energisystemet, den centrale rolle for infrastrukturen og den nye forbrugsadfærd, der forventes af europæerne.

5.4.3 EØSU mener, at oprettelsen af et europæisk civilsamskabsforum vil fremme formidlingen af oplysninger inden for EU ved at samle alle lokale, regionale, nationale og europæiske interessenter regelmæssigt for i fællesskab at drøfte de vigtigste spørgsmål om omdannelsen af energisystemet i perioden indtil 2050.

5.4.4 Oprettelsen af et *europæisk energifællesskab* vil også sætte fokus på den afgørende og strategiske dimension af energi (tilgængelighed, rimelige afgifter og priser, regelmæssighed, pålidelighed osv.) og de ændringer, der skal foretages i løbet af de næste 40 år. Det vil endvidere underbygge idéen om et Europa, der lytter til borgerne, og som tackler spørgsmål, der direkte berører dem. Dette projekt vil medføre større social harmonisering, som er nødvendig for at styrke og give det europæiske projekt ny mening.

5.4.5 EØSU anbefaler, at der ydes større støtte til lokale og regionale initiativer, som er længere fremme for så vidt angår intelligent mobilitet, infrastruktur og transport, nye opførelses- og renoveringsprojekter, opvarmnings- og kølingsnet samt byplanlægning. EØSU mener, at der skal fokuseres på disse initiativer, da de ofte fremmer energipolitikker, som er innovative, decentraliserede og demokratiske.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende del af sektionens udtalelse blev forkastet til fordel for de ændringsforslag eller kompromisændringsforslag, som blev vedtaget af forsamlingen, men opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne:

- »1.1 EØSU noterer sig med stor interesse ~~bifalder~~ Energikøreplanen 2050 og målsætningen om at fastsætte en EU-ramme for den aftalte politik om væsentlig dekarbonisering af energisektoren i Europa inden udgangen af 2050 (Det Europæiske Råd oktober 2009). Det er ikke blot en udfordring at opnå en bæredygtig, sikker og CO₂-besparende energimiks på et konkurrencepræget marked, men også at overbevise civilsamfundet om, at det er et opnåeligt mål.«

Resultat af afstemningen

Stemmer for: 88

Stemmer imod: 41

Stemmer hverken for eller imod: 13

- »4.5 Udvalget kan endvidere tilslutte sig køreplanens analyse af de vigtigste udfordringer og muligheder, som skal tackles på europæisk plan, for at omdanne energisystemet, revurdere energimarkedene, mobilisere investorer, engagere offentligheden og fremme ændringer på internationalt plan. ~~Under iagttagelse af de mere detaljerede bemærkninger nedenfor støtter udvalget de foreslåede prioriteter og~~ Udvalget vil kunne acceptere de foreslåede prioriteter som fornuftige under hensyntagen til nedenstående indvendinger og bemærkninger, navnlig det sidste afsnit, som indeholder en beskrivelse af de 10 vigtigste forhold eller spørgsmål, som skal tackles hurtigst muligt for at opnå fremskridt.«

Resultat af afstemningen

Stemmer for: 75

Stemmer imod: 51

Stemmer hverken for eller imod: 24

- »5.1.3 Vedvarende energi skal i denne sammenhæng fremmes sammen med teknologier, der kan bidrage til opnåelsen af dekarboniseringsmålet med lavere omkostninger. Biomasse kan også spille en rolle, selv om det er vigtigt at sikre, at de valgte metoder bidrager til nedbringelse af kulstof i en analyse af hele livscyklussen og ikke bidrager til fødevarerisiko. I nogle samfund vækker atomenergi bekymring, og der er modstand mod dets udvikling. Atomenergi kan imidlertid bidrage til energiomdannelsesprocessen og nedbringe CO₂-emissioner i de lande, der vælger atomenergi, og dermed gøre det muligt at mindske omkostningerne for elektricitetssystemet og priserne, selv om det endnu ikke er afklaret, om nogle af omkostningerne til f.eks. sikkerhed, lagring af affald, nedlukning og ansvar fortsat er eksternaliseret eller socialiseret.«

Resultat af afstemningen

Stemmer for: 89

Stemmer imod: 53

Stemmer hverken for eller imod: 8

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbedring af virkningen af EU's udviklingspolitik: En dagsorden for forandring/EU's fremtidige tilgang til budgetstøtte til tredjelande

COM(2011) 637 final og COM(2011) 638 final

(2012/C 229/26)

Ordfører: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Kommissionen besluttede den 30. oktober 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forbedring af virkningen af EU's udviklingspolitik: En dagsorden for forandring/ EU's fremtidige tilgang til budgetstøtte til tredjelande«

COM(2011) 637 final og COM(2011) 638 final.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 30. april 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj 2012, følgende udtalelse med 146 stemmer for, 60 imod og 30 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

EØSU bifalder og støtter de to forslag, idet udvalget dog gør opmærksom på behovet for at tilpasse de bebudede målsætninger til den virkelighed, som de befolkninger, hjælpen i sidste ende er rettet mod, står i, hvorfor udvalget foreslår:

1.1 At inddrage civilsamfundets organisationer (hvortil bl.a. hører fagforeninger, kooperativer, ngo'er og arbejdsgiverorganisationer), ikke blot i tilrettelæggelsen af de generelle retningslinjer, men gennem hele processen med udvælgelse og gennemførelse af projekterne og evaluering af resultaterne for at støtte og komplettere de administrative, diplomatiske og retlige kontrol- og evalueringsprocedurer relateret til EU-finansieringen.

1.2 At inddrage i stedet for blot at høre arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer vil give mulighed for at drage nytte af en sagkundskab, der er baseret på sociale, økonomiske og miljømæssige erfaringer, af engagerede borgers frivillige indsats, og samtidig forbedre repræsentativitet og demokrati – åbning, udvidelse, gennemsigtighed, uafhængighed (målsætningen om ejerskab).

1.3 Dér, hvor de findes, er de økonomiske og sociale råd en værdifuld ressource. EØSU har, sammen med sine forskellige partnere, dvs. den tredje sektors organisationer, fagforeningerne og arbejdsgiverorganisationerne, altid og uanset forhindringer været involveret. Udvalget har været samtalepartner for de europæiske offentlige myndigheder i de delegationer, det har haft forbindelse til, og har både bygget bro mellem institutionerne og civilsamfundets, arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer og ved flere lejligheder henstillet, at EU viede menneskerettighederne større opmærksomhed.

1.4 Der skal ligeledes sikres en bedre balance i høringen af civilsamfundsorganisationerne i EU og modtagerlandene. Det er afgørende at undgå en instrumentalisering af den europæiske udviklingspolitik. Dette kan navnlig sikres ved krydshøring af ikke-statslige aktører (¹).

1.5 Dagsordenen for anstændigt arbejde, der bidrager til inklusiv og bæredygtig vækst, må inddrages, når det gælder koncentration af sektorer på nationalt niveau. Arbejdsmarkedets parter må inddrages fra første færd i den politiske dialog for at sikre demokratisk indflydelse på udviklingspolitikkerne, som ikke kun vedrører regeringerne.

1.6 En differentiering mellem lande eller landegrupper må baseres på relevante indikatorer som f.eks. FN's indeks for menneskelig udvikling og være i tråd med fattigdomsbekæmpelsen. Under alle omstændigheder bør der etableres en strategi for gradvis udfasning af de såkaldte »nye økonomier«.

1.7 EU's støtte til god regeringsførelse og fremme af menneskerettigheder (en grundpille i dagsordenen for forandring) bør tage sigte på at befordre en menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling, der omfatter følgende principper: deltagelse i de politiske processer, demokratisk indflydelse til og myndiggørelse af indehavere af rettigheder, systemer for overholdelse af menneskerettigheder i forbindelse med internationalt aftalte forpligtelser og sammenhæng mellem menneskerettighedspolitikken, udviklingspolitikken og den økonomiske politik.

(¹) EUT C 211 af 19.8.2008, s. 77-81, ordfører: Moreno Preciado: »Foreningsfrihed i Middelhavspartnerlandene« og punkt 3.13 i nærværende udtalelse

1.8 EØSU foreslår, at følgende forbedringer særligt tages i betragtning for at skabe muligheder for **en mere effektiv anvendelse af den offentlige og private støtte**:

- I betragtning af, at det oftest er de lande, der har hårdest brug for hjælp, der er ramt af de mest alvorlige former for korruption, bør ikke-statslige aktører, arbejdsmarkedets parter, menneskerettighedsorganisationer og europæiske netværk høres og inddrages i fastsættelsen af prioriteter, overvågningen, etc. med henblik på at yde særlig støtte til foranstaltninger til bekæmpelse af korruption samt i forbindelse med budgetstøttebetalinger.
- Sektortematikken bør stå i centrum for den strategiske omlægning af målet med bistanden. Udvalget skal i den forbindelse særligt fremhæve årtusindudviklingsmålene samt det sociale område, uddannelsesområdet, herunder løbende videreuddannelse, sundhedsområdet, ny it og adgang hertil, handicappedes rettigheder, menneskerettigheder, retten til at have et arbejde, kvinders rettigheder i arbejdsliv og dagligdag og til at deltage i samfundslivet.
- Offentlig støtte er fortsat afgørende og nødvendig for udviklingen af partnerlandene. Af hensyn til koordineringen af den direkte støtte fra medlemsstaterne og EU bør støtten fra ngo'er og den private sektor imidlertid inddrages i koordinationsprocessen, og der bør gælde samme regler for koordination af målsætninger og regnskab for denne form for støtte.
- Udvalget er fortsat bekymret over flere af medlemsstaternes tendens til at nedsætte den offentlige udviklingsbistand og understreger behovet for i højere grad at inddrage civilsamfundet i beslutninger vedrørende budgetstøtteprogrammerne.

1.9 Udvalget mener, at **Kommissionen i videst muligt omfang bør styrke den direkte inddragelse af civilsamfundet i EU og modtagerlandene** og stile mod et partnerskab. Sigtet skal være at påvirke menneskerettighedssituationen og korruptionsbekæmpelsen i positiv retning og mindske risikoen for ineffektiv hjælp og sociale problemer.

1.10 Medlemsstaterne bør holde koordineringen af deres bistand på EU-niveaue. I en situation, hvor EU står midt i en alvorlig økonomisk krise, burde de europæiske skatteydere i højere grad have mulighed for at blive bevidstgjort og oplyst om målene med bistanden og have indflydelse på dem, og, for at sikre større opbakning til målene, have relevant information via uddannelsesiltag rettet mod den brede offentlighed og mod frivillige og professionelle i civilsamfundsorganisationerne.

1.11 EU bør ligeledes sættes i stand til kraftigt at forbedre bistandens effektivitet ved *inden* indgåelsen af økonomiske partnerskabsaftaler, associerings- eller frihandelsaftaler inden for økonomi, industri og landbrug og under deres opfølgning at evaluere deres effekt.

2. Indledning

2.1 I forlængelse af grønbogen med titlen »EU's udviklingspolitik til støtte for inklusiv vækst og bæredygtig udvikling/Forbedring af virkningen af EU's udviklingspolitik« af 10. november 2010 (COM(2010) 629 final) har Kommissionen forelagt to forslag for udvalget.

2.2 På dette kritiske tidspunkt, hvor EU står over for nye globale udfordringer, og 2015, hvor årtusindudviklingsmålene skal være nået, rykker tættere på, og den næste flerårige finansielle ramme forberedes aktivt, søger EU den rette kombination af politikker, værktøjer og ressourcer for effektivt at kunne bekæmpe fattigdom i forbindelse med bæredygtig udvikling. Kommissionen foreslår en dagsorden for forandring for at øge Europas solidaritet med verdens udviklingslande i kampen mod fattigdom.

2.3 EU har allerede gjort en stor indsats for at bekæmpe fattigdom og især for at støtte opfyldelsen af årtusindudviklingsmålene. I mange dele af verden findes der dog stadig dyb fattigdom. Folkebevægelser i Nordafrika og Mellemøsten har imidlertid vist, at det er vigtigt, at der gøres solide fremskridt i opfyldelsen af årtusindudviklingsmålene. Ifølge Kommissionen bør EU's udviklingspolitik tage højde for den øgede differentiering mellem udviklingslandene. Det er også muligt for EU at arbejde tættere sammen med den private sektor, fonde, civilsamfundets organisationer og de lokale og regionale myndigheder, eftersom de spiller en afgørende rolle på udviklingsområdet. EU og medlemsstaterne bør tale og handle samlet for at opnå bedre resultater og forbedre EU's synlighed.

2.4 I betragtning af de vanskelige økonomiske og budgetmæssige tider er det afgørende at sikre, at bistandsmidlerne bruges effektivt, leverer de bedst mulige resultater og anvendes til at tiltrække yderligere udviklingsfinansiering.

2.5 Partnerlandenes udviklingsstrategier vil fortsat danne rammerne for EU's udviklingssamarbejde i overensstemmelse med principperne om ejerskab og partnerskab. EU tilstræber et større gensidigt engagement med sine partnerlande, herunder gensidig ansvarlighed for resultater. Dialog med det enkelte land inden for rammerne af et koordineret donornetværk bør føre til, at det præcist kan afgøres, hvor og på hvilken måde EU bør intervenere. EU vil desuden tilstræbe et mere effektivt samarbejde inden for det multilaterale system.

2.6 Den 7. december 2011 vedtog Kommissionen endvidere et »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et instrument til finansiering af udviklingssamarbejde«⁽²⁾, der konkretiserer de retningslinjer, der blev udstukket i grønbogen og i de to meddelelser, der behandles efterfølgende.

⁽²⁾ COM(2011) 840 final af 7.12.2011, SEC(2011) 1469 og 1470.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Udvalget minder om, at det i tidligere udtalelser har fremsat en række bemærkninger, der fortsat er relevante. Her skal blot nævnes nogle få:

— »EU's instrument for udviklingssamarbejde«⁽³⁾

— »Det Europæiske Instrument for Demokrati og Menneskerettigheder«⁽⁴⁾, hvori udvalget opfordrer til, at »man tager fat på en institutionel debat om, hvilken rolle civilsamfundet kan spille i EU's udenrigspolitik, når det gælder menneskerettigheder, og om mulighederne for en mere direkte inddragelse af civilsamfundet i udformningen og gennemførelsen af denne politik. Det organiserede civilsamfund bør automatisk høres inden udarbejdelsen af strategipapirer, herunder landespecifikke strategipapirer (...).«

3.2 Udvalget lægger særlig vægt på at støtte menneskerettighederne, navnlig retten til et arbejde, ligestilling mellem mænd og kvinder, beskyttelse og fremme af børns rettigheder, herunder udryddelse af børnearbejde, og uformelt, ikke socialt beskyttet arbejde (anstændigt arbejde og ILO's konventioner).

3.3 Selvom Kommissionen støtter gennemførelsen af årtusindudviklingsmål 1 (udryddelse af dyb fattigdom), konstaterer EØSU, at der stadig vies de øvrige målsætninger for lidt opmærksomhed, idet målsætningerne støtter hinandens gennemførelse. F.eks. bidrager gennemførelsen af mål 7 om at sikre miljømæssig bæredygtighed til at reducere fattigdommen.

3.4 Udvalget understreger behovet for som led i udviklingssamarbejdet specifikt at afsætte økonomiske ressourcer til kønsrelaterede spørgsmål (årtusindudviklingsmål 3). Frem for alt beklager udvalget manglen på informationer og data og systematisk overvågning, der gør, at det er meget vanskeligt at måle nogen som helst positiv eller negativ effekt, hvad angår ligestillingen mellem mænd og kvinder. Dette gør det betydeligt sværere at tilrettelægge politikker på et veloplyst grundlag og at formulere strategier og planlægge indgreb, der kan mindske uligheden. Af effektivitetshensyn bør kønsrelaterede spørgsmål integreres i alle politikker og støttes af en finansiering og bistand, der er forudsigelig. Ellers vil der ikke blive opnået resultater, og andre politikker, der tilsyneladende haster mere, vil blive prioriteret højere⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's instrument for udviklingssamarbejde: det organiserede civilsamfunds og arbejdsmarkedsparternes rolle, EUT C 44 af 11.2.2011, ordfører: Giuseppe Antonio Maria Iuliano.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse: »Det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder«, EUT C 182 af 4.8.2009, ordfører: Giuseppe Antonio Maria Iuliano.

⁽⁵⁾ Betænkning fra Parlamentets Udvalg om Kvinders Rettigheder om den flerårige ramme 2014-2020 – Vurdering af den kønspolitiske dimension af EU's optræden udadtil.

3.5 Mht. decentraliseringen har EØSU i forbindelse med hver eneste mission, udvalget har haft lejlighed til eller til opgave at gennemføre, via udvalgets kontakt- og opfølgingsgrupper og deltagelse i »rundbordssamtaler« (EU-Indien, EU-Brasilien, EU-AVS mv.) samt Middelhavsprocessen og naboskabspolitikken mod Øst, mødt de europæiske delegationer og konstateret, hvilke opgaver der er betroet EU's repræsentationer. Udvalget mener, at de europæiske delegationer bør udvide deres støtte til også at omfatte de europæiske civilsamfundsorganisationer, der er til stede lokalt, og at den europæiske udviklingsindsats ville blive lettere gennemskuelig herved.

3.6 EØSU støtter de foreslåede målsætninger, men har nogle forslag vedrørende instrumentet »budgetstøtte« pga. den manglende støtte i befolkningen. Der skal tages mere hensyn til henstillingerne fra civilsamfundet, arbejdsmarkedets parter og andre parter om demokrati, gennemsigtighed og sporbarhed i planlægningen og overvågningen af kampen mod sløseri, korruption, skatteunddragelse, magtmisbrug og misbrug af politisk autoritet og af politimæssig eller militær magt⁽⁶⁾ m.m.

3.7 For det første skal der en tilbundsående evaluering til, hvis ikke man igen om otte år (jf. de finansielle overslag 2014-2020) blot vil konstatere, at Kommissionen ganske vist er nået frem til, at resultaterne er skuffende, og at den har forsøgt at råde bod på situationen ved også at udnytte det spillerum, den nye traktat giver, men at den i sidste ende bare har forsøgt sig med mere af samme skuffe: Konsultation ex post, styrkelse af kontrollen ved overdreven detaljering, men uden styrkelse af personalesiden eller kontrol med relevansen af målgrupper, organiserede netværk eller individer. De samfundsgrupper, der er mest sårbare og har adgangsproblemer, herunder navnlig i landdistrikterne og i EU's yderste periferi, bør prioriteres højest i bistandssammenhæng.

3.8 For det andet konstateres det, at der foretrækkes et skin af effektivitet frem for bæredygtige menneskelige investeringer, idet de største økonomiske aktører på begge sider i bistandsindsatsen (donorer/modtagere) favoriseres.

3.9 Endelig bør Kommissionen foretage en tydelig opstilling af bistandsmålene og klart angive, hvordan dens bistandsprogram hænger sammen med og kan skelnes fra forhandlingsmålene for dens økonomiske partnerskabsaftaler og frihandelsaftaler. Manglende klarhed på dette område vil ikke kun skabe forvirring og misforståelser, men også føre til manglende erkendelse af, at den officielle udviklingsbistand hidtil ikke i tilstrækkelig grad har stimuleret gennemførelsen af årtusindudviklingsmålene pga. den manglende sammenhæng mellem målet med bistanden og resten af EU's indsats udadtil, navnlig handelspolitikken.

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse: »Regional integration med henblik på udvikling i AVS-landene«, EUT C 317 af 23.12.2009, s. 126-131, ordfører: Gérard Dantin, medordfører Luca Jahier.

3.10 EU kunne således i stedet sikre øget og bedre tilskyndelse til udvikling af en inklusiv vækst, som fremmer en overgang til en »grøn« økonomi, og som tager udgangspunkt i menneskelig udvikling og deling og overførsel af den nødvendige viden og teknologi. Endvidere kunne EU gøre sin bistand mere effektiv ved at evaluere virkningen af de økonomiske aftaler, som det indgår, og styrke »Det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder«⁽⁷⁾.

3.11 Det bør her erindres, at målsætningen fra Paris-erklæringen om 7 % af medlemsstaternes BNP fortsat er målsætningen i henseende til volumen, men at en lang række stater allerede inden finanskrisen i 2008 søgte tilflugt i frasen om »mindre, men bedre hjælp« (Monterrey 2002, Johannesburg 2002). EU's medlemsstater bidrager alle til europæiske eller internationale bistandsprogrammer, men som tiden går udelukkes store samfundsgrupper fra at få del i de lovede fordele, både af økonomisk og miljømæssig art. Det, der derfor er behov for, er at genoprette tilliden på bistandsområdet og på det økonomiske område mellem civilsamfundet og de politiske og økonomiske magthavere, både i Nord og Syd.

3.12 For at sikre en velkoordineret og effektiv bistand bør medlemsstaterne og Kommissionen arbejde mod fælles mål. EU-institutionerne er for svage, hvad angår de enkelte bistandsyde medlemsstaters særinteresser. Modtagerlandenes regeringer har derfor i mange tilfælde kunnet udnytte EU-medlemsstaternes ofte divergerende økonomiske interesser og spille på en rivaliserende eller konkurrerende bistandsfinansiering mellem forskellige kontinenter (EU, G20, OECD etc.).

3.13 Det er vigtigt at træffe foranstaltninger, der støtter den demokratiske proces. Der bør altid søges en balance mellem høring af arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer for at vække positiv genklang og sikre en konkret virkeliggørelse af de tematiske mål.

3.14 Man kan ikke lade ude af betragtning, at EU selv lider under de sociale følger af en finanskrisen, der haft økonomiske, budgetmæssige, sociale og endda politiske konsekvenser. EU bør via sin bistand og sit udviklingssamarbejde fremme et reduceret råstofforbrug, lette overførslen af teknologi og fremme forarbejdningsindustrierne i de lande, der er nettoeksportører af naturressourcer, med henblik på at reducere sit økologiske fodaftryk og samtidig afbøde virkningerne af klimaændringerne.

Erhvervsklima, regional integration og verdensmarkederne

3.15 Resultaterne af Busan-konferencen tyder ikke på, at EU på nogen særlig eller specielt beslutsom måde støttede teknologioverførsel, miljøforbedringer affødt af klimaforandringerne

eller styrkelse af de offentlige tjenester, og det må erkendes, at EU's bestræbelser drukner i sponsorering og privat finansiering afledt af multinationale eller transnationale økonomiske interesser (hvilket er et tegn på, at den private sektor er stærkt engageret i udviklingsindsatsen), også selvom EU's andel og offentlige bidrag stadig udgør ca. halvdelen af den offentlige udviklingsbistand.

3.16 På det internationale plan udfører nogle store virksomheder, som navnlig findes inden for infrastruktur, bygge- og anlæg, vand, fødevarer, energi etc., forudgående gennemførlighedsundersøgelser for modtagerlandenes regeringer, der skal overbevise kommende investorer og udnytte modtagerlandenes forpligtelse til at overholde grundlæggende rettigheder og rent faktisk at håndhæve dem, idet der gives indtryk af, at der sættes gang i storstilede anlægsprojekter. Imidlertid er det forekommet, at medlemmer af de subnationale eller nationale myndigheder i modtagerlandene har placeret midlerne på de finansielle markeder uden i alle tilfælde at bidrage til gennemførelsen af de projekter, som midlerne oprindeligt var afsat til, da de er blevet omdirigeret til europæiske finanscentre, »til et sikkert sted« eller indsat på private konti.

3.17 Udvalget støtter endvidere målsætningerne om bekæmpelse af skatteunddragelse og korruption, der bør omfatte bekæmpelse af hvidvaskning af penge, der stammer fra kriminalitet eller skatteunddragelse, uformelt arbejde eller tvangsarbejde og børnearbejde. På den måde vil EU sammen med de øvrige donorer bedre kunne opnå målsætningen om koordinering.

3.18 Det er med andre ord bydende nødvendigt, at EU tilskynder medlemsstaterne til på en koordineret og integreret måde at øge deres bidrag, konsultere civilsamfundet i deres hjemlande om relevansen af disse målsætninger for at overbevise medlemsstaterne om, at udviklingshjælp ikke blot er et spørgsmål om image og markedsandele, og til at fremme og befordre dialogen mellem civilsamfundets forskellige organisationer, arbejdsmarkedets parter og medlemsstaterne under inddragelse af de lokale og regionale myndigheder, både internt i EU og udadtil.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Civilsamfundets organisationer vedtog efter den støtte, de modtog via Accra-forummet i september 2010, de såkaldte »Istanbul-principper« om udviklingseffektivitet, der var frugten af en lang høringsproces i mere end 70 lande og sektorer. Disse principper udgør fundamentet i en international ramme for udviklingseffektivitet, der blev vedtaget i juni 2011, og som opstiller kriterier for fortolkningen af principperne og en strømlining af civilsamfundsorganisationernes praksis og samtidig skaber forudsætninger for en tilpasning til lokale og sektorielle forhold. I den forbindelse er udvalget af Kommissionen blevet anmodet om at afgive en sonderende udtalelse for at få fastlagt,

⁽⁷⁾ Se fodnote 4.

hvordan civilsamfundet kan deltage i udviklingspolitikken og udviklingssamarbejdet inden for rammerne af den strukturerede dialog ⁽⁸⁾.

4.2 EØSU tillægger forberedelsen af FN's konference om bæredygtig udvikling i Rio de Janeiro i juni 2012 stor betydning.

4.3 På den baggrund henviser udvalget til konklusionerne og anbefalingerne i sin udtalelse om »Rio+20: mod en grøn økonomi og bedre styring – Det europæiske organiserede civilsamfunds bidrag« ⁽⁹⁾ samt budskabet i sin nylige tillægsudtalelse »EØSU's holdning til forberedelserne til FN's konference om bæredygtig udvikling (Rio+20)« ⁽¹⁰⁾.

4.4 Ved FN's Rio+20-konference må verdens ledere forpligte sig til en konkret handlingsplan, der fører til virkeliggørelse af årtusindudviklingsmålene, en bæredygtig udvikling og udryddelse af fattigdom (mål nr. 1) inden for vores planets begrænsede kapacitet.

4.5 EØSU understreger navnlig, at udryddelse af fattigdom og garanteret adgang til tilstrækkelig føde, rent vand og bæredygtig energi for alle må stå øverst på Rio+20-dagsordenen. Fremme af et miljøvenligt landbrug i udviklingslandene spiller en vigtig rolle i fattigdomsbekæmpelsen og i forbedringen af fødevarersikkerheden og udgør en drivkraft for udviklingen af økonomisk velstående landdistrikter.

4.6 Hvad angår den private sektor bør anerkendelsen af arbejdsmarkedsparterne (dvs. arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne) og den sociale dialog støttes i en lang række partnerlande. Den sociale dialog er afgørende for at sikre bredt demokratisk ejerskab af målsætningerne om økonomisk, social og miljømæssig udvikling som anbefalet i FN's udviklingsprogram og miljøprogram (UNDP og UNEP) (omstilling til en grøn økonomi) og for at sikre overholdelse af de grundlæggende arbejdsretlige normer og fremme af den sociale retfærdighed. Gennem den sociale dialog og ved at sikre social retfærdighed bidrager arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanterne til at fastlægge en effektiv strategi for den sociale, økonomiske og miljømæssige udvikling og styrker konflikthåndtering og social stabilitet.

4.7 Det er vigtigt, at samtlige berørte aktører i den private sektor gennem udbredt brug af princippet om virksomhedernes sociale ansvar og lignende initiativer anvender de principper og

arbejdsretlige normer, der er fastsat i ILO's konventioner og overvåget af ILO's tilsynssystem. Især bør de multinationale selskaber, navnlig hvor disse på et eller andet tidspunkt drager nytte af ledsagende offentlig støtte, gøre en aktiv indsats, så det kan ses, at de overholder de vejledende principper for erhvervslivet og menneskerettigheder i FN's »Protect, Respect and Remedy«-ramme, ILO's trepartserklæring om multinationale virksomheder og socialpolitik, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's globale pagt (»Global Compact«). De har endvidere muligheden for at følge den bedste praksis, der er etableret gennem samarbejdet mellem Verdensbankens Internationale Finansieringsinstitution (SFI) og ILO om fremme af grundlæggende arbejdsnormer i hele produktionskæden.

4.8 Støtte fra den private sektor kan vise sig at være en fordel for udviklingen, men officiel udviklingsbistand bør ikke bruges til at dække risici for den private sektor eller træde i stedet for offentlige tjenester. De offentlig-private partnerskaber (OPP) skal på grundlag af en dybtgående analyse af, hvad der reelt er behov for på langt sigt, muliggøre og sikre en ligelig fordeling af risici i samfundet samt adgang til prisoverkommelige og miljømæssigt bæredygtige varer og tjenesteydelser. De bør være udtryk for en reel flerpartstilgang og ikke anvendes som et værktøj til privatisering, hvor de eksisterende offentlige tjenester er effektive eller blot har behov for at blive forbedret.

4.9 Den sociale økonomis virksomheder og organisationer (herunder kooperativer) bør som nøgleaktører i befordringen af en bæredygtig udvikling i modtagerlandene høres og deltage i fastlæggelsen af mål og støttes i virkeliggørelsen heraf med henblik på at udvikle deres potentiale som aktører og medansvarlige i bistandssammenhæng.

4.10 I mange lande i Afrika, Asien og Latinamerika, der nu kategoriseres som »mellemindkomstlande«, er fattigdommen – i betragtning af den stadig større kløft mellem rig og fattig – stadig langt fra forsvundet. Det bør navnlig bemærkes, at 75 % af de fattige stadig lever i mellemindkomstlande. Dette betyder, at målsætningen om at opbygge demokratiske og retfærdige samfund med stærke arbejdsmarkedsparter, stadig er relevant for de geografiske programmets vedkommende.

4.11 Under alle omstændigheder bør alle udviklingslande fortsat kunne modtage støtte via de tematiske programmer, hvorfor disse bør styrkes. I den henseende bør planen om at højst at have tre temaer pr. land nedtones i tæt samarbejde med modtagerlandenes regeringer, den private sektors økonomiske og sociale aktører og civilsamfundets organisationer.

4.12 Også den politiske beslutning om gradvis at ophøre med at støtte »de rigeste udviklingslande« bør bero på relevante indikatorer såsom FN's indikatorer for menneskelig og social udvikling og træffes i international enighed – opnået i OECD-regi – for at mindske de indre forskelle.

⁽⁸⁾ EØSU's udtalelse: »Inddragelse af civilsamfundet i EU's udviklingspolitikker og i udviklingssamarbejdet«, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 28.

⁽⁹⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 102.

⁽¹⁰⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 39.

4.13 EØSU støtter målsætningen om at styrke de nationale aktørers indflydelse og legitimitet i partnerlandenes budgetproces, og mener, at hvis dette gøres effektivt, kan offentliggørelsen af faktuel og verificerbar information om budgetstøtteforanstaltninger sikre mærkbare fremskridt i virkeliggørelsen af bistands- og årtusindmålene. Udvalget støtter derfor Kommissionens indsats på området.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet, men opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne:

Ændringsforslag 14

Punkt 3.16

~~»På det internationale plan afhænger likviditeten af meget store virksomheder (som navnlig findes inden for infrastruktur, bygge- og anlæg, vand, fødevarer, energi etc.) (1) i nogle tilfælde for meget af den officielle udviklingsbistand. Formålet med de forudgående gennemførlighedsundersøgelser, der laves for modtagerlandenes regeringer, er at overbevise kommende investorer, og de udnytter modtagerlandenes forpligtelse til at overholde grundlæggende rettigheder og rent faktisk at håndhæve dem, idet der gives indtryk af, at der sættes gang i storstilede anlægsprojekter. Imidlertid er det forekommet, at medlemmer af de subnationale eller nationale myndigheder i modtagerlandene har placeret midlerne på de finansielle markeder uden i alle tilfælde at bidrage til gennemførelsen af de projekter, som midlerne oprindeligt var afsat til, da de er blevet omdirigeret til europæiske finanscentre, til et sikkert sted eller indsat på private konti.«~~

Begrundelse

Punktet synes ikke at være klart og/eller tilføre udtalelsen nogen merværdi. Det sidste punktum synes ikke at pege på et alment problem, men en enkelt kriminel handling af en eller flere personer. Merværdien af dette er mere end uklar.

Resultat af afstemningen

Stemmer for: 57

Stemmer imod: 137

Stemmer hverken for eller imod: 29

Ændringsforslag 10

Punkt 4.8

~~»Støtte fra den private sektor er et centralt element i kan vise sig at være en fordel for udviklingen, men officiel udviklingsbistand bør ikke bruges til at dække risici for den private sektor eller træde i stedet for offentlige tjenester. De offentlig-private partnerskaber (OPP) skal på grundlag af en dybtgående analyse af, hvad der reelt er behov for på langt sigt, muliggøre og sikre en ligelig fordeling af risici i samfundet samt adgang til prisoverkommelige og miljømæssigt bæredygtige varer og tjenesteydelser. De bør være udtryk for en reel flerpartstilgang og ikke anvendes som et værktøj til privatisering, hvor de eksisterende offentlige tjenester er effektive eller blot har behov for at blive forbedret.«~~

Begrundelse

Det er nødvendigt med en afbalanceret tilgang.

Resultat af afstemningen

Stemmer for: 96

Stemmer imod: 126

Stemmer hverken for eller imod: 11

(1) Indtil reformen af Verdensbankens og Den Europæiske Investeringsbanks støtteberettigelseskriterier og selv indtil nu på trods af reformerne.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/66/EF om batterier og akkumulatorer og udtjente batterier og akkumulatorer for så vidt angår markedsføring af bærbare cadmiumholdige batterier og akkumulatorer, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj

COM(2012) 136 final — 2012/0066 (COD)

(2012/C 229/27)

Hovedordfører: **Josef ZBORIL**

Rådet besluttede den 16. april 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/66/EF om batterier og akkumulatorer og udtjente batterier og akkumulatorer for så vidt angår markedsføring af bærbare cadmiumholdige batterier og akkumulatorer, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj«

COM(2012) 136 final — 2012/0066 (COD).

Den 24. april 2012 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 24. maj 2012, Josef ZBORIL til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 121 stemmer for, 6 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Kommissionens Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/66/EF om batterier og akkumulatorer og udtjente batterier og akkumulatorer for så vidt angår markedsføring af bærbare cadmiumholdige batterier og akkumulatorer, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj (COM(2012) 136 final) af 26. marts 2012 samt den ledsagende konsekvensanalyse (SWD(2012) 66 final) hilses velkommen af EØSU.

1.2 Udvalget mener, at konsekvensanalysen ikke giver et tilstrækkeligt pålideligt grundlag for Kommissionens forslag om nikkelskadmiumbatterier. EØSU konstaterer, at nikkelskadmiumhydridbatterier ikke vil blive anvendt i batteridrevne håndværktøjer i 2015, og at det derfor ikke er en kommercielt levedygtig alternativ batteriteknologi. Når undtagelsen for nikkelskadmiumbatterier er ophævet, vil der således kun være én batteriteknologi til rådighed, nemlig lithiumion, og dette kan udgøre en risiko for hele industrien for batteridrevet håndværktøj.

1.3 EØSU anbefaler, at direktivforslaget vedtages under den forudsætning, at den sidste dato for markedsføring af batterier med over 0,002 vægtprocent cadmium sættes til den 31. december 2018, og at der indføres en bestemmelse om, at resterende pakker med nikkelskadmiumbatterier kan tillades på markedet indtil 5 år efter denne dato. Derefter vil det kun være nød- og alarmsystemer samt medicinsk udstyr, der kan markedsføres, selvom de har cadmiumholdige batterier.

1.4 EØSU bifalder anvendelsen af proportionalitetsprincippet i denne meget specielle beslutningsproces og støtter Kommissionens forslag. Udvalget anbefaler på denne baggrund, at Europa-Parlamentet og Rådet vedtager forslag til direktiv COM(2012) 136 final med de ændringer, der er beskrevet ovenfor i punkt 1.3.

1.5 EØSU anbefaler også forslaget om at tillægge Kommissionen gennemførelsesbeføjelser på de vilkår og i det omfang, der er fastlagt i dette direktivforslag. Ved delegationen af beføjelser i tråd med direktivforslaget skal det sikres, at procedurerne er gennemsigtige, og at de, der udøver Kommissionens gennemførelsesbeføjelser, står fuldt ud til ansvar. EØSU opfordrer de involverede instanser til at arbejde åbent og tage ansvar for deres beslutninger.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/66/EF af 6. september 2006 om batterier og akkumulatorer og udtjente batterier og akkumulatorer og om ophævelse af direktiv 91/157/EØF forbyder markedsføring af bærbare batterier og akkumulatorer med over 0,002 vægtprocent cadmium, herunder sådanne, som er indbygget i apparater. Bærbare batterier og akkumulatorer, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj, er dog undtaget fra dette forbud.

2.2 Kommissionens har fremlagt dette forslag, fordi den i henhold til artikel 4, stk. 4, i batteridirektivet skal tage

undtagelsen fra forbuddet mod cadmium for bærbare batterier og akkumulatorer, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj (jf. artikel 4, stk. 3, litra c)), op til revision og fremlægge en rapport, om nødvendigt med relevante forslag, med henblik på at forbyde cadmium i batterier og akkumulatorer.

2.3 En kommissionsrapport blev forelagt for Europa-Parlamentet og Rådet i december 2010. Den konkluderede, at det på dette tidspunkt ikke var hensigtsmæssigt at fremsætte forslag vedrørende undtagelsen for cadmiumholdige bærbare batterier, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj, da det ikke var muligt at fremskaffe alle tekniske oplysninger (især omkostninger og fordele ved cadmium og dets substitutter), der kunne understøtte en sådan beslutning.

2.4 Nogle interesseparter foretrak at ophæve undtagelsen for anvendelse af nikkeldcadmiumbatterier i batteridrevet håndværktøj, da de mente, at de økonomiske omkostninger ville være minimale, og de miljømæssige fordele ville være væsentlige på lang sigt. Andre var imod ophævelse af undtagelsen og understregede, at dataene om de økonomiske, miljømæssige og sociale konsekvenser ikke var en begrundelse for ophævelse.

2.5 Høringen af interesseparter bekræftede generelt, at der var behov for en sammenlignende livscyklusvurdering for at få et solidt grundlag for cost-benefit-analysen. Livscyklusanalysen gav ikke noget klart resultat med hensyn til de relative fordele og ulemper ved de forskellige batterikemier, der aktuelt stod til rådighed. I Kommissionens konsekvensanalyse vurderes det, at de andre løsningsforslag om at ophæve undtagelsen (øjeblikkelig ophævelse eller ophævelse i 2016) sammenlignet med referencescenariet overordnet ville medføre færre miljømæssige konsekvenser, både i forbindelse med at undgå udledning af cadmium til miljøet og i forbindelse med de samlede miljømæssige konsekvenser baseret på seks miljømæssige indikatorer.

2.6 Kommissionen anfører, at de miljømæssige fordele ved en senere ophævelse af undtagelsen (i 2016) ville være lidt mindre end ved øjeblikkelig ophævelse, men omkostningerne ville være meget mindre end ved denne løsning. Nogle genbrugsvirksomheder og fabrikanter af batteridrevet håndværktøj har fremlagt omkostningsskøn for begge løsningsforslag om at ophæve undtagelsen (40-60 millioner EUR ved øjeblikkelig ophævelse og 33 millioner EUR ved ophævelse i 2016). Det er dog tvivlsomt, om alle disse omkostninger kan tilskrives tilfældene, hvor undtagelsen ophæves, da mængderne af cadmiumbatterier, der anvendes i batteridrevet håndværktøj, vil falde med 50 % mellem 2013 og 2025 i henhold til referencescenariet.

2.7 Kommissionen oplyser, at et batteridrevet håndværktøj med en alternativ batterikemi – afhængig af den valgte alternative batterikemi (nikkelmetalhydrid eller lithiumion) – i løbet af perioden 2013-2025 vil koste henholdsvis 0,8 EUR og 2,1 EUR mere, hvis undtagelsen ophæves øjeblikkeligt, og yderligere henholdsvis 0,4 EUR og 0,9 EUR ved en ophævelse i 2016. Disse oplysninger er ukorrekte. Prisforskellene er væsentligt større.

2.8 De sociale konsekvenser og den administrative byrde er begrænset for alle løsningsforslag, og de burde ikke medføre problemer med hensyn til overholdelse.

2.9 I konsekvensanalysen konkluderes det, at de miljømæssige fordele ved en ophævelse i 2016 vil blive lidt mindre end ved en øjeblikkelig ophævelse, men omkostningerne vil være meget lavere end ved en øjeblikkelig ophævelse. Da ophævelse af undtagelsen i 2016 har næsten den samme virkningsgrad med en højere effektivitet sammenlignet med en øjeblikkelig ophævelse, foretrakkes denne løsning. Den eksisterende undtagelse fra anvendelse i batteridrevet håndværktøj bør gælde indtil den 31. december 2015, således at industrien får mulighed for at tilpasse de relevante teknologier.

3. Generelle og særlige bemærkninger

3.1 På grundlag af en analyse, der tager mange aspekter, faktorer og kendsgerninger i betragtning, foreslår Kommissionen, at produktion og anvendelse af batterier med over 0,002 vægtprocent cadmium i batteridrevet håndværktøj bibeholdes indtil udgangen af 2015.

3.2 Analysen viser, at dette er en løsning, som ikke vil medføre nogen mærkbar forringelse af miljøet eller bringe folkesundheden i fare. Det er skuffende, at Kommissionen ikke med et ord nævner den målrettede risikovurdering (TRAR), som EU har iværksat om cadmium, eller den efterfølgende risikobegrænsningsstrategi, som konkluderede, at der ikke er behov for yderligere foranstaltninger for nikkeldcadmiumbatterier i batteridrevet håndværktøj.

3.3 For at beskytte forbrugerne vil der selvfølgelig fortsat være et mærkningssystem for produkter med cadmiumholdige batterier, som til fulde overholder den gældende lovgivning. Det samme gælder for beskyttelsen af de arbejdstagere, der fremstiller batterierne, og for arbejdsretslovgivningen. Endvidere vil fremstillingen af cadmiumholdige batterier til specielt medicinsk udstyr og elektriske nødsystemer fortsætte. Ifølge konsekvensanalysen vil disse forholdsregler tage højde for de risici, der utvivlsomt er forbundet med at udsætte datoen for forbud mod anvendelse af akkumulatorer, der indeholder over 0,002 vægtprocent cadmium.

3.4 EØSU anbefaler derfor, at forbuddet træder i kraft den 31. december 2018.

3.5 EØSU anbefaler også, at Kommissionen tillægges gennemførelsesbeføjelser på de vilkår og i det omfang, der er fastlagt i direktivforslaget. Ved delegationen af beføjelser i tråd med direktivforslaget (COM(2012) 136 final) skal det sikres, at procedurerne er gennemsigtige, og at de, der udøver Kommissionens gennemførelsesbeføjelser, står fuldt ud til ansvar.

3.6 EØSU bemærker, at batteripakker i håndværktøj i dag primært leveres af tredjelande, men at mange varemærkebeskyttede batteridrevne håndværktøjer fremstilles i EU. Ikke desto mindre følger udvalget det princip, at forbrugernes udgifter til køb af dette udstyr, herunder batteridrevet håndværktøj med indbyggede eller separate batterier, der indeholder over 0,002 vægtprocent cadmium, ikke bør stige uforholdsmæssigt meget.

Bruxelles, den 24. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af direktiv 1999/4/EF, 2000/36/EF, 2001/111/EF, 2001/113/EF og 2001/114/EF, hvad angår Kommissionens beføjelser

COM(2012) 150 final — 2012/0075 (COD)

(2012/C 229/28)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 18. april og den 30. april 2012 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af direktiv 1999/4/EF, 2000/36/EF, 2001/111/EF, 2001/113/EF og 2001/114/EF, hvad angår Kommissionens beføjelser

COM(2012) 150 final — 2012/0075 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold, besluttede det på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, med 149 stemmer for, 5 imod og 11 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1760/2000 for så vidt angår elektronisk identifikation af kvæg og om at lade bestemmelserne om den frivillige mærkningsordning for oksekød udgå

COM(2012) 162 final — 2011/0229 (COD)

(2012/C 229/29)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 10. maj 2012 og 26. april 2012 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1760/2000 for så vidt angår elektronisk identifikation af kvæg og om at lade bestemmelserne om den frivillige mærkningsordning for oksekød udgå«

COM(2012) 162 final — 2011/0229 (COD).

Da EØSU går ind for forslagens indhold, besluttede det på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, med 154 stemmer for, 1 imod og 7 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om krav om beskyttelse af befolkningens sundhed med hensyn til radioaktive stoffer i drikkevand

COM(2012) 147 final — 2012/0074 (NLE)

(2012/C 229/30)

Kommissionen besluttede den 17. april 2012 under henvisning til artikel 31 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Rådets direktiv om krav om beskyttelse af befolkningens sundhed med hensyn til radioaktive stoffer i drikkevand"

COM(2012) 147 final — 2012/0074 (NLE).

Da EØSU går ind for forslaget indhold, besluttede det på sin 481. plenarforsamling den 23.-24. maj 2012, mødet den 23. maj, med 159 stemmer for og 7 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 23. maj 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2012/C 229/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-toldkodeksen (omarbejdning) — COM(2012) 64 <i>final</i> — 2012/0027 (COD)	68
2012/C 229/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog om retten for tredjelandstatsborgere, der bor i EU, til familiesammenføring (direktiv 2003/86/EF) — COM(2011) 735 <i>final</i>	72
2012/C 229/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En ny EU-strategi 2011-2014 for virksomhedernes sociale ansvar — COM(2011) 681 <i>final</i>	77
2012/C 229/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Mod en stærkere europæisk indsats mod narkotika — COM(2011) 689 <i>final</i>	85
2012/C 229/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (generel forordning om databeskyttelse) — COM(2012) 11 <i>final</i> — 2012/0011 (COD)	90
2012/C 229/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En kvalitetsramme for tjenesteydelser af almen interesse i Europa — COM(2011) 900 <i>final</i>	98
2012/C 229/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om et instrument for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område — COM(2011) 841 <i>final</i>	103
2012/C 229/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om Den Europæiske Unions strategi for dyrebeskyttelse og dyrevelfærd (2012-2015) — COM(2012) 6 <i>final</i>	108
2012/C 229/21	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse foranstaltninger over for lande, der tillader ikke-bæredygtigt fiskeri, med henblik på bevarelse af fiskebestande — COM(2011) 888 <i>final</i> — 2011/0434 (COD)	112
2012/C 229/22	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2000/60/EF og 2008/105/EF for så vidt angår miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken — COM(2011) 876 <i>final</i> — 2011/0429 (COD)	116
2012/C 229/23	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ikke-kommerciel transport af selskabsdyr — COM(2012) 89 <i>final</i> — 2012/0039 (COD) og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/65/EØF for så vidt angår de dyresundhedsmæssige betingelser for samhandel inden for Unionen med og indførsel til Unionen af hunde, katte og fritter — COM(2012) 90 <i>final</i> — 2012/0040 (COD)	119

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2012/C 229/24	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — En europæisk vision for passagerer: Meddelelse om passagerrettigheder inden for samtlige transportformer — COM(2011) 898 <i>final</i>	122
2012/C 229/25	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Energikøreplanen 2050 — COM(2011) 885 <i>final</i>	126
2012/C 229/26	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbedring af virkningen af EU's udviklingspolitik: En dagsorden for forandring/EU's fremtidige tilgang til budgetstøtte til tredjelande — COM(2011) 637 <i>final</i> og COM(2011) 638 <i>final</i>	133
2012/C 229/27	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/66/EF om batterier og akkumulatorer og udtjente batterier og akkumulatorer for så vidt angår markedsføring af bærbare cadmiumholdige batterier og akkumulatorer, der er beregnet til anvendelse i batteridrevet håndværktøj — COM(2012) 136 <i>final</i> — 2012/0066 (COD)	140
2012/C 229/28	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af direktiv 1999/4/EF, 2000/36/EF, 2001/111/EF, 2001/113/EF og 2001/114/EF, hvad angår Kommissionens beføjelser — COM(2012) 150 <i>final</i> — 2012/0075 (COD)	143
2012/C 229/29	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1760/2000 for så vidt angår elektronisk identifikation af kvæg og om at lade bestemmelserne om den frivillige mærkningsordning for oksekød udgå — COM(2012) 162 <i>final</i> — 2011/0229 (COD)	144
2012/C 229/30	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om krav om beskyttelse af befolkningens sundhed med hensyn til radioaktive stoffer i drikkevand — COM(2012) 147 <i>final</i> — 2012/0074 (NLE)	145

ABONNEMENTSPRISER 2012 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig dvd	22 officielle EU-sprog	1 310 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	840 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ dvd	22 officielle EU-sprog	100 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, dvd, 1 udgave pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	200 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én dvd.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Salg og abonnementer

Betalingsabonnementer på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsagenter. Listen over salgsagenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA